

GATEØVISA

Organ for avvikere
Nr. 185 (3-4/08)
Kr. 35,-

Stort dobbeltnummer!

**Svindel
hos Helios**

**Grafitti i
Palestina**

**GA-TV
for alle**

**SM ikke
lenger
sinnssykt**

Permakultur

Hold Brillan!

Hasjdebatten lovlig

2012

Teknologi

Science fiction

Musikk

Film

Mat

Rollespill

m.m.m!

“Arbeit Macht Frei”

= eller heller borgerlønn og tiden tilbake...?

Tiden er en av våre største goder. Måten vi benytter oss av tiden, hva vi fyller våre liv med, er avgjørende for livskvaliteten vår. Når konkurranse, økonomisk vinning og høyt forbruk står i fokus, blir ofte tiden målt opp mot dette. Livskvaliteten er slett ikke avhengig av materielle goder. Vi trenger tid til refleksjon og ettertanke slik at våre avgjørelser blir sunne og positive, ikke bare for nåtiden, men også for fremtiden og kommende generasjoner. Vi må våge å tenke nytt og gå nye veier uten alltid å forkaste det gamle. I en tid hvor så meget er gjennomstruktureret og konformt, trengs det idéer som skaper.

Livet skal leves, arbeid er en nødvendighet, ikke et gode! Det er kun de få som tjener på “hele folket i arbeid” (“Arbeit macht frei”). Selv ikke moder jord kan klare vår innordning hvor Arbeid er hoveddoktrinen. Vårt slaveri ødelegger jorden, vi produserer og forbruker uhemmet og ukritisk og har følelsen av ikke å ha tid ... World Watch Institute laget for et par år siden en beregning som sier at 2,5 timers arbeidsdag for alle, er hva jorden kan tåle

Indoktrineringen om arbeid, “hele folket i arbeid/Arbeit macht frei”, gjennomsyrrer hele vår samfunnsstruktur. “Hva skal du bli når du blir stor” refererer nesten alltid til arbeid og yrke. Er yrke virkelig den riktige måten å definere en person eller et liv på?

Det viktigste med en Borgerlønn, er at den skal være på et nivå som folk kan leve av, men samtidig ikke så høy at den tar bort motivasjon for å jobbe for mange. Borgerlønnen bør ikke være behovsprøvet, men i den grad den bare innføres på nasjonalt nivå, bør det selvfølgelig være rettningslinjer til hvem som er berettiget. Statsborgerskap eller bosatt i et visst antall år, vil være rimelig. Årlige utbetalinger av et beløp på rundt kr. 120 –150.000,- vil være et fornuftig beløp, men dette kan og bør selvfølgelig diskuteres. Uansett viktig å se dette i sammenheng med skattenivået på inntekt over dette. Flat skatt har ofte vært nevnt som aktuelt i forbindelse med Borgerlønn.

Selvfølgelig er det arbeid som må utføres for at et samfunn skal fungere. Samtidig er det også en rekke oppgaver som kan automatiseres uten annet

problem enn at “noen” mister jobben sin, noe som ikke lenger blir et like viktig argument når Jobb ikke lenger er mantraet. Mange ønsker jo å jobbe og har en jobb de trives med. Likevel blir arbeidstagerne, fler og fler, utbrente i dagens arbeidsmarked, uten mulighet til et pauseår eller to uten å bli stigmatisert som trygdemottager o.l. Har dessverre sett altfor mange tilfeller av arbeidstakere som biter tennene sammen og klamrer seg til jobben. Verken godt for dem, kollegaer eller produktet/kundene.

Å se en utbrent skolelærer som blir sendt opp i systemet som inspektør er et av de grelleste eksemplene jeg har vært borti. Samtidig innses jeg at vedkommende sannsynligvis ikke følte at hun hadde særlig valg i en alder av noen-og-femti.

Et arbeidsmarked etter innføring av Borgerlønn, kan også ha fordeler

for arbeidstakerne. Drittarbeid vil bli mindre aktuelt siden man faktisk har et alternativ. Således vil det være rimelig å anta at arbeidsgivere både vil forsøke å bedre de generelle forholdene såvel som å øke betalingen for slikt arbeid.

Mange mennesker bidrar positivt til samfunnet utenom det arbeidsregulerte. Dette er faktisk noe vi burde støtte opp om og tillate for flere, gjøre mer attraktivt. Per i dag må en arbeidsledig også føre opp frivillig arbeid og få dette som fratrukk på sin A-trygd (ikke hjelp din gamle nabo, det må du betale for!) Med andre ord, du skal helst ha nok penger før du kan hjelpe din neste.

Også på den kulturelle arena, er det uhorvelig mange arbeidstimer som blir lagt ned av noen få, til glede for de mange, uten at dette er betalt, eller i beste tilfelle elendig betalt. Å stimulere kunst og kultur er adskillig bedre enn å stimulere til økt forbruk.

Å gi tiden tilbake til folket, betyr jo også at man får mere tid, men sansynligvis mindre penger å rutte med. Noe som igjen stimulerer til både et mer bevisst forbruk såvel som et lavere forbruk. På sikt, forhåpentligvis også bedre produkter med lenger holdbarhet.

Borgerlønn er også ment å begrense byråkratiet. Et forenklet system som reduserer behovet for et stort trykkesvesen. Besparelsen her vil selvfølgelig også bidra til deler av kostnaden, men

langt fra alt. Ved eventuell innføring av borgerlønn kan et stort antall ytelser eller ordninger reduseres eller fjernes. Av disse kan nevnes: sykepenger, attføringspenger, rehabiliteringspenger, arbeidsledighetstrygd, uføretrygd, barnetrygd, grunnstønad, studielån, studiestipend, kunstnerlønn, ventelønn, etableringstilskudd, sosialhjelp, bostøtte, minstefradrag for skatt, osv. Et begrenset trykkesystem (og sosialvesen) kan gjøre det de faktisk er ment å gjøre, nemlig å hjelpe mennesker som er vanskeligstilte. Ikke med penger, for den rollen overtar Borgerlønnen, men ved praktisk støtte og hjelp.

“Livssnyter” er et av de vanligste argument som blir brukt mot Borgerlønn. Dette er selvfølgelig litt avhengig av hvilken modell for Borgerlønn man velger, men absolutt et berettiget argument. Men nå er det jo slik at de fleste systemer har smutthul og ikke dekker enhver eventualitet. I den grad man skal ha noen form for krav i forbindelse med Borgerlønn, må man selvfølgelig regne med litt svinn (eller “svin”) på samme måte som det finnes smutthull i skattesystemet, trygdemisbrukere, folk som jobber svart etc. Å anta at andelen snyltere skulle være større ved innføring av Borgerlønn, synes jeg personlig er meget søkt. I forhold til innføring av Borgerlønn, har jeg ofte savnet argumentene om sosiale strukturer. Disse vil nok forandres gradvis etterhvert ved Borgerlønn, men det er faktisk slik at folk flest organiserer sitt sosiale liv rundt skole eller arbeid, og det vil nok ta lang tid før et slikt mønster blir brutt.

I landsbyen Otjivero i Namibia, ble det igangsatt et historisk pilotprosjekt 16. januar 2008 som skal vare i to år. Alle, fra man er født, får 100 namibiske dollar i månedslønn, helt betingelsesløst. Dette skal være nok til mat og klær, legehjelp og ikke minst til å sende barn på skole. Borgerlønnen er verken betaling for arbeid eller en sosial ytelse knyttet til sykdom eller alder.

Blir ordningen vellykket og mulig å finansiere, kan den på lang sikt omfatte alle Namibias knapt to millioner innbyggere. Initiativtakerne har kostnadsberegnet dette til 1,1 milliarder kroner som skal finansieres av inntektsskatt og avgifter. Namibia er ikke blant de fattigste u-land, men inntektsforskjellen er blant den største i verden, så dette er et godt skritt i riktig retning.

Ole Seifert

PURKEHASJVISA

(Melodi: Julekveldsvisa av Alf Prøysen)

Nå har vi kjørt patrulje, og vi har børt hasj. Og vi har sett opp fartsfeller og vi har vøri på mars. Nå sett vi øss og kviler og puster på ei stund og slår tyster'n vår i hue så'n får ei lita blund.

Dra mistenkte bortåt dassen, så tørker vi litt blod, Og prøv å finne plassen der vækta nettopp stod. Den fyste arrestasjonen, ja den æ næsten sainn: Dom ville ta en hasjrøyker da Roma stod i brainn.

I cella låg en liten gutt så stein og blid og god Og vokter'n dreiv og sparka'n mens purken stod og lo. Og UP-gutta deromkring dom kom med glefs og slafs og tok med seg små hasjbikkjer så dom sku' få en jafs.

Og til og med tre spanere lå på lur i flere da'r. Og ingen visste vægen dithen hvor hasjen var. Men blålyset synte leia på romervægen mørk. så ingen ta dom gikk bort seg der hasjen hang til tørk.

Ja, det var fyste gongen da purkehasjen brainn. Og sida har'n brønni i aille verdens laind. Den babylonske kølla var spikka frå ei fjøl, Og ved hjelp av denne kølla fikk purken hasjen sjøl.

God Jul fra

Pastor Straume

Noen kan visst aldri oppføre seg

Gateavisa
Hjelmgate 3
0355 OSLO
Tlf: 22 69 12 84

gateavisa@gateavisa.no
www.gateavisa.no

Alle er velkomne som medlemmer i redaksjonen. Ta kontakt!

Opplag: 4000

Trykk: Nr1Trykk, Lillestrøm

Redax dette nummer: Bjarne Benjaminsen, Pål Flakk, Kris Guttssønn, Are Hansen, Ray Howard, Harald Medbøe, Torleiv Lauvhjell, Anita Nyholt, Atle Waage

Forsiden: Byoriginalen Hermansen, som ville vært 99 i år. Vi kommer tilbake til ham neste år! Foto: Harald Medbøe

Støttet av Norsk Kulturråd.

Takk til alle bidragsytere og gateselgere! Innsendte bidrag mottas med takk! (bortsett fra dikt, som brennes ved en enkel seremoni hver fullmåne)

Gateavisa er korrekturlest av det bayerske Illuminati og ønsker ikke å trykke artikler i strid med deres formålsparagraf.

Kopier så mye du vil, så lenge du ikke tjener penger på oss. Men oppgi kilde da.

Verdens største “anarkistiske” bokhandel med bare gratis bøker og god omsetning - er det mulig?

**Bohema tester
BookCrossing**

Les og slipp fri!

Over 700.000 mennesker i over 130 land deler sin lidenskap for bøker med resten av verden på den måten at de istedenfor å sette boka tilbake i bokhylla etter å ha lest den (eller ikke lest den, som i dette tilfellet) legger den på et sted hvor andre kan finne den. For at den skal bli lest igjen. Etter å ha registrert en bok på BookCrossing er den klar for nye eventyr. La boka ligge igjen på en benk i parken, en kaffebar, på et hotell i ferien. Du kan gjemme den i et garderobeskap på et treningsstudio, samme hvor - bare den finner en ny leser! Du vet aldri hvor boka di reiser, men du kan følge den på nettet og se den bli overlevert fra person til person, bli lest og diskutert.

En vårnatt i 2001 satt Ron Hornbaker oppe uten å få sove. Han kjente allerede til det populære nettstedet “WheresGeorge.com” som sporer dollarsedler etter serienummer, og funderte på hvilke andre ting som kunne være interessant å spore på nettet. Blikket hans falt på den overfylte bokhylla som sto i rommet, og ideen til BookCrossing ble født.

Nå, syv år senere kommer det til 300 nye medlemmer hver dag, det er lagt ut over 5 millioner bøker på verdensbasis, 14.000 bare i forrige uke, og bookcrossing er tatt med i The Oxford English Dictionary som et nytt ord. Det er 2500 norske medlemmer registrert på siden foreløbig.

Første gang jeg hørte om BookCrossing var for et års tid siden da jeg ramlet over nettsiden deres og tenkte på å skrive om saken til GA. Men da ble det med tanken, mest fordi

det ikke virket som om det var noen særlig interesse for å dele bøker, det var bare noen få bøker lagt ut i Oslo. Ikke hadde jeg noen bok å gi bort heller etter at jeg hadde solgt alle bøkene mine, fordi jeg var lei av å bære 10 kartonger med bøker hver gang jeg flyttet. Og uten en bok å sende videre ble det heller ingen bokvandring å skrive om.

Derfor ble jeg veldig overrasket og glad da jeg plutselig en dag fant en BookCrossing bok liggende i sofaen på Gateavisa, innpakket i en spesialdesignet plastpose med den lett gjenkjennelige logoen av den løpende boka. Men hvor kom den fine plastposen fra, var faktisk det jeg lurte mest på? For jeg kunne ikke huske å ha sett noe sånt da jeg var på nettsiden første gang. Da var det bare å skrive ut en registreringslapp for å komme i gang.

På boka sto det et nummer “829-5475586” som jeg tastet inn på www.bookcrossing.com. Beskrivelsen var den samme som jeg hadde sett på baksiden av boka, og grunnen til at jeg ikke leste den, men bare sendte den videre: “Takk bare bra er fortsettelsen av Nils Schjanders debutroman fra 1984: Menn gråter ikke. Per Breie har gjennom 10 år hatt suksess som sjef for en stor bedrift i Oslo. Han opplever nederlag både hjemme og i den nye stillingen. En dødsulykke ved trelastbruket tvinger ham til å si opp, og igjen flytte”.

“Det var dessverre ingen bok etter min smak, så jeg sender den videre på vandring ved å legge den i fra meg på 11 trikken når jeg drar ned mot sentrum i kveld.” I ettertid fant jeg ut hvem som hadde plukket den opp fra Holtet og lagt den på GA, men jeg vet ikke hva som skjedde med den etter at jeg la den igjen på trikken. Du kan følge bokas videre skjebne på: www.bookcrossing.com/829-5475586.

Bokas vandring startet hos Kaffe&Krem 17. september 2007 da den ble lagt ut første gang, men satt tilbake i hylla igjen to måneder senere fordi ingen tok den med seg. Kaffe&Krem i Vika er en av Bookcrossings bok-zoner, hvor det regelmessig blir lagt ut bøker. Det finnes flere slike zoner.

6. april 2008 vakte boka endelig interesse hos en av cafegjestene som tok den med seg hjem og registrerte den med en kommentar om at Pierre42 “Plukket opp denne. Denne har jeg aldri hørt om, og lurer på hva det er.” 28. juni står det “Småinteressant - deriblant å se hva som har endret seg fra 80-tallet, og hva som ikke har det.” Deretter, samme dag, ble boka forlatt på Holtet trikkestasjon. Før den ble funnet av meg på GA en måned senere, og jeg la inn en kommentar om at:

Det kan ta litt tid om du skal gå og vente på å finne en bok sånn uten videre. Derfor kan du starte jakten på landsoversikten, der du finner Norge med en fylkesvis inndeling som viser hvor det er lagt ut bøker. Per i dag er det 38 bøker i Oslo, 50 i Rogland, og 110 totalt i Norge. Brasil og Tyskland er de landene som har flest bøker, med 4472 og 3911 bøker i det fri. Og befinner du deg i Italia kan du til og med ha ha flaks og finne en gjenlagt bok i en av grottene ved Murro Lucano, fordi der var det en fyr som la igjen en forseglet bok som en minneverdig avslutning på grottevandringen han var på. Vi vil nok få se flere slike stunt fremover.

Plastposen brukes som innpakning, og den er ikke bare praktisk fordi den holder boka tørr mens den ligger ute, men den har også et felt hvor førstemann skriver på reg.nummeret den får. Både plastposen, bokmerker, og en haug med andre tilleggsprodukter får du nå kjøpt på bookcrossing.com, for det er selvfølgelig forretningsideen til konseptet. Hvordan skulle de ellers klare å tjene penger på en gratistjeneste? Og når folk vil betale for en spesialdesignet plastpose, så får de da bare bruke pengene sine på det. Vi andre klarer oss fint med å skrive ut lappen fra nettet og klistre den på boka med Pelifix. Helt gratis.

Virkeligheten rett i trynet

Aj, aj, aj, det er ikke moro å være høyrevridd for tida! Slike folk maser jo alltid om at offentlig styring og innblanding i økonomien er en uting, og bekjenner seg til metafysiske tros-setninger som påstår at det frie markedes "usynlige hånd" alltid vil ordne opp og styre produksjon og ressurser i den beste retningen. De er rikfolkenes stemme i

politikken, som ønsker minst mulig begrensninger i sin business-virksomhet, og framfor alt minst mulig skatt.

Men problemet er bare at dette ikke fungerer i praksis. Dette ser vi jo nå med skrikende tydelighet, etter at bankvesenet i USA kollapser – noe som dramatisk påvirker hele verdensøkonomien

Rent konkret skyldes det at bankene derover i sin iver etter fortjeneste har drevet mildt sagt risikofyllt utlån av masse penger ved å gi boliglån til folk som ikke egentlig kan betjene gjelden sin, og kjøpt og solgt fiktive verdier til hverandre i et finansmarked som i stigende grad dreier seg om abstraksjoner og verdipapirer uten kontakt med den virkelige økonomien og produksjonen. Dette har vært mulig fordi lover og regler som styrer finanssektoren har blitt redusert over mange år, helt siden markedsliberalismen slo rot som ideologi fra president Reagens tid på 1980-tallet.

Denne liksom-økonomien gikk bra så lenge boligprisene stadig økte, slik at det ihvertfall i prinsippet fantes dekning for den stadige økningen i utlån. Da dette snudde kom virkeligheten for en dag, og banksektoren raknet fra bunnen og opp.

Vi som har skjönt og sagt dette i årevis kunne nå selvfølgelig lent oss tilbake med et selvgodt flir, "var det ikke det vi sa". Men det er jo ikke morsomt for de stakkars amerikanerne som nå må flytte fra husene sine og inn i pappesker på gata. For *der* finnes det jo – i frihetens navn – ikke noe sosialvesen som fanger deg opp og garanterer en minimum anstendig levestandard...

Omvendt Robin Hood

I et større perspektiv skyldes kollapsen også at vanlige arbeidsfolk i USA har fått stadig verre kår de siste tiårene. Markedsliberalistisk politikk har ført til en enorm omfordeling av samfunnets verdier. De 10% rikeste i USA eier nå 70% av landets verdier, og har rasket til seg en stadig større del av den økonomiske veksten: siden 1966 har 1 % av befolkningen tatt ut mer enn det de 50% fattigste fikk! Til slutt hadde vanlige folk rett og slett ikke nok til å kunne betale for et alminnelig hjem. I USAs nasjonale mytologi om "The American Dream" har det siden 1950-tallet vært et sentralt punkt at også folk i manuelle yrker (fabrikkarbeidere, bilmekanikere, gruvearbeidere) har kunnet leve en middelklasse-livsstil med eget hus og bil, og sende barna på college. Slik er det ikke lenger, "the blue collar middle class" har blitt utarmet og utryddet.

I vårt kapitalistiske samfunn kjemper hver bedrift om størst mulig fortjeneste og vekst, på bekostning av alt og alle. Dessverre fungerer dette dårlig for samfunnet som helhet, og fører til slutt til en kollaps i økonomien som slår negativt tilbake også på den enkelte bedrift. Det var jo derfor vi oppfant en offentlig sektor til å regulere det hele! Ikke bare for å ta seg av de som faller utenfor økonomisk, så vi slipper horder av fattige og desperate mennesker i samfunnet og alt det fører til av kriminalitet og elendighet. Men ikke minst også for å direkte regulere produksjon, handel og pengevesenet for å sikre stabile markeder og forutsigbare forhold. For selv om den enkelte rikmann og bedrift klager og kjemper imot begrensninger på hva de får gjøre, har det vist seg at dette på sikt skaper større profitt og økonomisk vekst for flere.

Freppernes fallitt

De mest framtrepende misjonærer for markedsliberalismen i norsk politikk er Fremskrittspartiet. Det må være fryktelig irriterende for dem at virkelighetens kalde tall her i nord direkte motsier deres tro. De nordiske landene er de som har minst forskjell

"FrP mener at penge- og kredittmarkedet skal reguleres av tilbud og etterspørsel i markedet, uten politiske reguleringer eller inngrep"

Prinsipp- og handlingsprogram 2005-2009

på rike og fattige, og har en stor og sterk offentlig sektor finansiert med høye skatter. Likevel har de en høy økonomisk vekst og stor konkurransevne på de internasjonale markeder. Her er det en direkte sammenheng: det at lønnsforskjellene er mindre enn i andre land betyr at næringslivet får høyt utdannet arbeidskraft billigere enn i f.eks. England eller Tyskland. Til gjengjeld er utdanning gratis, helt opp til professor-nivå om du vil og orker.

Det kan være irriterende for oss privatpersoner at samfunnet har så mange regler og systemer for all ting. Men total frihet for hvert individ finnes ikke noen steder på denne kloden. Et samfunn på dagens teknologiske nivå er en uhyre innviklet ting, og må organiseres på en eller annen måte. Vi har altså valgt å løse dette med en stor offentlig sektor, og folk flest i Norge er voksne nok til å forstå at ingenting virkelig er gratis; utdanning, veier, alderspensjoner og helsevesen for alle må finansieres med skatter.

Kapitalismen er et nasty system, men enn så lenge er det det vi har. Sosialdemokratiet er da helt klart den beste og mest effektive måten å styre et samfunn med en slik økonomi. Det viser seg ved at Norge i flere år har blitt utpekt av FN som verdens beste land å bo i, og alle landene høyt på FNs liste har liknende samfunnssystem som vårt. Lista er basert på ting som forventet levealder, utdanningsnivå, inntekt, spebarnsdødelighet, mengden kriminalitet i samfunnet, osv. Til sammenlikning ligger USA (som er freppernes våte drøm) på et u-landsnivå på flere av disse parameterne.

Kari og Ola Nordmann er ikke idioter. Mange har nok en stund latt seg forlede av FrPs tankeløse løfter om lavere skatter, billigere bensin eller færre mørke

flyktninger, og så lenge det var kraftige oppgangstider spilte det ikke så stor rolle om folk gikk rundt i en slik fantasivirus. Men når virkeligheten nå braste inn med finanskrisen viser det seg at folk forlater det synkende skipet i hopetall, og FrP stuper på meningsmålingene. Alle vi som gruet oss til Stortingsvalget neste år og syslet med planer om å flytte til Sverige som politiske flyktninger kan nå kanskje slippe å bli fordrevet fra vårt hjemland av rabiater gærninger i regjeringssposisjon. Hurra for finanskrisen!

Felles penger

En annen fordel med en sterk offentlig sektor er at vi dermed har en stor felles pengesekk som kan mobiliseres til samfunnsmessig nyttige formål. Riktignok har vi ikke politikere som alltid bruker disse pengene fornuftig, og finansfolket har sine klamme hender langt inn i statsapparatet, men alternativet hadde vært verre. Formuene hadde da vært i private hender, og disse rikingene ville ikke ha stilt pengene til rådighet for risikoprojekter som å redde bankvesenet fra kollaps eller sørge for lavere rente på boliglånet ditt. FrP har i mange år propagandert for en "minimumsstat". Hvordan skulle en slik stat da hatt penger til dagens finanskriser Siv? Forskjellen på dagens krise og den som i 1929 sendte verden ut i de harde 30-åra er jo nettopp at dagens stater har mye større finansielle muskler, og både det og velferdsstaten er en direkte følge av det som skjedde den gang.

Vi tillater oss også å minne om at det nettopp er offentlig innblanding som har sørget for at oljeinntektene fra Nordsjøen kommer alle i Norge til gode, istedenfor å havne i lomma til private selskaper. Det er jo disse pengene FrP bruker for å overby de andre partiene i enhver sammenheng...

Gull og grønne skoger

Politisk er finanskrisen en drøm for regjeringen. Den kunne da legge fram et statsbudsjett med mye større bruk av oljepenger enn tidligere uten å risikere galopperende inflasjon (se også artikkelen nederst på neste side). Intet er bedre for en sittende regjering enn å kunne gi mer til alle gode formål i sitt siste budsjett før nytt Stortingsvalg!

Krisa er dessuten en god ting for dem som har mye penger – f.eks. den norske stat. De kan nå gå inn å kjøpe opp aksjer på billigsalg, og så selge dem med profitt om noen år når økonomien tar seg opp igjen. Det var det som skjedde sist vi hadde bankkrise her i landet på slutten av 1980-tallet. Staten eier fremdeles bortimot halvparten av aksjene i DnB NOR. Den gang fikk vi også nye og strengere regler for bankvesenet, bl.a. krav til høy egenkapital og tvungent medlemskap i bankenes Sikringsfond. Det er en viktig grunn til at norske banker har klart seg langt bedre gjennom stormen i finansvesenet enn resten av verden.

FrPs politikk henger ikke på greip, og de står nå snart helt alene med sin fundamentalistiske tro på det frie markedets velsignelser. Selv i USA øker ropet om offentlig styring av økonomien, og dette var en viktig faktor for at Demokratene vant valget der borte, på tross av noe så radikalt som en presidentkandidat med brun hud.

Are Hansen

Bankkrise? Ikke hos Cultura...

Lei av grådige banker som flår deg med renter og gebyr, og gambler med pengene dine i et usikkert finansmarked? Det finnes et alternativ. **Cultura Bank** ble opprettet i 1997 og driver på en helt annen måte enn alle andre banker: målet er ikke å tjene penger! Målet er å bedrive nødvendige betalings-tjenester og sørge for kapital til gode samfunnsmessige formål. Eventuelle overskudd går ikke til aksje-eiere på Aker Brygge eller i Holmenkollåsen, men kjøres tilbake inn i banken igjen slik at de kan låne ut enda mer penger. De bedriver heller ikke spekulasjoner, men bygger seg sakte opp av økte innskudd og låner ikke ut mer penger enn de har. Ifølge siste årsrapport har de derfor ikke merket noen negativ effekt av finanskrisen. Tvertimot, bankens tiende driftsår ble det beste noensinne, og usikkerheten rundt de kommersielle bankene har ført til en økt tilstrømning av kunder. Egenkapitalen har vokst jevnt fra 40 millioner i 1997 til nærmere 300 millioner i dag.

Cultura låner ikke ut penger til

private formål som bolig eller ny bil. Fokuset ligger på utvikling av miljømessig bærekraftige løsninger, og etisk forsvarlig næringsvirksomhet som gir noe mer enn bare penger.

For å få lån til et prosjekt må du kunne vise at det vil skape positive sosiale eller økologiske ringvirkninger, enten på et

lokalt plan eller for det større samfunnet. Dette gir en mye større frihet enn de kommersielle bankene, og gjør at Cultura kan rykke inn med penger til ting som rent pengemessig ikke er særlig attraktivt. Her på Hjelmsgate hvor Gateavisa holder til har vi f.eks. fått lån til bevaring av vårt gamle trehus som rommer en rekke idealistiske grupper, og til utskiftning av gamle vinduer så vi sparer energi. Nyskapende pedagogisk virksomhet som f.eks. Nyskolen i Oslo har fått langsiktige og rimelige lån, og Cultura finansierer også omlegging til økologisk jordbruk og bygging av økologiske boligsamfunn slik som landsbyen i Hurdalen. De var også tidlig ute med mikrokreditt, smålån til fattige mennsker i u-land som trenger

å kjøpe seg en ny geit til gården eller en symaskin for å kunne skaffe seg inntekter og stå på egne bein. Folk som de profitt-drevne bankene ikke vil ha som kunder.

På tross av manglende kapitalistisk jappe-ånd er ikke Cultura noen gjeng av surrete hippiehuer, men driver bankvirksomhet på forsvarlig vis og i tråd med alle lover og regler. I bankvirksomhet vil det alltid være en del utlånsprosjekter som fører til tap uansett hvor gode formålene er, og Cultura aksepterer at en del av overskuddet avsettes til å dekke disse. De har opprettet et eget Garantifond som sørger for risikovillig kapital, og målet er å øke dette slik at ennå flere gode prosjekter kan få låne. De har tilogmed et eget Gavefond som kan støtte grupper og tiltak som ikke ville klare å betjene et lån i det hele tatt!

Som kunde får du også tilsendt Culturans magasin, "Pengevirke". Det

kommer ut fire ganger i året og inneholder interessante artikler om penger, samfunn og natur. Det uttalte målet er å skape større bevissthet for at penger er et *verktøy* for så vel økonomisk virksomhet som for sosiale og kulturelle aktiviteter. Pengevirke inneholder både egenproduserte artikler, og stoff hentet fra bladet til deres danske samarbeidspartner, Merkur Bank.

Så hvis du vil være med på å gi ditt lille bidrag til en bedre verden: bli kunde i Cultura du også! For selvom du ikke kan flytte boliglånet dit, kan du jo ha lønnskontoen din der. Cultura har bare én filial i Norge (Holbergs Plass i Oslo), men de færreste av oss går jo i banken lenger; vi handler med kort og betaler regningene i nettbank. Begge deler får du hos Cultura, og nettbanken er oversiktlig og vel-designa, velsignet fri for masete og påtrengende reklame.

www.cultura.no

Vi rike vinner alltid

Det er absurd. Finanskrisen som kjører verdens banker overende og gir høyere renter for folk flest der ute, gir faktisk *fordeler* for det norske samfunnet. I vår oljefyrt økonomi har jo problemet vært det motsatte: vi har for mye penger! Hver gang det rapporteres om mangler i skolevesen, på sykehusene eller i veinettet blir folk irritert: "kan de ikke bare bruke av oljefondet da?" Dette er ikke så lett for oss vanlige folk å forstå. For i hver vår private økonomi er jo mer penger bare en fordel. Vi kan da betale ned mer av våre lån og bruke mer på ting vi har lyst på; hytter, sydenreiser, oppussing og ny PC. Men for hele samfunnet blir situasjonen anderledes. Mange glemmer at penger i seg selv ikke kan bygge veier eller passe våre gamle, til det trengs det *mennesker*. I vårt lille land er det rett og slett ikke nok folk til å jobbe for alle disse oljepengene, alle har jo jobb fra før – og i dagens innvandrerfiendtlige stemning blir det vanskelig å skaffe nye hender utenfra også. Slipper vi da løs mer penger fører det bare til at de ulike sektorene i samfunnet sloss om den samme arbeidskraften, ved å lokke med høyere lønn. Det fører igjen til høyere utgifter for bedriftene, og norske varer blir dermed dyrere og vanskeligere å selge i utlandet.

For å bremse en sånn utvikling har staten sylta ned overskuddet av penger i aksjer i utlandet – Oljefondet. I tillegg har politikerne de siste åra operert med den såkalte "handlingsregelen": at man ikke kan bruke mer enn 4% av overskuddet fra disse aksjene på statsbudsjettet, resten av overskuddet investeres i ennå flere aksjer. Dette er jo fornuftig

politikk, men med de siste åras høye oljepriser har tilogmed dette vist seg å bli for mye penger, og har ført til en sterk lønnsøkning for folk flest. Det er det politikerne mener når de snakker om at økonomien er overopphetet.

Så dønningene fra den internasjonale finanskrisen fører i Norge bare til at økonomien kjøles ned til et mer nor-

Crisis – what crisis?

malt nivå. De første som alltid merker nedgangstider er byggebransjen. Og i nåværende situasjon er det en fordel at den private byggeboomen avtar og folk blir overflødig der. For det er nok av uløste oppgaver i vårt samfunn vi nå kan sette disse folkene til isteden. Vi har bare så vidt begynt å tilpasse samfunnet til økokrisa og klimaforandringene, og har masse vi skulle ha gjort: bygge høyhastighetstog for å redusere flybruken, vindmøller i Nordsjøen for mer strøm til kommende el-biler, etterisolering av hus, fjernvarme-anlegg for å redusere CO₂-utslipp fra fyring, osv

osv. Den hæren av bygningsarbeidere, ingeniører og saksbehandlere som har vært opptatt med å bygge shopping-sentre og hyttepalasser kan nå endelig flyttes over på mer presserende oppgaver. Det offentlige kan rykke inn med sin enorme pengesekk og sørge for at de slipper å bli arbeidsledige selvom det private næringslivet demper sin etterspørsel etter arbeidskraft.

Så de dramatiske krise-overskriftene i dagspressen har lite med virkeligheten å gjøre her til lands. Og det er ikke primært oljepengene som redder oss heller, det er nok av oljerike land med en lutfattige befolkning. I motsetning til USA er folk flest i vårt land beskyttet mot finanskrisen av vår store og velfinansierte offentlige sektor, og liknende økninger i offentlig aktivitet skjer nå i alle land som har innrettet seg med en slik økonomi. Forskjellen mellom oss og f.eks. Danmark er at den norske stat har pengereserver til en slik ekspansjon, uten å måtte dekke det opp igjen med økte skatter eller høyere renter etterpå.

Vi rike vinner alltid. Så sov rolig om natta, du slipper sulte og du mister ikke huset! Lønnstagere flest i Norge – her vi sitter på toppen av verdens økonomiske pyramidespill – vil ikke utsettes for verre ting enn at den store lønnsøkningen de har vært vant til de siste åra vil avta eller stoppe opp.

Urolig fremdeles? Vel, det mest effektive du kan gjøre for å sikre at din velferd fortsetter, er å hjelpe til å holde de samfunns-nedbrytende markedsliberalistene ute av styre og stell. Neste år er det Stortingsvalg...

Lys framtid for GA!

"Økonomiske nedgangstider i samfunnet gir alltid oppsving for Gateavisa", sier Lars Heldal som har fulgt og deltatt i redaksjonsmiljøet i snart 20 år. "Når flere blir arbeidsfrie får de tid til å drive med ting de egentlig vil, istedenfor å bare jobbe og tjene penger. Hele det alternative Norge nyter godt av dette".

Nedgangstider gjør også at myndighetene setter i gang diverse sysselsettingstiltak for å skjule antallet arbeidsfrie og pynte på statistikkene sine. Siste gang det var slik høykonjunktur (for Gateavisa...) var på tidlig 90-tallet, og da hadde vi unge folk ansatt på sysselsettingsmidler i flere perioder. Det er selvfølgelig bra for avisa å ha folk fast på kontoret på dagtid, noe vi som jobber idealistisk ikke har mulighet til. Og det er en god arbeidsplass hvor man lærer selvstendighet og en hel masse om å drifte et kontor og en organisasjon. Hvis du klarer å fungere på et sted med en så fraktal organisering så klarer du å fungere overalt!

Brutto Nasjonal Lykke

Man kan bli oppgitt over det tradisjonelle syn på økonomisk vekst og framgang. Vi hører stadig i media om *brutto nasjonalprodukt* (BNP), om hvor bra det er når det går opp og hvor fælt det er når det går ned. Men dette blir for snevert. BNP er bare et mål på den totale økonomiske aktiviteten i et samfunn, og sier ikke noe om *hva slags* aktivitet som øker eller minsker. Hvis det f.eks. blir en økning i antall trafikkulykker går BNP opp, fordi etterspørselen etter politi, kranbiler, bilverksted og sykehus da øker. Og på den annen side er det en masse faktorer som ikke er med i beregningene av BNP. Ødeleggelse av naturgrunnlaget eller økt stress for folk i arbeidslivet trekkes f.eks. ikke fra i BNP...

Zoom! Vi hopper noen tusen kilometer mot øst og kommer til det lille fjelllandet Bhutan, klemte inne mellom Kina og India. Dette er et av de mest isolerte land i verden, med åser og høye fjell med noen fruktbare daler innimellom, omtrent som Tibet. Det finnes lite veier og ingen tog – landet har blitt kalt *Det Siste Shangri-la*. 80% av befolkningen lever ennå på landsbygda etter gamlemåten, selvforsynt av jordbruk og hysdyrhold. Bhutaneserne er Vajrayana-buddhister, og respekt for naturen og alt levende er sentralt i deres kultur. Moderne miljøødeleggelser har vært svært begrenset, og langt over halvparten av landet er fremdeles dekket av skog.

Landet får noe eksportinntekter fra skogbruk og tradisjonelt kunsthåndverk, men den moderne verden trenger seg på også i denne avkroken. Nylig har et svært vannkraft-prosjekt kommet til, og strømmen derfra selges til India (som ivrig betalte halvparten av prosjektet, med resten i billige lån). Landet er et tradisjonsbundet konge-

dømme, men en beskjeden industrialisering og "modernisering" pågår (bl.a. er en del av kongemakten overført til et folkevalgt parlament). I 1999 ble forbudet mot TV og internett opphevet, og mobiltelefonene sniker seg inn i byområdene.

Regjeringen har naturligvis blitt kritisert for manglende økonomisk vekst av de kreftene som gjerne vil omsette landets naturrikdommer i kjapp profitt. Men bhutaneserne lar seg ikke blende så lett av industriell materialisme. De innser at den moderne verden ikke kan holdes helt borte, men vil selv velge hvilke deler de vil slippe inn på seg og hvordan dette skal skje. Istedenfor BNP har de derfor introdusert et alternativt mål på framgang, nemlig **Gross National Happiness (GNH)**, altså brutto nasjonal lykke. Istedenfor å stirre seg blinde bare på økt produksjon og omsetning, fokuseres det her på hvilken subjektiv nytte endringer i økonomien gir for enkeltmennesket og

samfunnet. Dette litt luftige begrepet ble diskutert bl.a. på to store konferanser holdt i Thailand i november 2007¹, der man kom fram til mer konkrete faktorer:

- folks inntekt i forhold til gjeld og priser

Det er klart at det ikke gir mye mening å regne om alt dette til ett tall, slik BNP kan uttrykkes i et antall milliarder kroner. GNH er mer ment å gi en oversikt over landets tilstand og utvikling, og er grunnlaget for myndighetenes beslutninger i hver femårsplan. Målet i politikken er å opprettholde balanse mellom de ulike faktorene, og da kan ikke f.eks. bare materiell produksjon og forbruk øke uten hensyn til konsekvensene.

Dette burde være noe å tenke på også for oss her i den vestlige verden. Hvis vi også tok disse faktorene med i regnestykkene våre kunne det godt vise seg at vi egentlig kjører med en negativ økonomi...

Vi ønsker det økologisk opplyste bhutanesiske folk lykke til i kampen for å bevare landet sitt mot en stadig mer globalisert og desperat sulten industriverden på jakt etter råstoffer. Shangri-la For Ever!

Are Hansen

- miljøets tilstand (f.eks. mengden forurensning, trafikk og støy)
- kroppslig velvære (fastlagt med statistikk over sykdommer)
- mental velvære (basert på spørreundersøkelser, og statistikker over medikamentbruk og antallet som søker psykologhjelp)
- trivsel på arbeidsplassen
- sosialt velvære (basert på spørreundersøkelser, og statistikker over ting som kriminalitet, klager over samlivssproblemer, antall rettsaker)
- politisk velvære (basert på spørreundersøkelser, kvaliteten på lokaldemokrati, personlig frihet, konflikter med andre land, o.l.)

¹ "3rd International Conference on Gross National Happiness Towards Global Transformation: WORLD VIEWS MAKE A DIFFERENCE"

Nong Khai og Bangkok, Thailand 22. – 28. november 2007

www.gnh-movement.org

Stortinget føres bak lyset av banknæringen

I en rapport NTNU-forsker Kristian Gjøsteen har offentliggjort på EuroPKI 2008, vises det til omfattende feil i BankID-løsningen, bankenes nye nettbank-innlogging og e-signatur-løsning. Gjøsteen har gjennom studier av systemets virkemåte avdekket alvorlige feil som gjør at systemet ikke burde være i bruk. BankID har to ganger det siste året hatt sikkerhetsproblemer, da avslørt av sikkerhetsforskere ledet an av Kjell Jørgen Hole ved Universitetet i Bergen. Banknæringen møtte da, etter å ha gjort noen raske feilrettinger, opp i Stortinget for å love at systemet nå var sikkert. Inntil nylig, da det ble avdekket enda flere svakheter. Dette systemet, som burde være sikkert i langt tid framover, og som nå blir rullet ut til hele befolkningen, har allerede blitt knekt 3 ganger, i løpet av litt over ett år.

Kjære storting, dere blir ført bak lyset av en næring som er for stolte til å erkjenne at de har

laget en dårlig løsning og som ikke ønsker å ta ansvar for sine egne handlinger. De prøver derfor å dekke over det hele med honnrord om systemets fortrefelighet og beskrivelser om at systemet i deres øyne er sikkert nok. Dette gjøres ved å f.eks. henvise til bransjepriser for å unngå å prate om sikkerheten til systemet, begi seg ut på semantiske bortforklaringer om misbruk kontra det å oppdage feil, å prate om hemmelige støttesystemer som vil fange alle feil som kritikere nevner og sist, men ikke minst ved å karakterisere kritikere for å latterliggjøre dem. Dette er ikke å ta kritikken alvorlig, slik bransjen påstår at den gjør. Dette er forakt for Stortinget, myndighetene og det norske folk.

BankID skal ikke bare brukes til å logge inn i banken, det kan for eksempel også brukes til å lese helseinformasjon på MinSide.no. Videre kan den også brukes til å signere kontrakter elektronisk,

signaturen er da juridisk bindende. Man kan derfor bruke BankID til å ta opp lån, inngå varekjøpsavtaler eller signere endringer på likningen.

Med de siste årenes forverring av sikkerhetssituasjonen på Internettet, med virus som angriper målrettet mot enkeltbrukere (politisk opposisjonelle), grupper av brukere (kunder av en bank) eller organisasjoner (ansatte i en bank), er det enda viktigere at slike løsninger ikke lar seg manipulere av tredjeparter. Dette må samfunnet kunne stole på.

Stortinget må nå opprette en arbeidsgruppe av troverdige og uavhengige eksperter som kan gjennomgå løsningen. Vi har hørt nok tomme ord fra banknæringen og dens støttespillere. Med påstander om BankIDs fortrefelighet og overlegne sikkerhet, burde ikke det være noe problem.

Thomas Finneid
Innlegget er hentet fra
EFN (Elektronisk Forpost Norge)

RadiOrakel støtter Boligaksjonen 2008

RadiOrakel erklærer med dette vår fulle støtte til Boligaksjonen 2008 sin okkupasjon av Olav Ryes Plass 2.

Bolig er et menneskelig grunnbehov og burde ikke være en kilde til profitt for noen. Slik systemet fungerer i dag, er det en legalisert utnyttelse av de svakeste i samfunnet. Okkupantene boikotter på dette grunnlaget det tradisjonelle leiemarkedet, noe som er med på å senke prisene.

I Oslo i dag er det anslagsvis 1200 bostedsløse (jfr. SINTEF), og med dette i tankene ser vi det som et paradoks at kommunen sitter på tomme hus samtidig som de hevder at de ønsker å avskaffe boligkrisen. Samtidig steg også den gjennomsnittlige husleien for etromsboliger med 9,6% fra 3. kvartal 2007 til 3. kvartal 2008 (jfr. ssb.no). Dette går utover de svakeste i samfunnet, som blir presset lenger og lenger ut av bykjernen. Det er en skam at

kommunen likevel sitter på gjerdet og retter sin lange pekefinger i retning okkupantene når det i

realiteten er de selv som sitter med den største muligheten for å forbedre situasjonen.

Kommunen har vært raskt ute og fått rettslig kjennelse til å kaste ut okkupantene. Det er nå opp til

politiet, og vi håper at okkupantene får lov til å bli (Det fikk de ikke - Red. anm.), i det minste frem til kommunen faktisk går i gang med rehabiliteringen av gården. Dette må gjøres for at UV5 skal kunne bruke huset til det formålet de har blitt lovt - et kulturhus.

Vi oppfordrer med dette til at flere tar ansvar, står opp for den byen vi vil ha og støtter opp om den uavhenige gruppa Boligaksjonen 2008.

Folk trenger hus, hus trenger folk!

RadiOrakel
tlf: 23 32 69 60

Cecilie Kobberstad Høiland
Daglig leder

Grensesprengende tidsskriftformat

Den 22. oktober ble det nye tidsskriftet *Knokkelklang* lansert på www.knokkelklang.blogspot.com.

Knokkelklang karakteriserer seg selv som "et bloggtidsskrift viet det marginale, det kuriøse, det skrekkelige og det fantastiske". Det er nært assosiert med Oslos *Kjettersk kjeller* og Bergens *Absalong*. Redaktør er Arnfinn Pettersen, til daglig redaktør for *Humanist*, blogger og medredaktør for samtlige Skepsis-bøker, og de øvrige redaksjonsmedlemmene er:

Bjørn Are Davidsen, Dekodet-blogger, profilert kristen kulturskribent og nesten like profilert skeptiker.

Kristian A. Bjørkelo, Absalongs fører, som noen av dere muligens kjenner under sitt alter ego, Mad Mullah Hastur, og Didrik Søderlind, Kjettersk kjellers overdikador og mangeårig "blad- og internettsmører, med kultur, religion og vitenskap som spesialfelter," for å sitere hans selvpresentasjon.

Og innholdet? For å sitere dem selv:

"Hva innholdet angår, vil det på en eller annen måte falle inn under rammene av "det marginale, det kuriøse, det skrekkelige og det fantastiske". Forvent viktoriansk kunst, bisarr politikk, kuriøs litteratur, skildringer av skrekk og skrekkelige skildringer. Og en hel del annet, fra apokalyptisk religion til tips for den dannede herres garderobe og antrekk. Det er ikke helt utenkelig at vår kuriøse musikksmak vil kaste skygger over disse spalter. Vi ser heller ikke bort fra at det kan dukke opp skjønnlitterære bidrag, enten i form av originalskrevet materiale eller oversettelser."

Knokkelklang er et nett-tidsskrift og basert helt og holdent på bloggverktøy. For å si det enkelt: Ved å lage to blogger, kan én brukes til å legge ut selve artiklene, mens én brukes til å presentere de enkelte numrene og annet av overordnet betydning. Dermed får man en forside som i stor grad minner om en vanlig nettforside og en artikkelbase man kan lenke til.

Vi gjør ikke krav på å ha funnet på noe aldeles nytt, men vi har ikke sett noen andre gjøre noe lignende.

Resultatet er noe verden ganske enkelt skriker etter: Enda et tidsskrift ...

Eh, OK, ikke akkurat skriker, da kanskje, men det er en mulighet for oss til å presentere en type stoff som ikke har plass noe annet sted i norsk tidsskriftverden. Og bloggplattformen gjør at vi kan gjøre det aldeles uten kostnader. Billig for oss, billig for deg.

Første nummer inneholder seks artikler, blant annet om tradisjonens vampyrer, om nazispoitation-film og om diktet som gav opphav til Alices hjelpe-løse resitasjon "You are old, Father William" ...

Ja, også en artikkel som avdekker sannheten om hva som skjedde med Beatles. Det er en uhyggelig og skremmende innføring i hemmeligheter så forferdelige at ... så ufattelige at ...

La oss bare si at det ikke er tilfeldig at ABBA oppstår omtrent akkurat da Beatles går i oppløsning..."

PURKEVISA

(Melodi: Musevisa av Alf Prøysen)

1. Når nettene blir lange og kulda setter inn, så sier store premiegris til purkeflokk sin: "Hvis noen finner hasjen, og legger beslag på den, skal alle purker snart få feire jul igjen!"

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

2. Ja, suggemor er flittig, hun tar en stor batong og døljer løs på julehasjen til den får fasong, mens aspiranter stripper pushere og samler inn litt smått de stæsjer borti krokene med masse godt.

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

3. Omsider kommer kvelden med mistenkte i bås, og premiegrisen trekker fram en pusher holdt i lås. Ham pynter de med spindelnev og småspiker og sånn, så putter de ei kølle inn i rumpa på'n.

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

4. Og premiegrisen sier: "Nå skal vi danne ring, la pusher'n stå i midten, så går vi rundt omkring. Vi gir hverandre halen som vi kan leie i, og en og to og tre, og så begynner vi!"

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

5. Og julekosen deres, det er et trau med hasj, og så en bit med LSD for den som er litt barsk. Og suggemor har stillet opp litt kokain på skrå, og den får allesammen lov å sniffe på.

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

6. Ja, suggebestemora er også kommet inn, nå sitter hun og koser seg med arrestanten sin. Det æ'kke en or'ntli' arrestant, d'er no' som alle vet, hun sitter og torturerer en som trikkenek.

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

7. Og bestemora gjesper og sier slik som så: "D'er morosamt med jula for dessa som er små. Hvis noen finner hasjen, og legger beslag på den, skal alle om et år få feire jul igjen!"

Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!
Heisan og hopsan og fallerallera!
Om julekvelden da skal alle purker være glad!

Av Pastor Straume

Endelig - norske anarkister organiserer seg!

Mandag 14. januar kl. 19.00 på Humla, Hausmangate 34

Lansering av "Den organisatoriske plattformen til de frihetlige kommunister", et dokument skrevet i 1926 av eksilanarkister fra Russland. De tar et kritisk blikk på anarkistenes rolle i revolusjonen, og forsøker å skissere hvordan anarkister bør organisere seg for å hindre at revolusjoner ender i autoritære regimer.

Med innledning av oversetteren om anarkisme, organisering og plattformismen i dag.

Arrangementet følges opp fra 21. januar med en studiesirkel av boken "Russia: Revolution and Counter-Revolution" av John Daborn.

Arrangementet er gratis.

GA'er beklager!

Nok en gang er det slått et slapt slag i luften, mot 90-tallets harrystetikk. Rimi har byttet ut sin (klassiske) "Mot i brystet"-aktige logo, til fordel for noe tidsriktig pregløst. Dystre spåfolk frykter nå for TV2-logoen.

Debatten er legalisert!

Senter for rus- og avhengighetsforskning arrangerte i november en større konferanse med temaet "Cannabis and health – what do we know and what should we know?", hvor flere av innleiderne til debatten var blant de mest kjente internasjonale ekspertene innenfor fagfeltet.

Konferansen hadde særlig fokus på forholdet mellom cannabisbruk og helse. Ved hjelp av ferske forskningsresultater ble vi oppdatert på kunnskapene om forholdet mellom cannabis og mentale så vel som fysiske lidelser.

Flere talere tok for seg den juridiske situasjonen. Vi fikk høre om mulige legale grenseverdier for THC hos bilførere og om den legale situasjonen i Storbritannia og Norge.

Lederen for Seraf, Helge Waal, innledet ved å peke på polariseringen i debatten og de mange områdene vi ikke veit nok om når det gjelder cannabis. Han understreket at cannabis langt fra er ufarlig, men åpenbart er mindre farlig enn alkohol.

Dersom oppgaven er å redusere all samfunnsmessig skade som følger av rusbruk, må vi velge tiltak som faktisk virker skadereduserende, blant annet ved å redusere rusbruk generelt, sa Waal.

Fører hasj til schizofreni?

Første hovedinnleder var Glyn Lewis fra University of Bristol. Han begynte med å beklage de tabloide framstillingene av komplekse sammenhenger, som kommer til uttrykk i avisoppslag som Du kan bli schizofren av en eneste joint. Det fins ikke grunnlag for slike spissformuleringer, slo han fast, før han gikk over til å legge fram den kunnskap han mener faktisk finnes om sammenhengen mellom cannabis og mentale lidelser.

Hvis vi skal vurdere om cannabis kan være årsak til psykiske lidelser, understreket Lewis, må vi huske at en årsak i denne sammenheng ikke behøver å være hverken en nødvendig eller en tilstrekkelig faktor. Han gikk igjennom de undersøkelser som kan tyde på at bruk av cannabis kan utløse schizofreni og andre psykiske lidelser, og stilte spørsmålet om redusert bruk av cannabis ville føre til redusert hyppighet av psykiske lidelser.

Den viktigste av de aktuelle undersøkelsene er en studie fra 1987 der mer enn 50 000 svenske vernepliktige var blitt fulgt over tid, og der det lot til å være en klar sammenheng mellom cannabisbruk og seinere utbrudd av schizofreni. Det totale antallet med diagnosen schizofreni var bare 362, men det var betydelig flere cannabisbrukere blant disse enn i materialet som helhet. Nå er likevel ikke denne undersøkelsen så entydig som den kan virke. Blant annet er det ikke tatt høyde for felles faktorer som kan disponere både for cannabisbruk og for schizofreni.

Andre studier har ikke gitt det samme utslaget, og den totale forekomsten av schizofreni i samfunnet viser en nedgående tendens for den tidsperioden da cannabisbruk har vært utbredt. Det er derfor ikke mulig å slå entydig fast at cannabis fører til slike mentale lidelser som schizofreni, men det kan være grunn til å advare spesielt ungdom mot å bruke cannabis, med tanke på sårbare perioder i oppveksten da cannabis kan ha spesielt uheldige virkninger.

Situasjonen i Storbritannia

Nestemann ut var Michael Glossop, som ga en oversikt over utviklinga av cannabispolitikken i England de siste 50 år. Han viste til flere vitenskapelige rap-

porter som alle hadde anbefalt avkriminalisering eller legalisering, uten at dette har blitt fulgt opp i praktisk politikk. Et lite skritt i retning av å skape samsvar mellom vitenskap og politikk var nedklassifiseringa av cannabis fra skadeklasse B til skadeklasse C i 2004, men dette ble omgjort av Gordon Brown i 2008, i direkte opposisjon til innstillinga fra den aktuelle fagkomiteen.

Helseskader av cannabis

Det tyngste innlegget kom fra australieren Wayne Hall, som blir ansett som en verdens absolutt fremste eksperter på cannabis-spørsmål. Han presenterte en samlet oversikt over kunnskapen om samspillet mellom cannabisbruk og helse, og tok dessuten opp bruken av cannabis som medisin.

Når det gjelder de akutte virkningene pekte Hall først på at cannabisbruk ikke medfører noen fare for dødelig overdose. Derimot er det mange som, spesielt i sin første møter med cannabis, opplever ulike former for psykisk ubehag som kan spenne fra lettere uro til angst og paranoia. Samtidig med disse psykiske endringene inntreffer en viss reduksjon i såvel kognitive som psykomotoriske ferdigheter. Knyttet til dette er det da en fare for skader på en selv og andre gjennom ulykker; en fare som reduseres ved at spesielt uerfarne cannabisbrukere kompenserer opplevelsen av reduserte ferdigheter ved ytterst forsiktig oppførsel. En undersøkelse i Frankrike tyder på at 3% av ulykker i trafikken har sammenheng med bruk av cannabis, mens alkohol er en faktor i 29% av ulykkene.

Hall tok for seg 6 ulike områder der det foreligger mistanke om at cannabisbruk kan ha en negativ helseeffekt, disse er:

- avhengighet
- overgang til andre rusmidler
- reduserte utdanningsprestasjoner
- psykisk problemer og
- fysisk helse.

Når det gjelder utvikling av avhengighet mente Hall at mellom en halvdel og en tredel av dem som bruker cannabis daglig utvikler avhengighet etter aksepterte faglige kriterier. Det vil si at ca 2-4% av historiske cannabisbrukere blir avhengige i en slik forstand.

Spørsmålet om cannabis som inngangsport til hardere stoffer er komplisert. Det foreligger en klar sekvensiell utvikling i de fleste misbrukeres karriere:

etter å ha debutert med tobakk og alkohol, forsøker man cannabis og først deretter vil noen som regel forsøke seg på stoffer som heroin og kokain. Det er likevel bare 5% av cannabisbrukerne som tar dette skrittet. Det er ikke påvist noen farmakologisk forbindelse som skulle bidra til denne rekkefølgen. På dette området trengs det mere forskning, påpekte Hall.

Når det gjelder reduserte utdanningsprestasjoner er sammenhengen tydeligere, men heller ikke her er det noen sikkerhet om hvorfor dette skjer. I tillegg til de farmakologiske virkningene av cannabis kan det finnes felles faktorer som bidrar til både dårlige skoleresultater og russøkende atferd.

Det er påvist at akutt cannabisrus medfører redusert kognitiv funksjon, men det er ikke entydig påvist noen langsiktig virkning, f.eks. i form av redusert IQ hos langtidsbrukere.

Når det gjelder de fysiske virkningene later det til at cannabis kan medføre en svakt forhøyet risiko for luftveiskraft, men forholdet kompliseres av at de fleste cannabisbrukere også røyker tobakk. Det er ikke påvist helseskader hos barn av cannabisrøykende mødre. For langtidsbrukere av cannabis kan det være en økt risiko for hjerteproblemer, spesielt angina.

Medisinsk cannabis

Når det gjelder medisinsk bruk av cannabis tok Hall for seg 5 mulige bruksområder. Cannabis kan ha en effekt mot kvalme, for å stimulere appetitt, for å lindre smerter, og for å dempe kramper og muskelspasmer. På alle disse områdene finnes det likevel andre medisinske preparater

med like god eller bedre virkning.

En kompliserende faktor er inntaksmetoden. Det foreligger flere kommersielle preparater beregnet på oralt inntak i form av tabletter eller spray, men de fleste pasienter foretrekker å røyke cannabis fordi det gir langt bedre muligheter for å regulere virkningene. Det er vanskelig å forsvare medisinsk å bruke en inntaksmetode som i seg selv medfører betydelig helserisiko. Videre er det problemer med å oppnå standardiserte preparater og klarhet om forholdet mellom de ulike cannabinoidenes relative virkning.

Cannabis i trafikken

Professor Jørg Mørland tok for seg problemet med cannabispåvirkede sjåførere. Han skilte mellom kort-siktige og langsiktige virkninger av cannabisbruk for sjåførens oppførsel i trafikken.

En omfattende norsk undersøkelse tyder på at 0,6% av norske sjåførere er påvirket av THC, mens 0,4% er påvirket av alkohol. Sammenliknet med blodprøver av sjåførere som er innblandet i ulykker, tyder dette på at cannabis medfører en klart økt ulykkesrisiko som likevel bare er på ca 1/3 av risikoen ved alkoholpåvirkning.

Et spørsmål som reiser seg i denne sammenheng er om det lar seg gjøre å fastsette lovlige grenser for cannabispåvirkning hos sjåførere. En foreløpig gjennomgang kan tyde på at en grense på 4 nanogram THC pr milliliter blod svarer til en grense på 0,4 promille alkohol i redusert kjøreferdighet. En grense på dette nivået kunne derfor være en mulig løsning.

Utviklinga i Norge

Sosiologen Willy Pedersen gjennomgikk deretter utvikling av cannabisbruk i Norge, med en svært personlig og anekdotisk form. Han gikk blant annet inn på det store økonomiske omfanget av handelen med cannabis, forholdet mellom importert hasj og norskdyrket marijuana, og presenterte to ulike omsetningskomplekser: det ene den vennebaserte private omsetningen og den andre den raske upersonlige omsetningen som foregår spesielt langs Akerselva i Oslo.

Tor Aksel Busch

Spesiell oppmerksomhet knyttet seg til riksadvokat Tor Aksel Busch sitt foredrag, som som hadde fått tittelen "Reaktive tiltak - behov for forandring".

Busch viste til den sterke økningen i antallet innbyggere som har erfaring med bruk av cannabis, og det store antallet straffesaker som omfatter bruk og besittelse av små kvanta. Videre spurte han om det ikke er på tid å redusere straffenivået ytterligere spesielt for bruk.

I denne sammenheng tok Busch også for seg politiets holdning til de langtkomne narkomane, spesielt opiatmisbrukere som samler seg rundt Oslo S, og den juridiske situasjonen knyttet til sprøyterom, der politiet har forpliktet seg til ikke å gripe inn overfor brukerne. På dette grunnlaget spurte han om det kan være riktig å se gjennom fingrene med heroinbrukere, men samtidig straffeforfølge folk for små mengder cannabis.

Busch ønsket ikke ut fra sin posisjon å komme med konkrete forslag til en ny politikk. Med henvisning til den kommende stortingsproposisjonen om ruspolitikk tror han ikke det er grunn til å forvente seg radikale endringer under den nåværende regjering, men han pekte på en rekke dilemmaer - blant annet hva vi egentlig oppnår ved å straffe brukerne.

Busch påpekte at de internasjonale narkotikaavtalene ikke pålegger Norge eller andre land å straffe brukerne, bare å gjennomføre tiltak for å redusere bruken. Han mente heller ikke det ville være riktig å fjerne straffene for cannabisbruk, men anbefalte å supplere bøtестraffer med avholdsløfter og obligatoriske urinprøve.

Andre avtaler ?

Den siste innlederen var Robin Room, som skulle sette norsk cannabispolitikk i internasjonalt perspektiv. som flere andre pekte han på at cannabisbruk kan medføre helseskade, men at omfanget av slike skader er begrenset.

Markedene for rusmidler lar seg ikke fjerne gjennom undertrykkelse. Forsøkene på å kontrollere cannabisbruk gjennom lovforbud har antakelig idag større skadevirkninger enn stoffet selv, mente han, og skisserte tre mulige veier en stat kan gå for å kunne tillate et legalt cannabismarked; enten

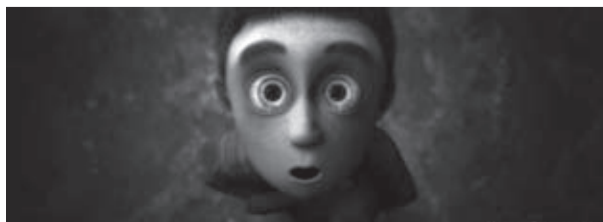
- oppsigelse av narkotikatraktaten fra 1961, eller
- inngåelse av en ny cannabistraktat mellom flere land, som da ville erstatte avtalen fra 1961, eller
- den hollandske løsningen, med sine åpenbare problemer på forsyningsida.

Vi mangler gode løsninger på cannabisproblemene, sa Room. Derfor veksler vi mellom liberalisering og innstramming uten å finne en akseptabel balanse.

Jan Bojer Vindheim

Hentet fra:

www.vindheim.wordpress.com/2008/11/12/cannabis-og-helse

Appell fra FHN

10. november ble det arrangert en internasjonal konferanse om cannabis i Oslo. På konferansen deltok mer enn fire hundre personer. Både norske og internasjonale eksperter la frem det som finnes av forskningsresultater, og en rekke myter ble avlivet.

Cannabisbruk hemmer ikke produksjon av sædceller. Det eneste forskerne kan bekrefte er at nyfødte kan få mindre fødselsvekt dersom mor røyker mye hasj under graviditeten. Myten om at hasjen og marihuanaen har blitt sterkere (mer potent) de siste årene ble også avlivet.

Det finnes heller ingen forskning som kan bekrefte at hasjbruk fører til psykose eller schizofreni. Derimot viser undersøkelser at de som ikke er vant med cannabis (naive) og plutselig røyker mye hasj, kan få psykose-liknende tilstander under rusen. Undertegnede har selv erfart dette og utviklet en adekvat tilnærming til problemet som står i kontrast til myndighetenes straffereaksjoner.

Avisa Independent snudde plutselig fra å være tilhenger av nedkriminalisering av cannabisbruk, til å ønske oppkriminalisering. Det skyldtes ikke utviklingstendensen, men derimot utskifte av redaktør til en som sterkt mislikte den forrige. Saken ble utnyttet av kriminaliseringsforsvarere som Eric Johannessen i RIO til å påstå at nedklassifiseringen i England, som Independent tidligere hadde kjempet for selv, førte til større problemer. Men snuoperasjonen var altså basert på personlig konflikt. Vidt forskjellige meninger på topp plan.

Den verdensledende ruseksperten Robin Room åpnet for liberalisering av narkotikalovgivningen på konferansen. Han påviste at verken oppkriminalisering eller nedkriminalisering fører til endringer i forbruksmønster. Så lenge det er forbudt, er det trendene som bestemmer.

– Myndighetene er fratatt mulighet til å iverksette effektive tiltak så lenge stoffet er forbudt, fortsatte Room. Han fikk overraskende støtte fra rusforskeren Willy Pedersen, som har snudd fra motstand mot legalisering - til en erkjennelse av at flere av problemene knyttet til hasjbruk, skyldes nettopp forbudet. Kontrolltiltakene.

Riksadvokat Tor-Aksel Busch gikk hardt ut mot regjeringen for å unngå legaliseringsdebatten. Busch påpekte at det er et demokratisk problem at politikerne stenger seg inne på et hotell for å utforme en politikk for fire år. Busch ønsker fortsatt kriminalisering av bruk og besittelse, men foreslo alternative straffetiltak – som kontrakt om rusfrihet med urinprøve og samtalerterapi. Busch oppfordret samtidig til at debatten om legalisering løftes til topp politisk nivå.

Det er svært gledelig at debatten fremmes og at flere av de fremste premissleverandørene på rusfeltet åpner for legalisering av cannabis. Også Norges fremste rusforsker Helge Waal gikk langt i å åpne for en mykere tilnærming til hasjbruk, men han er fortsatt motstander av legalisering.

Innspillene på konferansen illustrerer at det går mot en ny tid i narkotikapolitikken. Det er ikke lenger spørsmål om narkotiske midler vil bli legalisert, men når.

Noen forskeres innspill viste tydelig at de mangler innsikt om debatten. De uttrykte bekymring for at produktet vil bli markedsført og bruken

normalisert. Men alternativet til forbud er ikke fri flyt. Derimot må cannabis legaliseres til fordel for fornuftige restriksjoner. Norge er ledende i verden på restriktiv ruspolitikk.

Dersom cannabis blir legalisert kan vi få aldersgrenser, begrensede antall salgssteder, varedeklarasjon, mengdebegrensninger, advarsler på forpakningene og det kan åpnes for hjelpetiltak der brukerne tør komme uten frykt for å bli møtt med forutinntatte holdninger der de stemples som narkomane.

Undertegnede fikk denne typiske meldingen fra en hasjrøyker i går: Er selv 22 år og i en dårlig situasjon med mye hasjrøyking og vonde følelser, men er redd for å søke hjelp for jeg ser hvordan folk blir behandlet så fort de "stemples" som narkomane.

Det er utvilsomt knyttet store problemer til bruk av cannabis. De eneste tiltakene vi vet at nytter etter hensikten, er innføring av restriksjoner og opprettelse av hjelpetiltak. Forbudet er ingen restriksjon, men derimot represjon. Represjon er et pent ord for undertrykking. De som rammes er stort sett vanskeligstilte fra før.

Hasjforbudet gir enorme inntekter til illegale grupper og skaper en unaturlig sammenheng mellom hasjbruk og bruk av andre stoffer. Slik senker forbudspolitikken terskelen for bruk av stoffer som amfetamin og heroin, med de ødeleggende konsekvenser det fører med seg. Hasjbruken har gått fra å tilhøre en liten subkultur til at stoffet nå brukes av alle lag i befolkningen. Denne utviklingen har skjedd nettopp under forbudet.

Forbudet har røtter i en rasistisk basert politikk fra USA – flere tiår tilbake – med utgangspunkt i å med maktbruk, slå ned på det man ikke likte. Verdenssamfunnet har utviklet seg i siviliserende retning siden den gang og Foreningen for human narkotikapolitikk ønsker debatten om hasjlegalisering hjertelig velkommen.

Arild Knutsen

Foreningen for Human Narkotikapolitikk

Hentet fra:

www.abcnyheter.no/node/77497

Ny cannabislovgivning?

Hvis politiet er lovens lange arm, så er Riksadvokaten lovens lange bokhylle. Gateavisa intervjuet Riksadvokat Tor-Aksel Busch i forbindelse med at regjeringen vil legge frem et nytt forslag til narkotikalovgivning i desember. Tor-Aksel Busch talte i november på en forskerkonferanse om cannabis. Han ønsker ikke legalisering slik det ble fremstilt da, men det kunne allikevel være interessant å stille han noen spørsmål om narkotikalovgivningen. Både slik den er og slik den kan bli.

Hva er din formelle oppgave?

Min formelle oppgave er å avgjøre tiltalespørsmålet i de alvorligste sakene, det vil si der hvor man kan få lovens maksimum straff. I tillegg har riksadvokaten den overordnede faglige ledelse for etterforskning i politiet og skal bl.a. gi prioriteringsdirektiver.

Er det bakgrunnen for at du har en rådgivende posisjon i endring av cannabislovgivningen?

Riksadvokatembetet vil være en sentral høringsinstans hvor våre vurderinger og råd er basert på den erfaring vi har. Om det gjelder lovgivning eller sprøyterom så må departementene legge frem sine forslag til høring, og vi er en høringsinstans på linje med andre. Vekten av det vi sier vil være avhengig av hvor godt begrunnet det er det vi sier.

Hva slags informasjon er det dere bruker i deres begrunnelser?

Det vil jo være informasjon som er relevant i forhold til den aktuelle sak. Vi har for eksempel god kunnskap om politiets tall og vi har selvsagt en del tall fra vår egen behandling. Det er all grunn for meg til å understreke at narkotikabekjempelse er veldig mye mer en straffesaksbehandling. Straffesaksbehandlingen er bare en side. Vi ønsker å være en positiv bidragsyter ved det forebyggende arbeid, men hvor det er andre som har primæransvaret. Behandlingsspørsmålet av tunge rusmisbrukerne som er oppe i disse dager ligger utenfor vårt kjerneområde.

Er det riksadvokatens oppgave å rådgi regjeringen i håndheving av lovverket?

Vi må være lydhøre for det stortinget og regjeringen bestemmer når det gjelder kriminalpolitikken. Vi må legge vekt på og treffe våre prioriteringer i forhold til det. Men det er i stor grad vi som omsetter det som regjeringen og stortinget måtte bestemme til den praktiske virkelighet innenfor straffesaksbehandlingen. I et demokrati er det stortinget som skal prioritere innsatsen og hvilke områder man skal ha særlig oppmerksomhet mot, mens vi ser på hvordan dette kan gjøres.

Hvordan velger dere strategier for å styre folks atferd?

Vårt hovedmål er å bidra til å redusere kriminalitet. Skal vi få til det så må i hvert fall fire forutsetninger på plass. Det ene er at vi må en høy oppklaring. Det andre er at vi må behandle alle de sakene vi får frem på en rask måte. For det tredje må vi ha en adekvat reaksjon, og det fjerde er at vi må ha høy kvalitet i arbeidet. Vi som jobber med repressive tiltak må ha et bevisst forhold til kvalitet

Er det først og fremst snakk om faglig juridisk kvalitet da?

Det er avhengig av hva du ser på. I forhold til oppklaring vil det være en politifaglig vurdering. Men mer juridisk kompetanse når det gjelder irretføring for domstolene.

Og dere rådgir politiet?

Det er mer en rådgivning. Når det gjelder etterforskning svarer politiet til statsadvokaten, og statsadvokatene til riksadvokaten

Har det vært store endringer i hvordan dere har arbeidet, la oss si siden 1961?

Det er et godt spørsmål. Jeg har hele min yrkesaktive karriere vært i påtalemyndigheten og begynte som en ung jurist ved en tilfeldighet i politiet i 1976. Vi se en betydelig negativ utvikling i for eksempel omfang av narkotikakriminalitet. Det er mange flere saker nå enn tidligere. Mange av sakene er større når det gjelder kvanta enn det de var tidligere, og mer komplekse.

Hvilke endringer har det vært i lovgivningen?

Lovgivningen har vært ganske statisk. Man kan ikke si at økt antall saker har med ny kriminalisering å gjøre. I de 30 årene jeg har jobbet med dette har lovgivningen vært i hovedsak den samme. Hvis jeg bare kan ta noen tall: I 1984 gjorde politiet 2200 beslag og vi synes vi hadde et betydelig narkotikaproblem. Går vi frem tolv år, hadde vi flere heroin beslag enn antall beslag i 1984 og omlag 14000 beslag i alt. Og jeg vil understreke at det ikke er mitt inntrykk at disse tallene er et

resultat av at politiet er mer aktive. Man hadde en stor narkotikaseksjon i Oslo politidistrikt og man jobbet målrettet allerede i 1984. Og grunnen til at beslagene er flere er at man oftere finner stoff der politiet ferdes nå enn før. Sansynligheten for at politiet fin-

“Det narkotikafrie samfunnet fremstår som en utopi.”

ner narkotika hos en vinningsforbryter er for eksempel større enn tidligere. Det er ihvertfall min oppfatning. At vi har fått en allminneliggjøring av narkotika, og at vi har fått en spredning på en negativ måte.

Du tenker at denne allminneliggjøringen har funnet sted i samfunnet?

Det er noen tall som viser at det har vært en liten nedgang i beslag de siste årene, men ser man det i et lengre perspektiv er utviklingen negativ.

Hvis vi tillater oss å tenke litt som økonomer... er det tilbudet eller etterspørselen som har blitt større?

Det er helt klare paralleller til alminnelig markedstenkning ved omsetning av narkotika. Det er mer etterspørsel og derfor er det mer i omløp. Jeg synes vi ser i mange saker at det er flere ledd ved narkotikahandel og at mange selger for å finansiere eget bruk.

Men det er rimelig å si at det er mange som bruker som ikke er i kontakt med politiet noen gang?

Det er utvilsomt mange som bruker narkotika uten å komme i kontakt med politiet.

Innebærer embedet ditt at du jobber for et rusfritt samfunn?

Jeg har ingen tro på det rusfrie samfunn, eller det narkotikafrie samfunn, det fremstår for meg som en utopi. En av stortingsmeldingene om norsk narkotikapolitikk hadde som visjon og målsetting: det narkotikafrie samfunn. Jeg tror det var feil med en slik urealistisk ambisjon.

Det tror jeg vi i Gateavisa er enig i.

Vår målsetting er å begrense omfanget, skadevirkningene og at vår innsats må rettes særlig mot omsetterne og da helst de store omsetterne. Og vi skal bidra til å forebygge og hindre nyrekruttering..

Tror du at lovverket mot soft-drugs kommer til å bestå om 60 år?

Det er et spennende spørsmål, og jeg har jo hilst en debatt om dette velkommen fordi jeg mener at alle debatter er verdt å ta. Jeg mener at den debatten, som helseministeren nå har satt i gang også er viktig og ta. Og jeg synes at mange strafferettslige spørsmål burde debatteres mer enn det de gjør. Nå ble mitt utspill feilaktig lagt fram i Aftenposten, som om jeg var tilhenger av legalisering. Jeg var også tydelig om at politiet ikke skulle løpe etter slitne narkomane for å få opp statistikker, men at vi må være i de miljøene for å ta omsettere. Jeg tror at en avskaffelse

“Det er mer etterspørsel og derfor er det mer cannabis i omløp.”

av de lovene som straffer bruk vil bli sett på som negativt i en overskuelig fremtid. En opphevelse vil være et galt signal til ungdommen, og vil sitte langt inne hos norske politikere.

Hva med alkohol hvordan virker det?

Det er ingen tvil om at mange kriminalsaker passerer mitt kontor og hvor alkohol er tungt inne

Det er en spennende forskjell. Kan det være slik at det er vanskelig å føre en pragmatisk lovgivning fordi cannabisrøykere er en lavstatus minoritetsgruppe?

Er du sikker på at det er en lavstatus gruppe?

Ja. Kanskje ikke hvis man tenker i kvantitativ sosialøkonomiskstatus, men samme hvor mye man tjener, eller hva slags posisjon de har, kan man ikke være åpen om cannabisbruk.

Det var et historisk møte da Gateavisa var hos Riksadvokaten for å diskutere hasj.

Man kunne ikke røyka cannabis på Riksadvokatens julebord.

Nei. Det er klart. Jeg sa i dette intervjuet med Aftenposten at dersom vi gjør et tankeeksperiment og tenker oss at majoriteten av befolkningen røyker hasj regelmessig så ville det utvilsomt skje noe med lovgivningen.

Hvis en stor majoritet av stortingsrepresentantene var cannabisbrukere så ville politikerne oppheve forbudet. Men i tillegg så er det slik at et apparat som skal korrigere atferd gjennom reaktive eller repressive tiltak er nødt til å ha tillit i den befolkningen man skal operere i. Og hvis det er utakt mellom det som er straffbart og det folk mener bør være straffbart så vil tilliten bli utfordret. Jeg mener definitivt at vi ikke er der ennå.

Hvilken innvirkning har lovgivningen hatt på cannabisbruken?

Jeg tror at lovgivningen har hatt en effekt. Og at den særlig har en funksjon ovenfor unge brukere.

Jeg sier ikke at alle som bruker cannabis går over til sterkere stoffer. Men på den konferansen hvor vi begge var til stede, så kom det jo tydelig frem at det er mer belegg i dag for at cannabis har skadevirkninger.

Men forskningen har også mer belegg for positiv bruk av cannabis nå enn før. Det er imidlertid en ting forskerne ikke vet. Det er ingen som vet hva et representativt utvalg av befolkningen mener ville vært den beste cannabislovgivningen.

Nei, og det burde man ha funnet ut av. Jeg opplever at på møter hvor jeg snakker med foreldre og ungdommer, så er det en bred oppslutning til den lovgivningen som eksisterer. Og at cannabis burde være forbudt.

Ja, ihvertfall for ungdom. Det er det jo ikke mange som er uenige i.

Det finnes sikkert noen.

Hvis vi ser for oss at cannabis hadde blitt legalisert hvordan ville det ha forandret din rolle? Det ville jo ikke forandret noe for ungdommer. Men i Nederland er det jo fortsatt ulovlig med omsetning utenfor coffeshoppene. Og man tryller jo heller ikke frem cannabis i coffeshoppen.

Jeg har vært på studieturer til Nederland og jeg synes det er vanskelig å få helt tak i hvordan de tenker. Coffeshopeiere må ut på det illegale markedet for å kjøpe stoff, de tar det inn bakveien og selger det ut. Hvis man tar denne mannen i en kjøpsituasjon blir han straffet.

“Hvis majoriteten av befolkningen røyker hasj regelmessig så ville det utvilsomt skje noe med lovgivningen.”

Nederlenderne sier at det fungerer på et hvis, men om vi borrar litt i de prinsipielle spørsmålene så virker det lettere å være riksadvokat i Norge med konsekvente grenser enn den mer pragmatiske tilnærmingen der.

Hva skal man da konsentrere seg om? Hvis vi skulle få en legalisering i Norge så vil vi få disse dilemmaene også. Vi har jo hatt noe lignende med sprøyterommet i Oslo. Hva skal man gjøre med noen man arresterer som hevder de er på vei til sprøyterommet?

Så da må dere tenke litt pragmatisk allerede i dag når dere ser gjennom fingrene med brukere på for eksempel plata?

Joda, men slitne narkomane er mer et helseproblem enn et kriminalitetsproblem. Og det er mindre mengder.

Ja, jeg kan jo ikke nekte for det.

Nå er det jo slik at straffingen av cannabisbruk og besittelse har endret seg.

Bruk av narkotika straffes med bøter, men det er verdt å snakke om at man i større grad burde gi påtaleunntelser på vilkår av rusfrihet, som jeg sa på konferansen.

Dette innebærer en annen oppfølging enn bare overlevering av en bot.

Men dette er først og fremst reaksjoner mot ungdommer.

Ja. Dette er først og fremst mot ungdommer. Men straffen for narkotikablokkert er blitt mildere over år, og det har skjedd på de fleste fronter.

Vi skal ikke forfølge slitne narkomane. Vi skal behandle dem med respekt, og alle skal behandles likt. Og det betyr at selv den mest slitne narkomane ikke skal få omsette narkotika straffritt. Vi skal behandle alle med respekt, uansett.

**Text: Kris Guttssønn
Foto: Harald Medbøe**

Den store bankbløffen

Hvordan Helios gikk fra å være en opphøyd del av det antroposofiske miljøet til å bli en konkursrytter som svindlet sine egne idalistiske bankkunder for sparepengene deres.

Tekst: Anita Nyholt

Helios = Validus

På sine egne nettsider forteller Helios om seg selv at "de omsetter økologiske og biodynamiske varer som mat, drikke, naturkosmetikk, naturtekstiler, vaske-midler og formingsmateriell. Økologiske matvarer har vært produsert i Norge siden 1931. Da la Nordre Sletner gård ved Mysen om til biodynamisk drift. Etter hvert kom flere gårder til, og omsetningen av produktene måtte organiseres på en ordentlig måte. Heliosprodukter har vært omsatt i Norge siden 1969, og har i dag et varemerke som nyter stor tillit."

At Helios er slått konkurs og at konkursboet med merkenavnet "som nyter stor tillit" er kjøpt opp av Validus «Norges største handelshus for skjønnhet og velvære» med en omsetning på 3 milliarder i året (blant annet gjennom Vita og Parfymelle, og ikke minst Tax-free'n på Gardermoen) nevnes ikke med et ord.

Helios Sparefond

Men det er ikke det denne saken handler om. Helios har nemlig siden 1974 ikke bare solgt mat, de har også hatt et sparefond som 65 idalistiske enkeltpersoner har brukt som sparebank. Renten har vært mellom 6-8%, så det har ikke vært for å spekulere i risiko at de har plassert sparepengene sine hos Helios, men fordi de har hatt et ønske om å bidra til å utvikle den antroposofiske stiftelsen.

2005 - Kredittilsynet

Spareordningen fungert tilsynelatende uproblematisk, frem til en av kundene fikk problemer med å ta ut sparepengene sine i 2005. Kredittilsynet ble koblet inn i saken og konkluderte med at spareordningen var i strid med bankloven, og måtte opphøre.

I revisjonsberetningen for 2005 (som GA har lest) står det "vi vil presisere at Kredittilsynet har vurdert "innskuddet i sparefond" for ulovlig innlån og at det må gjøres opp i løpet av 2006". I styrets årsberetning står det ikke noe om at de er pålagt å tilbakebetale midlene, bare at "Stiftelsen Helios har i mange år hatt et investeringsfond hvor interesserte har kunnet plassere midler til støtte for Helios arbeid. Kredittilsynet har nå konkludert med at denne ordningen er lovstridig. Vi arbeider nå i samarbeid med en bank om en ny løsning på dette. Endringen vil ikke få likviditets-effekt for Stiftelsen Helios". Årsberetningen viser dessuten at resultatet i 2005 var negativt.

2006 - Finansdepartementet

Da spareordningen fortsatte og innskytterne ikke fikk tilbakebetalt innskuddene innen fristen, men derimot levde i den tro at utviklingen for den antroposofiske stiftelsen var positiv, ble Helios purret på fra enda høyere hold.

I brev fra Det kongelige Finansdepartement i mars 2006 står det "Finansdepartementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av sakens faktiske bakgrunn. I vedtaket var fristen for tilbakebetaling av innskuddene til innskytterne satt til 31. desember 2005. Fristen endres med dette til 30. juni 2006. Vedtaket er endelig og kan ikke påklages."

Revisjonsberetningen for 2006 gjentar presiseringen om Kredittilsynets vedtak - mens styrets årsberetning sier "Dette fond er gransket av Kredittilsynet og funnet ulovlig. Fondet var pålagt avvirket i løpet av 2006,

dog arbeides det med løsning som medfører at dette først vil være fullført i løpet av 2007."

Men egentlig kunne det stått hva som helst i styrets årsberetning, for kundene forholdt seg til det som ble fortalt av de ansatte i banken, og når de sa at det gikk bra, og ikke advarte dem mot å sette inn mer penger - hvorfor skulle de mistenke at noe var galt?

2008 - Helios går konkurs

I februar 2008 sendte omsider Helios ut et brev til innskyttere om at de ikke skulle sette inn mer penger. De skulle tilbakebetale innskuddene, men de ble bedt om å være tålmodige og kanskje vente opptil tre måneder. To måneder senere slo Helios seg konkurs. De som hadde spart lengst og mest ble latt i stikken, mens de ansatte og de med lavest innskudd fikk tilbakebetalt sparepengene sine.

Validus kjøper konkursboet

Før Helios slo seg konkurs var de allerede i forhandling med Validus, om at de skulle overta konkursboet med merkenavnet. Men Validus var ikke interessert i å overta gjelden som heftet ved stiftelsen, altså innskytternes sparepenger, som skulle tilbakebetales. Adm. dir i Validus, Odd Runar Knudsen, bekrefter til Dagens Næringsliv (DN) at de ikke var interessert i å betale hele gjelden til Helios. - Det er riktig. Det ble klart gjennom forhandlingene at dette selskapet burde gå gjennom en konkurs.

"Mine tidligere helter er nå blitt banditter"

- Magne Mikkelsen (x-Helioskunde)

Helios fylte opp lagrene

Så det Helios gjorde var å bruke ukene før konkursen til å fylle varebeholdningen til randen, for å gjøre seg mest mulig attraktive for Validus. De som leverte varene til Helios fikk ikke betalt for leveransene fordi regningen gikk rett til konkursboet.

Adm. dir. Trond Solstad i BioForm sier i et intervju med DN at - Helios har handlet veldig mye varer hos oss de to siste månedene og åpenbart fylt opp lagrene sine. I tillegg avslører DN at butikken på Colloseum kjøpte sin største ordre noensinne fra leverandøren Vitalkost, to uker før Helios gikk konkurs.

Styret og ledelsen visste ikke om ulovlige innskudd

Fire privatpersoner som ikke fikk tilbakebetalt innskuddene sine har gått til søksmål mot styret og ledelsen i Helios. Rettssaken er varslet i mai 2009.

Styret i Helios benekter å ha hatt kjennskap til innskuddene i det ulovlige sparefondet, men bare kort tid før konkursen ble en av disse innskytterne rådet til å sette et større beløp inn på bankkontoen (som i etterkant har vist seg å være Helios driftskonto).

Vilde Mikkelsens

Dagens Næringsliv har skrevet mye om denne saken, men Gateavisas lesere får muligens ikke med seg alt som står der, så derfor tok jeg en lang prat med Vilde Mikkelsen, for å få henne til å fortelle sin historie til GAs lesere også - som er en av Helios målgrupper.

"Når Kredittilsynet treffer et vedtak har vi alltid, uten unntak god erfaring med at vedtaket blir tatt til etterretning. Fordi Helios var med hele tiden, hadde ikke vi noen foranledning til å anta at dette vedtaket ikke ble fulgt opp". - Seksjonssjef Kjell A. Aasgaard i Kredittilsynet til DN

Vildes besteforeldre, som tidligere har vært aktive i Blitz-miljøet, startet spareordningen som en familietradisjon for 23 år siden. Vilde forteller til GA:

"Jeg har vokst opp med Helios sparefond fra jeg var 12 år, da fikk jeg et pengebeløp i gave av mine besteforeldre, og det ble min første egen bankkonto, hvor jeg siden har satt inn alle mine sparepenger, alt fra konfirmasjonspenger til sommerjobbblønn og i senere tid store deler av både studielån og boliglån. Det var også et betydelig beløp som arv.

Jeg har alltid vært stolt av mine miljøengasjerte besteforeldre som var venner og kollegaer av tidligere daglig leder i Helios, Yb Kondrup. Ved å spare penger i Helios ville jeg samtidig med å sikre min fremtid føre mine besteforeldres miljøbevissthet videre.

Jeg har aldri spekulert i å tjene penger på Helios. Derimot har det vært mer idealisme fra min side ved at jeg har valgt de som sparefond. Renten har heller ikke gjenspeilt noe risiko og jeg ble fortalt at det var en svært trygg plassering.

Dokumentene fra Kredittilsynet og Finansdepartementet er sjokkerende lesning. I lang tid har Helios bevisst og utspekulert unnlatt å informere oss om underskuddet, tapet av våre penger og kredittilsynets pålegg om å betale tilbake innskuddene i 2005.

De fortsatte en bevisst ulovlig handling gjennom 2006 og 2007 ved å fortsatt oppfordre oss til å sette inn penger på fondet. Da jeg hadde kontakt med økonomiansvarlig i Helios i forbindelse med leilighetskjøp i mai 2007 og jeg nevnte at jeg vurderte å sette inn deler av boliglånet mitt, reagerte han med stor begeistring. Til tross for at han visste at dette var noe jeg ikke hadde råd til å tape, ville han ikke advare meg mot at fondet var ulovlig og at Helios hadde planer om å dekke underskuddet med mine penger.

Dette tyveriet vil koste meg renter på boliglånet som jeg hadde stående hos Helios i 30 år fremover, og dermed prege resten av mitt liv. Det er misbruk på det groveste av vanlige og uskyldige mennesker uten særlig store midler. Dette er ikke penger jeg har til overs eller som jeg har ønsket å gi bort i gave.

Jeg blir 35 år og var i ferd med å planlegge familie. I ettertid skjønner jeg at det er på grunnlag av blant annet mine midler at Helios har kunnet drive noe som helst. Mens de ansvarlige fortsatt har jobb og tjener penger, har jeg mistet alt."

Rudolf Steiner åndsretning er forankret i en lang humanistisk tradisjon, noe som kommer til uttrykk i prinsippet "mennesket først".

Det at Helios slår seg konkurs, for å få et mest mulig attraktivt konkursbo, istedenfor å betale tilbake sine egne kunders sparepenger, er så langt unna det å sette menneske først som det er mulig å komme!

Sex, vold og svik i Gilde farger

Hold Brillan er en av Christopher Nielsens morsomste og mest outrerte karakterer. I "Bygdegutar" får han nye strenger å spille på, men drukner litt i anti-pengesamfunnsmoral og alle-er-like-gode sentimentalitet.

Langt fra Tøyen, Oslos drabantbyer og andre kjente Christopher Nielsen-univers, starter eventyret om Hold Brillan på reality-innspilling.

Plassert på en sydhavsøy skal hovedpersonen og åtte andre ungarer - fra det ganske land, konkurrere om en sofistikert oslo-kunstnerinnes gunst. Alt mens TV-kameraene surrer og produsenten lager finurlige planer i prosessen med stadig å sørge for "godt TV".

Alle som kjenner Hold Brillan fra tidligere historier, vil vite at han trives best i vante omgivelser og lett blir ustabil når noe går han i mot. Og siden han og de tre kompisene hans fra Lefsvika i Nordtrøndelag melder seg på reality-konkurransen i håp om å vinne store penger, kommer skuffelsene og motgangen fort for Hold Brillan.

Han er slik vi kjenner han; stor, sta og snarsint. Likevel, Hold Brillan utvikler seg i dette albumet fra den sjablongen av en hjemmebrentdrikkende, voldelig og korttenkt trønder han tidligere har framstått som, til en flerdimensjonal karakter med følelser og intellekt. I både ord og handling overrasker Hold Brillan, og han vil for alltid framstå som noe mer enn den overnevnte beskrivelsen.

Det kommer kanskje av at de øvrige karakterene framstår som ganske todimensjonale klisjeer. Christopher Nielsen har gitt de andre reality-deltakerne dialekter fra det ganske land, et grep som fungerer kanonbra og som er gjennomført med stil. Dessverre har ikke alle sidekarakterene nok personlighet til å fylle dialektrommet som er laget for dem. Fariseern, Knipsærn og Totem fra Toten er unntakene. Disse karakterene har særtrekk som helt klart samsvarer med dialekten deres. De øvrige gjenstår stort sett med å ha dialekt.

"Christopher Nielsen legger ingenting imellom når han skildrer Hold Brillan og Petras fysiske kjærlighet."

Petra, den sofistikerte Oslo-kunstnerinnen er til gjengjeld portrettert med veldig tynn pensel. Det er ingen tvil om at Christopher Nielsen besitter menneskekunnskap utover det normale. I både Petra og hennes kunstnerkollega Arne, h a r

Nielsen laget outrerte karakterer som er troverdige. Med god hjelp fra gjenkjennbare klisjeer, får vi fort et inntrykk av den blaserete Petra og

den blærete Arne. Likevel hadde det ikke vært et Christopher Nielsen-produkt om ikke også disse karakterene blir dratt ut til det ekstreme, hver på sin kant.

For ekstremt blir det, reality-showet fra sydhavsøyen med de ni ungarerne og den sofistikerte Oslo-kunstnerinnen. Hold Brillans mer kjente trekk får i første del av historien fullt utløp. Men allerede her aner man at det er nye sider av trønderhelten i sikte, som når han overværer Petras struttende brystvorter i dusjen eller fortaper seg i den samme kvinnens bakende. All ære til Nielsen for å lage en anderledes, og for mange sikkert oppløftende kjærlighetshistorie - men veldig morsom er den ikke. Det som holder humorverdien

oppe i "Bygdegutar" er Hold Brillan selv og episodene der han viser sine mer velkjente sider. Selvfølgelig er det en rekke andre scener og karakterer man lett trekker på smilebåndet av, men "Bygdegutar" er først eventyr, så humor. Og med eventyret har Nielsen gjort en gedigen jobb. Historien på knapt 200 sider fungerer som et godt eventyr skal. Dramaturgien er nesten fullkommen, og det er lite overflødig

lesing i albumet.

Litt slitsomt er det likevel å komme seg gjennom partiet der hele øya er i full oppløsning og historien plutselig blir krydret med et skip fullt av norske mediafolk og UD-personell, en rekke leiesoldater og sagbrukshorer. At mye av dialogen er på engelsk, bidrar ikke til å klargjøre forvirringen. Fargeleggingen på disse sidene, som illuderer lyset fra en vulkan, forsterker kaosfølelsen man sitter igjen med. Samlet sett fungerer det, sikkert som tiltenkt. Men det er noe abrupt og uforklart over denne delen av historien, noe som gjør at hele sekvensen framstår litt som en syretrip.

Sekvensen etter er en god pre- mie for de som kommer seg gjennom overnevnte sider. Uten å si for mye, er det trøndersk høy- kultur man får servert - som i en drøm.

Etter at de snille har vunnet over de slemme, er det alltid tid for en moralsk oppsummering. Så også i "Bygdegutar". Selv om moralen er

"Hold Brillan fyrer løs med kalashnikov og trønderske kraftuttrykk"

en man kunne underskrevet på blir dette alltid en nedtur. Uansett film, tegneserie eller roman. Det partiet der hvor historiefortelleren får behov for å fortelle leseren noe om livet, døden eller universets gåter og hvordan alt henger sammen, er det partiet som lettest kan unnværes i enhver historiefortelling. Ja, det kan som oftest med fordel droppes.

Men Christopher Nielsen har viktige ting på hjertet og all mulig rett til å presentere dem i sitt eget tegneseriealbum. Det er bare så mye lektere når han pakker sine underliggende meninger og holdninger inn i karakterenes væremåte og historiens krumpring, enn når han lar dem komme til uttrykk i en oppsummerende monolog.

Avslutninga på albumet viser at Nielsen

Christopher Nielsen: "Hold Brillan tegneseriealbum 1; Bygdegutar"

No comprendo press 2008
192 sider, farger. Pris kr. 280,-

"Mye rart i jungelen på sydhavsøya der Hold Brillan deltar i reality-konkurranse."

etterhvert er vel så dreven til å spille på leserens følelser, som på humor. Et trekk Nielsen første gang viste oss i tegnefilmen "Slipp Jimmy fri". Denne sentimentaliteten er ny i Nielsens univers, og det har vært nettopp mangelen på sentimentalitet som har gjort historiene hans så morsomme tidligere.

Det første tegneseriealbumet med Hold Brillan viser en ny retning i Christopher Nielsens tegneserieforfatterskap. Mye er ved det vante, men her er nok nytt til å både overraske, glede og skuffe. Noe av det gledligste, som enda ikke er nevnt, er Mikael Holmbergs Gilde farger. Det gir historien en tilleggsdimensjon vi definitivt ikke har sett før i Nielsens tegneserier. Lesbarheten blir bedre og dette bidrar til framdriften i historien. Berre lekkert!

Nielsen har tydeligvis lagt opp til en serie med album om Hold Brillan, da dette albumet er behørig merket nr.1. Det er noe å se fram til. Hold Brillan er tydeligvis en karakter det går an å spille mye på. Likevel får vi håpe at Christopher Nielsen ikke glemmer hva som opprinnelig gjorde Hold Brillan til slik en kjær kultfigur og beholder hans ubehøvlede og firskårne karaktertrekk.

Et morsomt apropos er det at flere av karakterene fra "Bygdegutar" er gjenkjennbare, virkelige karakterer fra Oslos gater. Dermed burde årets julegave fra en del av Oslos kunstnere være sikret. "Bygdegutar" kommer uansett til å ligge under mange juletrær i år. Men vær forsiktig med å legge det blant de andre juleheftene. Det er en del scener i dette albumet som garantert vil gjøre at bestemor setter pepperkaka fast i halsen. God fornøyelse.

Ole Vardenær Olsen

Åpne kanaler og interkulturell dialog på tvers av landegrensener

.... og en del om EUs tanker om åpne kanaler og media literacy

I september dro jeg sammen med flere fra styret og programrådet i foreningen Frikanalen til Berlin på mediakonferansen «Open channels and intercultural dialogue» som vi var invitert til av arrangørene «The German federation of open channels» og «Open channels for Europe». Fordi 2008 er EUs «European year of intercultural dialogue» var det også invitert gjester fra ikke-europeiske land som USA og Japan for å diskutere mediernes og spesielt åpne kanalers muligheter i forhold til interkulturell dialog. Det var også knyttet stor spenning til presentasjonen av den nye tekniske tv-/webløsningen som er utviklet for Norges første åpne kanal; Frikanalen.

Av Anita Nyholt

På konferansens første dag

ble vi ønsket velkommen av Jürgen Linke, som har vært leder for «Offener kanal Berlin» til han pensjonerte seg derfra og startet «Open channels for Europe». Den åpne kanalen i Berlin får en årlig statsstøtte på 12 millioner kroner, og har vært på lufta i over 20 år.

EU-kommisær Ján Figel

åpnet årets konferanse med en video-overført melding hvor han snakket om viktigheten av å tilrettelegge media for den åpne, frie, kritiske stemme og samspillet mellom media og interkulturell dialog.

Det at han kunne "delta" uten fysisk å være tilstede mente han var i tråd med konferansens budskap, og brukte det også som et eksempel på at vi burde være flinkere til å benytte oss av de mediemuligheter vi allerede har, men at vi går inn i en tid hvor dette blir mer og mer vanlig.

Karin Resetarits som er et kjent TV-fjes fra Østerrike, journalist og medlem av Europaparlamentet, overtok etter «EU-kulturminister'n» og fortalte om det europeiske årets tema «interkulturell dialog». Hun ønsket mange flere åpne kanaler velkommen fordi da kunne flere barn og ungdom få utløp for sin kreativitet i 2009 når det europeiske året gjelder «kreativitet og innovasjon». Hun snakket om EUs tanker om fremtiden for alternative medier, hvor flott

det er at åpne kanaler tillater integrasjon i et fellesskap og at de informerer om rettigheter spesielt innenfor utdanning og offentlige tjenester.

Men hun påpekte at den viktigste utfordringen for «community media» er å selge seg selv bedre, og finne en felles «definisjon eller forklaring» på hvilke muligheter disse kanalene gir. Litt av sjarmen med åpne kanaler er at de er litt rufsete og lite glossy, men det gjør det vanskelig å få støtte, sa hun. Man får ikke støtte til noe andre ikke forstår hva er, og det er ennå ikke god nok kjennskap til åpne kanaler og hvilke demokratiske rettigheter de gir, i tillegg til andre muligheter, som for eksempel «media literacy».

Avslutningsvis kom Resetarits inn på EUs ønske om en felles portal for alle åpne kanaler i Europa, men at det foreløpig ikke finnes noen plan for hvordan dette kan gjennomføres. Før hun takket for seg, ba hun instendig om at vi ikke måtte se på henne som en PR-utsending fra EU, men som en alliert «committed to media».

Det var da også positivt det jeg fant å lese i «Europaparlamentets resolusjon av 25.9.08 om mediernes konsentrasjon og mangfold i EU». Her er et utdrag:

Europeiska unionen har bekräftat sitt åtagande att försvara och främja mångfald i medierna som en viktig del i rätten till informationsfrihet och yttrandefrihet som slås fast i arti-

kel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Dessa principer är grundläggande för att bevara demokratin, ett pluralistiskt samhälle och kulturell mångfald. I dagsläget pressas public service-kanalerna att konkurrera om tittar- och lyssnarsiffror med kommersiella kanaler vars verksamhet i slutändan inte går ut på att göra kvalitetsprogram utan på att säkra en så bred publik som möjligt. Detta är omotiverat och till skada för programmets kvalitet. Det förekommer att public service-medierna i EU:s medlemsstater saknar tillräcklig finansiering eller att de utsätts för politiska påtryckningar. Det uppdrag som varje medlemsstat tilldelar public service-medierna kräver långsiktig finansiering och garanterat oberoende, vilket saknas i många medlemsstater. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att tolka public service-företagens uppdrag brett, på ett sätt som är väl förenligt med en dynamisk och framtidssäker tolkning av det Amsterdamfördragets protokoll.

Professor Wolfgang Thoenert

fra «DLM» (det tyske medietilsyn) startet med å si at åpne kanaler er politisk deltakelse i praksis, men la til at de også kan brukes for å bygge bruer over landegrensener. Men han var uenig i ideen om å lage en stor samlende portal, ennå. Han mente at kanalene burde få være små og ulike, og så om noen år kunne man tenke på å samle dem, men først la dem få vokse.

Thomas Krüger fra «BPB» (Die Bundeszentrale für politische Bildung)

omtalte åpne kanaler som «hugely important educational channels» og drøftet det spesielt i forhold til etniske grupper, hvor man på åpne kanaler ser likhetene mellom mennesker, og ikke som ellers i media hvor ulikhetene blir fremhevet.

Åpne kanaler skal være åpne fortsatte han, skoler og barnehager burde selvfølgelig få medietrening, men også voksne, for hva skal barna med opplæring hvis læreren ikke kan det som skal læres bort?

Og hva med det å ikke bare la barna få opplæring i eget land, men også la dem få dra til andre land som har åpne kanaler, slik at de får forståelse for hverandre og ser likhetene? Det var spennende tanker Krüger delte med oss. Og så var det lunch.

I pausen kom jeg i snakk med en fyr som drev en åpen kanal i Østerrike.

Han fortalte at hos dem kalte de det ikke for «open channels», men «community-tv», noe som hadde lagd et problem for dem fordi mange trodde det var «communist-tv» og derfor ikke så på kanalen i det hele tatt.

Så var det tid for å høre om erfaringer og om dagens situasjon for åpne kanaler i Europa. I det første debattpanelet satt teknisk prosjektleder Erik Vold og daglig leder Finn H. Andreassen fra den norske Frikanalen og Francisco Perez Ramos fra spanske Tele K.

Ramos fortalte at det hadde vært forbudt med åpne kanaler i Spania, men at de etterhvert hadde blitt normalisert og lovliggjort, men lagt under restriksjoner da det analoge tv-nettet ble digitalisert. Før restriksjonenes tid hadde det vært over 400 åpne kanaler, mens det etterpå bare var 15-20 av de største igjen.

Han fortalte videre at da Tele K ble startet i 1992 visste de ikke hvor kostbart det var å drive kanalen, hadde de visst det ville de nok ikke ha startet den. I dag finansierer de kanalen med støtte fra ulike typer EU-midler i tillegg til innsamling blant naboer og lokale butikker, firmaer og fotballklubber. Og de har inngått et samarbeidsprosjekt med en åpen kanal i Latin Amerika, fordi de ønsker å bli mer internasjonale.

Kontrasten til Norge ble stor.

Vi var der som «nykomlinger» når det gjelder åpne kanaler og fortalte at det i forbindelse med omleggingen fra det analoge til det digitale riksdekkende tv-nettet var blitt utlyst en konsesjon for Norges første åpne kanal, og at Frikanalen var et resultat av dette. Kanalen er selvsagt ikke-kommersiell, den blir først og fremst finansiert med statlige midler, det er ingen forhåndssensur, og hver enkelt produsent har redaktøransvar for egne innslag. Og som om ikke det var nok, kunne vi fortelle at innslagene ikke bare blir vist på riksdekkende tv, men at de også lagres i et arkiv på internett så man kan se innslagene når man vil, dele dem med andre og diskutere det man ser, eller kanskje til og med har laget selv.

Da var det ikke bare jeg som hørte den nesten litt vantro, men allikevel glade mumlingen fra salen om «hvordan har de fått til alt dette - på så kort tid?»

Eva Dekanovska fra Slovakia som satt i det neste panelet sammen med en dame fra Serbia, utbrøt spontant etter å ha sett den norske løsningen at «Så flott, nå kan vi se hverandres TV - det er interkulturelt det!» Og la til at hun håpet at de kunne klare få til en tilsvarende løsning også hos dem.

Dekanovska som koordinerer Golden Beggar Local Television Festival fortalte om festivalens tilknytning til åpne kanaler, og vi fikk se ti minutter med kortfilmer om «helt vanlige mennesker» som gjorde «vanlige ting». På en måte ble vi litt kjent med dem, iallefall fikk vi et innblikk i hverdagslivet i Slovakia med deres problemer og gleder.

Konferansen fortsatte neste morgen og temaet dreide seg for det meste om media literacy.

På norsk har vi fortsatt ikke noe godt innarbeidet ord for media literacy, men medietrening eller medieopplæring er nok det som oftest blir brukt.

EU er også her på banen og sier:

Media literacy kan defineres som å få evnen til å analysere og evaluere effekten av bildene, lydene og meldingene som vi nå blir konfrontert med på daglig basis og som er en viktig del av vår kultur, samt å kommunisere med dyktighet i media ut i fra et personlig ståsted. Media literacy er knyttet til alle medier, inkludert fjernsyn og film, radio og innspilt musikk, trykte medier, internett og andre nye digitale kommunikasjons-teknologier. Målet med media literacy er å øke bevisstheten om hvor mange former for media-

meldinger som opptrer i hverdagen. Det burde hjelpe innbyggerne til å innse hvordan media påvirker deres oppfatninger og holdninger, former populærkultur og har innflytelse på personlige valg. Det burde styrke dem med kritisk tenkning og kreativ problemløsningsferdigheter for å gjøre dem til kloke mottakere og avsendere av informasjon. Mediautdanning er en del av de grunnleggende rettighetene til alle borgere, i hvert eneste land i verden, til ytringsfrihet og retten til informasjon fordi det er medvirkende til å bygge og opprettholde demokrati.

Gjestene fra USA ble ønsket velkommen av Armin Hottmann som også deltok i paneledebatten.

Prof. Tankel snakket om sin erfaring med media literacy fra undervisningssektoren og studenter som ikke har kunnskap om hvor stor makt TV har, og hvor mye de faktisk blir påvirket av det de ser, før de får opplæring i det.

Han fortalte at i USA lærer man at det å være hvit er et privilegie - og hvordan media ofte spiller på at dette privilegiet skal opprettholdes.

Han sa at han pleide å starte undervisningen med å fortelle elevene om dette, og at de sier at de forstår, men at de ikke egentlig gjør det før de får se det selv.

Vi fikk også se filmen han viser studentene, en reklamefilm for Mc Donalds. Men det var ikke den endelige reklamefilmen slik den ble vist på TV, denne hadde i tillegg alle kommentarene fra reklamebyrået til filmprodusentene med detaljert oppskrift på hvordan alt skulle filmes, ned til minste detalj om fargevalg på øyne, hår, klær og omgivelser.

Som "Til venstre skal det stå en jente på 11 år, hun har fregner, de skal ikke være store, men veldig små og de skal være lyse-lyse brune".

Først etter å ha sett *denne* filmen forstår elevene at det ikke bare dreier seg om å selge burgere, men like mye å selge "hva det er å være en amerikansk jente".

Med utdanning som markedsfører

med spesialisering i markedskommunikasjon ble jeg ikke overrasket over hva som kom frem i filmen, men jeg nevner dette fordi jeg husker da jeg satt på skolebenken på BI at jeg syntes det var merkelig at man først på høyskolenivå skulle få lære om dette, som alle trenger å få vite, og helst så tidlig som mulig. Og derfor har jeg hele veien hatt media literacy som hjertesak, og pratet varmt om mulighetene for dette, i forhold til Norges første åpne kanal

Frikanalen.

Etter en live overført videodialog med Kyoto media festival i Japan, et livlig møte med barn som er redaktører på deres egen radiokanal RadiJoJo, hørt om åpne kanaler i Frankrike, og møtt et par artige typer fra Sverige som underviser barn og ungdom med å lage TV på Humfryskolan, dro alle deltakerne videre til Öffene kanal Berlins tv-studio.

I løpet av ettermiddagen deltok alle i forskjellige workshops som radio produksjon, videoproduksjon, tv studio produksjon, og Second Life workshop.

Selv deltok jeg på Second Life, men fikk ikke all verdens utbytte av det ettersom de andre deltakerne var en del eldre enn meg og de fleste aldri hadde hørt om denne "alternative virkeligheten", og workshopen gikk derfor mest ut på å prøve morsomheter som å få avataren sin til å løpe eller å fly. Det mest interessante var altså med andre ord å se voksne teste ut noe de trodde var et avansert "data-spill". Men at noen ville bruke tid på "noe sånt" stilte de seg tvilende til.

Kanskje kunne koblingen mellom åpne kanaler og Second Life være å kjøpe lokaler og starte de åpne kanalene også der, men det ville nok ikke ha fungert som noe mer enn et showroom, altså reklame for at det finnes åpne kanaler.

Avslutningsvis delte vi oss inn i mindre grupper for å diskutere ulike temaer. Det mest interessante for meg var "How to get community/open media started" så dit gikk jeg og satte meg sammen med de andre rundt et stort rundt bord.

Samtalegruppen ble ledet av Jan Egil Nordvik (Frikanalen, Norge) og Jürgen Linke (Open channels for Europe, Tyskland). De andre i gruppa var fra Serbia, USA, og Frankrike, og det var også en student fra Italia som ikke selv arbeidet med åpne kanaler, men som filmet hele seansen i forbindelse med sin eksamensoppgave om community tv.

Jeg var veldig spent på å få høre hvordan de andre hadde startet sine kanaler, men endte opp med å snakke mest selv, fordi de ville høre historien om Norges første åpne kanal, og hvordan vi hadde klart å få til alt vi hadde gjort på så kort tid - når alle andre bruker år etter år, kanskje uten å få til noe.

Felles for alle åpne kanaler er at myndighetene lovpriser ytringsfrihet og deltakende demokrati, mens når det kommer til stykket så gjør de det de kan "i skjul"

for å få stoppet dem.

Så hvordan i all verden hadde vi klart å få myndighetene til å lyse ut en konsesjon, for deretter å få statsstøtte til å drive den??? Og hvordan kunne de andre dra lærdom av hva vi hadde gjort så de kunne oppnå det samme?

For å ikke trøtte leserne viser jeg her til mine tidligere artikler om temaet i GA, som viser at historien absolutt ikke startet i i 2007 da Frivillighet Norge på oppfordring fra Kirke- og kulturdepartementet startet foreningen Frikanalen, men i 2001 da Ola Tellesbø og Arne Næss drev lobbyvirksomhet mot Stortinget, og fikk overbevist dem om at det var en god ide at det også i Norge skulle startes en åpen kanal.

Jeg forklarte også at selv om man er så utrolig heldig å få konsesjon for å starte en åpen kanal så betyr det ikke at det bare er å starte den, fordi hvis begrepet er ukjent så vil mange andre forsøke å "kuppe" kanalen og gjøre den om til en vanlig tv-kanal, for å kommersialisere den. Selv om hensikten er at det skal være et demokratiseringsverktøy og et ikke-kommersielt tilbud. Dette var da heller ikke noen ukjent problemstilling for de andre deltakerne.

Fordi det nå ser ut til at den åpne kanalen i Norge faktisk blir åpen (det vil si ikke overtatt av pengefolk som vil tjene enda mer penger) valgte jeg å avslutte gruppediskusjonen med si at det bare er å stå på, jobbe og lobbe og holde ut - så får man det til.

Oppskriften er, som i alle land, at det er 1-2-3 ildsjeler som får ideen, og drar med seg flere. Ved å trekke med seg profilerte personer (som Ola Tellesbø gjorde med Arne Næss, Rosmarie Köhn, Mosse Jørgensen, Eva Joly mfl.) så får man også med media, og det gjør alt enklere.

Da vi samlet oss etter gruppediskusjonene holdt Jürgen Linke en kort avskjedstale, og vi signerte alle sammen "The Berlin statement 2008" (se over).

Hele konferansen, som kostet €50 per deltaker, ble avsluttet med en kanalbåtut som også var inkludert i deltakeravgiften, med god mat og mye drikke.

Og for de som måtte lure på hvordan det var å være på tur sammen med Redningssselskapet - det er sterkt over-

GA-TV

Gateavisa sender på Frikanalen over nyttår

Sitter du inne med kreative visuelle ideer eller noe du har et brennende behov for å meddele visuelt, men mangler motivasjon? Fortvil ei! Nå får du en unik sjanse til å boltre deg på riksdekkende TV!

Gateavisa kommer på TV

Anledningen er at Norges lengstlevende undergrunnstidsskrift, selveste hofforganet for alternativ- og freakerkultur i Norge, intet mindre enn den fortsatt vitale hippielegenden Gateavisa går over i TV-formatet (dette kommer i tillegg til avisproduksjonen og vil ikke erstatte den for de som måtte lure). Navnet blir GA-TV, som skal sende halvtimes lange programmer på den nystartede, men riksdekkende Frikanalen fra og med 8. januar 2009. I den forbindelse trenger vi INNHOLD til programmene våre, og det er her DU kommer inn i bildet.

La oss derfor fortelle kort om Frikanalen, hvorfor du bør slå til på tilbudet og hva vi er ute etter.

Hva er Frikanalen?

Frikanalen er de frivillige ikke-kommersielle organisasjonenes egen TV-kanal, som har offisiell åpning med sendinger på det digitale bakkenettet 8. januar 2009.

Man booker sendetid over Internett og sender de ferdigstilte produktene til hovedkontoret i form av DV-kassetter (sendingene blir i formatet 16:9), hvis man da ikke har abnormt med datakapitet og ønsker å laste dem opp som filer i stedet.

Kanalens sendeplan er delt inn i halvtimesbolker, som "religion" og "velferdsorganisasjoner", der GA-TV kommer til å sende under "samfunns-messig"-bolken. Alle programmene blir lagt ut på Internett i etterkant av sending, og det er ingen forhåndssensur. Ideen er hentet fra et lignende og svært vellykket konsept i Tyskland, og representanter for Gateavisa har vært med på å utvikle den norske modellen.

Hvorfor bidra til akkurat GA-TV?

Fordi det er sånn du kommer på riksdekkende TV uten å måtte betale for det! Det koster nemlig en del penger å legge seg inn i sendeskjemaet til Frikanalen, men nå som vi i Gateavisa har betalt for dette på fast basis, er det bedre at du sender produktene dine til oss. Vi får innhold til programmet vårt, og du får eksponert deg på TV-skjermer over hele Norge!

Hva ønsker GA-TV seg?

Innslag til et halvtimes "magasin" med forskjellige typer emner. Det er fint om innsendte innslag ikke overskrider fem minutter, men vi har ikke strenge føringer på dette.

Vi kommer til å produsere en del stoff selv, men det relevante nå er hva DU kan bidra med. Siden juni 1970 har Gateavisa skrevet om anarkisme, husokkupasjoner, hasj og psykedelika, gatefester, raveparties, okkultisme, økologi, fengselsvesenet, frilynte reisemål, obskure subkulturer og mye mer. I tillegg har det vært en av Norges viktigste eksponenter for nyskapende kunst- og kulturuttrykk, ved for eksempel at det var her Christopher Nielsen debuterte på tidlig åttital, både generelt og med "To trøtte typer".

Så spørsmålet er ikke så mye hva vi er på utkikk etter, men hva DU ønsker å formidle. Har du en beinhard appell som må fremføres med knyttet neve og finlandshette foran et statisk kamera? Er tankene dine for subtile for dette, slik at du heller ønsker å meddele deg gjennom et selvransakende stykke komplett uforståelig kunst? Eller er du kanskje mer opptatt av å rapportere fra virkeligheten om systemisk urettferdighet og feilslått politikk? I GA-TV er det åpning for alt dette og mer til! Animasjoner, surrealisme, collager, aktivist-reportasjer, digital kunst, psykedelisk-feministisk pornografi - alt er velkomment i GA-TV, det eksperimenterende ytterpunktet i Norges nye kanalkonsept, der det bare er fantasien som setter grenser!

Dette kan bli forferdelig morsomt for oss alle! Så hiv deg på GA-TV, den folkelig avantgardiske spydspissen i Norges nye kanalkonsept, ja, på norsk TV som sådan.

Har du spørsmål, ideer eller ferdig film?

Ta kontakt med GA-TV på gateavisa@gateavisa.no eller send et brev til Gateavisa, Hjelmsgate 3, 0355 Oslo

Offisiell åpning av Frikanalen 8. januar 2009

Kulturminister Trond Giske vil 8. januar 2009 foreta den offisielle åpningen av Frikanalen i forbindelse med en kulturkonferanse som arrangeres i Folkets Hus i Oslo. Den nye TV-kanalen, Frikanalen – som er eid av 60 frivillige organisasjoner i Norge – kan smykke seg av å være Europas første riksdekkende "åpne kanal".

Kulturkonferansen som arrangeres i forbindelse med den offisielle åpningen, vil sette søkelys på det som Europa-parlamentet har klassifisert som "den tredje mediesektoren", nemlig offentlig formidling av kultur- og informasjonsprogrammer fra sektorer i samfunnet som ikke får oppmerksomhet i de store mediekanalene.

Blant gjestene på kulturkonferansen er Karin Resetarits, som er medlem av Europaparlamentet, og som politiker har hatt spesielt fokus på minoritetenes plass innenfor kulturformidling. Hun er et velkjent TV-ansikt i Østerrike, med mange års fartstid i det statlige kringkastingsselskapet ORF. Den svenske mediemannen Christer Hederstrøm vil orientere om den tredje mediesektorens stilling i Europa, og Erik S. Möllberg fra PEG Access TV i Indiana, USA, vil gi et bilde av hvordan denne mediesektoren er organisert og finansiert i USA.

Den tredje mediesektoren – en døgnflue eller et levedyktig demokratiprojekt, er tittelen på paneldebatten som arrangeres på konferansen. Deltakere i panelet er stortingspolitikere Olemic Thommesen (H) og Karin Stahl Woldseth (FrP), professor Eli Skogerbø. Redaktør John Olav Egeland og Trond Enger fra Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner. Arrangør av konferansen er Foreningen Frikanalen.

Les mer på www.frikanalen.no og se TV på www.frikanalen.tv

Prostitusjonsquiz med Liv Jessen: En hardere hverdag for de prostituerte

Det er ikke så lett å se hva som er fiksjon og hva som er fakta i den norske prostitusjonsdebatten. For å få klarhet i noen spørsmål om prostitusjon, kontaktet Gateavisa Liv Jessen, leder av Pro Sentret i Oslo siden 1984. Pro Sentret er et kommunalt hjelpesenter for prostituerte og et nasjonalt kunnskapssenter for prostitusjon. Liv Jessen har tatt stilling mot kriminalisering av sexkjøp, og frykter at en slik lov vil føre til en hardere hverdag for de prostituerte.

Tekst og foto: Tristan Falch

Liv Jessen, født 21. september 1947, tar imot Gateavisas journalist i Pro Sentrets lyse lokaler i Tollbugata. Hun er en energisk og travel liten dame med et tettpakket program - Gateavisa fikk satt av én time til samtale. To timer etter vårt møte skal hun til NRK - selvfølgelig skal hun da sitte der i ett eller annet radio- eller tv-program og uttale seg som ekspert på prostitusjon. Jessen må vel nesten kalles en rikssynser i disse spørsmål. Når hun snakker, kommer ordene i en eneste sammenhengende strøm, og hun tar nesten aldri tenkepauser. Hun er utdannet sosionom og virker dannet og vitenskaplig i sine fremstillinger.

- Kan du fortelle oss litt om din bakgrunn og seksualpolitiske ideologi?

- Jeg jobbet i alkoholomsorgen og på

sosialkontor før jeg ble leder av Pro Sentret i 1984. Jeg har stort sett vært leder hele mitt yrkesaktive liv. Før jeg begynte ved Pro Sentret var jeg blant annet med i kvinnebevegelsen og AKP-ml - og "linja" den gangen var at prostitusjon var noe vederstyggelig som man skulle bekjempe, og at all prostitusjon var å se på som vold mot kvinner. Kvinner var en "svak" gruppe og et "offer" eller et "objekt" for menns overgrep og lyst. Dette er en radikalfeministisk forståelse av prostitusjon, hvor det å kriminalisere sexkjøp blir en logisk følge av en slik plattform. Dette var mitt ståsted frem til jeg begynte ved Pro Sentret.

Etter å ha jobbet ved Pro Sentret en tid, begynte jeg å forstå at denne virkelighetsforståelsen er snever - fordi den også innebærer at ingen kvinner kan velge prostitusjon, følgelig skal horekunden kriminaliseres. Etter å ha truffet tusenvis av prostituerte - både kvinner og menn - ser man at det ikke

er så lett å putte folk i båser: Jo da, det finnes kvinner og menn som velger prostitusjon! Andre gjør det fordi det ikke er så mange andre valg. Jeg har etter hvert kommet frem til at det er en farlig logikk å ta fra en gruppe mennesker

bestemmelsesretten over sitt eget liv. Det viktigste, det jeg har sluss for i mange år nå, er å føre makta tilbake til de prostituerte og si: "Hva vil du? Hva ønsker du? Hva tenker du om ditt liv?"

De fleste ønsker seg noe annet enn prostitusjon, for det er stigmatisert å selge sex, og de prostituerte er på mange måter skjøvet ut av samfunnet. Nå skal prostitusjon stigmatiseres ytterligere ved at sexkjøp kriminaliseres. Så man går ikke inn i dette "yrket" med rak rygg og flagget til topps - man gjør det fordi det er få andre alternativer, stort sett.

Men det å si at alle som selger sex ikke vet sitt eget beste, det er en farlig vei å gå, for det er å gjøre noen mennesker til objekter i våre øyne! I vårt samfunn er det kun barn og de psykisk sjuke som samfunnet må ta hånd om. Vi andre er subjekter som kan velge og som må ta ansvar for valgene våre. Det betyr at jeg som subjekt kan velge, jeg kan til og med foreta dårlige valg i livet mitt, det er en rett jeg har. Og den retten syns jeg også de prostituerte skal tilskrives. De må ha rett til å velge hvordan de vil leve. Selvfølgelig står man selv ansvarlig for alle de valgene man gjør, også de dumme. Det er ikke dermed sagt at prostitusjon er et attraktivt yrke som mange bør forsøke, for jeg vet hvilke omkostninger det har, sier Liv Jessen.

- Hva synes du om den norske prostitusjonslovgivningen av i dag?

- Norge har levd godt med den prostitusjonslovgivningen som fantes frem til nå. Hallikvirksomhet har vært og er fortsatt forbudt. Det er egentlig ingenting som sier at prostitusjon verken bør kriminaliseres eller legaliseres. Norge er et av de landene i Europa som har lavest forekomst av prostitusjon per capita. Jeg kan ikke se at det er noen logisk korrelasjon mellom et veldig strengt lovverk og fravær av prostitusjon. I så fall ville land som Thailand, Litauen og de fleste statene i USA vært kvitt sin prostitusjon, for der er det totalforbud. Det fins ingen empiri for at et veldig strengt lovverk nødvendigvis fører til fravær av prostitusjon! Sexkjøpsforbudet som nå blir innført i Norge vil helt klart ramme de prostituerte! Hele hensikten med loven er å ødelegge markedet. Man kan ikke begrense markedet uten å ødelegge også for dem som selger sex, naturlig nok.

La oss se på den største gruppen

gateprostituerte, som er kvinner fra Nigeria. Det er kvinner som er holdt her oftest fordi de har mye gjeld til en madam eller bakmann, og det er jo fattigfolk som man bare ikke uten videre kan sende hjem! De sier: "Hva skal jeg gjøre neste år når prostitusjon blir forbudt i Norge, Liv?" Da svarer jeg: "Sorry, du kan ikke få jobb i Norge"! Så i realiteten sier jeg til henne at enten må hun hoppe av lasset og fortelle sin menneskehandelshistorie hvis hun har en, da kan hun få hjelp, eller så må hun reise til et annet land.

Sexkjøpsloven hjelper ikke disse kvinnene noe videre, det er bare det at vi slipper å se dem på Karl Johan! Loven er en god renovasjonslov som rydder opp i gatene, men om den hjelper så mange kvinner, se dét er en annen diskusjon. Å gi disse kvinnene arbeid i Norge ville vært å hjelpe dem.

Man kan spørre seg hvilke behov landene egentlig har for å regulere? Sverige og Holland har det til felles at begge ønsker kontroll på prostitusjon, men det er ingen logikk i å si at det ene lovverket fører til fravær mens det andre fører til oppblomstring av prostitusjon. Det er nesten ingen land i verden som har så mye prostitusjon som Thailand, og der er det altså totalforbudt, forteller Jessen. Hun legger til at en lov hun er misfornøyd med, er den som tvinger gårdeiere til å kaste ut prostituerte leietagere for å slippe halliktiltale. - Denne loven gjør livet surt for mange prostituerte, som derved blir husløse og jages rundt, forteller hun.

- Hvordan ser det norske prostitusjonsmarkedet ut i dag - statistisk sett?

- Det fins ca 3000 (både mannlige og kvinnelige) prostituerte i Norge. Annonsemarkedet utgjør ca 60 prosent og gatemarkedet står for 40 prosent av prostitusjonen. Gatemarkedet i Oslo domineres av kvinner fra Nigeria, østeuropeiske kvinner og norske kvinner med rusproblemer. Man kan si at så godt som alle de nigerianske kvinnene i utgangspunktet var ofre for menneskehandel når de dro til Europa. På innemarkedet finner man norske, thailandske og

østeuropeiske kvinner i en litt skjønn forening. Men hvor mange av disse som gjør det frivillig, etter et veloverveid valg, det vet vi ikke. Vi vet at i hvert fall noen

forts. s. 21

Politisk klatremus

”Røde-Martin” på Youngstorget. Når man bruker dette klengenavnet i AP-høyborgens korridor-er vet alle at det ikke er snakk om den mektige partisekretær Kolberg, men den noe yngre og blåøyde rødtoppen med etternavnet Henriksen, som er fra Harstad. Den gjenvalgte AUF-lederen, dere vet. Utskjelt av stortingsrepresentant André Octay Dahl (h) for å ha kuppet Arbeiderpartiets landsmøte i 2007 da spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp sto på dagsordenen.

Tekst og foto: Tristan Falch

Det var dette ”kuppet” på Arbeiderpartiets landsmøte som fikk en litt uventet politisk dominoeffekt. I spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp, var og er de politiske partiene på Stortinget inndelt i leire – for og mot. Kristelig folkeparti, SV og Senterpartiet var allerede tilhengere av kriminalisering. Høyresiden var og er mot. Arbeiderpartiet var tungen på vektskålen.

Det var da (sommeren 2007) Martin Henriksens fraksjon fikk AP-landsmøtet over på sin side, slik at partiet plutselig vedtok at det er for kriminalisering av sexkjøp. Dette til tross for at sentrale og toneangivende AP-politikere fortsatt er mot. Som for eksempel justisministeren selv, Knut Storberget. Han er mot sexkjøpskriminalisering, men må offisielt gå ut og forsvare regjeringens kriminaliseringspolitikk. Hele Arbeiderpartiets stortingsgruppe stemte for denne loven, selv om bortimot halvparten av AP-representantene egentlig er i mot. Dermed ble det altså et Stortings-”flertall” som innførte sexkjøpsloven...

Denne loven er altså blitt en realitet, selv om det egentlig ikke fins et reelt flertall i folket for å kriminalisere horekunder. Og akkurat dét kan man stort sett takke partipisken i Arbeiderpartiet for. Derfor bestemte Gateavisa seg for å intervju en av de politiske sirkusartistene som svinger partipisken: AUF-leder Martin Henriksen fra Harstad. Født 5. januar 1979.

- Martin Henriksen, er du en politisk klatremus?

- Altså, implisitt i det spørsmålet ligger det jo at man som ungdomspolitiker er ute etter en politisk karriere! Jeg planlegger ikke tre, fem eller ti år fremover

i tida – jeg engasjerer meg her og nå... På den annen side synes jeg det ikke er dumt at unge mennesker engasjerer seg i politikken. Hvis man har noe man tror på og brenner for, så er jo måten å få gjennomført det på å ha posisjoner og verv i politikken! Å sitte på Stortinget er faktisk den beste måten å få gjennomført samfunnsforandringer på, så det er slett ikke dumt å ha ambisjoner, sier Henriksen.

Han er altså en politisk klatremus. Bare måten å ordlegge seg på når man blir konfrontert med sitt eget politiske driftsliv på den måten, vitner om at den unge arbeiderpartikroken allerede er godt krøket. Henriksen kan politikernes retoriske lille ABC. Det gjelder å kunne drible med ordene og gjennomføre gode språklige taklinger i politiske debatter. Han ville i dette tilfellet unngå å gi Gateavisa en billig overskrift. Det var derfor han svarte på det korte spørsmålet med en lang omskrivning. De har andre teknikker også, disse politikerne. De kan f.eks. finne på å svare på andre spørsmål enn dem man stiller. Det gjør Henriksen litt senere i dette intervjuet.

Det er tre ting som er særlig utmerkende ved Martin Henriksen. Det ene er at han er en politisk gründer – han stiftet Harstad AUF i sin tid. Det andre er at han har gjort kometkarriere i det samme ungdomspartiet. Han har sittet i fylkestinget og fra september 2009 blir han antagelig 1. vara på Stortinget fra Troms (eller 4. plass på Stortingslista). I 2006 ble han valgt til leder av AUF, og gjenvalgt i oktober 2008. Dessuten har han vært aktiv i nei til EU-bevegelsen. Det tredje som utmerker denne ungdomspolitikeren, er at han er så utrolig radikal. Det er den sosialdemokratiske venstrefløy-ideologien sammen med hårfargen som gjør at han kalles ”Røde-Martin”:

- Vi jobber hver dag for å få

Arbeiderpartiet til å ligge til venstre i det politiske landskap, og det fører jo til en del konflikter mellom AUF og moderpartiet. Men AUF er ungdommens talerør inn i Arbeiderpartiet, og ikke en forlenget arm av Arbeiderpartiet ut blant ungdom. Det har noe med tradisjoner og rolleforståelse å gjøre. Arbeiderpartiet hadde vært fattigere uten AUF. Det anerkjennes generelt i Arbeiderpartiet at AUF står til venstre for midten. Slik er det bare! smiler Henriksen og blottlegger en nesten utilsilrt stolthet. Statsviteren fra Universitetet i Tromsø har nemlig flere ganger vært i duell med de store partigutta. Delt ut rødt kort til Stoltenberg har han også gjort. Uenig med moderpartiet i sak etter sak. Slik har de vært alle sammen, disse AUF-lederne. Så fort de havner på tinget og får andre taburetter, mykner de imidlertid opp og driver inn på den gyldne sosialdemokratiske middelvei. Vi får vel bare vente og se om Røde-Martin fortsatt er like rød når han blir grå i håret.

Den 20. november vedtok Stortingets flertall loven mot kjøp av seksuelle tjenester: Fra 1. januar 2009 straffes horekunder med bøter eller fengsel. Å selge sextjenester er fortsatt ikke straffbart. I AUFs arbeids- og prinsipprogram (vedtatt på landsmøtet i 2006), står det bl a:

”Prostitusjon er ikke eit yrke. Det er undertrykkjing av kvinner utan alternativ, som ikkje ser noko anna utveg enn å trekkja på gata. Målet må vera å avskaffa prostitusjonen for godt.”

- Hvilke følelser har du nå da, Martin, som den nye sexkjøpsloven er blitt vedtatt i Stortinget?

- Jeg er veldig fornøyd med at den loven er kommet på plass. Jeg har brukt lang tid på å sette meg inn i

saken, og jeg har kommet frem til at lovforbudet mot kjøp av sex er et av de virkemidlene vi trenger for å komme prostitusjonen og menneskehandelen i Norge til livs. Et lovforbud vil hemme sexkjøpsmarkedet – det vil bli flere som kvier seg for å gå på gata og kjøpe sex.

- Hvor realistisk er det å avskaffe prostitusjonen for godt?

- Det er ikke realistisk at et lovforbud vil avskaffe prostitusjonene for godt, men det vil gi politiet en mulighet til å gå mer direkte på menneskehandlere og de som kjøper sex. Helt kvitt prostitusjonen tror jeg aldri vi blir.

- Hvorfor mener du at det blir enklere for politiet å etterforske menneskehandel ved å forby kjøp av seksuelle tjenester?

- Vi ser i Sverige at politiet har mulighet til å gå mer direkte på både bakmenn og de som faktisk kjøper sex. Og politiet i Oslo var for at man skulle ha en sånn sexkjøpslov. Men så er det også det at det sender ut et ganske kraftig signal om hva som er lov og ikke lov, hva som er rett og galt i et samfunn som for eksempel det norske. Vi har valgt en annen modell enn den en del andre land har valgt – Sverige har jo også gjort det. For å få bukt med prostitusjonen, så må vi gjøre noen ting med markedet. Jeg tror for eksempel det er mange flere menn som vil tenke seg om to ganger før de kjøper sex – det er jo bare tre-fire minutters gange her fra kontorene på Youngstorget bort til Skippergata – hvis de vet at det faktisk er ulovlig. Da reduserer man markedet, og da reduserer man etterspørselen etter prostitusjon. Men, og det er veldig viktig å få med: Bare et lovforbud fungerer ikke, man må komme med andre tiltak også, for eksempel må det være

hjelpepakker for de prostituerte for å hjelpe dem ut av prostitusjonen, det må iverksettes tiltak som gjør at man hindrer menneskesmugling. I et større perspektiv mener jeg at den norske bistandspolitikken – det at vi gir fattige land adgang til å handle med oss og sånn – det at vi får opp økonomien i fattige land og reduserer fattigdom vil jo gjøre at det blir færre som blir lurt til å dra til land som for eksempel Norge, i håp om å komme seg ut av fattigdommen, svarer Røde-Martin.

Vi føler oss ikke helt sikker på om vi virkelig fikk svar på det spørsmålet vi stilte, eller om vi fikk presentert en forklaring på hvordan et samfunn skal bli kvitt den synlige prostitusjonen – den i Skippergata, altså. Vi har vanskelig for å tro at Henriksen kjenner adressen til noen av byens bordeller.

Vi vil derimot ha ordentlig klarhet i hvorvidt det blir enklere eller vanskeligere for politiet å etterforske menneskehandel i et land der sexkjøp er tillatt eller der sexkjøp er forbudt. Vi viser Henriksen en rapport fra justisdepartementet i 2004 som redegjør for politiets erfaringer i Nederland. (Rapporten er skrevet av et utvalg ledet av jussprofessor Ulf Stridbeck). Vi siterer:

”Erfaringer politiet har gjort er at en ved legalisering skaper mer åpenhet og kommer i dialog med aktørene innen prostitusjonen. For politiet som skal etterforske menneskehandel, har det medført at sexindustrien er blitt mer gjennomskiktig. Legaliseringen har medført at det er lettere for politiet å skaffe til veie informasjon og etablere kontakter i prostitusjonsmiljøet. Kjennskap til miljøet og de som er involvert i industrien er vesentlig for politiets håndtering av saker vedrørende menneskehandel. Politiet har klart å etablere tillit både til prostituerte, kunder, bordelleiere, andre myndigheter og samfunnet for øvrig.”

- Denne rapporten konkluderer med at en legalisering av prostitusjon gjør det enklere for politiet å skaffe til veie informasjon om prostitusjonsmiljøet og dermed bekjempe menneskehandel! Dette er jo det stikk motsatte av det du sier! Hva er din kommentar til det?

- Ja, det er lettere for det nederlandske politiet å komme i kontakt med det lovlig prostitusjonsmiljøet – og det er jo ikke så veldig rart, hvis det er lovlig, hvis det er legalisert... Hvis vi hadde legalisert narkotika i Norge – og det hadde vært fullstendig lov med kjøp og salg, så er det åpenbart at det ville være mye lettere for politiet å komme i kontakt med de som både kjøper og selger narkotika, men da sier du jo på en måte at det er greit i et samfunn, at du lager et lovlig marked for det... Da er det åpenbart at de aktørene som har ingenting å frykte fordi det er lovlig, det er ingenting i veien for at de snakker med politiet! Så det er helt klart at det nederlandske politiet har mer oversikt over det man skal kalle det

”snille” prostitusjonsmarkedet – eller det du kaller det ”frivillige” markedet. Men jeg tror ikke det er noe lettere for dem å være i kontakt med det ”ufrivillige” prostitusjonsmarkedet – det som går ut på menneskehandel og trafficking og sånt. Men se også et litt større bilde av hva man ønsker å si om hva som er legitimt eller ikke i et samfunn, for eksempel prostitusjon. Og da er jeg uenig i den nederlandske innfallsvinkelen – som jo også er mye mer liberal på for eksempel narkotika – de har jo også mye større prostitusjon enn det vi har i Norge, et større prostitusjonsmarked. Jeg mener da å si at vi ikke har legalisert, men tvert i mot kriminalisert kjøp av sex, så er vi med på å redusere det markedet. Det gjør det vanskeligere for politiet for eksempel å være i kontakt med det som er under jorda

Røde-Martin kupper Arbeiderpartiets landsmøte.

– det vil si bordeller og så videre. Men når sexkjøpskunder klarer å komme i kontakt med de bordellene og lese annonser i avisa og Dagbladet og sånt, så tror ikke jeg politiet er noe dummere enn de sexkjøpskundene – de klarer å finne ut hvor de miljøene befinner seg uansett. Og så er det mange som mener at det skillet mellom ”frivillig” og ”ufrivillig” prostitusjon egentlig er en slags fiksjon – altså at det å prostituere seg er ikke noe man gjør i utgangspunktet frivillig, men fordi at man på en eller annen måte er tvunget til det, sier Martin Henriksen.

Vi må bare beundre den taleføre ungdomspartilederen for hans retoriske talenter. (Kommentaren han gir her er innspilt på digital lydopptaker, og den er - så godt det lar seg gjøre - ordrett gjengitt). Vi føler oss imidlertid fortsatt ikke helt overbevist om at et forbud mot sexkjøp egentlig er noe annet enn et kosmetisk tiltak som vil legge en demper på den synlige gateprostitusjonen i Skippergata. I tillegg til at kriminaliseringsmotstanderne hevder at loven bidrar til å stigmatisere de prostituerte ytterligere. Vi viser Henriksen et utdrag av en blogg skrevet av Isabella Lund, en kjent svensk yrkesaktiv luksusprostituert:

”I debatten om prostitution finns det mer tro än fakta. Gatuprostitution i Sverige minskade något i samband med att sexköpslagen infördes men har sen krupit upp igen till ungefär samma nivåer. Många som arbetade på gatan delade ut visitkort med sina mobilnummer till sina kunder när sexköpslagen infördes... den kom samtidigt som mobiltelefoner blev var mans egendom. Så många av de som förr sålde sex på gatan fortsatte sälja sex även om politiker i Sverige gärna vill tro att de slutade. Man bör också tänka på att den synliga gatuprostitutionen alltid har varit en mycket liten del av den totala sexförsäljningen i både Sverige och i andra länder. Den brukar utgöra bara ca 10% av hela marknaden. I och med att Internet kom så har det kommit både nya sexsäljare och kunder som aldrig skulle vilja etablera kontakt med varandra på gatan. Så jag tror att den totala sexförsäljningen har ökat i Sverige sen 1999 och då pga Internet.”

- Du påstår at denne loven gjør det lettere for politiet å finne horene hvis kundene klarer det. Isabella Lund påstår derimot at horemarkedet i Sverige har øket siden sexkjøpsloven der ble innført i 1999. Hva er din kommentar til dette?

- For det første: Når du har kriminalisert sexkjøp, så kan politiet ta tak i den saken med loven i hånd! Så er det jo sånn at det fins jo undersøkelser og tall fra Sverige som viser at prostitusjonen har gått ned – det er noen som bestrider det og sånn, det liksom ikke helt bombesikkert eller sånn, men det er mange som mener det er helt sikkert at prostitusjonen i Sverige har gått ned. Så

er det mange som sier at det her med prostitusjon i Norge vil gå mer under jorda, at gateprostitusjonen vil bli mer borte, at det vil bli mer prostitusjon på såkalte bordeller og så videre. Men da skal du huske på at det aller, aller meste av prostitusjonen i Norge allerede foregår på bordeller eller såkalt under jorda. Og da er ikke lovforbudet eneste virkemiddelet. Hvis du bare innførte et lovforbud og tror at alt løser seg da, så er det veldig, veldig naivt. Så man må jo følge opp med én ting: pakker for å hjelpe prostituerte ut av prostitusjon, men også styrke politiet og kompetansesentra og sånn, sånn at vi faktisk kan gjøre noe effektivt mot prostitusjon. Jeg tror ikke den forsvinner helt. Men litt av poenget her er jo at loven både gir politiet mulighet til å ta affære, men også er et signal – altså det er normgivende i et samfunn for hva som er greit og hva som er galt, forteller retorikeren Henriksen.

Siden han ikke kan dokumentere at sexkjøpsmarkedet i Norge vil minke ved en kriminalisering, lar vi det spørsmålet ligge. Vi fester oss isteden ved lovens normgivende funksjon:

- Hvorfor skal vi ha slike moralnormer, Henriksen?

- Hvis man mener at prostitusjonen i et samfunn er et onde...

- Hvorfor skal man mene at prostitusjonen i et samfunn er et onde?

- Ja, det mener man for eksempel fordi blant annet at prostitusjon er... ja, et symptom, da... Altså de som prostituerer seg gjør det ofte av desperasjon eller fordi de ikke har så veldig mange andre valg – det er mye fattigdom og rus og sånn som gjør at folk prostituerer seg... Og da mener jeg at de burde ha andre muligheter. Men så er det også sånn at vi vet mye om skadevirkningene av prostitusjon også... At det går ut over de som har prostituert seg, både fysisk, men også psykisk... Og at... Hvis man mener at prostitusjon er noe som burde vært lov i et samfunn – det er klart – da er man jo uenig i at man har en sexkjøpslov. Men AUF mener jo at man burde redusere prostitusjonen, og da må man gjøre det gjennom de virkemidlene man har – og et lovforbud er et av dem. Det er så mange negative sider ved prostitusjonene i et samfunn, at det er noe man burde begrense så mye som mulig, sier ordkunstneren Henriksen.

- Har du snakket med noen lykkelig hore noen gang, da? En hore som er fornøyd med jobben sin?

- Jeg tror jo det er et mindretall, da... Jeg tror det er ganske vanskelig å skille mellom det som er en ”lykkelig” og en ”ulykkelig” prostituert...

- På hvilken måte er prostitusjon undertrykking av kvinner?

- For det første må jeg bare si at det er riktig å ha som mål at man skal redusere prostitusjonen og bli kvitt den. Altså å ha på en måte en visjon, et mål om at det ikke skal være prostitusjon i samfunnet – det mener jeg man skal ha, akkurat som man skal ha en nullvisjon i trafikken og trafikkskadde. Og så ser jeg at realistisk sett kommer vi kanskje aldri til å nå det målet, men jeg mener det er det man skal jobbe mot, presiserer Henriksen.

- At prostitusjon er undertrykking av kvinner, det handler om et større bilde der man ser på kvinner som sexobjekter, og at det på en måte er greit å kjøpe andre sin kropp, at det er greit å kjøpe den seksualiteten de tilbyr, sier Arbeiderpartikjempen.

- Det fins jo menn som prostituerer seg?

- Det gjør det også, og det er også et problem, men det er langt færre... Men det finnes! Men den største utfordringen er at det er menn som kjøper sex av menn, og det er undersøkelser som viser at det er flere...

- Hva består kvinneundertrykkingen i?

- Undertrykkingen består i at kvinner sin seksualitet blir en **vare**, og det har ikke konsekvenser bare for de prostituerte, men det har... Det har på en måte å gjøre med hvordan man ser på seksualitet i på en måte i et større omfang, i en større skala i et samfunn. At kvinner et det svake sex og at det er greit å kjøpe deres seksualitet... Det påvirker for eksempel unge gutter...

- Horemamma Bente Lyon sier at hora er "dronninga" i situasjonen, det er hora som styrer hele sexopplegget, hora nyter i mange situasjoner sexen med kunden, og det er hora som tar betalt for sexkjøpet. Hun mener at kunden mer enn hora er en handelsvare. Hvis det er noen som skal kalles ofre i denne situasjonen, så må jo det være kunden, mener hun. Hva sier du til det?

- Når du har vært horemamma, levd av det og drevet business på det, så får du kanskje litt andre forutsetninger for hva du mener er rett eller galt...

- Men en snill kunde som kommer og betaler for seg, oppfører seg ordentlig og bare gjør det han betaler for, nemlig å ha sex – er han en **kvinneundertrykker**? Og hva med kundene til mannlige prostituerte? Er de kvinneundertrykkere også?

- Det fins ulike grader av undertrykking, det fins ulike grader av hvor ille prostitusjon er i ulike situasjoner – det gjør det helt klart, men sånn overordnet sett, ut fra liksom hva som er rett og galt i et samfunn, så mener vi da at prostitusjon er et samfunnsproblem

som vi i AUF mener skal minske. Akkurat som med narkotika eller på en måte andre ting som vi mener er totalt sett negativt i et samfunn. Det er mulig det fins prostituerte som er helt fornøyd med sin situasjon, men jeg tror de langt fleste ønsker at de heller ville hatt et annet yrke eller hatt en annen beskjeftigelse.

- Denne loven er altså en moralsk forømmelse av prostituerte?

- Nei, jeg fordømmer ikke de prostituerte moralsk! Loven er **normgivende** – den sender ut et signal om hva som er

rett og galt overfor de som kjøper sex, avslutter Røde-Martin.

En mann som er klar til å innta Stortinget. En arbeiderpartipolitisk klatremus som benekter at han går rundt med en statsminister i magen. En av dem vi kan takke for at det fra 1. januar 2009 vil bli forbudt for nordmenn å kjøpe sex – både i Norge og utlandet.

Begge deler vil bli like straffbart.

Prostitusjon i Nederland

"Utgangspunktet i dag i nederlandsk politikk er at prostitusjon er en del av virkeligheten og vil aldri komme til å forsvinne fra samfunnet, slik at en regjering må være realistisk overfor fenomenet."

Redigert og bearbeidet av Tristan Falch

Denne artikkelen er satt sammen av utdrag hentet fra en rapport om sexkjøp i Sverige og Nederland, utgitt av justisdepartementet den 4. oktober 2004. Rapporten, som i denne avisartikkelen er bearbeidet og kortet kraftig ned, er opprinnelig skrevet av et utvalg ledet av jussprofessor Ulf Stridbeck.

Gatevisa etterlyser mer informasjon om tenkelige alternativer til kriminalisering av sexkjøp. Den nederlandske modellen kan jo gi oss noen perspektiver på dette med sammenblandingen av begrepene "seksualisert vold" og "prostitusjon", som det settes likhetstegn mellom i den norsk-svenske prostitusjonsdebatten.

Er prostitusjon ensbetydende med vold mot kvinner? Er prostitusjon å betrakte som vold i det hele tatt? I Nederland betraktes prostitusjon som arbeid, i Sverige og av det politiske flertall i Norge oppfattes prostitusjon som menns vold mot kvinner.

Hvilken rett har en stat til å kriminalisere en handling som skjer frivillig mellom to voksne mennesker? Enkelte hevder at et slikt lovforbud og en slik innblanding fra statens side i "private" forhold er et overgrep begått av staten mot enkeltmennesker, i dette tilfellet horekundene. Leserne får bedømme selv.

Så la oss her se litt nærmere på hvordan de pragmatiske nederlenderne forholder seg til det de oppfatter som prostitusjonsfenomenet, og ikke prostitusjonsproblemet:

" I Nederland er man av den oppfatning at det finnes to former for prostitusjon. Den frivillige, der de prostituerte har valgt salg av seksuelle tjenester som sitt arbeid basert på deres egen frie vilje, og den ufrivillige prostitusjon hvor folk er blitt tvunget inn i prostitusjon. Nederlandsk politikk tar sterk avstand fra den ufrivillige formen for prostitusjon.

Historikk

Prostitusjon har aldri vært ulovlig i Nederland. I 1911 fikk Nederland sin første lovregulering av prostitusjon i bordeller. Som en del av en større lovgivning for å stanse umoral, ble det innført et generelt forbud mot bordeller (nederlandsk straffelov § 250 bis). Samtidig innførte man en straffebestemmelse om kriminalisering av menneskehandel av kvinner (nederlandsk straffelov § 250 ter). Prostitusjon i seg selv ble imidlertid ikke forbudt.

I løpet av andre halvdel på 1900-tallet utviklet det seg en politikk i Nederland som skilte mellom frivillig og ufrivillig prostitusjon og regjeringen konsentrerte seg i prinsippet om å regulere den frivillige og bekjempe den ufrivillige prostitusjonen. Samtidig eksisterte forbudet mot bordellvirksomhet. Det betydde at frivillig prostitusjon i praksis ble tolerert i Nederland.

Over tid gikk utviklingen fra en passiv toleranse til aktiv toleranse. Passiv toleranse betydde at man tillot opprettelse av bordeller og prostitusjonsvirksomheter så lenge det ikke forårsaket støy eller andre lovbestemmelser ble brutt. Den aktive toleransen, derimot, medførte at regjeringen begynte med kontrollerende tiltak, dvs. tiltak som påvirket utviklingen av sektoren i en bestemt retning. Et eksempel er såkalte toleranselisenser som mange kommuner utstedte på slutten av 1900-tallet.

Etter 16 år med forsøk fra forskjellige aktører og politiske partier på å oppheve forbudet mot bordellvirksomhet, ble legaliseringen vedtatt 1. oktober 2000. Formålene med lovendringen var blant annet at man ønsket bedre redskap og muligheter til å kontrollere og regulere hvordan bordeller blir drevet, at kampen mot ufrivillig prostitusjon (menneskehandel) blir forbedret og at mindreårige blir bedre beskyttet fra seksuell misbruk. Legaliseringen betyr at sexklubber og bordeller kan drives som legale virksomheter hvis de oppfyller visse vilkår. Tvungen prostitusjon, som etter nederlandsk lovgivning er definert som menneskehandel,

har vært straffbart siden 1911, og er det fremdeles.

Prostitusjon i Nederland kan forekomme på sexklubber, bak "vinduer", på hoteller, i barer som eskortetjeneste og på gata. Man vet imidlertid ikke hvor mange som er i bransjen. Politiet har ikke lov å registrere de prostituerte ettersom det strider mot personvernet. Ifølge 2000-undersøkelsen er de prostituerte fordelt på følgende arenaer:

Arena	%-andel
I vinduer	20 %
Gateprostitusjon	5 %
Bordell og sex klubb	45 %
Eskorte service	15 %
Hjemme-hos-service	5 %
Andre steder*	10 %
Total	100 %

* Hotell, barer, massasje o.lign

Synet på prostitusjon i dag

Deler av den nederlandske feministbevegelsen og interesseorganisasjoner til de prostituerte har krevd og krever framdeles at prostitusjon skal "normaliseres". Normaliseringen skal skje ved å definere prostitusjon som arbeid og tilpasse nederlandsk lovgivning til denne forståelsen av prostitusjon. Nederland har som formål å tegne en klar skillelinje mellom frivillig prostitusjon på den ene siden og ufrivillig prostitusjon på den andre. En effektiv og koordinert håndhevelse av straffebestemmelsene og forvaltningslovgivningen anses som nødvendig i kampen mot ufrivillig prostitusjon, prostitusjon av mindreårige og menneskehandel.

Hensynet bak den nye lovgivningen er at kriminaliseringen av bordeller og håndhevingen av forbudet var ineffektivt, ikke bare når det gjaldt å hindre prostitusjon, men også å håndtere kriminaliteten som var knyttet til virksomheten.

Den nederlandske regjeringen mener at lovgivning mot bordeller ikke får prostitusjon til å forsvinne fordi den er en del av livet og kommer alltid til å være der. Det er et samfunn og dets politiske

ledelse derimot kan gjøre er å ta harde tiltak mot at prostituerte blir utnyttet og misbrukt. Å tillate personer til å bli ansatt som prostituerte dersom de ønsker det, gjør det lettere å anvende forvaltnings- og strafferettslige tiltak for å forhindre at disse blir utnyttet.

Formålet med avkriminaliseringen - å fjerne straffeforbudet mot bordeller er å regulere og kontrollere prostitusjonsvirksomhet, og dermed legalisere den eksisterende toleransesituasjonen. Forbudet mot hallikvirksomhet er samtidig blitt opphevet, men de forhold som medfører at den prostituerte blir utnyttet eller utfører prostitusjon ufrivillig er tatt med i den nye straffeloven. Den nederlandske regjeringen ønsket med denne tilnærmingen å fjerne forbudet mot frivillig prostitusjonsvirksomhet mellom voksne og samtidig komme med klare regler for en mer effektiv tilnærming for å straffe alle former for tvungen prostitusjon. I forbindelse med avkriminaliseringen av bordellvirksomhet og skjerpning av bekjempelse av menneskehandel, er det seks formål som skal oppnås gjennom lovendringen:

1. Kontroll og regulering av den legale prostitusjonsvirksomhet.
2. Forbedring av kampen mot utnyttelsen av den ufrivillige prostitusjon.
3. Beskyttelse av mindreårige mot seksuell misbruk.
4. Beskyttelse av de prostituertes posisjon.
5. Fradeling av prostitusjon fra perifere kriminelle fenomener.
6. Reduksjon av omfanget av prostitusjon fra illegale innvandrere.

Kjernen i lovendringen er på den ene siden legaliseringen av prostitusjonssektoren og på den andre siden strengere kriminalisering av den ufrivillige prostitusjonen. Gjennomføringen skjer ved en kombinasjon av strafferettslige og forvaltningsrettslige lovbestemmelser.

Da frivillig prostitusjon ikke er forbudt er den nederlandske straffeloven begrenset til menneskehandel med formål om seksuell utnyttelse. Maksimumsstraffen er satt til 6 år, men kan i kvalifiserte tilfeller bli høyere.

Å fremme prostitusjon der vold, misbruk av autoritet eller forledelse er brukt, er ulovlig. Tvang, misbruk eller forledelse er imidlertid ikke et materielt krav når det gjelder menneskehandel av mindreårige. Overtalelse av mindreårige til prostitusjon, uten noe som helst press på en eller annen måte, er ansett som menneskehandel.

Gatehorenes arbeidsforhold

”The zone” er en gate eller et område som er utpekt av kommunen for tillatt gateprostitusjon. Området skal ikke bety uleilighet for boområder og i tillegg være slik at en rimelig grad av sikkerhet for deprostituerte kan bli organisert. Kommunen bestemmer videre ”åpningstiden” til området, dvs. innenfor hvilke tidspunkter på natta det er tillatt å selge og kjøpe seksuelle tjenester i dette område eller denne gata. I de byer som følger modellen er gateprostitusjon tillatt hver natt hele året.

I hver sone eksisterer det et tilfluktssted som gir deprostituerte et sted å oppholde seg i når de ønsker en pause, å ta en kopp kaffe, spise noe, snakke med andreprostituerte og de ansatte, og kjøpe eller motta kondomer. Deprostituerte kan treffe lege og få konsultasjoner om smittsomme sykdommer og andre helsespørsmål. Legetimene og konsultasjonene, samt undersøkelser for smittsomme sykdommer er frivillige fordi man mener at tvungne undersøkelser vil skremme deprostituerte vekk. Innenfor eller i nærheten av toleransesonen er det etablert et område som er gjerdet inn eller tydelig avgrenset der det er tilrettelagt for parkering av biler hvor deprostituerte kan jobbe med sine kunder. På denne måten mener man at alle aktivi-

teter er konsentrert og blir foretatt der det er minst forstyrrende.

Prostitusjon på gata utenfor toleransesonen og dens ”åpningstider” er forbudt. På steder uten særlig regulering av prostitusjonen er den straffbar hvis den forstyrrer ro og orden, eller det dreier seg om mindreårige eller annen tvang. Ellers er prostitusjonen tillatt. Salg og kjøp av seksuelle tjenester på gata utenfor sonen er strafferettslig sett en forseelse og straffes med bøter, imidlertid er det avhengig av politivedtektene om begge parter kan straffes.

Selvregulerende bordellmarked

Nær halvparten av Nederlands 25 000 sexarbeidere arbeider i bordeller. Noen er selvstendig næringsdrivende, men de fleste er ansatte. For dem, som for andre arbeidere, gjelder arbeidsmiljøloven og annen lovgivning som regule-

rer arbeidsforhold. Arbeidsdirektoratet har utgitt et hefte med lovgivning om sikkerhet, helse og velferd. Ansatte sexarbeidere som må slutte å arbeide som en konsekvens av helsekontroll, har krav på arbeidsledighetstrygd! Noen bordelleiere reklamerer med at bordellen er kontrollert og funnet i orden og politiet ser dette som en positiv effekt i forhold til å forebygge menneskehandel. De bordellene som kan bevise at virksomheten tilfredsstiller myndighetenes krav, vil etter politiets mening ha et konkurransefortrinn som andre useriøse eller illegale vil tape på, fordi de aller fleste kundene ønsker å besøke bordeller der myndighetenes krav oppfylles. Flere kunder vil dermed oppsøke de seriøse bordellene og færre vil oppsøke de useriøse. Markedet vil regulere dette og gjøre at flere og flere vil drive seriøst. På den andre siden ser politiet at det alltid vil være et illegalt marked.

Politiet i arbeid

Politiets strategi og erfaringer

Utgangspunktet for politiets arbeid med prostitusjon er ikke å redusere prostitusjonen, men å forebygge og bekjempe menneskehandel og seksuell utnyttelse av unge under 18 år samt opprettholde lov og orden.

Det er i hovedsak personer tilknyttet sedelighetsenhetene som foretar kontroll av bordellene. Kontrollene utføres med jevne mellomrom og er uanmeldte. Politiet gir råd og veiledning til både eier og ansatte (prostituerte) ved kontrollene. Dersom det under kontroll ved bordell avdekkes mistanke om at offer for menneskehandel arbeider ved bordellen, vil tjenestemannen skrive rapport og det vil bli foretatt vurdering av om videre etterforskning skal iverksettes. Når det er skjellig grunn til mistanke om menneskehandel, har politiet en plikt til å iverksette etterforskning fordi en ved å unnlate å iverksette etterforskning, kan utsette offeret for alvorlig fare.

Erfaringer politiet har gjort er at en ved legalisering skaper mer åpenhet og kommer i dialog med aktørene innen prostitusjonen. For politiet som skal etterforske menneskehandel, har det medført at sexindustrien er blitt mer gjennomskjult. Legaliseringen har medført at det er lettere for politiet å skaffe til veie informasjon og etablere kontakter i prostitusjonsmiljøet. Kjennskap til miljøet og de som er involvert i industrien er vesentlig for politiets håndtering av saker vedrørende menneskehandel. Politiet har klart å etablere tillit både tilprostituerte, kunder, bordelleiere, andre myndigheter og samfunnet for øvrig.”

fortsettelse fra s. 17

gjør dette av egen vilje, frivillig i den forstand at de vet hva de vil og at det er dette de vil holde på med noen år. De har forskjellige beveggrunner for å ville gjøre det. Pengene er ofte den viktigste drivkraften. Når noen sier at dette er et valg jeg har gjort, så må man respektere det. Men jeg overbevist om at de fleste som selger sex, gutter eller jenter, ville valgt noe annet hvis mulighetene var til stede.

Hvis man spør de nigerianske kvinnene, så sier de: ”Give me a job!” Det er helt åpenbart at de ønsker seg bort fra prostitusjonen. Men det er ikke arbeidsinnvandring fra Nigeria til Norge, så den eneste muligheten de har til å tjene penger i Norge, er på prostitusjon, sier Liv Jessen.

- Hvor stor andel utgjør de heroinavhengigeprostituerte av det totale antalletprostituerte?

- De utgjør en relativt liten andel, totalt sett. De fins utelukkende på gateprostitusjonsnivå. På gatenivå fins ca 20 prosent norske kvinner, og 80 prosent utenlandske, forteller Jessen.

- Hvorfor kommer nigerianske jenter til Norge?

- Det handler mye om fattigdom og ønsket om å tjene penger i det rike

Europa. Alle de nigerianske kvinnene kom til Europa med gjeld, i snitt ca 300.000 til 400.000 kroner. Det er det det har kostet dem å bli menneskesmuglet inn i Schengenområdet. De er derfor nødt til å knytte seg til kriminelle, for det er umulig for dem å komme inn i Norge på arbeidsvisum. De fleste av dem forstår nok i utgangspunktet at de vil måtte livnære seg på prostitusjon, selv om enkelte er unge og naive og tror at de kan få ordinært arbeid. Etter en ti års tid i Europa kan noen av dem ha betalt ned gjelda si, og da sier de: ”I’m free!”

- Hvor omfattende er gutteprostitusjonen i Norge?

- Det vet ingen per i dag. Men det er klart at den ikke er så omfattende; markedet domineres av kvinner som selger, og menn som kjøper. Det fins naturligvis menn som selger til menn, og menn som selger til kvinner, men dette markedet er betraktelig mindre enn det markedet der kvinner selger sex til menn. Gutteprostitusjonen er imidlertid ikke like stigmatisert som den heterofile prostitusjonen. Der har man et veldig fortegnert bilde av hora som offer og kunden som overgriper.

- Hvordan tolker du svenskenes erfaringer med deres sexkjøpslov som ble

innført i 1999?

- Svenskene har ikke summert opp sine erfaringer, og det er trist. De har sagt inntil nå, som Mona Sahlin sa det: ”Man utvärderar inte lagar”. Nå har imidlertid den borgerlige regjeringen bestemt seg for å evaluere den svenske sexkjøpsloven. Jeg syns det er litt paradoksalt at de sier at de skal evaluere loven, men de skal ikke endre den.

Alle rapporter som er kommet fra Sverige, spriker i mange retninger. Noen sier: Sverige har fått mindre gateprostitusjon! Ja, det har de – og det vil du også få i Norge. I Sverige er gateprostitusjonen redusert til ca halvparten av hva den var før 1999.

- Den svenske luksusprostituerte Isabella Lund tror at prostitusjonen har økt i Sverige siden 1999. Hva er ditt inntrykk?

- Jeg vil ikke spekulere i om det har vært noen økning i prostitusjonen i Sverige. Jeg tror ikke det. Jeg tror heller ikke man vil få noen særlig økning i Norge. Når man innfører en sexkjøpslov, så vil markedet skrumpe inn. Det blir færre som selger, og færre som kjøper. Det kan mange mene er en bra ting. Men grunnen til at jeg går imot denne loven, er at jeg vet at kvinnene som selger sex vil bli enda mer sårbare med denne loven. Og

alt som gjør disse kvinnenes hverdag vanskeligere, synes jeg er av det onde. Vi kunne ha hjulpet disse kvinnene uten å kriminalisere markedet.

- Noen hevder at staten begår et overgrep mot enkeltindividene ved å lovregulere noe så privat som frivillig sex mellom to voksne individer. Loven i seg selv skulle altså være et brudd mot menneskerettighetene. Hva er din kommentar til det?

- Ja, man kan nok vurdere dette opp mot menneskerettighetene! Jeg skulle jo gjerne ha sett at noen hadde reist en slik sak i norske domstoler, og fått den helt opp til menneskerettighetsdomstolen, for det er spennende vurderinger i en sann sak. Men jeg ser ikke for meg med det første at en norsk prostituert skulle orke den strabasjose gangen det er å gjøre akkurat dette. Saken må jo først gjennom alle norske rettsinstanser før den kommer så langt. Når man ser hvor få overgrep deprostituerte faktisk anmelder, så ser vi jo hvor sårbare de egentlig er.

Horer er oftest fritt vilt, avslutter Liv Jessen.

Forfatteren av *Pornopung*, Mads Larsen, er aktuell med *Den rette kula*, en roman om 2012-profetiene, nysjamanisme og Rainbow-bevegelsen. Etter å ha reist over flere år med dagens hippie- og alternativbevegelse, har han skrevet en nyansert fortelling om både de forlokkende og de mørkere sidene ved bevegelsen.

Gateavisa intervjuet Mads Larsen om hans eget syn på saken.

Den rette kula handler om den lett kyniske reklametekstforfatteren Robin, som lever et konformt og hedonistisk liv i dagens Oslo. Når han en dag drøfter livsstilsproblemer sine over telefon med en utenlandsk kamerat som har gått hen og blitt moderne sjaman, altså en som søker svar i alternative bevissthetstilstander for å kunne hjelpe og assistere mennesker i den normale, blir han overtalt til å reise til Tyskland og treffe en av kameratens elever, som heter Linda. Linda har levd hele livet som omreisende *rainbow*, altså som del av en omreisende hippiebevegelse, og får Robin med på Rainbow-samling i Mexico, der han kommer i kontakt med guruskipkelsen John og blir utpekt til å skrive historien deres. John har nemlig samlet store deler av Rainbow- og den øvrige hippiebevegelsen rundt 2012-profetiene og troen på at 21. desember det året representerer en overgang fra materialisme til en verden i tråd med deres åndelige og mellommenneskelige verdier. Dagens forbrukersamfunn omtaler de som *Babylon*. Ettersom Robin vikles dypere inn i Johns verden og hans teorier om 2012, avsløres gurun som en kynisk og stormannsgal skikkelse, som ikke skyr noen midler for at visjonen skal gå i oppfyllelse. Samtidig sendes Robin inn i en dyp, indre erkjennelsesprosess, må konfrontere både indre demoner og ytre verdikonflikter i møte med begivenhetene og gjennomgår med det en karakterforandring.

Autentiske kulisser

Det som gjør boken til mer enn gjennomsnittlig kiosklitteratur, er det grundige researcharbeidet Mads Larsen har lagt ned i verket. Både nysjamanisme, Rainbow-bevegelsen og 2012-profetiene er høyst reelle fenomener. *Nysjamanisme* er et samlebegrep for et mangfold av moderne retninger som forsøker å videreføre tradisjonelle former for, eller konstruere nye varianter av, den sjamanistiske praksis. En toneangivende skikkelse i så måte, er for eksempel den amerikanske antropologen Michael Harner. Med utgangspunkt i egne erfaringer med forskjellige urbefolkningstradisjoner, har han forsøkt å identifisere et sett med felles teknikker for sjamanistiske kulturer og deretter overført disse til vestlige forhold. Slike nysjamanistiske retninger er i mange tilfeller knyttet til bruk av psykedeliske stoffer, liksom mange av de tradisjonelle, og da spesielt det søramerikanske brygget *ayahuasca*.

Rainbow-bevegelsen er egentlig en løst sammensatt gruppe mennesker som kaller seg *The Rainbow Family of Living Light*, eller mer forenklet *The Rainbow Family*. De baserer seg på ikkevold og ikkehierarkiske sosiale strukturer. Siden oppstarten i USA i 1972, har de hatt årlige samlinger, eller *gatherings*, på utvalgte plasser over hele verden. For eksempel var det en Rainbow-samling på Karlsøy utenfor Troms i 1989. På disse samlingene lever man i tråd med hippieidealet om åpne og selvrealiserende fellesskap, der en deler på de nødvendige godene og ikke benytter penger.

2012-profetiene betegner en moderne New Age-tolkning av mayakalenderen, der mayakalenderen leses som en gammel profeti om at verden vil gjennomgå en grunnleggende forandring den 21. desember 2012, eller at dagens virkelighet på et vis vil erstattes med en basert på andre prinsipper. I hvilken grad det vil være en åndelig, rent verdimesig eller mer materiell forandring, strides tilhengerne om. Videre strides de om hvor konkret profetien skal tolkes. De velvillige, men mer skeptiske ser den moderne tolkningen som en metafor for en voksende ny bevissthet som en kan slutte seg til, der en tenker mindre egoistisk og mer hensiktsmessig på vegne av økosystemet og menneskeheten.

“2012 er en fantastisk labyrint av alle mulige slags teorier”

Uansett hva en tror, er det mot dette bakteppet Mads Larsen har plassert fortellingen sin, slik at det er hendelser knyttet til disse bevegelsene som driver Robins indre erkjennelsesreise og dannelsesprosess fremover. Siden boken skildrer miljøer som i stor grad overlapper med Gateavisas leserskare sine, bestemte Gateavisa seg for å arrangere et intervju med forfatteren i forkant av utgivelsen. I det følgende forteller Mads Larsen om sine egne erfaringer og synspunkter på Rainbow- og 2012-bevegelsen, samt hans egen motivasjon for å skrive en roman om den.

Utgangspunktet for romanprosjektet ditt var at du møtte en amerikaner som overfalt deg på en bar, sa at du var Odins etterkommer og forutbestemt til å skrive historien om 2012. Kan du si noe om hvorfor du ble inspirert istedenfor å avfeie ham som en gærning?

Jeg pleier ikke å ta stilling til sånt. Jeg syntes bare at det var en jævlig kul historie. Om han var gal eller om Odin hadde bodd i ham var ikke så relevant. Historien fortsatte å henge

ved meg i årene som fulgte, slik at det føltes riktig å gå ut og finne den, slik han hadde bedt meg om.

Hvordan grep du an oppdraget?

Det startet veldig åpent, siden jeg ikke ante hva dette med Odin, Zevs og 2012 gikk ut på. Jeg begynte med å google 2012 og finne ut av hva det handlet om. Tilfeldigvis hadde jeg vært i Palenque et par år tidligere, så jeg hadde et vagt minne om at det hadde å gjøre med mayakalenderen. Etter å ha sjekket dette, tenkte jeg, okay, det her må jeg finne ut av.

Noe av det første jeg gjorde, var å dra på buddhistisk meditasjonsretreat i Nordmarka, med to buddhistmunker fra Thailand. Jeg begynte å meditere og leste veldig mye om ting rundt 2012-fenomenet. I tillegg var jeg på en del seremonier hvor det ble brukt endogene eller psykedeliske stoffer, som for eksempel ayahuasca-seremonier. Deretter dro jeg på Rainbow-samlinger i Mexico og Tyrkia, og så på kornsirkeltur til England.

Hvor toneangivende føler du at 2012-ideene er innad i Rainbow-bevegelsen, etter å ha vært på flere samlinger? Sett utenfra fortøner det seg først og fremst som en omreisende hippiebevegelse.

Det varierer veldig. Det er en fascinerende, amerikansk guru ved navn Jose Arguelles som har laget en moderne utgave av mayakalenderen, som han kaller *Dreamspell*. Denne er veldig populær blant mange som reiser på Rainbow-samlinger. Ellers var de selvsagt mye mer oppmerksomme på 2012 i Mexico enn i Tyrkia. På den annen side kjørte jeg workshops om 2012 både i Mexico og i Tyrkia. Da var interessen formidabel begge steder; folk syntes det var veldig spennende å få høre om de forskjellige teoriene.

Da jeg leste boken, følte jeg at gurun John representerte et veldig hysterisk, fanatisk og manipulativt potensial ved 2012-bevegelsen. I virkeligheten har jeg forbundet den mer med milde psykedelikere som Terence McKenna og Daniel Pinchbeck, altså med mer innadvendte og til tider ambivalente grublere. Hvordan synes du at dette fortøner seg i praksis?

Det er et ekstremt spenn. Du har alt fra utrolig chille, laidbacke og opplyste folk til mennesker som er på leting etter forskjellige typer svar i livet sitt. Men noe jeg opplever innad i New Age-miljøet, og som er forutsetningen for boka, er at det er en veldig lengsel etter at noe skal skje, at noen skal få gjort noe med Babylon. Derfor satte jeg inn John da jeg skrev den, som er en veldig sterk guru som drar folk med seg, har visjoner og får gjort noe. Jeg har prøvd å vise hva resultatet av en slik lederskikkelse i det miljøet kan bli, og jeg tror ikke at måten jeg har fremstilt det på er urealistisk.

I etterordet til boka refererer du blant annet til Ailo Gaup og andre alternative skikkelser som har gitt deg inspirasjon. Hadde du noen forankring i åndelige eller nyreligiøse miljøer før du satte i gang, eller var det en slags oppdagelsesreise?

Jeg har alltid vært åpen for den type ting. Robin, hovedpersonen i boka, er en veldig kynisk person når han begynner med dette. Sånn har jeg aldri vært. Men nei, jeg vil ikke si at jeg hadde noen forankring. Jeg har vært med på blant annet ayahuasca-sirkler og tok et sjamankurs hos Ailo Gaup som en del av researchprosessen, men nei, jeg hadde ikke vært mye i New Age-miljøet før jeg begynte på boka.

I boken virker Robin skeptisk til mye av det han blir konfrontert med på Rainbow-samlingene. For eksempel synes han det virker rotløst når Linda har vokst opp borte fra moren sin med hele verden som tumleplass, omgitt av reisende rainbows. Hva er din egen opplevelse av Rainbow-bevegelsen og det den står for? Synes du at den i hovedsak er noe stor-samfunnet bør lære av, eller har du forbehold?

Selv er jeg blitt veldig glad i den. Jeg synes det er sinnssykt mye bra folk der, og bare det at det skjer, at det går an å leve uten regler, er jo en herlig anarkisme. Det viser at anarkisme fungerer når en har gode mennesker som kommer sammen med en slags felles visjon. Folk graver bæsjegrop, folk lager mat, folk vasker kar og kopper og gjør alt drittarbeidet som må gjøres, folk kommer et halvt år før samlingene for å lete frem områder og folk blir igjen en måned etterpå og rydder opp. Alle klemmer alle og snakker med alle. Det er selvsagt et sosialt spill der også, et sosialt hierarki, men det er mye mildere enn i resten av verden, så det er en mye mer behagelig måte å omgås på. Så jeg likte det og trivdes veldig godt. Som bygutt får jeg jo en viss lengsel etter brus og lignende når en får utdelt kun to måltider om dagen. Dette hadde kanskje roet seg hvis jeg levde det livet i mange måneder, men det var uansett ikke noe som plaget meg. Jeg hadde

det veldig fint. Jeg følte en viss lengsel etter mer urbanitet, men syntes at det var kjempefint.

I Rainbow-bevegelsen er det også en veldig toleranse for raringer. Det er noen folk der som i et normalt samfunn ville blitt klassifisert som gale på sekundet og skjøvet ut, men i stedet er folk åpne og blir med på seremoniene deres. Så det er en veldig toleranse, i hvert fall opplevde jeg det.

Forfatteren i Mexico.

I etterordet står det at du har møtt flere av de toneangivende teoretikere bak 2012-bevegelsen, som for eksempel John Major Jenkins ...

John Major Jenkins tilbrakte jeg litt tid med på en konferanse jeg dro på i Phoenix, Arizona. Han hjalp meg med en del ting i begynnelsen.

Har du noen tiltro til forskningen deres, eller ser du på det som en positiv selvpoppfyllende profeti hvis det skjer noe i 2012?

Hvis man skal se på forskningen ut fra vanlige vitenskapelige kriterier, så er det jo bare tull. Men hvis man gjør det, så viser man bare at man ikke aner hva det handler om. Slik jeg ser det, er 2012 en fantastisk labyrint av alle mulige slags teorier. Det er en masse åndelige retninger som man kan følge for å finne seg selv, Gud eller meningen med livet, kort sagt det man leter etter. Hvis man da skal sette seg ned med målestokk for å vise at verden bare består av tilfeldig kolliderende atomer, så kan man jo det, men det viser bare at man ikke helt vet hva det handler om.

Men ja, John Major Jenkins er samtidig den mest vitenskapelige av dem. Han går veldig vitenskapelig til verks og ønsker selv å være en vitenskaps-

mann; han blir bare veldig inspirert når han skal konkludere. Det synes jeg er flott. Han er en fin fyr.

Tror du selv at det kommer til å skje noe den 21. desember 2012?

Da jeg begynte på denne ferden, var det et veldig viktig spørsmål for meg. Hva skal skje? Jeg var åpen for nesten alt. Jeg nigransket det som var av teorier og forsøkte å finne ut om det var den ene eller andre som var riktig. Men nå som jeg har kommet meg i mål, er det helt irrelevant for meg om det kommer aliens eller blir masseutslettelser, eller om Gud aktiverer pinealkjertelen slik at vi får masse kjærlighet eller om det bare blir mye fint vær. Det er ikke lenger viktig for meg. Det er fryktelig mye som peker mot 2012 og den datoen, så jeg synes det er spennende, men jeg har ikke investert eller knyttet meg opp mot at en spesiell ting må skje. Det blir en spennende dag, og det føles på mange måter som om det er noe der, men det er vanskelig å sette fingeren på hva. Men for meg er det ikke viktig lenger.

Kan du si noe om hva du lærte selv av å involvere deg med 2012-bevegelsen, og hva du håper at leserne vil få ut av boka di?

Meg ga det sinnssykt mye. Det ga meg alt, noe jeg kommer til å bære med meg for alltid. På én måte forandret det livet mitt helt, på en annen måte gjorde det ikke det. Men for meg ble det en lang ferd hvor jeg følte at da jeg kom i mål så hadde jeg funnet det som jeg hadde lett etter og det som man har lett etter i 5000 år.

Jeg håper at boka skal være spennende og underholdende, men også at noen blir inspirert til å kanskje vandre den veien selv, hvis de føler at det er riktig for dem. Boken er et portrett av den reisen. En reise man kan skrive som en pilegrimsferd til Santiago de Compostela, eller som jakten på den hellige gral eller Eldorado, eller, som så ofte er tilfelle, jakten på verdens ende. Så jeg håper at noen lesere blir inspirert til å gjøre noe lignende selv.

Av Pål Flakk

LITTERATUR OG PORNO

Det vakte reaksjoner at Litteraturfestivalen på Lillehammer prøvde å invitere David Irving til årets festival. Den første reaksjonen som melder seg, er hånfliret: Irving, forlenget diskreditert som «historiker» og enda mer diskreditert som kontroversiell, er fullstendig passé på alle nivåer. Hva var det styret på Litteraturfestivalen var ute etter annet enn porno? Det hele handler ikke om ytringsfrihet eller inkludering av annerledeshet, men bare et opportunistisk utslag av hvor kulturlivet i dagens Norge står: tilbake til den borgerlige hulhet av substansløs provokasjon for å bekrefte sin egen borgerlighet. Åh giid-a-meiiii så provokerte vi skal være. For hvis vi ikke blir provokerte, så er vi ikke dannede. Det hele er en psykisk onani for impotente kulturkladder. Tips til Litteraturfestivalen for neste års forutsigbare provokasjoner: utenom nazisme, her er de 3. borgerlige dødssyndene i samtiden som borgerskapet kan leke seg med for å opptre etter forstadsfilosofiske regler: 1. Barneporno/pedofili. Inviter en pedofil aksjonist som vil legalisere barneporno. Det finnes noen av dem i Nederland og USA. 2. Islam. Inviter en afghansk Taliban-leder, rett ut av Tora Bora eiendomsmegling, som forteller om hvor vidunderlig wahabitt islam er. Ingenting er mer borgerlig forutsigbart enn evig «kontroversielle» islam. 3. Incest. Inviter incest-forskere og konstruer et seminar om incest. Ingenting fortryller den borgerlige offentlighet mer enn hvordan intimitetstyranniet har blitt politisk institusjonalisert. Og alt dette tullet på skattebetalernes regning. Hipp Hurra!

Geir Levi Nilsen

Jason spreller videre!

Harley Davidson

Mystical Premonitions

(Ocean Wide Music)

Oslos beste gate- og klubbmusikk i salg nå! På Platekompaniet over hele landet.

Early years heat

Ny utgivelse:

Harley Davidson, numero uno single

Night Rocket Radios nye favoritt 20 år inn i framtida. FM 101,1. Rock'n'roll.

The Pearl of my Soul

JASON PARADISA AND STOCKHOLM SYNDROME
Mystical Premonitions

Gateavisas trofaste førsteselger er som vanlig ute (på gata) med et utall CD-utgivelser.

”Jeg er ikke den smarteste fisken i havet. Du har udugelige fisker, litt dumme fisker, smarte fisker, enda smartere fisker, og de aller smarteste. Jeg hører ikke til de aller smarteste, bare de enda smartere fiskene. Derfor kan jeg bli lurt, skuffet og sveket, men klarer meg alltid likevel. Jeg er glad jeg ikke hører til de udugelige fiskene, jeg lever livet.” oppsummerer han sin karriere så langt.

Han synger sin siste hit:
”Robin Hood went to Hollywood,
He sang songs of joy as best he could.
But he never got paid
For the price he paid
He was crying outside Heaven's door.”

Hva nå?

Valget, økonomien og verden

Den verdensberømte tenkeren Noam Chomsky diskuterte betydningen av tiltredende president Barack Obamas seier og mulighetene fremover for virkelig demokratisk forandring under en tale i Boston i november. Det var hans første offentlige opptreden siden valget.

Vel, la oss begynne med valget. Ordet som ruller fra allemanns tunge er *historisk*. Historisk valg. Og jeg er enig i det. Det var et historisk valg. Å få en svart familie i Det Hvite Hus er en monumental prestasjon. Det er faktisk historisk i bredere forstand. De to demokratiske kandidatene var en afro-amerikaner og en kvinne. Begge deler er bemerkelsesverdige prestasjoner. Hvis vi går la oss si 40 år tilbake i tid, ville det vært utenkelig. Så noe har skjedd med USA i løpet av 40 år. Og det som har skjedd med USA

– men som ikke passer seg å nevne – er at det var en omfattende og meget konstruktiv aktivisme i 1960-årene som fikk en ettervirkning: feministbevegelsen (hovedsakelig utviklet i 1970-årene), solidaritetsbevegelesene på 1980-tallet, osv fram til idag. Og denne aktivismen siviliserte USA. Landet er mye mer sivilisert nå enn det var for 40 år siden og disse "historiske prestasjonene" illustrerer dette. Det er også en lærepenge for hva vi kan forvente fremover.

Hva som skjer fremover avhenger av om det samme skjer igjen. Forandringer og fremskritt er svært sjelden gaver fra oven. De fremkommer av kamper nedenfra. Og svaret på spørsmålet om hva som nå kommer, avhenger av mennesker som dere. Ingen andre kan svare på det. Det er ikke forutsigbart.

På noen måter var dette valget overraskende. For å gå tilbake til min feilslåtte spådom om utfallet: hvis finanskrisen ikke hadde funnet sted da den skjedde, hvis den hadde blitt utsatt et par måneder, har jeg mistanke om at spådommen min ville ha vært korrekt.

Men uten å spekulere, én ting som var overraskende var at dette ikke ble noe valgskred. Etter vanlige forutsetninger ville man forvente at opposisjonspartiet vant med et skred med de forhold som eksisterer i dag. Den sittende presidenten var etter åtte år så upopulær at hans eget parti ikke kunne nevne navnet hans i valgkampen, og måtte late som om de gikk imot hans politikk. Han regjerte over den kanskje verste perioden i etterkrigstiden for folk flest, med hensyn til sysselsetting, velstand osv. Så å si alt som administra-

sjonen rørte ved ble en katastrofe. USA nådde det aller laveste nivå av anseelse i verden noensinne. Økonomien stupte. Flere økonomiske nedturer er på gang. Ikke bare den på forsiden, den finansielle nedgangen. Det er også en nedgang i den reelle økonomien, den virkelige produksjonen, og folk vet det. Så 80% av befolkningen mener at landet går i feil retning, og at regjeringen ikke jobber for vanlige folk, men for de få og de spesielle interessene. Oppsiktsvekkende 94% klager over at regjeringen ikke bryr seg om folkets

vilje. Og så videre i den duren. Under slike forhold ville man forventet et valgskred for en opposisjon nesten uansett hvem de var. Men det ble det ikke.

På andre måter ble resultatet ganske velkjent. Nok en gang ble valget hovedsakelig kjøpt. Obama slo selvgelig McCain i pengebruk. Vi har ikke de endelige regnskapene ennå, men de kommer sannsynligvis til å bli stort sett som de foreløpige som ble lagt fram for et par måneder siden. De viste at både Obama og McCain fikk mesteparten av sine kampanjepenger fra finansinsitusjoner, og for Obama var det advokatfirmaer, hvilket i praksis betyr lobbyister.

Fordelingen av hvor valgkampene kommer fra har over tid vært en

Haiti: fungerende demokrati, inntil det ble ødelagt av CIA

Folkets funksjon i vårt demokrati er å være tilskuere, ikke deltakere

ganske god indikator på hva slags politikk det blir. For dem som er interessert foreligger det et meget godt akademisk verk om dette av Tom Ferguson ved University of Massachusetts i Boston. Han kaller det for *politikkens investerings teori*. Den hevder i hovedsak at politiske valg er øyeblikk når grupper av investorer går sammen og investerer for å ta kontroll over staten, og høster en ganske forutsigbar suksess. Det gir oss et hint om hva som mest sannsynlig kommer til å skje. Så den delen er velkjent.

Reaksjonen på valget var interessant og lærerikt. Den holdt seg stort sett til den svevende retorikken, som jo var valgets hovedtema. Valget ble beskrevet som "en ekstraordinær oppvisning av demokrati", "et mirakel som kun kunne finne sted i USA",

Noam Chomsky (født 1928) er professor i lingvistikk ved The Massachusetts Institute of Technology og verdensberømt for sine bidrag til vitenskapen. I tillegg har han hatt kapasitet til å delta aktivt i den offentlige debatt med sylskarpe analyser, skjære gjennom illusjoner og tåketeppe og si det som det er. Superintelligent og hyperaktiv har han skrevet over hundre bøker og er den mest siterte av dagens politiske tenkere.

osv osv. Det er noe riktig i det hvis vi holder oss bare til Vesten. Da er det sannsynligvis sant, det kunne ikke ha skjedd noe annet sted. Europa er mye mer rasistisk enn USA og man ville ikke forvente at noe slikt skulle skje der. På den annen side, hvis man ser på *hele* verden så er det ikke så bemerkelsesverdig.

La oss ta de fattigste landene på den vestlige halvkule: Haiti og Bolivia. På Haiti var det et valg i 1990 som virkelig var en ekstraordinær fremvisning av demokrati, mye mer enn det som nå skjedde her i USA. Der var det grasrotbevegelser, folkelige bevegelser som utviklet seg i slummen og i fjelltraktene, og som ingen ga noen oppmerksomhet i offentlige media. Men de klarte uten særlig med ressurser å få sin egen kandidat til makten,

Politiske valg er øyeblikk når grupper av investorer går sammen for å ta kontroll over staten.

den populistiske presten Jean-Bertrand Aristide. Det er seier for demokratiet, når folkelige bevegelser kan organisere seg, sette opp programmer, plukke ut sine kandidater og få dem inn i maktstillingen.

Det var ikke det som skjedde her i USA selvfølgelig. Jeg mener, Obama organiserte riktignok et stort antall mennesker og mange entusiastiske folk i det som pressen kaller Obamas Hær. Men en hær forventes å adlyde ordre, ikke utvikle og sette i gang programmer og så be sin kandidat å realisere dem. Det er avgjørende. Hvis hæren holder seg til den betingelsen, vil lite forandre seg. Hvis den derimot setter igang slik som aktivistene gjorde i 1960-årene, kan mye forandre seg. Det er ett av de valgene som må bli tatt.

Vel, det var Haiti. Selvfølgelig varte det ikke særlig lenge. Et par måneder senere var det et militærkupp og en periode med terror. Vi skal ikke gå igjennom hele den historien. Summa summa: frem til idag har de tradisjonelle torturistene på Haiti – Frankrike og USA – sørget for at det ikke blir noen seier for demokratiet der. Det er en trist historie.

La oss se på det nest fattigste landet, Bolivia. De hadde et valg i 2005 som er nesten utenkelig i Vesten, ihvertfall helt sikkert her – jo, overalt. Den personen som ble valgt til politisk leder, Evo Morales, var fra urbefolkningen! Det er den mest undertrykte befolkningen på denne halvkulen, dvs de få som er igjen etter den hvite manns invasjon av Amerika. Morales var en fattig bonde. Hvordan kom han

til makten? Vel, han kom inn fordi det igjen var en folkelig massebevegelse som valgte sin egen representant. Og den er kilden til hans politiske programmer, som er alvorlige. Det er virkelige saker, og folk kjenner dem: kontroll over ressurser, kulturelle rettigheter, sosial rettferdighet osv.

Dessuten var valget bare ett enkelt trinn i en lang pågående kamp, med mye før og mye etterpå. Det var en dag da folk leverte stemmeseddelen, men det er bare én hendelse i pågående folkelige kamper, meget viktige sådanne. For et par år siden var det f.eks. en stor kamp over privatiseringen av vannforsyningen, et tiltak som i praksis kunne ha fratatt en stor del av befolkningen drikkevannet. Det var en bitter kamp. Mange mennesker ble drept, men de vant striden. Og internasjonal solidaritet hjalp dem. Og kampen fortsetter.

Nå, det var et skikkelig valg! Igjen, planene, programmene blir utv-

klet og stadig diskutert av folkelige massebevegelser, som så plukker ut sine representanter fra egne rekker som skal iverksette deres politikk. Og det er vesensforskjellig fra det som skjedde her i USA.

Det som faktisk skjedde her blir forstått av eliten. PR-industrien som kjører politiske valgkampanjer her – i praksis ekstravaganzaer hvert fjerde år – sikrer at de politiske sakene blir holdt ute fra diskusjonen og at det isteden fokuseres på personer, deres karakter osv. De gjør det av gode grunner. De vet – de ser på studier av meningsmålinger og vet utmerket godt at når det gjelder en mengde viktige

Bolivia: fungerende demokrati, overlevde USAs sabotasje

saker så står begge partiene våre langt til høyre for befolkningen. Det er én god grunn til å holde sakene unna bordet.

Og de erkjenner suksessen. Hvert år deler reklameindustrien her ut en pris, vet dere, til årets beste markeds-kampanje. I år vant Obama prisen. Slo ut

Apple-selskapet. Den beste markeds-kampanjen i 2008. Og det stemmer, det er hovedsakelig det som skjedde.

Det er jo ganske annerledes enn det som skjer i virkelig fungerende demokratier, som la oss si Bolivia eller Haiti (selvom de ble knust seinere). Og i Sør er det slett ikke så uvanlig. Legg merke til at i hvert av disse tilfellene er det en mye større fremvisning av aktivt demokrati enn det vi så her, selvom det var viktig nok til vår del av verden å være.

Så retorikken, spesielt i Europa, er korrekt hvis vi holder oss til vårt eget trange, rasistiske perspektiv og sier ja, det som skjer i Sør skjedde ikke eller

spiller ingen rolle. Det eneste som teller er hva vi gjør, og ifølge våre standarder var det ekstraordinært, et mirakel, men ikke i forhold til et virkelig fungerende demokrati.

Det er faktisk en forskjell i demokratisk teori som skiller USA fra f.eks. Bolivia eller Haiti. Spørsmålet er: hva bør et demokrati være? Det er faktisk en debatt som går helt tilbake til USAs grunnleggelse. Men i senere år og spesielt det 20. århundre har situasjonen i USA blitt meget tydelig formulert av

Meningsmålinger viser at USAs to partier står langt til høyre for befolkningen.

noen innflytelsesrike personligheter. På den liberale siden, den progressive siden, var den ledende offentlige personligheten Walter Lippmann. En Wilson-Roosevelt-Kennedy-liberalist. Mye av hans arbeid var om en demokratisk teori og han var ganske åpen om den. Han tok et standpunkt som ikke var vesensforskjellig fra James Madisons. Han sa at i et demokrati har befolkningen en funksjon. Dens funksjon er å være tilskuere, ikke deltagere. Han kalte det ikke engang for befolkningen. Han kalte det for uvitende og brysomme outsiders. De uvitende og brysomme outsiders har en funksjon, nemlig å se på hva som foregår. Levere en stemmeseddel en gang iblant, og så gå hjem. Men deltagerne det er oss, de privilegerte, smarte karene. Vel det er én oppfatning av demokrati. Og ja, det er grunnleggende hva vi nå har sett i forbindelse med Obama-valget.

Veldig ofte aksepterer ikke befolkningen dette. Som jeg nevnte viser nylige meningsmålinger at folk er mot et slikt "demokrati". Men de er splittet, adskilt. Mange av dem føler seg hjelpsløse, uorganisert, og de føler ikke at de kan gjøre noe med det. Så de misliker det, men det skjer ikke noe mer. I et fungerende demokrati som f.eks. Bolivia eller USA i tidligere stadier, gjorde de noe med det. Det er derfor vi har *New Deal*-vedtak, *Great Society*-vedtak [*offentlige velferds-tiltak, red.*]. Faktisk hvert eneste fremskritt, vet dere, kvinners rettigheter, slutten på slaveriet, gå tilbake så langt dere vil, det kommer ikke som en gave. Og det kommer ikke til å skje i fremtiden heller.

Kommentatorene er meget oppmerksomme på dette. De formulerer det ikke slik jeg gjør det, men hvis dere leser pressen, så kommer det fram. Ta f.eks. lokalavisen her på den liberale siden av spektret, *Boston Globe*. Dere så sikkert hovedoppslaget på forsiden rett etter valget, den dreide seg om hvordan Obama utviklet sin vidunderlige grasrot-hær, og ikke sitter igjen med noen gjeld. Som visstnok skal være en god ting, for da står han fri til å gjøre hva han vil. Det normale demokratiske grunnlaget – fagforeninger, kvinner, minoriteter osv – det var ikke dem som fikk ham inn i stillingen. Så han skylder dem ingenting.

Det han hadde var en hær av organiserte folk som skaffet stemmer for Obama. For det som pressen kaller *Merkevaren Obama*. De er hovedsakelig enige med reklamebransjen, det var *Merkevaren Obama* hans hær var mobilisert for å få inn i presidentstil-

lingen. De betrakter det som en god ting og aksepterer Lippmanns oppfatning av demokrati: de uvitende og brysomme outsiders skal gjøre det de blir fortalt og så gå hjem.

The Wall Street Journal, på den motsatte siden av det politiske spekteret, hadde også en artikkel om den samme saken omtrent på samme tid. Snakket om denne enorme grasrot-hæren som ble utviklet, og som nå venter på instruksjoner. Hva det neste er de skal gjøre for å presse frem Obamas dagsorden, hva den nå enn er. Men uansett hva det er, så skal hæren være der ute for å ta imot instruksjoner og presse det frem. *Los Angeles Times* hadde lignende reportasjer, og det var flere andre.

Det de ikke ser ut til å være oppmerksomme på er at det de beskriver, det idealet de beskriver, er *diktatur*, ikke demokrati. Demokrati er noe annet. F.eks. slik det skjer i mye av sørområdet [*Mellom- og Sør-Amerika*], hvor folkelige massebevegelser utvikler programmer, organiserer seg for å delta i politiske valg (som bare er én del av en pågående prosess) og bringer noen fra sine egne rekker for å sette de programmene de utvikler ut i live. Og hvis vedkommende ikke gjør jobben blir de kastet ut igjen. OK, det er en annen type demokrati. Så det er opp til oss å velge hva slags demokrati vi ønsker

Å utpeke de Obama har gjort til å håndtere finanskrisen, er som å velge Osama bin Laden til å styre krigen mot terror

oss. Og igjen, det vil avgjøre hva slags politikk som kommer etterpå.

Vel, hva kan vi forvente hvis den folkelige hæren, grasrot-hæren, bestemmer seg for å godta rollen som tilskuere istedenfor deltagere? Det er to typer bevis. Det er retorikk og det er handling. Retorikken, vet dere, var veldig oppløftende: forandring, håp, osv. *Forandring* var på en måte toneangivende for enhver parti-manager i år som leste meningsmålinger, inkludert de jeg nevnte, og de ville øyeblikkelig konkludere med at deres tema under valgkampanjen måtte være forandring. Fordi folket hater det som nå pågår, med gode grunner. Så temaet er forandring. Faktisk for begge partiene var temaet forandring. Dere vet, bryt med fortiden, ingen gammel politikk, nye ting skal skje. Obama-kampanjen klarte det bedre så de vant markedsføringsprisen, ikke McCain-leiren.

Og legg forøvrig merke til at institusjonene som kjører valgene, PR-industrien, reklamebransjen, de har en rolle – deres viktigste rolle er kommersiell reklame. Jeg mener, at det de her skulle selge var en politisk kandidat var ikke viktig. I kommersiell reklame – som alle vet, alle som noen gang har sett på TV – reklamen har ikke til hensikt å gi informasjon om produktet, eller hva? Jeg behøver ikke å gå i detaljer med det. Det er åpenbart. Poenget med reklamen er å skape uinformerte forbrukere ved hjelp av image; dere vet, en fotballspillers historie, sexy skuespillerinne, som kjører til månen i en bil eller noe sånt. Men det er avgjort ikke for å informere folk. Det er faktisk for å holde folk uinformert. Målet med reklame er å skape uinformerte

forbrukere så de vil ta irrasjonelle beslutninger. De blant dere som har lidd dere gjennom et økonomisk vet at teorier om det frie marked forutsetter *uinformerte* forbrukere som tar *rasjonelle* valg. Men industrien bruker hundrevis av millioner dollar hvert år på å undergrave frie markeder og forsikre at man får *uinformerte* forbrukere som tar *irrasjonelle* valg.

Og når de da skal selge en politisk kandidat gjør de den samme tingen. De ønsker uinformerte forbrukere, dere vet, uinformerte velgere som gjør irrasjonelle valg basert på vellykket illusjon, sladder, effektivt kroppsspråk og hva nå ellers man mener er effektivt. Så man undergraver demokratiet på stort sett samme måte som man undergraver frie markeder. Vel, slik blir politiske valg når de styres av forretningsverdenen, og man ville forvente at det ble slik. Det skulle ikke være noen overraskelse der. Og det skulle også vise seg at den valgte kandidaten ikke hadde noen gjeld. Så *Merkevaren Obama* kan være hva de bestemmer at den skal være, *ikke hva befolkningen bestemmer at den skal være*, slik det er f.eks. i Sør.

Apropos, dette kan sees som et reelt eksempel på det velkjente og vanligvis tomme slagordet om *Clash of civilizations*. Kanskje det virkelig er en slik kollisjon, men ikke på den måten som vanligvis utropes [*bl.a. i den kjente rasistiske debatt-boka til Samuel P. Huntington*]

Så la oss gå tilbake til de bevisene vi har, retorikk og

handlinger. Retorikk kjenner vi til, men hva er handlingene? Så langt er den viktigste handlingen – faktisk den eneste handlingen – utnevning av personale for å implementere *Merkevaren Obama*. Det første valget var visepresidenten, Joe Biden, en av senatets sterkeste støttespillerne for krigen i Irak, en lang tids insider i Washington som sjelden avviker fra partiets offisielle syn. Og de tilfellene hvor han avviker er ikke særlig oppløftende. Han brøt med partiet og stemte for en senat-resolusjon som hindret folk fra å kvitte seg med gjeld, altså som

Folkelig aktivisme på 1960-tallet siviliserte USA

individer, ved å gå konkurs. Det er et slag mot fattige mennesker som er fanget i denne enorme gjelden som er en stor del av økonomiens grunnlag i disse dager. Men vanligvis er han en sann streit partifelle, og stemmer med demokratene på den ultra-nasjonalistiske siden. Valget av Biden må ha vært et bevisst forsøk på å vise forakt for basen av folk som stemte på Obama, eller engasjerte seg for ham som en antikrigs-kandidat.

Vel, den første utvelgelsen etter valget var for stabssjef, som er en avgjørende ansettelse, for han bestemmer i høy grad presidentens dagsorden. Det ble Rahm Emanuel, en av de sterkeste støttespillerne for krigen i Irak. Han var faktisk det eneste medlemmet fra Illinois i Representantenes Hus som stemte for krigserklæringen til Bush. Og igjen, en langtids Washington insider. Også en av kon-

gressens ledende mottagere av penger fra finansinstitusjoner, høyrisiko-fond osv. Han var selv en investeringsbankmann. Det er hans bakgrunn. Så det er stabssjefen.

Den neste gruppen utvelgelses var hovedproblemet, for det grunnleggende tema som regjeringen må møte er hva de skal gjøre med finanskrisen. Obamas valg av de som mer eller mindre skal styre dette var Robert Rubin og Larry Summers, finanssekretærer under Clinton. De er blant de menneskene som hovedsakelig er ansvarlige for krisen. En ledende økonom, en av de få økonomene som har hatt rett hele tiden i å spå hva som skjer, Dean Baker, påpekte at å velge dem er som å velge Osama Bin Laden til å styre krigen mot terror.

Ja, jeg skal gjøre meg ferdig. Det sparer meg for problemet om hva som kommer fremover, så jeg skal avslutte med valget. La

Rahm Emanuel... :-(

meg komme med én siste kommentar til dette. Det var et møte den 7. november, tror jeg, mellom et dusin rådgivere som skulle håndtere finanskrisen. Deres bakgrunner ble gjennomgått i forretningspressen. Bloomberg News hadde en artikkel som gjennomgikk deres karrierer og konkluderte med at de fleste av disse folka ikke burde gi økonomiske råd. De skulle *saksøkes*, for de fleste av dem var involvert i en eller annen form for økonomisk bedrageri. Det inkluderer Rahm Emanuel, for eksempel. Artikkelen spurte om det er noen grunn til å tro at de som skapte denne krisen på en eller annen måte skulle klare å reparere den? Vel, det er en godt tegn på hva som mest sannsynlig kommer til å skje, i det minste hvis vi ser på handlinger.

Jeg skal nevne bare én ting om Obamas nettsted som gir oss en pekepinn om hva som foregår. Et av hovedproblemene som kommer er Afghanistan og Pakistan. Det er temmelig alvorlig. Ta en titt på Obamas nettsted under saker, utenrikspolitiske saker. Navnene på disse landene dukker ikke engang opp. Jeg mener, vi forventes jo å være uvitende og brysomme outsiders. Vi skal ikke vite hva *Merkevaren Obama* er. Så man kan ikke finne ut av det på den måten. Uttalelsene man hører er ganske haukete. Og det forandrer seg ikke noe særlig når man går igjennom listen. Jeg avslutter det her.

Så er det opp til dere å fortsette.

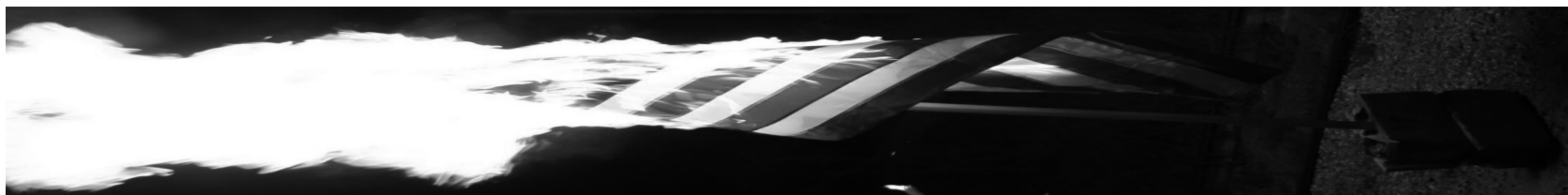
Oversatt av Tarjei Straume Bearbeidet av Are Hansen

Videoen av foredraget kan du se på:

www.democracynow.org/2008/11/24/noam_chomsky_what_next_the_elections

Anti-amerikanismens blendende lys

Det mismodige med å være USA-kritiker, er å til stadighet måtte dele seng med tungetalende bråkebøtter som holder en våken om nettene med gurglende hyllestrop til massetorturister og bombefanatikere. Dette harkende hyklekoret har sett anti-amerikanismens blendende lys, og derved mistet dybdesynet. Men å blande religiøse visjoner og politikk på den måten anti-amerikanistene gjør, må sies å være en kontraproduktiv uting. Vær så snill, sosialister og anti-imperialister i alle land: Sluta fjasa!

USA er verdens mektigste stat, en koloss med et militærbudsjett tilsvarende (nesten) hele resten av verdens. Knapt noe land ruger på flere atombomber enn USA, og landet tar seg retten til å gripe inn militært eller til å tvinge gjennom sanksjoner overalt hvor dets interesser er truet. Den amerikanske staten nekter å skrive under på avtaler som begrenser staters rett til krigføring med alle midler, og den støtter opp om fælslige terrorregimer, samvittighetsløse kontrarevolusjonære og korruperte gangsterpolitikere kloden rundt. US of A tvinger gjennom urettferdige handelsavtaler, US of A presser på for å gi de multinasjonale selskapene total kontroll i alle verdenshjørner. Det sier seg selv, dette er ikke bra. Alle maktkritiske folk innser at så mye makt ikke burde samles i en regjering - det kan det aldri bli verdensfred av.

Alvorlig kritikk av USA er altså på sin plass, det bør være klart som en stjernestriperet himmel. Likevel er det fordømt irriterende hvordan man, hver gang man tar til motmæle mot USA-hegemoniet, havner i selskap med de mest fantastiske politiske idiotene som beiter på marken. (Eksempler? La oss se...IS, NKP, AKP, Rødt, Tjen Folket, Trond Ali Lindstad, Bevegelsen for Sosialisme, stort sett hele den norske venstresiden (en og annen sjelden halvanarkist ekskludert)...). Sånn er livet, forstås, men da skal de iallfall få høre det nå: Sluta fjasa!

Hvem er verst?

Hvorfor finner man det nødvendig - i motstanden mot USA-imperialismen - å hylle massetorturister og diktatoriske gærninger gang på gang? Hvorfor er det alltid så viktig å få frem, ad latterlig finurlig argumentasjon, at ingen andre enn USA står bak jævelskap, og at USA alltid er verst i *allting*, mer autoritært og kynisk enn både Cuba og Hviterussland, Saddam og Milosevic? At USA så til de grader dominerer verdenspolitikken er horribelt, men det betyr da vitterlig ikke at det er positivt hver gang Russland eller Kina forskyver maktbalansen til sin fordel. Kjemper man for en mer demokratisk verdensordning, eller for å oppmuntre maktkåte politikere i alskens skitne regimer verden rundt? Er det noen som i ramme alvor mener at Russland eller Kina i ledelsen ville sikre fremtida bedre enn USA? (Målet burde vel være at ingen av disse skulle herske over verdenshavene...) Hvorfor denne ulidelig useriøse trangen til å fremstille Iran som demokratisk

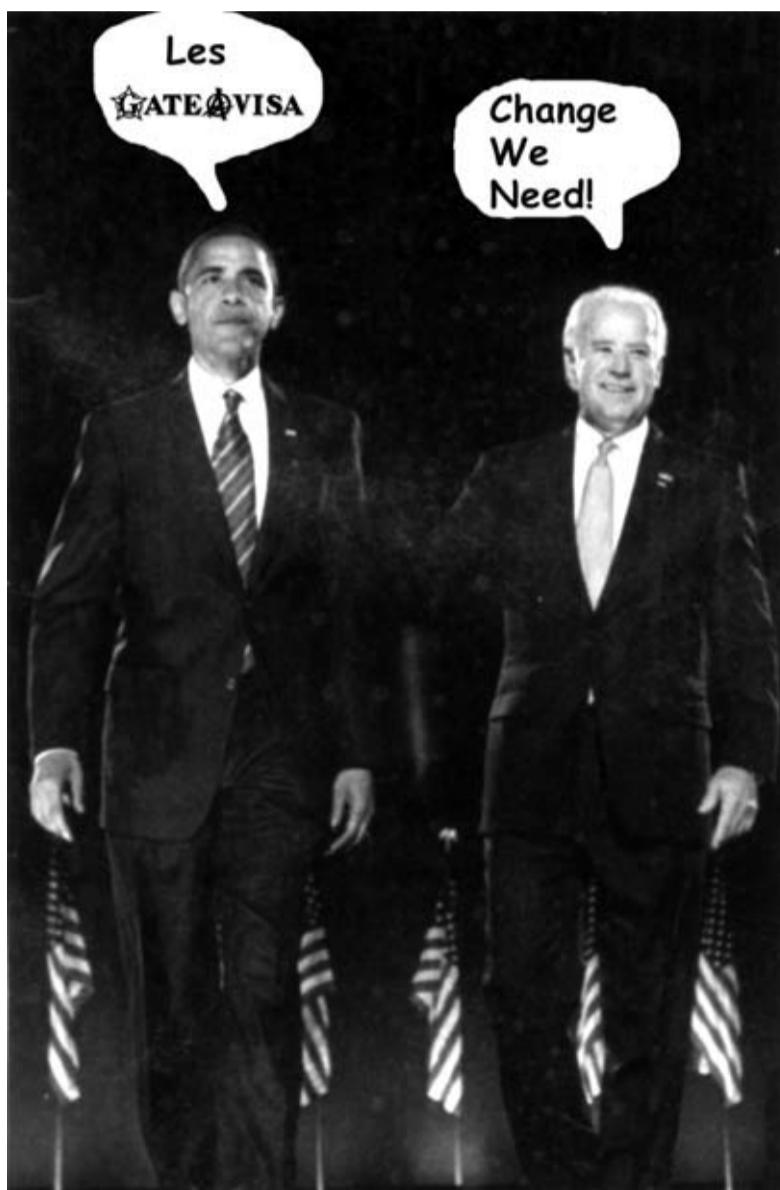
(”mer demokratisk enn USA”), Taliban som en frigjøringsbevegelse og Nord-Koreas terrorledelse som et rent offer for omstendighetene? Må alle som taler USA imot være ”the good guys”?

Denne stupide ”enten er du med USA eller så er du med oss”-holdningen virker utvilsomt kontraproduktiv. Klagemålet mot USA er velbegrunnet, men koker bort i en stinkende suppe av unnfalleshet overfor verdens mest usmakelige diktatorer og terrorister. I stedet for maktkritikk, ender det opp i håpløs voldsromantikk og simpel hat-retorikk.

Hvorfor er USAs makt farlig? Fordi makt korrumpere, makt misbrukes. Ergo: Jo mektigere et land er, desto gærnere opptrer det visst på verdensscenen. Men man kan også tygge på en annen implikasjon: Innenfor stater hvor demokratiet har dårlige kår, hvor det er lite folkestyre, er makthaverne desto mer korrumperte og maktsyke i utgangspunktet. De sitter på toppen av et svært hierarkisk system - lite press nedenfra slipper gjennom og får begrenset deres maktutøvelse. Staten løper løpsk. Ergo: Jo mindre demokratisk et land er, desto gærnere opptrer det på verdensscenen, også.

For alle mangler ved det amerikanske demokratiet, er Russland i verre stand, Kina i enda fulere forfatning, for ikke å snakke om Iran, Hviterussland, Cuba og (grøss!) Nord-Korea. At USA har atomvåpen er vanvittig, at Russland og Kina har dem er vel så forferdelig. Dersom Nord-Korea i dag sitter på atomraketter er dette grunn til å låse seg inn i fryseboksen forrest mulig!

Da Patriot Act'ene ble vedtatt i USA, og da Bush-administrasjonen utstedet dekreter som stilte den over loven i alle mulige sammenhenger, var dette alarmerende ikke bare fordi det hadde konsekvenser for rettssikkerheten til 300 mill amerikanere, men også fordi et mindre demokratisk USA medfører en større fare for resten av verden. Et land så mektig som Amerikas Forente

Stater må ikke få bli mer autoritært enn det allerede er, det er livsfarlig for oss alle. De stakkarslige fjolsene i NKP sier ”en annen verden er mulig”, og sikter til en situasjon hvor Russland har overtatt USAs makt, men dette er å glippe poenget fullstendig. Dersom USA var i like elendig demokratisk stand som Russland, var vi virkelig ille ute!

Når Chavez frir til Iran og Hviterussland i en ”anti-imperialistisk allianse”, er ikke dette kult! For frihetli-

Å skylde på USA er å drive ut den djevlelske usikkerheten fra sin egen sjel.

ge kritikere av den rådende økonomiske verdensordenen kan ikke disse morderstatenes systemer være et alternativ overhodet. Har man abstrahert seg slik bort i den globale systemkritikken at man ikke fatter hva det vil si å leve i et diktatur? Mener man at det er helt greit med diktaturer så lenge de ikke understøtter USAs globale hegemoni? Da skjønner jeg ikke lenger vitsen: Hvorfor være maktkritisk kun mot USA, mens

andre stater kan være så monstrøse de bare vil?

Men disse politiske villfarne bedriver vel neppe maktkritikk. De har sett lyset, og blitt blindet, av anti-amerikanisme. Anti-amerikanismen gir mening til deres liv. Det er ikke lenger snakk om å stå opp mot makta, men om ekstatisk tungetale: Å skylde på USA er å drive ut den djevlelske usikkerheten fra sin egen sjel.

Vel er jeg tiltrukket av mystikk, men denne religionen har jeg vanskelig for å ta til meg. Skal man først velge seg noe meningsløst å tro på i tilværelsen, bør det helst være noe som ikke ødelegger for andre. Å blande politikk og religion på den måten anti-amerikanistene gjør, må sies å være en uting. Å legitimere terror og tortur må hevdes å være usunn religionsforståelse.

Systemkritikk for dummies

Tungetalen forekommer i flere former. En mer subtil avart, som ofte trenger seg på hos de mer ”intellektuelle” venstrevridde, gir seg uttrykk i hvordan systemkritikk anvendes partisk. Overfor Vesten og spesielt USA skal man alltid benytte venstreintellektuell systemkritikk så det monner, her skal man helst slakte hele samfunnet med sosialistisk analyse. Altså, i USA er det kun pengemakten som råder, hva man foretar seg innenfor det politiske systemet der har ingen betydning, alt styres bak kulissene uansett. Snakker man om Iran, derimot, er det overhengende essensielt at man tar hensyn til nyansene i politikken. Iran er ikke bare et teokrati, forstås - ulike politiske grupperinger virker innen systemet, og det er viktig ikke å fordømme dem alle i like sterke ordelag.

Denne partiskheten er intellektuelt uredelig. Det rimelige ville være å anerkjenne Irans demokratiske tilkortkommenhet, og forholde seg systemkritisk på samme vis her som overfor USA. Og videre: Systemkritikkens begrensning

Gateavisas profesjonelle hær av gateselgere på opplæringskurs.

burde kjennes ved i tilfellet USA liksom i tilfellet Iran. Jeg mener: Systemkritikk er på sin plass for å avsløre maktmekanismer, men det er hybris å tro at man fanger inn hele virkeligheten med en systemkritikk (like lite som man kan fange den i et system), og er man i stand til å skjønne dette når man prater om et sandstørknet teokrati, skulle man også se at det gjelder for et militærindustrielt plutokrati.

La meg forklare nærmere: Den tradisjonelle venstreintellektuelle bedømmelsen av USA som et pengevelde, der partiene er i lomma på de store selskapene, bærer absolutt mye sannhet i seg. Men når den skal insistere på som eneste forklaringsmodell av alt som foregår i USA, blir den fort kjedelig og dum. Man bør kunne se at et slikt system virker i USA, og samtidig anerkjenne bølgene i samfunnet som trenger utover denne realitetsbeskrivelsen. At Obama velges til president, for å ta et aktuelt eksempel, betyr ikke at USA er blitt et helt annet land over natta - det militærindustrielle komplekset er der fortsatt, fengselsindustrien er den samme, CIA strutter videre - men det er like fullt tilfelle at det hersker en helt annen atmosfære der nå enn under Bush (atmosfæren skal ikke undervurderes: den er grunnlaget for alt liv). Obamas valgkampanje utløste en folkebevegelse som endret bildet av hvem "folk flest" er, og det politiske systemet gjennomsyres derfor av helt nye forventninger. Å reise til USA nå, er å komme til et friere og lettere sted; det er nesten som om hver enkelt politimann oppfører seg annerledes. Kriteriene for hva man jevnt over kan si uten å anses som upatriotisk forræder har blitt langt mer tolerante. Her skjer noe positivt, og dette er begripelig uavhengig av om systemkritikken av plutokratiet holder mål. Man trenger slett ikke være bitt av Obamamanien for å ta dette innover seg, og man trenger heller ikke være overdrevne illusjoner om hva presidentskapet ellers endrer på.

Tilsvarende kan man gjerne akseptere at det er forskjeller mellom Irans politiske fraksjoner, og at hva "det internasjonale samfunnet" foretar seg overfor disse således kan innvirke på utviklingen i det landet. Samtidig kan man opprettholde en kritikk av hele det

politiske systemet i Iran, og forstå at uansett hvem som vinner valgene der, må større (systemiske) endringer til før iranere kan kalle seg frie.

Det går altså an å være systemkritisk til både USAs og Irans situasjon, samtidig som man ser at det fins sprekker og uforutsette tendenser i begge systemene/systemkritikkene. Det som ikke virker overbevisende, er å alltid stille seg åpen for modererende innsikter i det ene tilfellet, mens man konsekvent og brutalt bryter dem av i det andre.

Plakatviftende posører

Tidligere fulgte forvirrede aktivister i

Rørende scene: Formann i NKP - senere sentral SV'er Reidar T. Larsen vennskapsskåler med arkitekten bak historiens mest dystopiske samfunn, Nord-Koreas Kim Il Sung.

anti-USA-imperialismens navn ordre fra galningen Mao Zedong, Kinas Storebror som uttalte at det ville være positivt om halve klodens befolkning ble utryddet, og som derfor aldri lot sjansen gå fra seg til å yppe til atomkrig mellom supermaktene USA og Sovjet. Man har også falt for gladmorderen Idi Amin, utryddelsesspesialisten Pol Pot, til og med sjefsimperialisten Stalin har vært anti-imperialistisk ikon. Heldigvis er tida da SV'ere viftet plakater av Kim

Il Sung over, men det er forbausende hvor lenge den feilslåtte logikken fra den kalde krigen henger igjen.

Jeg mistenker disse anti-amerikanistene for å være posører, for å fare med tomt prat når de hevder at Kina burde ordne opp i Irak, eller at det ville skape

Bakom synger konsentrasjonsleirene og minner om nøyaktig hvilke selvtente tanker som tillates.

en bedre maktbalanse dersom Iran fikk atomvåpen. Jeg mistenker dem for å hykle mening inn i anti-amerikanismen sin. Selv er jeg livredd for diktaturer. At hele land eksisterer hvor kvinner må gå

selsagt noe man må ta med i betraktningen når man forholder seg til slike diktaturer. En atomvåpenfri verden oppnås heller gjennom nedrustning og diplomati enn gjennom mini-nukes mot strategiske mål. At vestlige stater er innblandet i disse groteske maktfor-

holdene - ved å støtte diktatorer, drive våpensalg, splitte og herske osv. - er absolutt en del av bildet. Og at veien til diktaturet også ligger åpen for våre såkalte vestlige demokratier, er ikke minst noe man må få øynene opp for. Derfor er nykonservativ selvsikkerhet så enormt urovekkende: Fordi tendenser i vestlige land kan få dem (oss) til å likne på diktaturer, fordi Bushs USA begynte å bli farlig lik Putins Russland - slett ikke fordi de autoritære regimene, eller terroristorganisasjonene som vil etablere slike, er lovende alternativer for fremtida! Når Bush utpekte et knippe stater til røverstater, var dette faretruende fordi det varslet om kommende kriger og harde konflikter. Slikt språk fra en amerikansk president varsler noe drastisk. Derimot var det ikke noe forferdelig i seg selv i å kalle disse statene for røverstater, for det er de i aller høyeste grad. Massemorderstater, til og med, torturstater hvor livet sakte men sikkert pines ut av en kuet befolkning. Og Kim Jong Il smiler sitt bredeste glis, mens han proklamerer: Tenk selv! Bakom synger konsentrasjonsleirene og minner om nøyaktig hvilke selvtente tanker som tillates.

Bush krever i det minste ikke mer av deg enn at du skal la være å tenke...

Bjarne Benjaminsen
Politisk dyr

tildekket på gata eller hvor du havner i fengsel for å karikere presidenten, gir meg mareritt midt på dagen. Fenomenet Nord-Korea er noe av det mest skrekkinnjagende jeg kan tenke meg: At en slik dystopisk samfunnsordning i det hele tatt er mulig å etablere, blir man suicidal bare ved å tenke på. (Mitt billigste overlevelsestips: bli anarkist!).

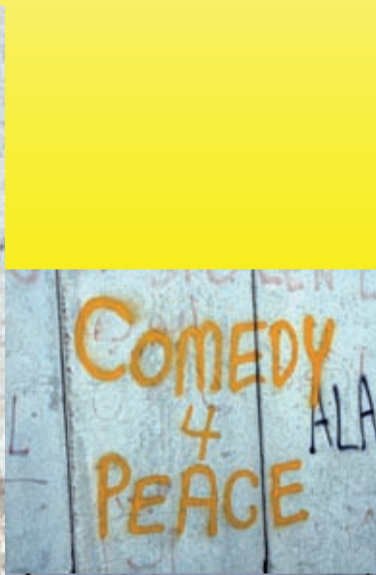
Dette er ikke lett å ta lett på. At mange former for ytre press bare synes å forverre situasjonen i autoritære regimer, eller eventuelt terger til krig, er

Folket Bak Muren

Israel bygger
som Jordan g
for å beskytte
plassering gjø
palestinerne i
et næringsliv s
vært på studie
konflikten gjer

en 8 meter høy betongmur (!) langs hele grensa til Vestbredden, området
 a fra seg for å gi palestinerne et hjemland. Israel påstår at det er nødvendig
 seg mot terrorister, men det er mange ulemper for palestinerne. Murens
 or at omstridte områder havner på Israels side, og ennå verre: den stenger
 nne. Bryter av veier, stenger tilgang til sykehus og universiteter og ødelegger
 som gjennom mange år er blitt tett knyttet til resten av Israel. Gateavisa har
 etur til Israel/Palestina, og her lar vi beboere på israelsk side selv sette ord på
 nnom sin graffiti.

Kulturrevolusjon i Israel

London, sent 80-tall. Rave-liknende fester ble arrangert allerede tidlig på 80-tallet i Houston og andre steder i USA, holdt i gang av det nye "klubb-dopet" ecstasy. Men det var ikke før mot slutten av tiåret at psykedelisk og elektronisk dansemusikk virkelig slo an, i klubber, tomme varehus og gratis ute-parties i og rundt London (og seinere Manchester). Disse ble kalt Acid House Parties, og var masse-mønstringer med tusener av deltakere som ofte pågikk i dagevis. Begrepet "rave" dukket ikke opp i media før sommeren 1989. Sosiologisk fikk de en liknende funksjon som fotball-kampene tradisjonelt hadde hatt, ved å gi arbeiderklasse-ungdom et styrkende fellesskap i en tid med få jobber og svake fagforeninger, men i en fredelig og tolerant setting uten hooligans i slosskamp med hverandre.

Britiske politikere reagerte på den framvoksende rave-bevegelsen med mistenksomhet og fiendtlighet, og ga politiet rene apartheid-lover å jobbe med: rett til å arrestere folk i ferd med å sette opp et party, stoppe utendørs fester med mer enn 100 deltakere og "repetitive music", nekte folk man *mistenkte* var på vei til et rave fra å reise nærmere enn 5 mil fra partiet, heavy bøter osv.

Til slutt ble mange av arrangørene og DJene lei trakasseringen, og begynte å trekke mot den lille delstaten Goa på sørvest-kysten av India. Dette hadde vært et hippie-fristed siden begynnelsen av 70-tallet, med store utendørs LSD-fester på trope-strendene hver fullmåne. Selvom hippie-strømmen fra Vesten avtok holdt en mindre kjerne stand i paradiset, og drev med yoga, psykedelika og utvikling av elektronisk musikk. Møtet mellom disse og technomusikken fra England skapte etterhvert genren Goa Trance (med pioner-DJs som Fred Disko, Laurent, Goa Gil og Amsterdam Joey). En ny generasjon reisende freaks strømmet til Goa.

Goa, 1990. Alltid strålende sol på en blå himmel. Vakre tropestrender med varmt hav og vai-

ende kokospalmer. Små landlige bygder og risåkre innenfor. Avslappede, vennlige og smilende indere. På Goas strender Anjuna, Vagator og Harambol fantes ingen hoteller eller masse-turisme. Bare en masse backpackere som levde et rolig og enkelt liv, leide et rom eller lite hus av lokalbefolkningen med utedo og vann i brønnen, og gjerne ble noen måneder – eller hele året. Kafeer og restauranter var stråhytter med matlaging på primus.

Her kunne du finne den merkeligste blanding mennesker på planeten, unge og gamle, et veritabelt flyktninge-mottak fra normaliteten i Vesten. Det som forente dem var en kritisk holdning til det tanketomme, industrielle forbruker-samfunnet og dets klaustrofobiske krav til konform livsstil. I stedet fant de sammen i et kreativt og filosofisk grublende fellesskap, med hippie-kulturelle holdninger som toleranse, økologi, peace and love. Med hinduismens psykedeliske verdensbilde og estetikk som kulturelt bakteppe.

Jeg husker at de kom. Her var det folk fra hele verden: engelskmenn, skandinavere, tyskere, franskmenn, italienere og en og annen japaner og amerikaner. Det dukket også opp noen unge israelere, ofte folk på rømmen fra hjemlandets sionistiske

politikk og lange militærtjeneste.

Vi levde glade og barbeinte dager, som gikk med til strandliv, diskusjoner over et uendelig antall te-kopper og jointer i små kafeer, jamming og kunstprosjekter. Samlivet med lokalbefolkningen var tett og preget av respekt og likeverd, for selvom vestlendingene var rikinger her var de ikke det hjemme, og oppførte seg derfor heller ikke slik. Det rituelle høydepunktet var rave-partyene i jungelen eller på stranda, hvor vi trippa og dansa gjennom den milde tropenatta under knallsvart, stjernestrødd himmel, mens raketter gikk til vers og lysene blinket i kokospalmer dekorert med fluoriserende kritt og batiktepper med hindu-motiver. Bedre kan man ikke ha det! Dette var ikke bare underholdning, men skjellsettende og personlighetsforandrende opplevelser, hvor hemninger, hangups og nevroser måtte gi tapt for musikken, rusmidlene og fellesskapet. En mystisk gruppeterapi der folk bearbeidet sine private dramaer gjennom natten og kom ut av det rensket, fornyet når sola igjen sto opp.

Året etter kom vi tilbake for mer, flere enn noen sinne ettersom ryktene hadde gått over planeten. Det dukket nå opp mange israelere, og disse oppførte seg markant anderledes enn de første streiferne. Dette var folk som reiste i små grupper, med tett samhold. De skilte seg ut fra de andre frikerne ved å være oppfarende, macho og dominerende. Dette ble dårlig likt av inderne, som har en veldig rolig og *shanti* livsinnstilling, tålmodige og langt tøyelige, nødvendig i et så tett befolket land. Mange av disse israelerne framviste også en nedlatende, ny-kolonial holdning med rasistiske overtoner – herrefolk og tjenere. Påfallende i dette miljøet var det også at de ikke hadde noen kritisk holdning til sitt hjemland, men tvertimot identifiserte seg med den israelske staten og forsvarte den hardnakket.

Hvem var disse ungdommene?

Ein, zwei, drei!

I Israel er det tvungen tre års verneplikt for menn, og to for kvinner. Man får ikke lov å reise ut av landet før denne er avtjent, og det er ikke lett å rømme når man er omringet av fiendtlige artaberstater. I militæret er det en beinhard disiplin og et voldsomt press, og soldatene er ofte i virkelige krigssituasjoner med skyting, blod og død. De er organisert i små grupper som hele tiden skal holde sammen, og forsvare hverandre på slagmarken, et hellig brorskap med sterke bånd av lojalitet. Når de endelig er ferdige er det vanlig å ta seg et år fri, reise ut i verden og fråse i alle nytelser de måtte avstå fra under tjenesten.

Sodoma og Gomorra

Som regel drar de enten til sør-amerika eller Asia. Men på grunn av Israels politikk overfor palestinerne var de på denne tida ikke velkomne i muslimske land som Malaysia, Indonesia eller Pakistan. De dro derfor til India, og havnet som andre India-backpackere etterhvert på Goas strender for å slippe av etter en rundtur med overdose kultursjokk. Goa var nemlig portugisisk koloni i 400 år, som skapte en middelhavs-aktig laidback blandingskultur som virker mindre fremmedartet på vestlendinger enn resten av India.

Her opplevde de hundsete unge israelerne en eksplosjon av frihet og kroppslig spontanitet, det diametralt motsatte av livet i hæren. Spranget fra oppvekst og tidligere liv til psykedelisk innsikt og tolerant livsinnstilling ble langt større og mer dramatisk for dem enn for oss andre. De fleste av dem hadde aldri vært i utlandet før de dro til Goa.

*Bombene sprenger. Kuglene flyr.
Kikk deg over skulderen, broder.
Vokt min rygg, søster.
Men så drar vi til Goa.
Røyker en fet en i sola.
Knuller en amerikansk blondine på stranda.
Så drar vi til Goa!*¹

Omtrent slik lyder refrenget til en populær sang blandt de vernepliktige i Israel, som alle kjenner og som mange opplever. Men når pengene tar slutt i India drar de fleste hjem igjen.

Galskap i Det Lovede Land

I kontrast til luftturen i friheten og følelsen av å få bli del av den internasjonale ungdomskulturen virker hjemlandet isolert og klaustrofobisk kontrollert. Mange klarer ikke den ekstreme overgangen og får store psykiske problemer. I begynnelsen ble

de innlagt på det store mentalsykehuset i Geha ("fra Goa til Geha"), men der passet de egentlig ikke inn:

"Disse folka er verken narkomane eller klassiske psykiatriske tilfeller. De er alminnelige, vanligvis godt fungerende mennesker. De fungerer også godt under reisen, men når de kommer hjem igjen melder de psykiske problemene seg og det rammer hardt", sier Omri Frish¹, stifter og leder av Kfar Izun ("Balansebyen"), et lite psykiatrisk hvilested og behandlingssenter spesialisert på Goa-farerne. Omgivelsene er ideelle og suksessraten på behandling nesten maksimal, men behovet er langt større enn tilbudet, med over 1000 stykker på venteliste. Omri Frish anslår at omtrent 10% av de hjemvendte får middels til store psykiske problemer.

Den israelske stats undertrykking og overgrep mot palestinerne er vel kjent og godt dokumentert. Men det har vært lite fokus på de mentale omkostningene for de stakkars israelske ungdommene som blir tvunget til å utføre denne udåden.

"For hver krig eller dramatisk opptrapping av konflikten i Midt-østen vet jeg at det ett til halvannet år seinere kommer en ny bølge av psykiatriske

tilfeller. Det er den tiden det typisk tar for en soldat å gjøre ferdig sin verneplikt, reise til Goa og komme hjem igjen med problemene. Nå er det halvannet år siden soldatene var i krig i Libanon", sier Omri Frish.

Dette er ille nok, men det er verdt å merke seg at det betyr at 90% av de hjemvendte *ikke* får større problemer enn de klarer å håndtere selv. De fleste faller nok tilbake til en konvensjonelt liv og oppfyller forventningene

"Klubbene er våre nye synagoger, og DJene de nye rabbiene"

fra familien og samfunnet. Men for mange var de eksistensielle forandringene de gjennomgikk i utlandet så dyptgripende at dette ikke er ønskelig eller mulig. Og antallet av dem akkumulerer seg. Den israelske ambassaden i India anslår at 50.000 – 60.000 unge israelere drar til India hvert år, og slik har det vært de siste 15 år. Ikke alle av dem er nykommere rett fra hæren, men selv med et konservativt overslag betyr det at over en halv million israelere så langt har vært igjennom denne psykedeliske dannelsesreisen. Det er mange av en befolkning på rundt 7 millioner, og gir uunngåelig sosiale og samfunnsmessige konsekvenser hjemme i Israel.

Særlig siden dette er ressurssterk ungdom, fra gode middelklassehjem og med høy utdannelse. Det er nemlig dem hæren velger ut til sine eliteenheter, og dermed primært dem som havner i virkelige konfliktsituasjoner, opplever krigens traumatiserende gru og deretter drar til intense utblåsninger i India.

“De nye jødene”

I Vesten avtok rave som et massefenomen etter et høydepunkt midt på 90-tallet, og de åndelig/filosofiske aspektene druknet stort sett i kommersiell hedonisme. Men i Israel har ravebevegelsen en langt sterkere politisk karakter, og har derfor holdt seg sterk og stor. Raverne er godt synlige i gatene i Jerusalem og andre større byer, og israelsk trance/techno er internasjonalt dominerende og utgjør landets største musikk-eksport. Da myndighetene som forventet slo sterkt ned på fenomenet kom også mer tradisjonelle venstrekrefter med i det de så som et opprør av sivil ulydighet. Under slagordet

“Give Trace A Chance” danset 30.000 raver på Yitzhak Rabin Plassen i Tel Aviv i 1999 i protest mot regjeringens forfølgelser.

I dag er sivile rettigheter og muligheten for fri ferdsel mer begrenset enn noen gang tidligere i Israel, og også på grunn av faren for terrorist-angrep er nå rave-arrangementene mindre og mer bortgjemte – tilbake til underground. Kreativiteten er stor, og denne generasjonen jobber hardt med å kombinere sin nye, direkte opplevde åndelighet med tradisjonell mystisisme og rituell ekstase som den jødiske kulturarven er så rik på. De søker også en integrering i det internasjonale samfunn de har vært isolert fra, og dyrker en mer generell åndelighet inspirert av flere religiøse retninger og prøver å komme bort fra gammeltestamentlige ideer om å være spesielle og Det Utvalgte Folk. “Klubbene er våre nye synagoger, og DJene de nye rabbiene”, sier Tomer

Ganihar², en fotograf som har blitt internasjonalt kjent bl.a. for sin bilde-dokumentering av den israelske rave-scenen. “Rave her er både underholdning, bønn og protest”. Raves er den nye generasjonens måte å feire alle de store jødiske festivalene som Shavuot

og Yom Kippur, og blir et nyttig utløp for det intense presset ved å leve i et land i permanent unntakstilstand og krig, hvor

hver dag innebærer en reell fare for å bli blåst i filler av terrorist-bomber. Og hvor arbeidsløsheten er stor og økonomien lider under et militærapparat som landet egentlig ikke har råd til, på tross av stor pengestøtte fra USA.

Politikerne er bekymret for at dette senker kampviljen mot “den arabiske trussel”, og det har de nok rett i. Primitivt hat og sjåvinisme blir vanskelige å opprettholde etter dype, selvransakende syretripper og opplevelser av å være ett med alt! Raverne er en prosentmessig stor andel av Israels

totale befolkning, men en ennå større andel av ungdommen, dvs. neste generasjons voksne. Demografisk er det dermed uunngåelig at det vil føre til en større opposisjon mot den politikken den israelske stat har ført så langt, og krav om andre måter å løse den betente konflikten denne politikken har skapt. Kanskje det vil vise seg at India uforvarende har bidratt til løsningen av den fastlåste konflikten i Midt-østen?

Are Hansen

¹ “Værten og gjæsten sidder på en tikende bombe”, i den danske avisa Information, 4/1-08

² “An Israeli Photographer Finds Holiness at the Rave”, www.forward.com/articles/2926/

Musikk

ET PISTOLSKUDD

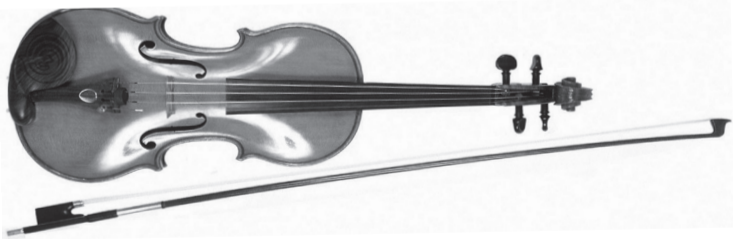
Tommy Luger spiller Tommy Luger: EP

Dette både begynner og avslutter bra. Og når det som er imellom også er bra, lukter det revolverkrutt. Denne skiva må bare oppleves.

Begynner med “Bad boy Benny”. En selvopplevd låt.

Terningkast meget bra.

Forsetter med “Hanging round BSG (Backstreet Street Girls)”. En selvkjent følelse for musikanten og undertegnede. Mest for musikanten, da, det er hans venner. Resten av plata synger på samme vers. Rock, rock, rock. Må oppleves. Hallelulja for denne utgivelsen.

EN HET KVELD PÅ KLUBBEN

OFF, høre på Hot Club de Norge trad.jazz. For en skjebne, tenkte jeg. Dummingen.

Flerbrukshallen på Hasusmania tre timer etter at tanken har blitt luftet. Hjernen sier én ting: Dette svinger.

Bandet er i gang på scenen og publikum, sånn ca. 40, svinger med til de blå tonene

som kommer ut av entertainernes instrumenter. Ingen trad. instrumenter i trad.jazzen. Bass, fiolin

og to gitarer. Også litt vokal innimellom. Stramt komp og rett på sak hele veien.

Trampeklappene sitter løst etter hver solo, og også ellers. Hele veien. Hæla i taket og tenna i tapetet stemning både blant publikum og utøvende kunstnere. Dette vil vi se igjen!

Atle Waage

Bøker

Peter Normann Waage:

Jeg

Schibsted 2008

En gledelig overraskelse ventet meg da jeg nylig vendte hjem til Gateavisa etter å ha vært på en måneds selvransakelsesferd dypt inni svenska skogarna. P.N.W. hadde sendt meg sin siste bok *med et speil på omslaget*; jeg hadde nylig raket skjegget for å markere min inntreden i sivilisasjonen og lengtet etter et speil som aldri før.

Innenfor permene har dessuten boka mye å gi for den som liksom meg baler med å forstå seg selv, friheten, fellesskapet og den hellige ånd. Den er en gjennomgang av individets kulturhistorie, av hvordan forestillingen om selvet har endret seg over tid, og samtidig en understrekning av hvordan “jeg” også handler om “du”; individualiteten er et potensial som kan realiseres i tilstedeværelsen overfor andre i det levde liv. Boka kulminerer i en flott **hyllest til individet**, ikke som et isolert atom, men som en moralsk aktør med evne til å handle og ta ansvar. Sant fellesskap er ikke lydighet, men engasjement i individet - i “jeg” og “du”. På veien besøkes myter, filosofi og teologi. Vi hører om anarkister, eksistensialister, om science-fiction og fantasy, om dissidenter og reddere, kjettere og mystikere. En del av Waages eksempler, slik som Den hvite rose, piloten Eatherly og Milgram-eksperimentene, burde ha vært skolelærdom. Vi kan ihvertfall glede oss over at P. N. evner å trekke frem relevant og interessant info som få andre..

Fabelaktig bok å ha ved senga og lese et kapittel i nå og da, det gir godt med livsglød i bankende sovehjerter. Kort sagt ei bok å spille seg i. Undertegnede takker.

Even Saugstad: Byoriginaler og personligheter i Oslo

Frie Fuglers Forlag 2008

Tar for seg inspirerende personligheter fra Oslos byliv de par siste hundreåra. En **hyllest til individet**, dette, en feiring av de uforutsigbare eksistenser som ved sin blotte livsførsel rister konformiteten ut av sitt gode skinn.

Hva var vel livet uten dem?

Boka fløy inn gjennom vinduet hos GA med de frie fugler, og har fått hedersplass i bokhylla sammen med både *Pax Leksikon* og *Rusmidler i Norge*. Vi merker oss særlig originalene advokat Hermansen, som gateavist Medbøe var så fascinert av at han en gang lagde en egen billedbok om mannen, og Pål Jensen, tidligere flittig bidragsyter i Gateavisa og forfatter av Futurum Forlags store salgssuksess *Den sorte dame i Malaguay*.

Kort sagt er *Byoriginaler* ei bok å bli glad i og av. La de frie fugler fly!

BB Boksvenn

INSTITUTT FÅRR BÆREKRAFTI UTVIKLING

– et stiftelsesmanifest

**Å leve fårr av å me vilje åg så dø ær meningen me live.
Å dø alene ær ikke meningen.
+Nihil+**

Jæj, Mester Kris Guttssønn, ærklærer herved institutt fårr bærekrafti utvikling fårr påbejnt. Vi tar fårrkårtelsen Intutbætvi såm kamprop, mantra åg utbrudd. Ut me: ingådvitrøst åg inn me intutbætvi. INTUTBÆTVI!

Gaia først

Institutt får bærekrafti utvikling ær både en miljøorganisasjon åg fårsjkningscenter fårr læring. Bærekrafti utvikling ær ikke noe mål eller ideal. Bærekraft ær et premiss vi ikke kårmer utenåm. Viss man ikke tar bærekrafti utvikling såm utgangspunkt vil man få føllefæil. På grunn av ikkeærkjente føllefæil ær menneskene på væij mot sjælutsjlettelse ve sjælbedrag! Me sjælbedrag mener jæj ikke at fålk *ikke vet* sannheten sjlik di fleste jør, men å *kenne* den, sjlik så alt fårr få jør.

Så gud

De finnes ingen gud annet enn i bryste på menn åg kvinner. Tanker blir ting åg ting blir tanker. Menneskene ær fårrunt å ærfare sæj sjæl jennåm språk, men språke kårmer ikke fra gud. Språke såm ær gud kårmer i fra mellåm mennesker. Språk fårklarar ikke kommunikasjon. Kommunikasjon ær primært. Får di vi ær alle en i enæsien. Vi var alle en me mor, åg hun lærte åss å ærfare åss sjæl: dikke dikke dikke – ær du så gla du da – ær du så gla du da – bodebodebode. Bodebo! Såm nybakt leder fårr makkværke vil jæj påpeke at en go leder ær et møst. Men en go leder søker sin egen åverflødihet å ikke sin egen åverflod. En go leder årienterer sæj mot di haun ær leder for ikke di såm ær åver haun i evner åg posisjoner. Åg så vil jæj heller aldri finne på å lede noen såm ikke vil ledes.

Så menneske

Fårmelt sett ær jæj utdanna ve uni-væsjetete i osjlo. Jæj har en mastergrad i sosialsykolågi åg har tatt tittelen Den Siste Konsulent. Vem andre skal egentli kunne titulere mæj enn jæj? Ufårmelt sett bejynte mye me at jæj ble kjent me villijam bleik jennåm dørene åg hørte ore anark fårr føsjte gang på videregåene. Jæj vil vise frem noen andre muligheter fårr mennesker, åg trer frem fårr å ta i ett tak. Akkurat dær jæj mener de behøves. Helt illegitimt åg uten autoritet. Viss man ikke kan fåsjke me ikke-akademikere, har ikke mine interesser noen særli relevans fårr mennesker. Hyll alle gånsoer! Intutbætvi!

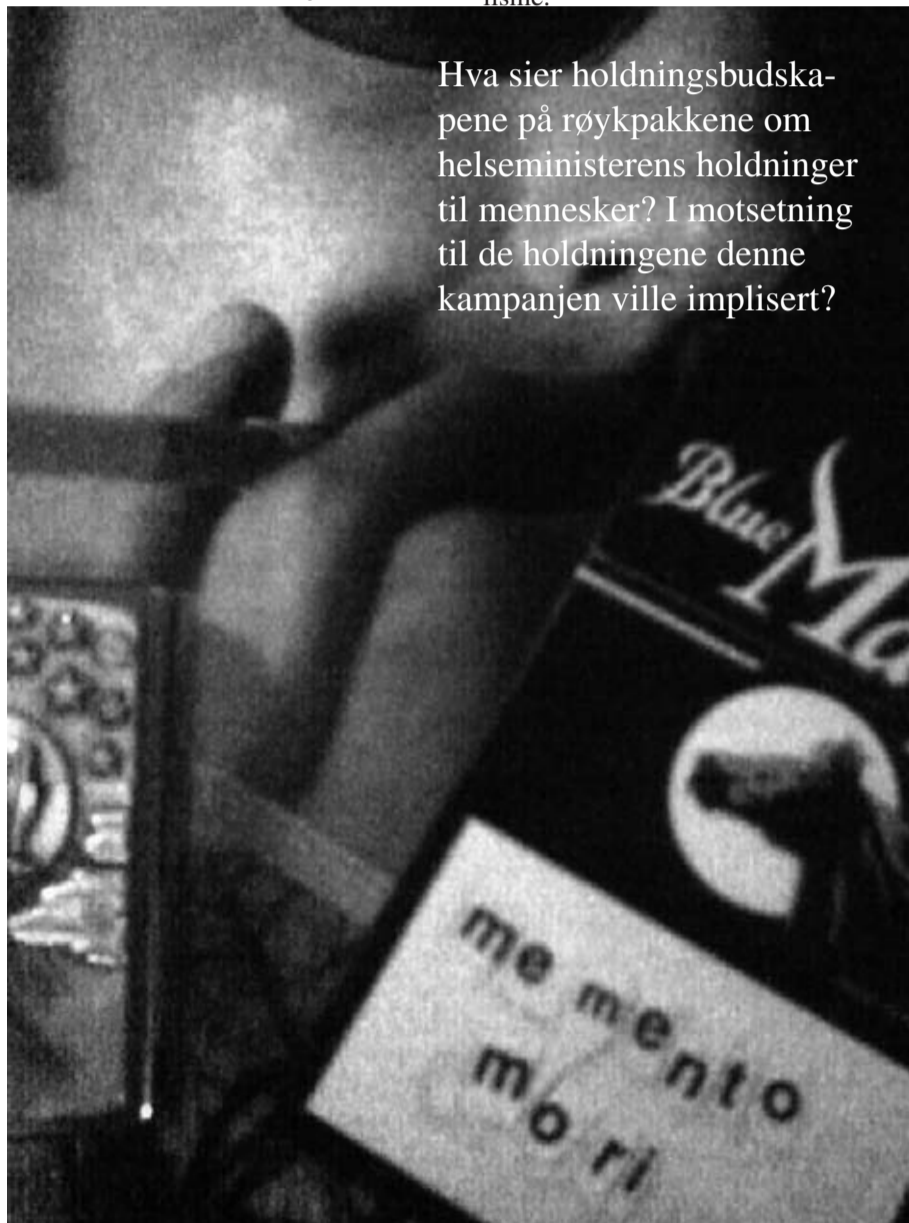
Fonetikk

Så noen or åm språke. Jæj jør ingen fåsjk på å tre frem korrekt eller fullt ut konsistent. Nårmativt korrekt åg konsistent har fint lite me bærekrafti utvikling å jøre. Faktisk vil jæj hevde at man bør bryte me envær fårestilling, men aldri bryte me naturen. Bryt me din fårestilling åm tree ikke tree. Mennesker kan ikke vinne mot trær

uten å ødelegge sæj sjæl. Jæj bejynte å skrive fonetisk får di jæj mener at de ville være til de beste får di såm vil lære å skrive åg lese. Både barn åg di såm har utvandra fra sine egne lann til nårge. Jæj væijt de kårmer till å jøre ting vanskelijere fårr mæj å skrive såm en barbar, men jæj vil ikke annet enn å være sann mot den delen a eviheten jæj ser. Guttssønn vill kip itt riil! Dessuten ær fonetisk skriftspråk ikke noe nytt eller uprøvd. De ær bare de at å skrive mer muntli byr salaman-

Ril risøtsj!

Jæj vil leve av viljen min til å fåsjke. Åg av di føsjte skrittene til Intutbætvi, såm blir de føsjte arbæide. Kunnskapsformidling ær ikke bare retorisk (logos – antilogos), men den ær åsså etisk (Jæj – Du). Di sekulære materialistiske fårnufstyrannene såm kaller sæj barmjærtije byråkrater ær i likhet me di grådije kapitalistene kun styrt av logos åg ego. Barmjærtiheten jør Du til De, såm jør moral til moralisme.

Hva sier holdningsbudskapene på røykpakkene om helseministerens holdninger til mennesker? I motsetning til de holdningene denne kampanjen ville implisert?

dere imot, særli i nårge, me så mange dialekter. De ville jo bli de rene kaos åm alle skrev fonetisk. Helt umuli fårr staten. Hirr hirr hirr.

Dessuten ær leserens irritasjon ganske illustrerende i fårrhåll til at mennesker ikke ønsker å værken å endre sæj sjæl eller å fårhålle sæj til noe nytt, men heller fåretrekker et kjent men tåpeli skriftspråk. Egentli så synes jæj de ær tåpeli å skrive i de hele tatt. De ær bedre å snakke. Så da jør jæj skrivinga mer muntli.

Så til alle di jævlene såm mener at tydeli språk kommuniserer best. De ær piss. Tydeli kommunikasjon ær jævli mye viktire! Jæj kludrer til mitt budskap viss jæj skal kommunisere de på et språk såm tilhører staten! Intutbætvi!

Dåktorgraden går i kårthet ut på å bygge en årganisasjonsstruktur får fåsjkere såm ær bærekrafti. I all hovedsak går de ut på å starte en årganisasjon såm ikke henter legitimitet fra noen åver sæj. Fåsjkning styres får de meste av me åg får de store gutta. Jæj vil stifte et institutt vor fåsjkningen styres av fåsjkærne sjæl i samsvar me en gruppe mennesker såm ær interessert i disse fåsjkærns arbeid. Derme går graden åsså ut på å utvikle en bærekrafti tenkemåte sammen me ikke akademikere. Fårr åveralt møter positive åg frihetlije inisjativ administrasjonens lenker. Nåsjk ideologi ær lydihet til snille politikere åg byråkrater. Snillhet ær en isme i Nårge såm utøves jennåm fåsj isme. Desverre står sell snille politikere åg byråkrater i væien får sin egen åverflødihet. De jør hele tiden nye grep åvenfra. ÅVERGREGP!

Løsningen

Løsningen på moralske så vel såm praktiske problemer i utviklingspolitikk ær de samme såm løsningen får kusen såm tror at hesten ikke løper me dæj uten gulrot eller pisk. Eller våre moderne kusker som tror at bevegelse ikke kan sje uten forbrenning. Løsningen ær ikke en kur. Probleme ær probleme sjæl åg løsningen ær sjælærkjennelse. Viss bare di me makt ville sjlippe litt mer på tømmene kunne vi alle sjlappe av, å la livet tusjle videre.

Dette samfunnet har ingen mangel på informasjon. De ær heller fårr mye. De ær mangel på allmøter vor alle møter. At alle møter ær ikke synonymt med at alle gjør alt. Allmøte må ærkjenne at et allmøte ikke ær til får å nå mål, men at alle må være me hele væijen. Like beslutninger får ulike konsekvenser når di ær tatt på ulike måter! Videre så ær vær eneste beslutning åm årganisering noe såm bygger relasjoner mellåm medlemmene. Åg når en leder tar beslutninger alene, me mandat eller ikke, så jør han eller hun sæj til en autoritet. De finnes ingen snarvæijer til goe relasjoner, til tråss fårr utbedrede snarvæijer i SPSS.

Va ær bærekrafti utvikling?

Bærekrafti utvikling åg økolågi ær misbrukte begreper. En annen utvikling enn bærekrafti ær umuli, men de kan gått henne at utviklingen fårtsetter uten mennesker. Ingen varer ær ikke-økolågiske, eller sakt tydlire: alle varer ær økolågiske. De ær jo sikkert ikke noe nytt fårr mange at mennesker utrydder sæj sjæl, men alle virker stilltiene enije åm at skuta ikke kan snus. De hær ær ikke løse spekulasjoner: Viss ikke mennesker tar til vettet vil Gaia riste dem av sæj før eller siden åg jøre de unødvendige å svare på følgene spørsmål.

1. Vil jora leve uten mennesker?
2. Vil mennesker leve uten jora?
3. Va ær stærkest frykt eller kjærlihet?
4. Vem fårandler mennesker?
5. Vem ær mesteren såm jør gud levne?
6. Va i hælvette ær de du driver me?
7. Vilken rålle spiller de egentli?

Jæj ønsker dere gutts fred!

-Mester Kris Guttssønn

Kulturbrobygger

Med Barak Hussein Obama som kommende president i et USA med ca 12 % afroamerikanere, er seieren historisk. De hvites tanker mister grepet, vi er på vei inn i verden hvor sammen-smeltning og integrering vil være nøkkelord i uoverskuelig fremtid. Også i gode gamle Norge skjer det ting. Miloud, lederen for den multikulturelle scenen Cosmopolite ble nylig tildelt St. Olavs orden for sitt arbeide som brobygger mellom kulturer. Ser man det, kongehuset er med.

Det er mange med Miloud. "Nye nordmenn" som jobber med kulturutveksling, holdningsskapende arbeid og integrering på grasrotplanet hvor det kanskje er viktigst og hvor det kommer positive resultater. Vi møter en som har stått på som kulturbrobygger i over 40 år.

Barth Niava er mannen bak CAK (Center for afrikansk kulturformidling) i Sporveisgaten. Senteret ble etablert 1977 og har drevet massiv kulturbrobygging i over tretti år. Her har over 70 000 norske kvinner og menn blitt kjent med heftige afrikanske rytmer via diverse danse- og trommekurs. Her er det aktivitet for barn av alle farger. De smeltes sammen med musikk, leker og teater. Hver lørdag serveres det spennende afrikansk mat i senteret. CAK er blitt et møtested og smeltedigel i det nye Norge som for all fremtid vil være en flerkulturell nasjon.

– Med bakgrunn som afrikanere blir vi sett på gjennom bistandsbriller. Uansett hvor mye vi bidrar i samfunnet har vi et bistandsstempel på ryggen.

Barth har hele tiden jobbet med musikk og brobyggingsarbeid. Han kom til Norge som ung musikkstudent og musikk lærer 20 år gammel og fant raskt veien til det legendariske Club 7, den første og viktigste scenen for det gryende flerkulturelle Norge.

– Jeg hadde den samme drømmen som de fleste unge. I Europa hadde dere Interrail, noe som ikke fantes i Afrika. Jeg hadde lyst til å utfordre grenser. Dere europeere kunne reise til India eller USA. Dette hadde jeg lyst til å være med på, som afrikaner hadde jeg ikke mulighet. Vi visste mye mer om Europa i Afrika enn dere visste om oss. All informasjon styres

av vestlige interesser. I Afrika er det afrikanere som er mer europeiske en europeerne selv. Vi er blitt overøst av informasjon fra vesten og har vært kolonisert, men om oss hører dere ikke så meget. Jeg kom hit for å oppleve verden, ikke bare lese om den. At jeg endte opp i Norge ble styrt av overmakten, tror jeg. Min hovedoppgave som musikkstudent (ved lærerskolen Ecole Normale de Musique i Elfenbeinskystens hovedstad Abidjan) var Peer Gynt av Grieg. Via studiene

Norge er ikke så paradisaaktig som man forestiller seg.

av nasjonalromantikken i Europa fikk jeg Skandinavia som tema. Der ble jeg kjent med Ibsen osv, men jeg så ikke for meg at jeg skulle ende opp i det kalde nord. Da jeg forlot Afrika ville jeg egentlig til London eller Berlin, jeg ville bli utøver av klassisk musikk, i den sammenheng ligger Norge langt ute i periferien. Da jeg søkte om inntak ved musikkonservatoriet i Berlin førte en stoppet heis til at jeg måtte gå ned trappene, et par etasjer under lå den norske ambassaden. Det må ha vært overmakten som stoppet den heisen. Slik endte jeg opp i Norge.

Barn leker og løper rundt oss mens vi snakker. Nettopp holdningsskapende arbeide blant barn har vært viktig for CAK. Jo tidligere man blir kjent med andre kulturer dess lettere utvikler man et åpent og tolerant livssyn.

Hva synes du om norsk asylpolitikk?

– Norge har alltid vært en viktig aktør i FN-sammenheng, stadig er nordmenn aktive i forhandlinger og som meklere mellom stridende

parter. Landet har rykte på seg som et sjenerøst, åpent og fredselkende samfunn. Asylsøkerkvotene som blir tildelt det rike lille Norge av FN må oppfylles, men det vil kreve at man møter asylsøkere med noe annet enn bistandsholdning. Likeverd må til, men det er langt frem. De som styrer må være visjonære og løse integrering med klokskap og hjerte, det er ikke det som skjer nå. Det er mangel på kompetanse.

En venn av meg som jobber på asylmottak henter ofte asylsøkere fra flyplassen, han møter dem i de første øyeblikkene de er her. Mange av dem har høye drømmer og tror nesten de er kommet til paradiset. Min venn er rask til å fortelle dem at Norge ikke er så paradisaaktig som de forestiller seg. Hadde de visst hva de etter hvert vil oppleve så hadde ikke Norge vært førstevalget.

Så lenge man gjør dette ut fra tradisjonell bistandstenkning, vil det ikke fungere. Lokalsamfunnene som nå mottar store mengder asylsøkere, har de blitt forberedt? Har det vært drevet med holdningsskapende arbeid blant lokalbefolkningen i forkant? Det virker ikke slik.

Her på senteret har vi alltid drevet med holdningsskapende arbeid, men det blir oversett. Det er ikke "mainstream".

Det vi gjør med barna gjør vi i viere forstand. Det er noe som heter barnekonvensjonen, den blir daglig brutt i Norge. Barnekonvensjonen retter ansvar til myndigheter, lærere og foreldre om å lære barna om verdens kulturelle mangfold og ikke minst utvikle barnas positive selvbilde. Barna tren-

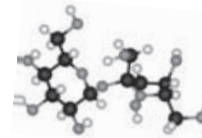
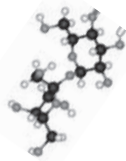
ger gode rollemodeller, mange av barnebøkene gjenspeiler ikke mangfoldet, det går i Pippi Langstrømpe og blonde Barbie-dukker. Det nytter ikke med kvoteringsordninger for å få innvandrere som programledere osv. Det må gå mye dypere, det må inn i det som preger barnas hverdag, det er der rollemodellene må være.

Mange mørkhudete barn går gjennom tøffe skolehverdager. F. eks det å bli kalt for negerbæsj av jevnaldrende barn, kan oppleves traumatisk. Men dette er ofte noe barna har med seg fra hjemmet. Hvis jeg nevner dette så sier folk at handikappede barn også blir ertet, det er en merkelig sammenligning, synes jeg.

Jeg har vært her i 40 år og deltatt i forskjellige fora om integrering, men svært lite har skjedd. Her på senteret er deltagelse et nøkkelord. Ikke bare opptredener for et passivt publikum. Det er det aktivitetene våre tar sikte på. Vi har også kurs for nybakte mødre i afrikansk babybæring. Det er et langt lerret å bleke, men vi gir oss ikke.

Barth utstråler lunhet og har en smittende latter. Vi gjør oss klare til å ta bilder. Barna flokker seg rundt ham. Her ser vi en voksen rollemodell med glimt i øyet. En mann som har gitt sitt hjerte til å være brobygger og holdningsskaper midt i kultur mangfoldet som har kommet for å bli.

Harald Medbøe

Vidunderlige nye verden! Syltynne laptops, mobiler, iPods og minnepinner, som blir stadig billigere og får stadig høyere kapasitet. Så utrolig lettvtint, praktisk og ikke minst *kult*.

Men hvor kommer det fra, hva er det laget av og hva skjer når det er utdatert/ødelagt og blir til søppel?

Og kunne det vært anderledes alt sammen?

Hvor ?

Gulp! Når vi følger disse produktene tilbake til produsentene blir ikke bildet fullt så skinnende lenger... Alle disse dippeduttene er konstruert og designet i den rike verden, men den fysiske framstillingen foregår ikke hos oss. Den skjer i de nylig industrialiserte landene i Asia; på Taiwan, i Malaysia og ikke minst i Kina. Her jobber folk under forferdelige forhold, med lange arbeidsdager, lav lønn og liten jobbsikkerhet – ikke ulikt hva våre besteforeldre måtte tåle her i Vesten.

Alle fabrikkene som har sprunget opp under de siste årenes “økonomiske mirakel” i Kina trenger selvfølgelig både plass, vannressurser og energi. Tomtene er ofte jord beslaglagt fra småbønder ved hjelp av korruperte lokale myndigheter, og erstatningen de blir lovet når typisk aldri fram. Det er til stadighet opprør i Kina, hvor rasende folkemengder stormer politistasjoner og lokale partikontorer. Korrupsjonen fører også til at miljøregler ikke følges, og forurensningen gir store helseskader for folk, med bl.a. eksplosiv økning i kreftsykdommer.

Den lave prisen du betaler på Clas Ohlson er direkte subsidiert av miljøet og de fattige i Kina, en gigantisk “i-landshjelp” til oss rike.

Hva ?

Da dataindustrien vokste fram her i Vesten på 80- og 90-tallet ble den hilst velkommen som en “ren” industri basert på kunnskap, istedenfor skitne fabrikker med støy og rykende piper slik den gamle industrien hadde. Og hovedingrendiensen i elektronikken – silisium – kunne utvinnes av noe så allestedsnærværende som *sand!*

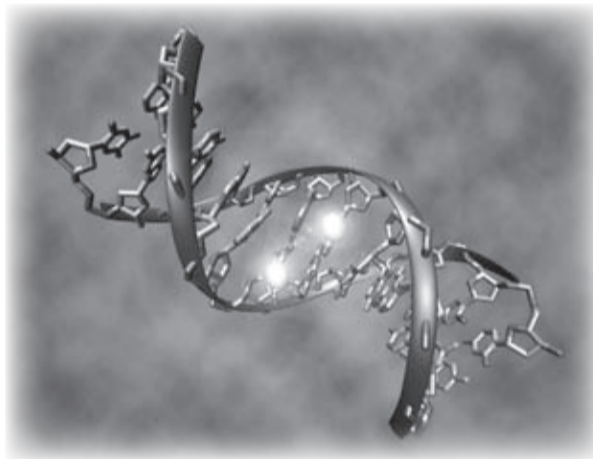
Men denne overivrige tekno-optimismen overså og dekket over store deler av virkeligheten. Det som egentlig skjedde var bare at *vi* rykket et hakk opp på den globale økonomiske stigen, og i praksis eksporterte den skitne industrien til fattigere deler av verden, slik at vi selv kunne gå til rene pene kontorjobber og bli en nasjon av designere, ingeniører og saksbehandlere. Det er nemlig langt fra sand til en ferdig mikroprosessor! For å få til det må det voldsomme industriprosesser til. Sanden skal smeltes og renses og gjøres om til superrene krystallskiver ved hjelp av uhorvelige mengder energi. Og så må de mikroskopiske kretsene legges på lag for lag med etsende kjemikalier og giftige stoffer. Dette er slett ingen ren industri!

De ferdige produktene er heller ikke problemfrie selvom de verken ryker eller støver. Et stort problem er f.eks. kretskortene databrikkene monteres på, som er tilsatt svært giftige stoffer som skal hindre brann i tilfelle overoppheting. De gir skader på lever og nervesystemet, og brytes veldig sakte ned i naturen. Utslippene følger dermed næringskjeden oppover igjen fra alger og planter til dyr og til slutt maten vi spiser, ikke ulikt DDT eller dioxin.

Og enda viktigere: silisium er langt fra den eneste råvaren som trengs til databrikker og skjermer. Det inngår en rekke eksotiske stoffer med merkelige elektriske og kjemiske egenskaper: germanium, gallium, indium, bly, kadmium, tantal, mfl. Mange av disse er sjeldne grunnstoffer som bare finnes noen få steder i verden. Sistnevnte har blitt utvunnet hovedsakelig fra mineralet **coltan**, men gruvene som er i drift begynner å gå tomme og etterspørselen øker. Verdens øyne

har derfor falt på **Kongo** i Afrika, som har store reserver coltan som hittil har vært lite utvunnet. Kampen om dette og andre rike naturressurser (kobber, gull, diamanter og tømmer) er grunnen til de blodige krigene som har herjet området siden midten av 90-tallet. Den konflikten som pågår nå blir kalt **Afrikas Verdenskrig**: siden 1998 har nærmere 6 millioner menneskeliv gått tapt, og denne krigen er derfor den som har hatt *de høyeste tapstallene siden den andre verdenskrigen*. Utvinningen og smuglingen av disse råvarene har ført til stor miljø-ødeleggelse og gjør dessverre denne krigen selvfinansierende slik at den kan fortsette.

Tantal brukes primært i komponenter som inngår i bærbart utstyr, siden de da kan lages mindre enn med andre materialer. Deprimerende? Ja, den lekke mobilen du går rundt med i lomma drypper av blod. Men slik behøvde det ikke ha vært, om vi hadde tenkt og oppført oss anderledes:

Målet må jo være at vi skal kunne slenge en utbrukt PC i komposten og få ut matjord

Hvordan !

Den er ubestridelig at den teknologiske utviklingen av elektronikk de siste tiåra har vært eventyrlig. Det er langt fra den svære bakelitt-telefonen vi hadde i entreen da jeg var barn og fram til dagens iPhone! Eller fra datamaskiner var rader av svære stålskap på universiteter eller hos skattevesenet og fram til PCene som nå finnes i hver husstand. Dette siste er det som har skapt de største sosiale forandringene, og muliggjort internett og alt det har ført med seg. Vi har ennå bare sett begynnelsen på hva det vil gjøre med vår kultur og sivilisasjon.

Alt dette er flott og interessant, men det er lett å bli så blendet av det vi har at vi glemmer at det godt kunne ha vært helt anderledes. For drivkraften bak denne utviklingen er dessverre ikke at du og jeg skal få redskaper til kommunikasjon og kreativitet, men at noen skal tjene penger. Og det legger sterke føringer på hva slags teknologi vi får, og hva vi *ikke* får.

Våre bugnende shopping-sentre gir inntrykk av at vi kan få kjøpt alt mulig, men slik er det jo ikke hvis vi ser nøyer etter. Det er f.eks. vanskelig å få kjøpt ting som *varer*. En ny mobil er av så dårlig kvalitet at den sjelden varer mer enn to-tre år før sammenføyningene begynner å skrangle eller elektronikken feiler, og dette har blitt mye verre på få år. Jeg har venner

som fremdeles går rundt med de første Nokiaene, 7-8 år gamle, og de virker ennå!

Kriteriene for teknologi-utviklingen er at dippe-duttene stadig må få nye funksjoner så de skiller seg ut i markedet, funksjoner ingen har trengt eller spurt etter. Og markedsstyringen gjør at materialvalg og produksjonsmetoder velges kun utfra hva prisen blir *i penger*, uten hensyn til f.eks. miljø eller arbeiderne. Det skal ikke store tankespranget til for å vektlegge helt andre kriterier:

- at råvarene skal ha en biologisk kilde, slik at de stadig gjenskapes for oss
- at produksjonen skaper minst mulig helseskade for arbeiderne og miljøet
- at produktet etter bruk ikke blir giftig avfall, men kan gjenvinnes totalt
- at produksjons-prosessene er enklest mulige, slik at de kan desentraliseres og ikke trenger enorme anlegg med hyper-innviklet spesialteknologi
- at material- og energi-forbruk minimeres

Dette siste betyr at det da i motsetning til nå blir et mål å lage ting som varer lenge. Det er mulig å lage en mobiltelefon som kunne vare i både 50 og 100 år, men vårt økonomiske system gir ingen incentiver for at noen skal gjøre det, tvert i mot.

Tilbake til naturen

Det første kriteriet er det mest radikale, og gjelder ikke bare elektronikk. Vårt industrisamfunn baserer seg på livløse råstoffer, hentet fra mineraler rundt omkring i verden. For det første vil de ta slutt, og for det andre har gruvedrift aldri vært noe miljøtiltak... Stadig flere grunnstoffer tas i bruk for å kunne få til stadig flere ting.

Naturen gjør det motsatte. Den opererer med et lite antall grunnstoffer som finnes overalt, og setter dem så sammen til et uendelig antall forskjellige molekyler som får de nødvendige kjemiske og elektriske egenskapene. Fokuset er altså på struktur heller enn materie. Det enorme mangfoldet av former, farger og funksjoner vi ser i den levende naturen er alle satt sammen av de samme lego-klossene: hovedsakelig hydrogen, oksygen og karbon (med mindre mengder nitrogen, svovel, fosfor, natrium og kalsium). Hydrogen og oksygen henter livet fra vann, og karbonet finnes overalt i atmosfærens CO₂. Energi-kilden som driver denne utvinningen av råvarer og syntetiseringen av nye stoffer er sollyset, som også finnes overalt og aldri tar slutt. Livets prosesser har derfor kunnet gå ubrutt i snart 4 milliarder år, uten forurensning, alt blir resirkulert!

Det som gjør denne “teknologien” mulig, er at levende systemer har *full kontroll med materien*, og bygger opp sine forbindelser atom for atom. Så langt har ikke vi mennesker kommet ennå – vi bruker slegge istedenfor pinsett. Men kjemien og ikke minst fysikken har gjort store framskritt de siste tiåra, og gitt oss teorier som forklarer hvorfor og hvordan materien oppfører seg på mikronivå. Vi vet nå hva det er som gjør ting harde, myke, elastiske eller ledende for varme, lys og elektrisitet. Det betyr at vi ikke bare som før må prøve oss fram med forskjellige materialer, men at vi faktisk kan konstruere stoffene på forhånd, beregne hvordan de må settes sammen for å få ønskede egenskaper. Den kjemiske industrien gjør dette hele tiden, men som kjent ikke

etter de bærekraftige kriteriene vi her har sett på. Kunnskapsmessig nærmer vi oss altså naturens avanserte nivå, men vår samfunnsmessige organisering henger etter, og hindrer oss i å utnytte det fullt ut.

En gang kan vi nok si farvel til metallene også, og lage våre kniver og sager av biologiske kompositt-materialer harde som stål, og trekke ledninger av elektrisk ledende bioplast. Dette er ikke så science fiction som det høres ut, mange av disse tingene finnes allerede på eksperiment-stadiet.

Fordelen med en slik teknologi er ikke bare at vi da kan slenge en utbrukt PC i komposten og få ut matjord. Enda viktigere er at råvarene da aldri vil ta slutt, slik at også våre barnebarns barn kan få strøm, telefoner og internett. Og ikke minst at vi slipper den stadige jakten på sjeldne, mineralske råstoffer, og dermed kan unngå miljø-ødeleggelser og blodige konflikter slik som nå herjer Kongo.

Selvbyggende maskiner

Og det er lov å drømme videre. Ved å la oss inspirere av naturen og jobbe med den istedenfor mot den, kan vi dra nytte av milliarder års utviklingsarbeid og behøver ikke finne opp alle hjulene på nytt. Hver eneste celle i kroppen din er en avansert fabrikk, med et komplett og helt generelt produksjonssystem som i prinsippet kan sette sammen en hvilken som helst forbindelse. Den er også selvreparerende og kan lage nye kopier av seg selv!

Siden levende liv allerede har ekspertisen for å håndtere materien atom for atom, blir en nærliggende tanke å la biologiske mekanismer bygge våre mikroskopiske maskiner slik som databrikker. Det er ikke noe teoretisk i veien for å kunne ha celler som bygger

opp elektroniske komponenter "av seg selv", bare tilført nødvendige næringsmidler i et passende miljø. Det er slik hjernene våre lages!

Det er langt fram til vi klarer dette, men vi må ikke glemme at dagens digitale verden også var helt utenkelig for bare noen tiår siden. Hvis vi satte inn samme ressurser på biologisk teknologi-utvikling som vi har brukt på den sili-

kon-baserte ville dette scenariet kunne bli virkelighet raskere enn noen kunne trodd. Selvom det å gen-modifisere bakterier til å produsere pixler på en flatskjerm vil reise både etiske og økologiske spørsmål som må håndteres underveis.

Og hvem vet, kanskje vi en dag kan lage levende datamaskiner, som automatisk vedlikeholder seg selv?

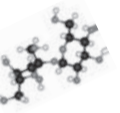
Her og nå

Vel, vel. Men hva kan vi gjøre i mellomtida, her og nå? Det viktigste vi kan gjøre er selvfølgelig å innta et realistisk forhold til våre elektroniske behov, og være voksne nok til å ikke la fascinasjonen av det nye styre våre handlinger. Vel er våre mobiler og Pcer giftige, men det hjelper masse om vi da bytter dem ut sjelden, og reparerer lengst mulig istedenfor å kjøpe nytt. Og blir vi nødt til å oppgradere til mer avansert utstyr så kan vi jo tenke gjennom om det er andre som fremdeles kan ha nytte av vårt gamle. Det finnes flere firmaer som tar imot gamle Pcer og "pusser" dem opp for salg til skoler (Alternativ Data) eller sender dem gratis til u-land (FAIR). Og er de helt kaputt så får vi sørge for at de havner til materialgjenvinning hos Elretur eller Eurovironnement istedenfor å bli liggende på søplehauger og avgi gift til grunnvannet vårt.

Are Hansen

Nyttige artikler på Wikipedia for mer detaljer:

- Organic electronics
- Organic semiconductors
- Unconventional computing
- Neural network
- Bioplastics

Software? Nei, temmelig stivnet...

Effekten av at teknologi-utviklingen kun styres etter markedshensyn er kanskje tydeligst når det gjelder programvaren til maskinene våre. Det er ikke noen folkekrav som fører til at det stadig kommer nye versjoner av Microsofts Windows eller Apples OS X. Årsaken er selvfølgelig konkurransen mellom de to, og at de stadig skal kunne vise til noe nytt for å få deg til å åpne lommeboka igjen og igjen. For folk flest er dette kanskje mer en ulempe enn en velsignelse. Nye, større operativsystemer og programmer krever mer datakraft, slik at du igjen må fylle på med mer hukommelse, større harddisk og til slutt ny PC.

Det fører også med seg mye tidkrevende hazzle. Etter å ha brukt en kveld på å installere ditt nye, skinnende operativsystem oppdager du gjerne at driverprogramvaren til skriveren eller scanneren ikke virker lenger, eller at du også må ha en nyere versjon av brukerprogrammene dine. Som oftest har vi ikke engang valgt det sjøl, men ble tvunget fordi den gamle nettleteren ikke lenger virket mot nettbanken eller fordi vi måtte ha samme versjoner av programmene hjemme som vi har på jobben. De aller fleste av verdens databrukere har enkle behov: en tekstbehandler til å skrive tekster med, en nettleter til å surfe på nett og sende mail, et par programmer til å holde orden på musikk

og bilder. De er ikke spesielt teknisk interessert, og hadde i grunn vært godt fornøyd om verden sto stille så de slapp å stadig måtte sette seg inn i noe nytt.

Når det gjelder programvare ser vi da også tegn til motstand og opprør. Det viktigste som har skjedd er kanskje framveksten av åpne og gratis programvare, både operativsystemer (Linux) og brukerprogrammer (f.eks. OpenOffice). Disse lages av en global dugnadsbevegelse av dyktige og idealistiske programmerere som samarbeider gjennom internett. Programmene de lager er ofte av bedre kvalitet enn de som selges kommersielt, og krever mindre datakraft for å kunne kjøre. Dette er det systemisk vanskelig for databransjen å kunne konkurrere imot. For uansett om både Microsoft og Apple er store multinasjonale selskaper med milliarder av dollar til produktutvikling så kan de aldri bli så store som verdens millioner av fritids-programmerere :-)

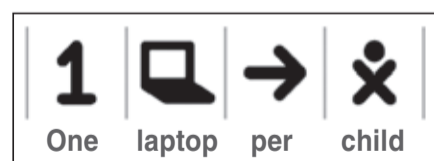
Likevel har freeware-bevegelsen så langt stort sett bare diltet etter dem tankemessig. Vi får gratis programsystemer som ser ut og oppfører seg omtrent

som de kommersielle. Men datamaskiner er fremdeles i en tidlig fase, og altfor innviklede og tungvinte for folk flest. Det er langt igjen til de er like brukervennlige som en vanlig TV, bil eller brødrister.

Det finnes folk som tenker anderledes, men de har foreløpig ingen bred gjennomslagskraft. Det er f.eks. ikke gitt at dagens paradigme med skrivebord-metamor, svære programpakker adskilt fra operativsystemet osv er eneste måten å lage datasystemer på. Vi mangler f.eks. muligheten til å selv enkelt kunne forandre på et program, eller kombinere de beste delene fra ulike programmer.

Det finnes en alternativbevegelse også her, og de har puslet, tenkt og programmert helt siden slutten av 60-tallet. De har vært premissleverandører for mye av det vi er vant til nå (bl.a. grafiske brukergrensesnitt med mus, vinduer og menyer), men databransjen har bare plukket ut de ideene de lett kunne tjene penger på og ignorert resten. Her er det store potensialer, og framtida blir spennende. Noen konkrete prosjekter er allerede på gang:

Et interessant initiativ er f.eks. prosjektet One Laptop Per Child (OLPC), som har jobba en stund for å få fram en brukbar laptop for \$100 som kan distribueres gratis til data-ukyndige skolebarn i utviklingsland. Man kan jo spørre seg om ikke de fattige har mer presserende behov enn Pcer, men det interessante for oss her er at dette ikke gjøres for tjene penger, og dermed har man stått mye friere til å finne og velge teknologiske løsninger.

Første ute var modellen XO-1. I motsetning til hva vi er vant til er denne laptopen laget for å vare, støv- og fuktstett og med solide hengsler og

polstrede gummikanter, som kan tåle røffe forhold i en jordhytte på landsbygda i Afrika. For å unngå bevegelige deler har den ingen CD/DVD-spiller og fast "minnepinne"-hukommelse istedenfor harddisk. Den bruker derfor ekstremt lite strøm (mellom 0.2 – 6 W) og kan brukes selvom folk ikke har strøm hjemme (f.eks. lades med et solpanel, eller med en liten sveive-generator!).

Den lave prisen gjør at den svære og innviklede programvaren vi har råd til (og er nødt til...) å leve med i den rike verden er uaktuell. Laptopen skal være forståelig for folk som ikke er vant til innviklet teknologi, og fokuset for programvaren er på lekende og utforskende læring

("konstruktivistisk læring", inspirert av mot-kulturelle datafolk som Seymour Papert og Alan Kay).

Programsystemer gjennomgående fokusert på samarbeid mellom flere maskiner. Laptopene kan kommunisere trådløst med hverandre over lange avstander, og automatisk konfigurere seg i lokale nettverk. Hver maskin kan også være en bro til andre nettverk lenger bort igjen, uten å måtte gå gjennom noen sentralisert forbindelse. Dette er anarkistiske ideer i praksis, og et slikt desentralisert nettverk av "likeverdige maskiner" er langt mer stabilt fordi ingen av dem er uunnværlig spesielle. Her ser vi muligheten til internasjonale

datanettverk uten sentrale servere. Og hvis en av dem har tilgang til det vanlige internettet får alle de andre det også. Treigt, men nok for f.eks. email.

Systemet kan også brukes til tekstbehandling og tegning, og brukeren kan selv enkelt reprogrammere ting. Laptopen har innebygd videokamera, mikrofon, stereohøytalere og USB-porter. Styreflaten til musepila er like bred som maskinen og fungerer også som digitaliseringsbrett til å f.eks. tegne på.

Alle materialer som er brukt tilfredsstillende EU's nye miljøregler (Restriction of Hazardous Substances Directive).

Natur/kultur

Fotoreportasje

Er du en av disse irriterende giddalause misantropene som evinnelig henfaller til apatisk sutring - i stedet for å faktisk gjøre noe for å forandre verden? Er du håpløst uten håp for fremtida, ser du ikke hvilken forskjell du kan utgjøre uansett? Gateavisa vet råd som alltid: Hvorfor ikke drive litt økologisk direkte aksjon? Hvorfor ikke ta seg sammen, reise seg fra asfalten og synge som et levende menneske? Hvorfor ikke begynne her og nå?

Bygg gjort av gamle bildekk

Bygging med naturmateriale

Bytteøkonomi

Matproduksjon i b

Om permakultur

Det høres kanskje ut som et fikst begrep gulpet opp av en eller annen øko-guru som vil tjene penger på letturte idealister? Men denne gangen skjuler ordet et virkelig, nyttig innhold. Det ble først tatt i bruk av Bill Mollison og David Holmgren i 1978, og står både for "permanent kultur" og "permanent agrikultur". ("Permanent" ikke i betydningen stillstand, men (vert imot) som i "fleksibel nok til å være bærekraftig."). Etter å ha levd i den australske bushen en tid, i oppgittet over de moderne samfunnets rovdrift på naturressurser og mennesker, kom Mollison til at det definitivt burde la seg gjøre å legge om denne vanviddsferden mot undergangen. Om man innser at naturen er et sammenhengende system, og at menneskene inngår i dette komplekset, lar det seg

gjøre å "koble seg på" naturen på en fruktbar måte. Det gjelder å lære av den, å se hvordan naturen selv utvikler ressurser, resirkulerer dem, og holder livet ved like. Mollison og hans elev Holmgren hadde ideer om hvordan man kunne anvende økologiske prinsipper i både matproduksjon, energiutvinning, boforhold, byplanlegging og mye annet. Det er bare å forstå hvordan det økologiske samspillet virker og utnytte seg de lokale naturforholdene til fulle. I og med at naturen går rundt av seg selv, trenger ikke dette en gang å være særlig hardt arbeid. I stedet for å tenke moderne "effektivitet" - som i store monokulturer og sentralistiske strukturer - kan man koble seg på økosystemet, og med bare små inngrep la naturen jobbe for seg. Naturens dynamikk er nemlig rik:

Ulike planter hjelper hverandre å vokse, avfallsstoffer lar seg nyttiggjøre osv. Dermed kan permakulturelt (økologisk) jordbruk fortone seg som "lazy gardening" for den som har litt peiling. I virkeligheten er desentraliserte former for matproduksjon, vann- og energiutnyttelse osv. langt mer effektive enn de sentralistiske monstervariantene, selv om det ikke viser seg på brutto nasjonalproduktet. De desentraliserte løsnin-gene kan jo i lengden gjennomføres så godt som gratis!

Permakultur handler heller ikke bare om økologiske gårdsbruk langt uti skogen. Det er minst like aktuelt og anvendelig i byene. Å benytte seg av jordvarme, å ha vindmøller og solovner på taket, å dyrke opp hagene sine eller la poteter vokse i høyden på balkongen, er permakulturelle tiltak som kan settes i gang i det små - av borettslag, familier eller individer.

Det er også dette som gjør perma-

kultur så inspirerende: Det kan iverksettes her og nå. Man trenger ikke drive politikk for å sette i gang. Så forandres ikke hele verden av at jeg anlegger en vindmølle på taket, men det er en lovende start: Naboen ser at det virker og at jeg slipper strømgjeld, og kanskje lar han seg inspirere til å sette i gang med sin egen mølle? Og etterhvert gjøres det over hele byen. Permakultur kan spre seg fordi det er meningsfullt og givende for folk å drive med det. (Det minimale engasjementet på politisk nivå som trengs, er selvfølgelig å hindre at det legges ned forbud og andre kjepper i hjulene på permakulturell aktivitet. Slik sett er det bra å propagandere litt også overfor politikerne.)

Dette er jo den beste, og jeg vil tro den eneste, måten en utopi kan bli til virkelighet. En utopi kan nettopp ikke tvinges gjennom fra sentralt hold, til det er (heldigvis) samfunnet og livet for komplekst; det oppstår alltid uforutsette

Bærekraftig design

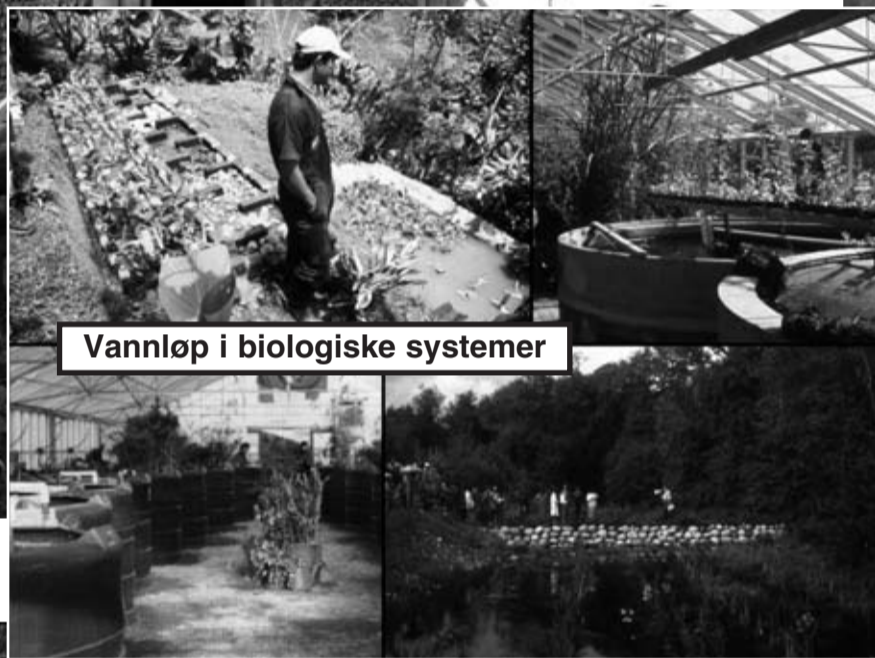
Et bærekraftig design-system er arbeidseffektivt og bruker biologiske ressurser i stedet for fossile brennstoffer. Designeren legger vekt på økologisk samspill og lukkede energi- og materiersirkulasjoner. Kjernen i slik design er de virkende forbindelsene mellom alle ting. Hver komponent i et system utfører flere funksjoner, og hver funksjon støttes av mange elementer. Essensielt for effektiv design er observasjon og replikasjon av naturlige økosystemer, hvor designere maksimerer mangfold med polykulturer, vektlegger energiplanlegging i hus og bosettinger, benytter og aksellererer naturlig plantesuksesjon, og øker de høyt produktive "randsonene" innen systemet.

Slik bærekraftig design er hva Bill Mollison og David Holmgren mener med "permakultur" (se art. under). Det er også hva organisasjonen Forandre Verden (se art. på neste side) driver på med, og det er hva du kan beundre på bildene i denne fotoreportasjen. Ingen grunn til å nøle: La deg begeistre, bli en moderne designer du også!

uforutsette konsekvensene underveis og unngå å havne i det overmodige uføre. Kall det gjerne en form for økologisk direkte aksjon, man tar livet i egne hender og handler på en måte som gavner både en selv og naturen en er en del av.

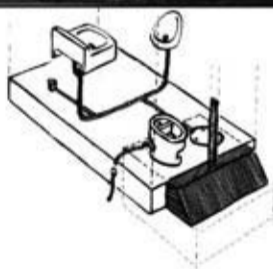
Måten å forandre verden på kan således gå gjennom en mental forvandling, en kulturell transformasjon. Overallt

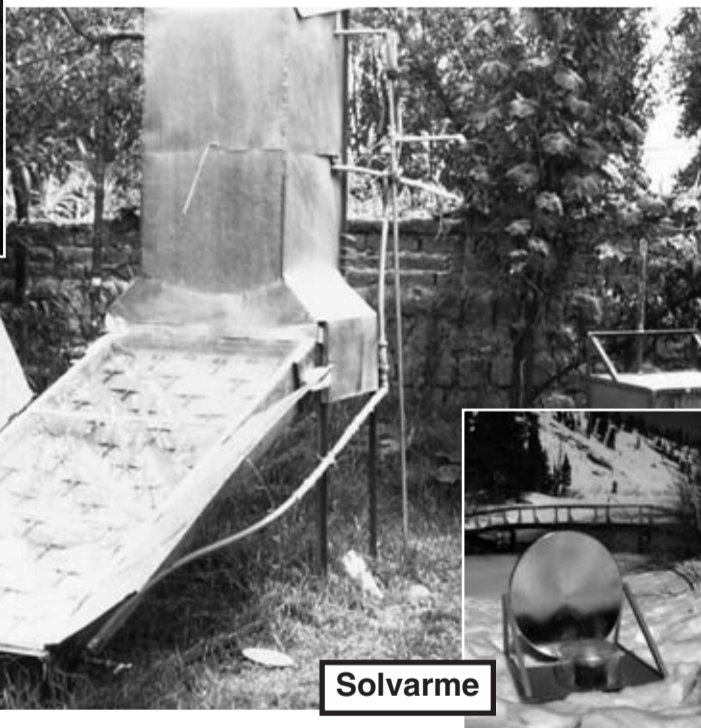
Vannløp i biologiske systemer

Toalett/kompost

Biogassproduksjon

Solvarme

konsekvenser (=lærdommen fra alle revolusjoner). Om man eksperimenterer og utvikler alternative systemer på lokalt plan, der i mot, kan man tilpasse seg de

hvor "systemet" har ødelagt miljøet og skapt fremmedgjørende forhold, kan utviklingen snus ved å ta naturen selv til hjelp. Et tett bystrøk kan bli selvforsynt med energi, et hageområde kan bli matprodusenter, en "gated community" kan bli et landsbyfelleskap, et stort monokulturelt gårdsbruk kan bli mange små økologiske sådanne osv.

Ikke minst dreier permakultur seg om å ha kontroll over sin egen tilværelse, å slippe å være fremmedgjorte fra bygningene, maten, klærne og menneskene man har rundt seg til daglig. Folk kan selv kartlegge fremtida og løse sine behov på en meningsfull måte. Permakultur er altså en form for sosialøkologi, hvor også det å skape hyggelige by- og landsbyrom inngår (f. eks. mal, pynt, plant eføy på kjedelige betongkonstruksjoner! og heng opp hengebroer mellom husene! Bare fantasien setter grenser.)

(det er nok at de som vil gjør det). Det er uhorvelig mange måter å ta del i sin egen livsverden på. Enten man liker å pusle med rørlegging, sying, snekring eller matlaging, kan ens aktiviteter inngå i permakultur. I den forstand snakker vi her om ekte frigjøring.

Permakultur er ikke noe mer fiktet begrep enn dette - det er rett og slett et ord som initiativrike folk har funnet å kunne bruke om sine egne prosjekter. Det lar seg like gjerne anvende av naturmystikere som objektivister, av hipper som pønkere, og til og med av helt vanlige folk. Dypest sett handler det om å leve.

Og er du enda pessimist, vil jeg for anledningen trekke frem en allegori ved å minne om situasjonen i Polen 1988. Dissidentene som sto opp mot det totalitære kommunistregimet hadde begynt å fortvile: Her så jo ikke ut til å skje noe annet enn at de agiterte, havnet i fengsel, slapp ut og agiterte igjen.

Hvorfor fortsette med all denne idealistiske insisteringen på fri kritikk når resultatene uteble? Skulle man skifte taktikk?

Man leste Vaclav Havels essays, og kom seg over kneika. Man ga ikke opp, selv om alt så håpløst ut. Og jammen, det var ikke mer enn ett år igjen, så falt regimene over hele Øst-Europa. Den idealistiske kritikken hadde vært virkningsfull, ad finurlige veier hadde den sivert ut blant folk, avsløringen av hvordan systemet gikk på verdigheten løs falt ikke på steingrunn.

Ideer som går til kjernen av samfunnets galskap lar seg ikke avfeie. De biter seg fast langt inni hjernebarken på folk og insisterer på å bli tatt hensyn til. Når anledningen byr seg, og ideene har fått hevet seg litt i ovnen, vil verden forandre seg. Til det bedre.

Bjarne Benjaminsen
Entusiast

CHANGE THE WORLD/ FORANDRE VERDEN

www.world-changers.org

Opplysninger om organisasjonen:

Forandre Verden er en frivillig organisasjon, som ble opprettet i Oslo i 1997. Initiativtakerne er opprinnelig fra Latin Amerika og Afrika. I dag er mange nasjonaliteter representert i organisasjonen- deriblandt nordmenn. Vi er opptatt av forholdet mellom mennesker og miljø. Formålet med organisasjonen er å finne frem til alternative bærekraftige levemåter.

FV støtter og samarbeider med lokale organisasjoner og grasrotbevegelser med samme formål i ulike land i Latin-Amerika, Afrika og Norden. Vi deltar også i økosamfunn og den globale bærekraftige design-bevegelsen verden rundt.

Arbeidet vårt skal demonstrere at konkret handling og tilrettelegging av kunnskap kan inspirere og vise at Lokal Agenda 21 kan gjennomføres hvor som helst.

Organisasjonens erfaring:

FV gjennomfører opplæring, rådgivning og veiledning i bærekraftige designsystemer, arrangerer seminarer, konferanser, verksteder og kursvirksomhet innen forskjellige temaer. FV's arbeidsgruppe har erfaring fra organisering av mange forskjellige aktiviteter for ungdom og voksne siden 1997 i Norge og andre land (Chile, Peru, Bolivia, Colombia, Puerto Rico, USA, Frankrike, Sverige, mm). Noen steder har FV introdusert bærekraftig design og økolandsbykonseptet for første gang, og har fremmet og initiert flere pilotprosjekter. Deltagerne har forskjellig kulturell og sosial bakgrunn. Gjennom forskjellige informasjonstiltak organisert i FV's regi i Norge har mange nordmenn blitt motivert til å besøke prosjekter i Sør, og skapt venn-

skapbånd mellom Nord og Sør, bærekraftig utvikling og solidaritetsfølelse.

Faglig kompetanse:

FVs tverrfaglige arbeidsgruppe består av fagfolk blant annet innen følgende områder:

Energiplanlegging, Bærekraftig Utvikling, Internasjonale Utviklingsstudier, arkitektur, dataingeniørskap, naturforvaltning, markedsføring, geografi, dyrehold, antropologi, økonomi m.m. Alle har minst 10 års erfaring i utlandet og Norge med bærekraftige formings- og planleggingssystemer og med å skape bærekraftige bosettinger – økolandsbyer.

Forandre Verden

Grenseveien 61

0663 Oslo

Norway

Tel: (47) 9503 5828

e-post: chaworld@start.no

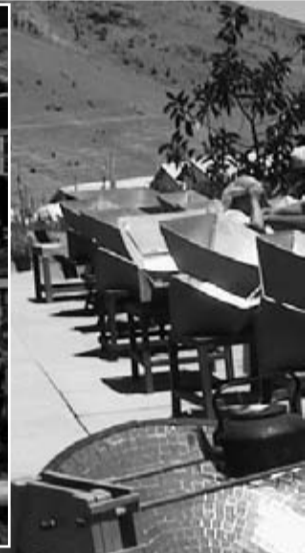
Planter i byen

Småskala alternativenergi

Solovner

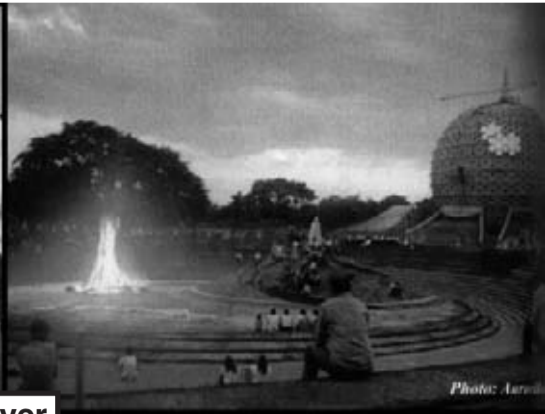
Halmhus (Hurdalsjøen)

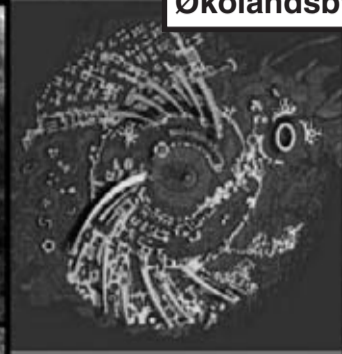
Pedalteknolo

Stor takk til Claudio Madaune fra Forandre Verden, som er mannen vi kan takke for denne fotoreportasjen (og for mye annet)!

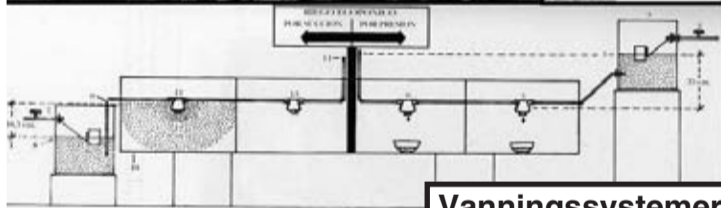
Økolandsbyer

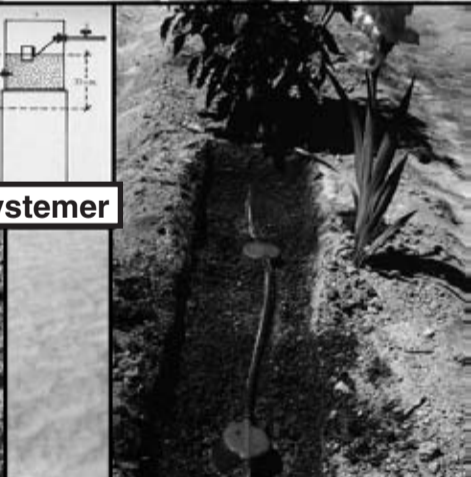
Solovnrestaurant

Solvarme

Vanningssystemer

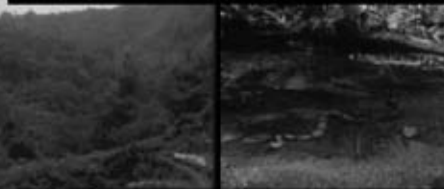
Økolandsby

ogi

Potetåker/lekeplass (Hurdalsjøen Økolandsby)

Følg med!

Det blir mer om øko-kultur i kommende utgaver av Gateavisa

SM ikke lenger sykt – i Sverige

Svein Skeid ble i 2000 utnevnt til æresmedlem av SLM-Oslo (en av de mest profilerte lærklubbene i europeisk sammenheng) etter 20 års innsats for lærmiljøet.

Svein var arkitekten bak SLMs forslag om å sikre demokrati og menneskerettigheter noe som i 1996 fikk gjennomslag i den europeiske lærhomse-sammenslutningen ECOMC.

Vedtaket gikk ut på å jobbe for å få fjernet SM og fetisj som sykdomsdiagnoser.

Som første land i verden fjerner den svenske Socialstyrelsen blant annet sadomasochisme og fetisjisme som psykiatriske diagnoser.

Begrunnelsen er å hindre fordommer overfor seksuelle minoriteter.

Svein Skeid sammen med medlemmer av BDSM-gruppen i RFSU under Europride i Stockholm 2008

«Sunn, sikker og samtykkende»

Gateavisa har siste nytt i saken

- Svenskene har her fulgt de faglige rådene de har fått av det norske Diagnoseutvalget Revise F65, sier Svein Skeid til Gateavisa.

Det er gledelig å se at svenskene nå fjerner de samme diagnoser på samtykkende seksualitet som Revise F65 anbefaler. Argumentasjonen fra Socialstyrelsens generaldirektør, Lars-Erik Holm er sammenfallende med det norske Diagnoseutvalgets argumenter i tidsskrifter og bøker.

Allerede 23. november 2006 henviste Mika Nielsen til det norske pionérarbeidet da hun i en artikkel i homoavisa QX oppfordret den svenske seksualpolitiske bevegelsen om å følge Norges eksempel. En arbeidsgruppe ble dannet etter norsk mønster med deltagere fra Club Sade, LASH, Club Sunrise, Dekadance and RFSL (www.qx.se/nyheter/artikkel.php?artikelid=4727).

Arbeidsgruppen fikk innpass i RFSU,

Riksförbundet för sexuell upplysning og Mika Nielsen fremhevet nok en gang Norges eksempel i deres blad "Ottar" (www.rfsu.se/smisk_eller_vanilj_-_hur_gor_du_det_.asp).

Vinteren 2007 vedtok RFSU kongress å arbeide for å fjerne sykdomsdiagnosene på fetisjisme og sadomasochisme og motvirke fordommer gjennom opplysning. Et tilsvarende forslag ble avvist av den svenske homobevegelsen RFSL.

Under Europride i Stockholm 2008 ble lederen i Revise F65, Svein Skeid, invitert til å ha samtaler med RFSU, presentere Diagnoseutvalgets arbeid og delta i to paneldiskusjoner.

- Vi overleverte dem vårt faglige materiale og vår menneskerettslige argumentasjon, forteller Skeid.

Vi er svært fornøyd med å kunne hjelpe svenskene og vi tror at den svenske suksessen nå også skal hjelpe oss, slik at diagnosene kan bli fjernet i Norge.

Så langt har helsedirektør Bjørn-Inge Larsen uttalt seg i positive vendinger.

- Det er ikke noe grunnlag verken i dagens samfunnsnorm eller helsefaglig tenkning for å kalle flere av disse diagnosene for sykdom, sier han til Nettavisen.

Nestoren blant norske sexologer, Thore Langfeldt, går enda lenger og gir sin uforbeholdne støtte til sven-skenes vedtak. Det er første gang Langfeldt tar så klart standpunkt for å fjerne de stigmatiserende diagnosene (www.nettavisen.no/job/article2402153.ece)

Den svenske endringen

trer i kraft 1. januar 2009 og omfatter fetisjisme, sadomasochisme, transvestisme, fetisjistisk transvestisme, kjønnsidentitetsforstyrrelse i barndommen og multiple forstyrrelser i seksuell preferanse. Annen seksuell adferd som for eksempel transseksualitet, ekshibisjonisme, voyeurisme og pedofili kommer fortsatt til å eksistere som diagnoser, sier Socialstyrelsens generaldirektør, Lars-Erik Holm. Transseksualitet trenges som diagnose for å kunne gjennomføre kjønnskifteoperasjoner og de øvrige er kriminelle handlinger som skader andre, sier han.

Danske helsemyndigheter fjernet sadomasochisme og transvestisme som diagnoser allerede i 1995.

Tilsvarende endring skjedde da svenske og norske myndigheter fjernet homofili som sykdomsdiagnoseholdtvis i 1979 og 1982. - At vi fjernet homosexdiagnosen tror jeg til en viss grad har bidratt til at folk har et annet syn på homoseksualitet i dag enn på 60- og 70- tallet. Det ga de homoseksuelle selvfølelse i og med at de ikke lenger hadde et sykdomsstempel på seg. Og det samme håper vi at denne forandringen skal føre til, sier Lars-Erik Holm.

Den svenske Socialstyrelsen ønsker nå å arbeide for at samme endring skal skje i det internasjonale diagnosesystemet ICD som forvaltes av Verdens helseorganisasjon WHO. Lars-Erik Holm vil også kontakte sine nordiske kolleger.

Diagnoseutvalget Revise F65, et utvalg i Landsforeningen for lesbiske, homofile, biseksuelle og transpersoner, startet allerede i 1997 arbeidet med å fjerne fetisj, sm- og transvestitt-diagnoser fra det nasjonale og internasjonale sykdomsregisteret.

- Revise F65 har i lengre tid hatt kontakt med Helsedirektoratet uten å få særlig respons tilbake. I 2003 overleverte vi et formelt brev til Helseministeren som vi aldri fikk noe svar på, forteller Skeid.

- Etter det svenske vedtaket vet vi at Helsedirektoratet oppdaterer seg på temaet blant annet ved å lese "The ICD Diagnoses of Fetishism and Sadomasochism", en artikkel som både SMil og SLM har gitt økonomisk støtte til.

- Diagnoseutvalget er forespeilet et møte med Direktoratet på nyåret. SMil Norge har dessuten sendt et brev til Helseministeren om saken, avslutter Skeid.

Sykdomsdiagnosen er nesten en blankofullmakt til å diskriminere SM- og fetisjpopulasjonen. Diagnosene under F65 er en uheldig blanding av det folk gjør frivillig og ulovlige overgrep.

Vi mener at det som er seksuelle eller sosiale uttrykksformer mellom samtykkende voksne, som ikke er ulovlig og kriminelt, ikke skal klassifiseres som sykdom. Kilde: Svein Skeid til Nettavisen okt 2008

Feitistjer og sado-masochister har ikke noe vern mot diskriminering i Norge, mens homser, lesber og transeksuelle har lovbeskyttelse mot diskriminering. Sverige får fra neste år et forbud mot diskriminering p.g.a. kjønnsidentitet, et forbud som antas å omfatte transvestitter. I Norge arbeider Diskrimineringslovutvalget med et helhetlig diskrimineringsvern og skal legge fram sin innstilling sommeren 2009.

Kilde: Likestillings- og diskrimineringsombudet

Revise F65

Diagnoseutvalget har som formål å fjerne fetisjisme, transvestisme og sadomasochisme som diagnoser fra sykdomslisten til Verdens Helseorganisasjon. www.revisef65.org

SMil Norge

Ikke-kommersiell, frittstående og partipolitisk uavhengig interesse-organisasjon for sadomasochister og mennesker med interesse for BDSM / SM i Norge. www.smil-norge.no

SLM

KLUBBENS formål er å fremme kameratskap mellom fetisj- og SM-interesserte homofile og bifile menn, samt å ta vare på og støtte hverandre også i vår seksuelle utvikling som lærhomser. Klubben skal arbeide for menneskerettigheter som angår vårt fellesskap. Medlemmenes påkledning er lær, gummi, uniform eller jeans. Klubben skal oppmuntre til sikker og ansvarlig sex. Rasistiske og nazistiske holdninger, ytringer og handlinger er uforenlig med medlemskap i SLM-Oslo. Klubben er partipolitisk uavhengig. www.slm-oslo.no

Skytere, stål og bakterier

Svaret forteller oss nemlig at det – på tross av våre nå påviselig feilslåtte myter – faktisk ikke er slik at enkelte av oss mennesker her på jordkloden er født smartere, mer kompetente, intelligente, oppfinnsomme, habile, initiativrike, etc. enn enkelte andre av oss mennesker her på jordkloden, og at det ikke er på grunn av en eller annen av Gud eller evolusjonen gitt iboende overlegenhet at enkelte av oss mennesker her på jordkloden har klart å invadere, beseire, fortrenge, utslutte, utnytte, utbytte og underlegge seg enkelte andre av oss mennesker her på jordkloden.

Svaret på dette viktigste av alle spørsmål kom prof Jared Diamond med i en forelesning ved the Australian Museum i Sidney, der han oppsummerte innholdet i sin book *"Guns, Germs and Steel"* og identifiserte dette viktigste og mest interessante spørsmålet: "Hvordan har det seg at historiens gang har vært så forskjellig på de forskjellige kontinenter?"

Hvorfor er ikke Europa befolket av ur-amerikanere eller ur-australiere, med de få gjenlevende opprinnelige europeere i reservater med dårlig jord?

Her kommer en oppsummering av hans oppsummering:

Når man ser seg om i Los Angeles i dag, ser man nesten utelukkende mennesker fra den gamle verden, europeere og afrikanere, mens hvis man hadde gjort det samme for 500 år siden, ville man ha sett bare uramerikanere. Når vi ser oss om i Sydney, ser vi at et overveldende flertall også her er fra Den gamle verden, fra Eurasia, mens hvis vi også her hadde gjort det samme for 300 år siden, ville vi ha sett bare uraustraliere.

Hvorfor ble det slik? Hvorfor er ikke Europa befolket av uramerikanere eller uraustraliere, med de få gjenlevende opprinnelige europeere innhegnet på reservater med dårlig jord oppe i fjellet? Hvorfor det ikke ble slik, er historiens største spørsmål.

Grunnen til at det hittil har vært så vanskelig å finne et svar, og til at det først nå foreligger et, er at svaret ikke gis av historiekunnskaper, men av viten fra helt andre disipliner som er blitt tilgjengelig først i løpet av de siste to tiårene. Det viser seg at denne nye viten fra helt andre disipliner enn historien, fra genetikk, lingvistikk, jordbruksbiokjemi, arkeologi, adferdsbiologi, etc. var det som trengtes for å løse gåten.

Hvorfor så like?

Som bakgrunn, la oss se litt på menneskelig variasjon rundt omkring i verden. Enkelte steder i denne verden er folk veldig variert språkmessig, genetisk og utseendemessig, i motsetning til andre steder der de er veldig like på alle disse områdene over meget store arealer. Den indiske halvøya er blant de steder der det er mest variasjon i utseende og arvestoff, der det snakkes tusen forskjellige språk. Også på Ny Guinea – en tiende del av Australias areal – snakkes det tusen forskjellige språk av mennesker som utviser enorm variasjon genetisk og utseendemessig. Før i tiden var det slike store forskjeller mellom mennesker også i Australia og Afrika sør for Sahara.

Samtidig ser vi steder der det stikk motsatte er tilfelle, der mennesker er veldig like over store områder. Over hele TROPISK Sør-Øst-Asia og Øy Sør-Øst-Asia fra Den malaysiske halvøya til Filipinene og Indonesia og helt ut

til Polynesia ser folk like ut, og er det genetisk, samtidig som alle språk er i slekt med hverandre. Europeere har riktignok forskjellige øyen-, hud- og hårfarger, men også de er ganske homogene under overflaten, og snakker beslektede språk.

Kunne det være at f.eks. uramerikanere er så like fordi mennesker kom dit først for omtrent 13000 år siden, så de har ikke hatt tid på seg til å utvikle noen store forskjeller. Denne forklaringen holder imidlertid ikke når det gjelder andre områder. Det har, for eksempel, vært mennesker i Sør-Øst-Asia i hele 1,8 millioner år, så det at alle er så like over hele området, kan ikke forklares på grunnlag av at mennesker kom dit først for kort tid siden. I Europa har det vært mennesker i minst 600 000 år, og på det europeisk-asiatiske kontinentet nå igjen i 1,8 million år. Hvorfor har europeere endt opp så like over hele området etter så lang tid?

Så vuggen vår, Afrika, der det har vært mennesker i hele 5 millioner år. Hvorfor er afrikanere så like over hele kontinentet etter hele 5 millioner år?

Disse "gamle" deler av verden der det har vært mennesker i så lang tid, og der mennesker er så like, står i sterk kontrast til Australia og Ny Guinea

Hva er svaret på det viktigste og mest interessante spørsmål som kan stilles om menneskehetens historie?

Noen vil oppleve dette svaret som opplyttende. Andre kommer til å bli forferdelig skremt av det fordi det eksploderer alle de myter de trenger som grunnlag for sin selvfølelse og faktisk for hele sin identitet.

som har vært befolket i bare 55 til 60 tusen år. Hvordan har det seg at menneskene på Ny Guinea og i Australia har klart å utvikle så mye større forskjeller enn europeere, asiater og afrikanere på så mye kortere tid?

Det er to muligheter: Noe har inntruffet relativt nylig som har gjort asiater, europeere og afrikanere like, eller noe har inntruffet relativt nylig som har gjort mennesker på Ny Guinea og i Australia forskjellige. Det viser seg at det første er tilfelle. Det inntrufne er det som kalles for de siste 13 000 års jordbruksekspansjoner. Det følgende er historien om disse ekspansjonene.

De har få eiendeler. Den som flytter ofte, ønsker ikke å drasse på store kjeler og et trykkeri eller en smedje. Dessuten, siden alle arbeidsføre voksne er opptatt med å skaffe til veie mat, er det ikke noe overskudd med mat som kan brukes til å fore mennesker som skal bruke sin tid på å finne ut av hvordan man skal smelte jern, lage piler og buer og atomstridshoder etc. Av disse to grunner har de enkel teknologi, og, selvfølgelig, ingen redskaper laget av metall.

Deres samfunn er relativt klasseløst siden det ikke finnes noe overskudd med mat som kan brukes til å fore

Bønder og jegere

For 13 000 år siden var alle mennesker i denne verden jegere og sankere. Det som preger mennesker som lever av jakt og sanking, er at de pleier å føre en relativt bevegelig eller halvnomadisk tilværelse fordi de må følge sin matkildes sesongbetonte bevegelser, noe som legger føringer for deres levesett og samfunnsform:

Befolkningstettheten er lav, stort sett ikke mer enn ett menneske per kvadratkilometer. Dette skyldes delvis at det ikke er store konsentrasjoner med ting der ute i naturen som er spiselige for oss mennesker. Det skyldes også at barn under fire, som ikke kan holde tritt med de voksne, må bæres hver gang man flytter, og man flytter ganske ofte hvis man er nomade. Derfor sørger kvinnene for at det går fire år mellom hver fødsel.

mennesker som ikke ønsker å skaffe til veie sin egen mat, men foretrekker å vie sitt liv til å være skatteinnkrevere, prester, profesjonelle soldater, senatorer og andre samfunnsparasitter.

Slik var det med oss alle her på jorden den gang, lav befolkningstetthet, enkel teknologi uten metall, og et fravær av herrer og slaver. Så, for omtrent ti og et halvt tusen siden, kom jordbruksrevolusjonen som forandret alt dette.

I motsetning til jegere og sankere, lever bønder og gjetere ganske tett sammen, ti, hundre eller tusen per kvadratkilometer. Dette kan de gjøre fordi alt som vokser i åkre og fruktager kan spises av oss mennesker, så de har et meget konsentrert matforråd som kan mate mange. Dessuten beveger matforrådet seg ikke, så de kan bli fastboende, noe som igjen bidrar til befolkningsveksten fordi man ikke

trenger å bære spebarn rundt omkring når man ikke flytter, slik at man kan få barn oftere – ca ett annethvert år. Dermed førte jordbruksrevolusjonen til en kraftig befolkningseksplasjon.

Den førte også til en kraftig teknologieksplosjon, og det på to måter. For det første trenger ikke fastboende å bære sine eiendeler rundt omkring, slik at de har anledning til å utvikle tung og lite bærbar teknologi. For det andre har de et matoverskudd som de kan mate individer som ikke er involvert i matproduksjonen i det hele tatt, men som bruker all sin tid til å utvikle smeltemetoder og skriftsystemer – og deretter selvfølgelig overlegne våpen.

Den førte i tillegg til en markant klasseinndeling for første gang i historien, og til at det ble dannet stående hærer, ansatt prester, byråkrater og skatteinnehavere, og innsatt konger. Matoverskuddet som kan mate mennesker som ikke er involvert i matproduksjonen fører til fremveksten av en spesialistklasse. Det er også en fristelse for enkelte samfunnsbevisste individer som føler seg beveget til å tilby seg å påta seg den *tunge jobben* det er å være høvding og forvalte dette overskuddet, godt støttet av en skare skatteinnehavere og en stående hær som brukes til å mose naboene – og til å slå ned på oppsetsige leilendinger.

Nå ser vi hvorfor bønder i løpet av hele historien har kunnet fortrenge eller drepe jegere og sankere. En: bønder er tallmessig overlegne. To: bønder besitter en overlegen teknologi, inklusive overlegne våpen. Tre: bønder har et sentralisert politisk apparat med stående hærer. Til slutt er fremveksten av jordbruk forbundet med fremveksten av smittsomme sykdommer som opprinnelig var dyresykdommer fra husdyrene som bøndene ble immune mot, men som utslettet jegerne og sankerne.

Hvorfor ikke alle?

Når vi tenker på de enorme fordeler det er å være bonde fremfor jeger og sanker, kan vi lure på hvorfor folk over hele verden ikke begynte med jordbruk slik at de kunne nyte disse fordelene. Hvorfor begynte ikke for eksempel uraustralierne å gjete kenguruer?

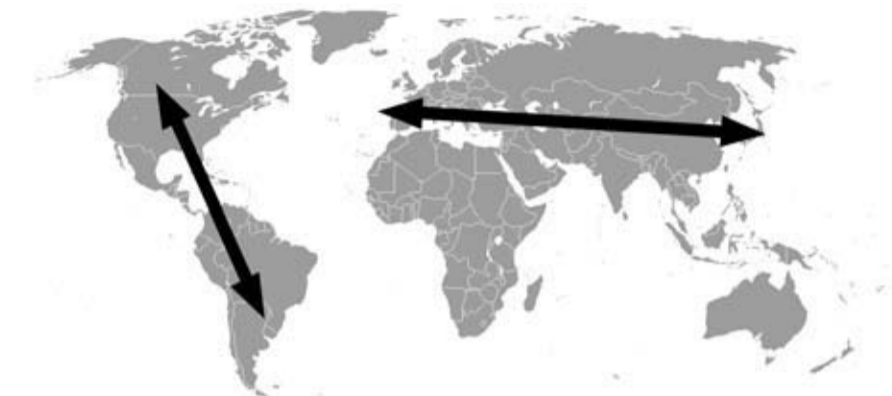
Det viser seg at det var bare noen få ganske spesifikke steder der mennesker begynte å dyrke og gjete. Denne verdens nåværende mest fruktbare og produktive jordbruksområder er California og De store slettene i USA, hele Europa, Kapprovinsen i Sør-Afrika, Argentinas Pampas, Sør-Øst- og Sør-Vest-Australia, og Java. Jordbruk oppsto allikevel ikke i noen av disse frodige områdene. Det ble importert utenfra, fra andre, mye mindre fruktbare deler av verden.

Årsaken til denne paradoksale situasjonen er at jordbruk måtte konkurrere med jakt og sanking for å slå an, og for at jordbruk skulle vinne denne konkurransen og friste folk til å bli fastboende bønder og dermed mektige nok til å fortrenge andre jegere og sankere, trengte de en balansert pakke med produktive vekster og dyr som til sammen kunne dekke alle behov. Det viser seg at bare en liten brøkdel av ville arter lar seg temme. Derfor oppsto jordbruk bare i de få områdene der det fantes en mengde temmbare arter. Det var ihver-

fall ikke mer enn ni slike områder, og kanskje så få som fem.

Egnede dyr

Det finnes ca 4 000 ville pattedyrarter. To tredjedeler er rotter og flaggermus og ting som ikke kan melkes og egner seg dårlig som trekkdyr. Det er allikevel ca 150 arter store planteetere eller altetere som man skulle tro kunne temmes, men det viser seg at det ikke er helt slik. Av alle disse artene er det bare 14 store pattedyr som er blitt temmet og gjort til brukbare husdyr, og 13 av disse kom fra Eurasia (ku, sau, geit, hest, svin, reinsdyr, esel, kamel, dromedar, vannbøffel, yak, guar og

Europa-Asia er langstrakt i bredden, og temmbare dyr og planter kan dermed trives over et stort område. Amerika derimot er smalt, og slik spredning blir dermed klimamessig vanskeligere.

Bali-keve). Den eneste som kommer fra en annen verdensdel er llamaen, det eneste store pattedyret som er blitt temmet i Den nye verden.

Hvorfor har ikke folk temmet kenguruer, neshorn og zebraer? Vel, for å kunne temmes må en art ha seks trekk:

Det var her det hele begynte, i "Den Fruktbare Halvmåne" rundt den arabiske ørken

En: den må spise mat som mennesker er i stand til å gjøre tilgjengelig for den.

To: den må bli voksen innen rimelig tid. Gorillaer er i prinsippet fantastiske kjøttedyr som eter alskens søppel og vegetabilsk materie, men det tar 25 år før de er slakteklare.

Tre: den må ha et egnet sinnelag. Grizzlybjørn er i prinsippet ypperlige kjøttedyr. De spiser alskens søppel, og de er slakteklare på under fem år, men de har en ulempe – et mannevondt lynne.

Fire: den må pare seg i fangenskap. Verdens aller beste ull er vicunaull, men det får man bare av vicunaer som er blitt fanget eller drept fordi temmede eksemplarer aldri nedkommer.

Fem: den må ha en flokkmentalitet og en egnet sosialstruktur der alle følger lederen. Sauer er lette å gjete fordi man kan få dem til å tro at en liten gutt eller jente med en krok i hånden er sjefsauen, og de følger lydlig etter. Kenguruer mangler en slik mentalitet, så det er klin umulig å få kontroll over dem i det hele tatt, for ikke å snakke om å gjete dem.

Seks og sist: den må ikke lide av klaustrofobi. Det er ikke mulig å hegne inn et dyr som får panikk av gjerder, og enten hopper over dem eller dreper seg selv mot dem ved å prøve å storme rett gjennom dem. Derfor har ingen klart å temme gaseller eller rådyr – bortsett fra reinsdyr.

Av alle dyrarter i denne verden er det bare 14 som besitter samtlige av disse nødvendige egenskapene, og 13 av disse kommer fra Eurasia.

Egnede planter

Enda mer overraskende viser det seg at de aller fleste planter ikke lar seg temme, og de som kan dyrkes, var konsentrert i bestemte deler av verden. Ta for eksempel gresstypene med store frø – ris, hvete etc. Det var ikke mer enn 56 av dem i hele verden, og 32 av dem vokste rundt den østlige delen av Middelhavet. Omtrent 8 500 f.Kr. samlet jegere og sankere sammen en pakke med åtte planter som ga dem mat og fiber, og fire dyr som ga dem kjøtt, lær, melk og trekraft.

Kort etter, eller kanskje samtidig, samlet mennesker i Kina sammen en gangbar pakke med planter og dyr, og det oppsto matproduksjon også der. Senere gjorde mennesker det samme i kanskje så mange som syv andre områder: den sør-østlige delen av det som nå er USA, høyslettene i Ny Guinea, Mexico, Andesfjellet, Etiopia, Afrikas Sahelzone og Vest-Afrika.

Fra disse 9 vuggene spredte jordbruket seg utover og ble opptatt som livsvei rundt omkring i verden. Noen ganger skjedde det ved at de stedlige jegerne og sankerne gikk over til å være bønder og gjetere, som khoifolket i den sørlige delen av Afrika, men vanligvis ble lokalbefolkningen bare fortrent, myrdet eller døde av smitte fra jordbrukerne.

Egnet land

En annen viktig faktor som har påvirket jordbrukets utbredelse er kontinentenes form. Eurasia har en lang øst-vestakse og en kort nord-sørakse, mens det motsatte kan sies om Nord-

Amerika-Sør-Amerika og Afrika. Hva så? Vel, planter og dyr kan spre seg mye lettere langs samme breddegrad der klimaforholdene er stort sett de samme hele veien, enn de kan langs samme lengdegrad med de varierte forholdene de ville støte på underveis. Dermed var det lett for temmede arter i Eurasia å spre seg over et meget stort område. Innen et par tusen år etter at jordbruk oppsto i den østlige delen av Middelhavet, kunne man finne bygg, hvete og hester over hele landmassen fra vestkysten av Frankrike til østkysten av Kina, og til og med i Japan. I Den nye verden var det helt annerledes. F. eks. llamaen, Den nye verdens eneste trekkdyr, som ble temmet i Andesfjellet, fant aldri veien til høyslettene i Mexico der den ville ha stortrivdes, fordi den ikke kunne krysse den varme, fuktige Darianeiden. (Meksikanerne oppfant hjulet, men hjulet og trekkdyret traff aldri hverandre, så det ble aldri noen kjerrer i Den nye verden.)

Fortrengning

I nyere tid kan fordelene jordbruksfolk hadde i konfrontasjon med jegere og sankere oppsummeres med tittelen av min bok, "Skytevåpen, bakterier og stål", altså militær makt, overlegen teknologi og smittsomme sykdommer. Dette er fordeler som lot dem utsette eller jage vekk jegerne og sankerne. Disse jordbrukseksplasjonene, i første omgang fra Kina og den østlige delen av Middelhavet, har resultert i at 90% av jordens befolkning nå snakker språk som for 10 000 år siden ble snakket bare rundt den østlige delen av Middelhavet og i Kina. Resten av verdens språk ble fullstendig oversvømmet.

En av de ekspansjoner i fordums tid som er lettest å spore, er Den austro-nesiske ekspansjonen som begynte ca. 4 000 år f.Kr. da bønder fra Kinas sørkyst bar med seg ris, hirse, høner, svin etc. til Taiwan, Filippinene, Indonesia, Den malaysiske halvøya og gjennom Indonesia til Stillehavet der de ble polynesere. Underveis fortrenget de Indonesias og Filippinenes urbefolkning som lignet på og er beslektet med nåtidens mennesker på Ny Guinea og nåtidens uraustralierne. Det er derfor menneskene over hele dette store område ser ganske like ut og snakker nært beslektede språk.

Den andre jordbrukseksplasjonen i fordums tid som er godt kartlagt er Bantueksplasjonen i Afrika som begynte ca 3000 år f. Kr. Disse bantuene fra Vest-Afrika, som hadde begynt å dyrke bl.a. afrikanske søtpoteter og senere lært å smelte jern, fortsatte sin ekspansjon sørover omtrent ved år null, og erstattet lokalbefolkningen bortsett fra pygmeene i regnskogen og khoisanfolket ved Kapp Det Gode Håp, hvis områder ikke egnet seg til jordbruk.

Det var også en større ekspansjon i Europa som erstattet de opprinnelige europeerne med bønder fra den østlige delen av Middelhavet, og som i tidens løp siden den gang har ekspandert over store deler av jordkloden.

Rasisme og virkelighet

Hvis man spør folk – amerikanske næringslivstopper, akademikere og

regjeringsmedlemmer – om grunnen til at europeere erobret store deler av verden og beseiret uramerikanere, uraustraliere etc., svarer de aller fleste: “Vel, eh, hm, jeg vet at det ikke høres pent ut, (er det noen som ser meg?) jeg liker ikke å si dette, men la oss se det i øynene, det er fordi europeere er smartere, de har mer genetisk intelligens, og dessuten hadde de arbeidsmoralen fra den jødisk-kristne tradisjonen og alt det der.” Folk sier dette til tross for at det ikke finnes noen som helst bevis for noen genetisk overlegenhet hos europeere. Dette sier de simpelt hen fordi de må ty til den rasistiske forklaringen i mangel av noen andre. Det blir antatt at folk som er forskjellige på overflaten, også er det i sine hjerner, til tross for en total mangel på bevis. Sannheten er at europeernes verdenserobring bare var resultatet av 13 000 års historie. Imperiene som hadde skrift og stålredskaper utslettet eller fortrenget jeger/sanker-samfunnene som manglet både metall og sentral politisk struktur. Verden i 1492 var også resultatet av tidligere historie preget av at noen samfunns matproduksjon hadde en høyere utviklingstakt enn andre, ikke av genetiske, men av miljømessige grunner, altså konti-

nentenes akseretninger og den ujevne fordelingen av temmbare arter.

La oss se på et lite eksperiment, utført av historien, for å se hvor overlegne europeeren egentlig er. For ca tusen år siden dro noen europeere til Grønland, og noen ble hjemme i Europa. 600 år senere var de hjemmelevne europeerne i ferd med å skrive stykkene til Shakespeare, mens nybyggerne på Grønland hadde dødd ut, utkonkurrert av inuitter med steinredskaper. Der har du europeisk overlegenhet.

Enkelte kunne påstå at de hvites evne til å få på plass et utviklet samfunn så fort i Australia med demokrati, jordbruk, skrift og metallredskaper, når uraustraliere ikke hadde klart noe i nærheten på 60 000 år, burde være bevis nok for europeisk overlegenhet. Sannheten er allikevel at alle europeernes fordeler var ting de hadde tatt med seg utenfra. Alle temmede arter de hadde med seg, stammet fra Den gamle eller Den nye verden, redskapene og teknologien, og organi-

sasjonsformene var resultatet av 13 000 års utvikling og eksperimentering som begynte i Middelhavsområdet. Det var slett ikke slik at de nyankomne europeerne utviklet det hele fra ingenting fra 1700 til i dag.

Verdenshistorien i én setning

Her er det mange ting som ikke er sagt og beskrevet, og faktorer som ikke er evaluert. En ting som skjer meg veldig ofte, er at journalister sier til meg noe slik som: ”Mr. Diamond, jeg vet at du har viet de siste 7 år av ditt liv til å lese alle disse hundre av tusener av bøker og artikler for å oppsummere historien om alle i denne 420 siders boka, men Mr. Diamond, husk at våre seere, lyttere og lesere er travle mennesker. Kan du være snill og oppsummere din bok og hele menneskehistorien med én setning for våre travle lesere og lyttere?”

Jeg har lært å oppsummere alt med én setning, som går omtrent som føl-

gende:

“Det bredeste mønster i historien, altså forskjellene på menneskelige samfunn på de forskjellige kontinentene, synes for meg å kunne tilskrives forskjellene mellom miljøene på de forskjellige kontinentene, og ikke biologiske forskjeller mellom selve menneskene.” Når man først har gitt journalistene den ene setningen, kan man vanligvis skyte inn en setning nr. to med mange delsetninger: ”Det var spesielt tilgangen til ville arter av planter og dyr som kunne temmes, og hvor lett disse artene kunne spre seg uten å møte ugunstige klimaer, som bidro avgjørende til at det var varierende vekstrater i jordbruk og gjeting, som i sin tur bidro avgjørende til at det var varierende vekstrater i folketall, befolkningstetthet og matoverskudd, som i sin tur bidro avgjørende til at det var varierende vekstrater i epidemiske smittsomme sykdommer, ridning, teknologi og politisk organisasjon.”

Sluttnote: Jared Diamonds syn på saken er ikke helt ubestridt.

Oversatt og bearbeidet av
Ray

Rus med varig inntrykk

14 måneder etter at de tok hallusinerende stoffer i kontrollerte forsøk, oppleves rusen fortsatt som svært meningsfull blant deltakerne. Nå vil forskere gi hallusinerende stoffer også til kreftpasienter.

Det opprinnelige forsøket, som har måttet tåle kritikk, fant sted ved Johns Hopkins University i Baltimore, USA.

36 personer, med en gjennomsnittsalder på 46 år og uten tidligere erfaringer med hallusinogener, ble gitt en kraftig dose med psilocybin.

Psilocybin er det aktive stoffet i blant annet fleinsopp, og har en grundig dokumentert, hallusinerende virkning.

Observatører og fagfolk

I forbindelse med det opprinnelige forsøket, understreket forskerne at deltakerne ble gitt psilocybin i svært kontrollerte og trygge omgivelser.

Blant annet var det hele tiden fagfolk og observatører til stede.

Det ble også nøye vurdert om deltakerne hadde et godt utgangspunkt for å ta hallusinogener.

Positivt inntrykk

Nå foreligger en ny studie, der forskerne har undersøkt deltakernes syn på rusopplevelsen, drøyt ett år etter forsøket.

Ifølge studien har rusopplevelsen etterlatt seg et svært positivt inntrykk hos de fleste, skriver nettutgaven til tidsskriftet Science. Studien er publisert i Journal of Psychopharmacology.

Rangert som viktigste hendelse

Over halvparten av deltakerne rangerer rusopplevelsen som en av de fem viktigste hendelsene i livet.

64 prosent svarer også at rusen det hallusinerende stoffet fremkalte, har ført til økt livskvalitet og lykkefølelse.

– Det er bemerkelsesverdig at forsøket over ett år etter, fortsatt rangeres med opplevelser som det

å få sitt første barn, kommenterer psykofarmakolog Roland Griffiths ved John Hopkins University.

Små og uanselige er de, men wow hvilken effekt de kan gi!

Kritikken mot studien

Det har tidligere vært reist kritikk mot deler av metodikken i det opprinnelige forsøket.

Forskerne rekrutterte frivillige ved å dele ut flygeblader. De satte også som et kriterium at deltakerne måtte ha en spirituell erfaring eller interesse, for eksempel fra religiøse samfunn eller meditasjon.

Kritikere av studien har innvendt at disse personene kan ha stilt med spesielle forventninger til rusopplevelsen, eller at spesielle, tidligere erfaringer kan ha innvirket for mye.

Religion og rus

Forskerne, på sin side, er nettopp interesserte i mulige paralleller religiøsitet og spiritualitet, og rus

fremkalt av hallusinerende stoffer.

– Studien viser at stoffene kan fremkalle erfaringer som ellers knyttes til bønn og meditasjon. Dette kan igjen hjelpe oss til å forstå nevrobiologiske reaksjoner knyttet til religiøse og spirituelle opplevelser, kommenterer Roland Griffiths i Science.

Han ønsker også å utføre forsøk med ateister og agnostikere, for å kartlegge om de vil få en annen rusopplevelse, enn religiøse og spirituelt orienterte mennesker.

Rus til kreftpasienter

Men aller først planlegger Griffiths og kollegene hans å gi psilocybin til mennesker med kreft.

Enkelte studier fra 1960- og 1970-tallet, før bruk av hallusinerende stoffer ble sterkt stigmatisert, antydnet nemlig at LSD kan gi lindring til kreftpasienter som er døende.

I dag blir slike pasienter gjerne tilbudt sterke, smertestillende medisiner, og antidepressiva eller beroligende medikamenter.

– Men kanskje kan bruk av hallusinogener kunne endre pasientenes oppfatning av døden. Dermed vil de også kunne få en bedre livskvalitet, fordi de ikke trenger å sløves ned med beroligende medikamenter, kommenterer psykofarmakolog David Nichols. Forskerne er nå i ferd med å rekruttere frivillige kreftpasienter til en slik studie.

Det er for øvrig kjent at bruk av psilocybin kan føre til alvorlige angst- og panikkanfall, og kanskje utløse latente psykoser hos utsatte personer.

Sakset fra Forskning.no

Skrevet av

Espen Eggen

Oslo 2040

Del 2, fortsettelse fra GA181

Jeg er den siste som ankommer. I det runde rommet er det ca 100 representanter fra hele planeten. Over den store eggformede bordplaten, helt oppunder kuppelen, svever en holografisk visjon av vår grenseløse planet. Den beveger seg i løse luften. Det er tydelig at noe skal avdukes, midt på bordet står noe skjult under et klede av purpurfarget fløyel. Jeg begynner å gå klemmerunden, alle skal omfavnes. Jeg kjenner serotonin og dopamin energiene begynner å stige etter hvert som jeg omfavner individer av alle raser og ser inn i øyne i all verdens farger. Kvinner og menn er her. Vi har rutine på disse universelle berøringsritualene nå, runden er relativt raskt unnagjort.

En representant for Det Globale Råd, en eldre afrikaner, går frem til bordet. Han smiler til forsamlingen og peker mot den holografiske kloden. Det begynner å skje noe..... Logoene til de multinasjonale selskapene som nå gir minst 10 % av alt overskudd til Det globale fond begynner å svirre rundt planeten. Det er mange av dem nå og de som tidligere var de verste er blitt de beste. Coca Cola gir for eksempel 25% av sitt overskudd lokalt hvor enn de opererer, og de hadde jo etablert seg overalt før forandringene kom. Pengene blir brukt til det store globale utdanningsprosjektet.

Det er over ti år siden samarbeidet mellom Det Globale Råd og planetens industrigiganter ble igangsatt. Det begynte med at de involverte ga minst 10 % av sitt overskudd, nå er det flere som gir 30%. Vi ser daglig gode frukter av dette gigantprosjektet. Det er merkelig å se tilbake på hva som har skjedd med menneskeheten og planeten Tellus de siste 40 årene. Århundret startet med fattigdom, krig, terror og elendighet. Det var først da de verdensomfattende naturkatastrofer og meteorene presset oss til å samarbeide og legge våpnene ned at vi ble i slekt over kulturelle og religiøse grenser. Vi har gått inn i en ny sfære. Afrikaneren hever stemmen og sier: I dag ble verdensborger nr 10 milliarder født da jeg var på vei hit. Han smiler og klapper med hendene, alle i rommet besvarer med klapping og brede smil.

Representantene fra Coca Cola og Mc Donalds går frem, de blir møtt med øredøvende applaus. Jeg husker hvordan den gamle hatet disse to industrigigantene. De levde av å selge usunn mat og drikke og drev rå markedsføring rettet mot barn og unge på hele planeten. At akkurat disse to er blitt ledende for sammenslåingen av den multinasjonale industrien og Det Globale Råd, er tankevekkende. Da millionforflytningen av borgere fra Bangladesh til tidligere øde områder på det Afrikanske kontinent fant sted i 2025, dekket Coca Cola og Mc Donalds de forflyttedes primærbehov, drikke og mat. Denne gangen med helt nye konsepter, en sunn og næringsrik leskedrikk og måltider med maksimum 20% kjøtt.

Da hadde de allerede i årevis drevet sin knefallskampanje. Angeren over hvordan de tidligere hadde drevet sine forretninger og at deres enorme formue var tuftet på massivt salg av spekulative varer som var skadelige for kundene. Vel vel, alt dette forandret seg da samarbeidet mellom de globale industrigigantene og Det Globale Råd trådte i kraft. Nå er slagordet Til ditt beste.

Talsmannen for Fri Tro, en fellesplattform for troende av alle avskyg-

Vi ble i slekt over religiøse og kulturelle grenser.

ninger, går frem. Det er lenge siden stat og kirke ble adskilt i vårt landområde. I årevis har det vært en rekke forskjellige måter å lokke folk til kirker, templer og moskeer på, alt fra ville konserter til dyrkning av det seksuelle. De aller fleste har et økende forhold til det åndelige. Da vi i vår del av den gamle verden fikk stimulans gjennom cyberspace og etter hvert de avanserte stimulerobotene hold det på å gå galt. Også der hjalp katastrofene oss, vi lengtet tilbake til det virkelige. Skillet mellom sjel og kropp er blitt mindre, folk lever i større harmoni enn i den gamle verdenen.

- Det er med ære og stolthet at vårt trygge landområde skal sette i gang et nytt eksperiment for menneskeheten. Det er like godt å avduke hemmeligheten. Han vinker på de kinesiske og indiske representantene, fire kvinner. De går frem og løfter opp kledet; en blankpolert granittstøtte med en innfelt plasmaskjerm viser seg. Granittstøtten er hugget ut av den vakreste kinesiske granitt, allværsplasmaskjermen er av beste indiske kvalitet. Samarbeidet med våre østlige partnere blir visst bedre og bedre.

- Vi har funnet tiden moden til å gjøre om gravlundene til livets sted, luke bort sorgen og bringe lys inn i mørket. Det er så mange som uttrykker seg på forskjellige måter, vi skal bringe disse uttrykkene inn til endestasjonene, nemlig gravlundene. Lage gravplassene om til en feiringsplass som dyrker de erfaringer vi gjør oss på våre forskjellige livsreiser. De første som skal jobbe med dette prosjektet er de som mottar utrykkslønn i tillegg til borgerlønnen. Nå forstår jeg hvorfor jeg har fått invitasjon til denne meget spesielle sammenkomsten. Jeg er en av de heldige med utrykkslønn, men jeg har jo ennå lang tid igjen skulle jeg tro? Tankene svirrer mens jeg gjør avslutningsrunden med omfavnelser.

Plutselig er hun er der igjen, den nydelige resepsjonskvinnen. Hun kommer mot meg og gir meg en omfavnelse, lenge. Det har blitt mye nærhet i dag, nesten som en overdose, men denne kvinnens energier digger jeg. Hun leder meg mot utgangen, og sier:

- Jeg skal følge deg ned en etasje til Uttrykksdepartementet, de skal sette deg inn i planen for gravstøttene.

De har oss nå, tenker jeg, fra krybbe til grav. Hver eneste nye verdensborger blir DNA registrert. Registreringen begynte i 2030, nå er så godt som alle verdens individer registrert. For vårt eget beste, som de sier. Hun følger meg mykt videre med et lett tak i høyre albue.

folk ble holdt på tå hev. Nå fores vi med positivitet.

Veggskjermen griper min oppmerksomhet igjen. Nå viser de et program om hvordan Japan og Kina har laget en grønn lunge ut av det som tidligere var ørken i Saharaområdet. En takk til verden og en spesiell takk til det Afrikanske kontinent. De stilte opp da de store menneskeforflytningene skjedde fra 2015 og langt opp i 20-tallet.

En Coca Cola-reklame hypnotiserer meg fra veggskjermen. En bilde- og lydskavalkade. Glimt fra hele planeten av skoler og universiteter som sponses av industrigiganten. Høydepunktet er introduksjonen av en ny leskedrikk. Den slukker tørsten og fyller deg med mineraler, vitaminer og booster dopaminfølelsen. Leskedrikken er totalt NATURLIG. Dette legger de vekt på. Urtene i leskedrikken er fra det søramerikanske kontinent og hentet fra urgamle indianske kulturer. Hele tiden påminnes vi av at Coca Cola nå gir 30% av alt overskudd til verdenssamfunnet.

Det ringer mykt på døra. Det er noen fra Velværesentralen. Det hører jeg på ringesignalet, ringeklokken reagerer forskjellig avhengig av hvilken etat som trykker på. Jeg blir lettet. Det er to kvinner. Den ene er blandet av raser fra flere kontinenter, den andre ser sjeldent nordisk ut til nå å være. Begge kommer inn. De gir meg en stereoklem, lenge og deilig.

Den nordiske begynner:

- Du ble fanget opp av kameraet på Solli Plass i dag tidlig. Du kastet en sneip på fortauet! Det er uhyrt, ingen gjør slikt nå for tiden. At du røyker marihuana og hasjis istedenfor å ta THCpiller vi gir dere, er din sak. Men røyking er jo også ute, alt finnes jo i piller som vi skreddersyr til dere. De ser begge litt undrende på meg, men vibbene er bra.

Hun med gener fra hele planeten ser på meg med mørke øyne, og sier:

- Det er vel noe du lærte av den gamle? Jeg ser du ikke har forandret mye i leiligheten etter at du flyttet inn, du lever nesten i hans verden. Hun viser meg et bilde av leiligheten tatt dagen etter at den gamle døde. Jeg ser meg rundt, det ser nesten identisk ut.

- Ja, det stemmer, her er ikke mye forandret og slik forblir det. Det er som tiden står stille her inne, mens alt annet der ute forandrer seg i rasende fart. Og dette med røyking av de bevissthetsutvidende urter kommer jeg til å fortsette med. Statspiller er ikke min greie. Det er noe med ritualer når pipen eller jointen sendes rundt. Det blir ikke det samme å ta hver sin pille. Dette var noe den gamle satte meg inn i.

Den nordiske tar frem to ruller med tape. Hun setter en bit av hver av dem på

Der er den igjen, gravstøtten, midt på bordet i Uttrykksdepartementets innerste lokale.

Representanten fra Fri Tro sier det er en glede å sette meg inn i dette eksperimentet. Han forteller at det rett og slett dreier seg om å legge igjen berikende vitnesbyrd fra livsreisen. Alle de planetære religionene er med på opplegget. Lignende saker har skjedd på nettet, men nå vil vi bringe det ut i den virkelige verden. Tenk deg disse gravlundene i fremtiden, glitrende steder med levende bilder i hver eneste stein. Et lysets sted. Den gamle du stelte og arvet leilighet fra i 2024, satt på et rikt materiale fra sin egen og jordas reise. Han lagde blant annet gripende opptak av meteorene som ødela tusener av satellitter i 2020. Hva om du går gjennom det han la igjen, og redigerer et eksempel på hvordan dette kan gjøres?

Dette var absolutt ikke meg imot. Jeg hadde allerede sett på mye av det han hadde stablet i kasser og hyller. Alt fra forhistoriske VHS kassetter, DVD er og mengder med 60 gigabytes minnepenner. Mer enn nok materiale til å lage et grundig blikk inn i en tid og en reise gjennom den.

Jeg husker den gangen han døde i mine armer. Han mumlet og beklaget at han ikke hadde fått ryddet opp i arkivet. Alt er hulter i bulter, sa han stadig. Jeg ba ham slappe av og sa at jeg kunne gjøre det, og nå får jeg sjansen. Det viktigste for ham på slutten var at han ville dø med øynene åpne. Han ville se inn i det til siste slutt. Han satte seg opp i det siste øyeblikket med vidt åpne øyne før han trakk sitt siste åndedrag.

Hjemme igjen. CNN Positive sender atter et tilbakeblikk i reportasjen om The Love Boat Project. I flere år ble en rekke luksuscruisere brukt for å bringe palestinsk og israelsk ungdom sammen. De ble seilt ut på de syv hav, dans, kommunikasjon etc. Det virket, nå er det ro i dette området som tidligere forstyrret hele kulturbalansen.

CNN Positive er en av de mest sette kanalene nå. I den tidligere verden ble de overkjørt av negativ informasjon,

hendene mine og ber meg slappe av i tre minutter. Jeg sitter helt stille og ser på de to representantene fra Velværesentralen i denne nye verden. Flotte, selvsikre og høyreiste kvinner.

Da hun tar av tapebitene, studerer hun dem nøye.

- Du har for lavt nivå både av serotonin og dopamin. Får du for lite nærhet og hudkontakt?

- I det siste har all min nærhet med andre skjedd gjennom klemmeritualene, men det er kanskje ikke nok? Jeg føler meg jo bra, det kan ikke være så ille?

- Nivåene er for lave, det ser jeg tydelig. Det er vår oppgave å se til at medborgerne har det best mulig. Sett deg mellom oss.

Jeg flytter over på sofaen, de tar straks rundt meg og begynner å kjærtegne meg. Vi kler av oss. Jeg trenger ikke å gå i detaljer, men disse kvinnene fra Velværesentralen viste meg alle sine kunster og ga meg mer hudkontakt enn jeg noen gang hadde opplevd. Da de har forlatt meg tar jeg på den gamles silkesløkk, den bruker jeg bare når tilstanden er på topp. Setter meg i sofaen med

en rykende varm søvndyssende urtete, ikke noen piller for meg takk.

Jeg skrur på veggskjermen. CNN Positive sender direkte konsertopptak fra Bagdad hvor det er ungdomsfestival. Det er den palestinsk-jødiske gruppa Lovebomb som opptrer. Gruppen har tatt planetens unge med storm.

Av Harald Medbøe

Spisestedet vegetarcafé

Man-ons: 14 – 21
Tor & fre: 14 – 20

Hjelmgate 3
0355 OSLO

Obs! Det går an å bruke Spisestedet som utstillingslokale. Vi hadde nettopp en stor billedutstilling i forbindelse med boken "Tre Grep og sannheten". Ta kontakt på telefon 22690130.

GONZOMAT, DEL 2

Langpanne

400 gr. Kjøttpølser

3 store tomater

4-5 fedd hvitløk

1/3 kremfløte

Purre

1 chilli

Nok poteter til å dekke langpannen

2 løk

Hvitost

Ta fram langpanna. Smør inn med smør. Finhakk hvitløk og chilli. De andre grannsakene kuttes opp i sammen med pølsene.

Begynn med potetene og legg alt sammen lag på lag. Tomatene øverst og ost på toppen. Ha i kremfløten etter at du har lagt i potetene. Ha litt pepper og salt oppå osten. Stekes i ovn ved 200 grader i 25 til 30 minutter. Liker du ikke dette ville jeg gått til en gastronom og sjekket smaksløkene mine.

Stekt ris de lux

Ris

1 pk skinke

1 boks bambusskudd

1 boks bønnespirer

1 gulrot

2 egg

Soyasaus eller østersaus

Begynn med å koke ris. Tell over hvor mange som skal spise og fastsett mengden med ris deretter. Når ris er kokt, hiver du den oppi ei stekepanne eller en wok. Åpne boksene og tilsett innholdet. Tøm ut vannet i boksene først. Skjær skinka i strimler og tilsett. Knekk egg og hell dem over. Rør rundt til egg har blitt stekte. Du er nå ferdig. Tilsett litt av en av sausene og middagen er i boks.

Wok-middag med saus

5 champingnonger

1 løk

Ris

1 paprika

Squash

Aubergine

Chilli

Hvitløk

1/2 kylling

Start riskokinga med en gang. Mens denne koker hakkes grønnsaker og kyllingen deles opp. Ta av skinnet først og finhakk dette. Kjør igang woken og kast alt sammen oppi sammen med litt olje. Det er ferdig på 5-10 min. Kast risen i Woken sammed alt annet og hell over sausen.

Saus: Ta en dæsj soyasaus, en større dæsj østersaus, en liten dæsj worcestershiresaus og til slutt litt shirachi chillisau i en bolle. Spe i med vann etter hvor tykk du vil ha den. Tilsett litt grovmalt pepper og rør rundt.

Etter sist gang har jeg fått mange forespørsler om oppskriften til pizza og hamburgere: Ring Stabburet og/eller Findus.

Mattipset: Dijonsennep.

Atle Waage

Alias

Captain Cook

Finanskrisen – Står verden vi kjenner for fall?

Er det ikke godt å se finansfolk rive seg i håret, skjære tenner og be til høyere makter? Daglig trykker avisene bilder av suicidale eks-rikinger og overskrifter om verdensøkonomiens historiske, dårlige tider.

Tekst: Øystein Gustavsen

Børsene stuper, folk mister levebrødet og banker går konkurs. Det er ikke godt å vite hva som kommer til å skje. Hva om banken din går ad undas og tar med seg dine penger i fallet? Går vi mot en ny depresjon? Får vi 1930-åra på nytt?

Årsaken

Det som har skjedd er at våre allierte i vest, USA, har delt ut en haug med usikre boliglån. Dessverre er det veldig mange som sliter med å betale renter og avdrag, og velger å gi opp. Bankene ender opp med en masse hus og boliger de ikke får solgt og går konkurs. Ikke det at jeg har stor sympati for USA og stormakter generelt. Amerikanerne og deres regjering har gang på gang brutt internasjonale lover. De har brukt kjernefysiske våpen mot sivile mål. De har gått til krig, kun for

egen vinnings skyld, men aldri har de måtte svare for seg i krigsretten. Stormakter er en trussel mot fred og frihet, og må bekjempes. Kort og godt er de imperialister i stor stil og fortjener å bade i svovel. Problemet er at de har bedrifter, penger og soldater spredt rundt i hele verden. Hvis de går på trynet, river de med seg resten av oss. Men hva innebærer dette for meg, deg og resten av "grasrota"?

Konsekvenser for deg og meg

Nå har det seg sånn at vi bor i et svært velstående land. Vi er nok langt ifra de som vil merke krisen mest på kroppen. Når det blåser som verst, er det de svakeste som rammes. Og som Norsk statsborger er du definitivt ikke blant de svakeste. For de rike har regjeringen garantert å erstatte alle tapte formuer, opptil to millioner kroner. Men hva med resten av oss? Det er slik at ikke alle sitter like godt i det. Det mest interessante for folk flest, burde være hvorvidt vi får beholde jobbene våre, at skolene ikke rammes og at helsevesenet består. Volvo-konsernet har f.eks. sparket 3000 ansatte som et resultat av krisen. Det er også surt å måtte selge huset pga. skyhøye renter. Finanskrisen er ytterst reell og kan ramme de fleste av oss.

Tiltakene

For å få økonomien på beina igjen, har enkelte land satt av penger til såkalte krisepakker. Krisepakkene skal hjelpe konkursrammede banker med langsiktige lån. Norges regjering har bidratt med 350 milliarder kroner, som i all hovedsak skal sikre de små bankene i landet vårt. Etter tiltakene blei satt til livs, har Oslo børs hatt noe oppgang, men det hersker fortsatt stor usikkerhet. Er verdensøkonomien i ferd med å rakne, en gang for alle?

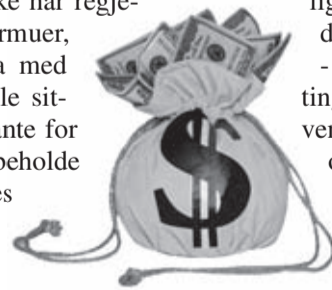
Til det beste

Hvis vi vender blikket bakover i tid, kan vi se at store økonomiske forskjeller og fattigdom fører til verdensomfattende omveltninger. Er den pågående krisen startskuddet til det neste revolusjon? Med eksempler som Frankrike, Russland og Tyskland, er det et faktum at folket reiser seg hvis og når det blir nødvendig. Og tar vi en titt på verdenssituasjonen i dag, ser vi at revolusjon er uunngåelig. Forskjellene på levestandarden i verden er såpass ekstreme at ingen skulle ha sovet godt om natta. I Norge tjener en gjennomsnittlig husstand 339 000 kroner i året etter skatt. I Eritrea, som er et av de fattigste landene i verden, lider hele 73 % av underernæring. Hvor lang tid kan det egentlig ta, før et snev av rettferdighet inntre på denne ellers kalde planeten? Det kan ta 10 - 15 - 2000 år, men heldigvis er det ingenting som varer evig. Vi kan selvfølgelig ikke vente at forskjellene skal jevnes ut av seg selv og dagens maktthavere gjør lite og ingenting med tingenes tilstand. De undertrykte må reise seg og kjempe for sin sak. Det er gjort før og både kan og vil gjøres igjen.

Ufyselige mennesker

Atomvåpen og tanks er ingen match for milliarder av sultende sjeler. Det største problemet er neppe å ta makten, men å bruke den riktig. Vi har nok av eksempler på at gode intensjoner ikke holder. Makten har endt opp på alt for få hender og undertrykkingen har fått fortsette. Det er mye som vitner om at mennesket rett og slett har en ufyselig natur. Er det i det hele tatt mulig for menneskeheten å leve i fred og harmoni? Vi får håpe det.

I mellomtiden kan vi bare vente og lytte til stillheten. Stillheten før stormen...

Kjære Bård Vegar Solhjell

Mitt navn er Kris Guttssønn. Jeg er Master i psykologi fra Universitetet i Oslo. Jeg leverte en masteroppgave i sosialpsykologi høsten 2007. Før, under og etter utdannelsen har jeg jobbet i barnehager, barneskoler, ungdomsskoler, videregående og på universitetet som lærer. Noen ganger fast og

noen ganger bare som vikar. Å jobbe med mennesker har jeg virkelig funnet glede i, men det er noe grunnleggende galt med barnehagen og skolen. Det begynner med at ingen kan svare barn på "hvorfors" og slutter med lærelystens død, for alt for mange.

På universitetet ledet jeg seminarer i sosialpsykologi og engasjerte meg i fagutvalg og programråd. Etter universitetet tok jeg pedagogstilling i en barnehage som jobber med omlegging til Reggio Emilia inspirert drift. Der sluttet jeg etter hvert. Å jobbe konstruktivt på en avdeling med 29 barn og 6 voksne gikk ikke for meg. For mange mennesker og for lite rom for alternativer.

På voksenopplæringen hvor jeg jobbet etter barnehagen trivdes jeg godt. Det er faktisk veldig givende å undervise fremmedspråklige, men ikke alle hører hjemme på voksenopplæringen. Hvorfor bør en pakistansk bestemor gå på skole? Og hva er de reelle mulighetene for henne å lære norsk uten at hun får undervisningen på morsmålet sitt? Og hva er farene ved å undervise noen på et språk som ikke er morsmålet? Disse spørsmålene plagde meg da jeg arbeidet der. Men det var verre at slike spørsmål er uaktuelle å ta opp lokalt fordi en slik beskjed ikke vil komme særlig langt på vei fra klasserommet mot politisk endring. Fordervelsen sitter dypere. Det er ikke helt uinteressant å diskutere hvorvidt skolesystem er en blåkopi av samfunnssystemet.

Å gå på skole og utdanne seg har ikke blitt verken friere eller hyggeligere. Overalt hvor jeg har vært har jeg hele tiden gjort den erfaringen at lærerplaner, vedtekter, forskrifter, økonomi og administrasjonen bestemmer pensum og eksamensformer. Som igjen legger så harde premisser at andre arbeidsformer enn lærerstyrt undervisning hemmer resultatene. Den nylige avholdingen av nasjonale prøver, for eksempel, var hårreisende. For det første måler ikke nasjonale prøver særlig presist hvor bra undervisningen er. For det andre så er det mange som er smartere enn både deg og meg til sammen som synes nasjonale prøver var noe dritt. Bare ingen økonomer. Men viktigst av alt: Jeg kjenner mange videregående elever som hater prøver generelt. Og hva faen er vitsen med å forpurre universitetet. Ikke en gang der kan man velge eksamensform eller pensum, og fagkritisk dag er en vits. Kanskje det er på tide å høre etter?

Pensum og eksamen er så innarbeidet at endring motarbeides av frykt for noe ukjent. Samtidig har man siden krigen (hvis jeg skal holde meg innen rimelighetens grenser) gjennomført reform etter reform. Alle med sikte på å løse det problemet at skolen ikke drives av lyst, men av nødvendighet. Ingen reformer har så langt gitt økt lærelyst: Rett og slett fordi frihet ikke var målet med disse reformene. Det virker snarere som om grepet har strammet seg rundt utviklingen av skolen og deres deltakere. Min hypotese er at de tilsynelatende læringsteoretiske begrunnede reformene som barnehage, skole og universiteter har vært gjennom har tjent helt andre formål enn de oppvoksede generasjoners mentale og fysiske sunnhet. Målbarehet, statistikkene, resultatene og kontrollen derimot, den har blitt betydelig bedre.

Å utdanne seg i Norge er å venne seg av med å vite hva man selv vil vite. Det er læreren og i siste instans utdanningsdepartementet og staten som vet hva du bør vite og hvordan du bør lære og testes. Dette er tilfelle hele veien fra barnehage til endt doktorgrad. Å søke kunnskap om noe annet enn det som er pensum blir i

beste fall ignorert.

Det viktigste verktøyet en lærer har er alltid hans egen relasjon til elevene. Og problemet en lærer møter først er å fange oppmerksomheten. Mange lærere velger den enkleste og mest tilgjengelige løsningen på relasjonsproblemet: lydighet til autoritet. Den med mest makt bestemmer. Heldigvis er det en del hyggelige lærere som ikke underviser på denne måten, men nesten alle lærere ser ned i gulvet når de må nevne pensum for å gjøre en ende på "hvorfors". Dette er en løsning hvor læreren ikke behøver å bruke seg selv, men heller bruker sin posisjon. Dette fungerer veldig godt i vårt institusjonaliserte samfunn. Det er det ikke tvil om. Elever vil vise respekt i ett slikt tilfelle, men

bare for posisjonen, ikke personen. Det kan fort bli problematiske konsekvenser av en slik praksis for læringsmiljøet generelt. Det er problemet. Hadde det ikke vært bedre om lærerne kunne se elevene inn i øynene når de må forsvare temaene og undervisningsmetodene. Fordi det faktisk var en grunn. Hva med litt mening i livet? Og hvem vet hva som er meningsfylt å lære for hvem?

I den skolen vi har nå er det ikke alltid mulig å forhindre at mennesker uten karakter og dyd skaffer seg posisjoner og makt. Lydighetsfokuserert organisering er ansvarlig for den lydige person. Å endre utdannelsespraksis kan være å hindre at den autoritære måten å tenke på forplanter seg til neste generasjon - og det er en endring som virkelig vil hindre fremtidige folkemord. Slik pedagogisk praksis er fredsarbeid. Dette er ingen nyhet lenger! Hvorfor løser man ikke utdannelsesproblemet når man vet hvordan man kan begynne?

Hva med å rydde vekk byråkrati og lydighet i oppdragelsen av neste generasjon, og innrede med utforskning, demokrati og etikk. Kan virkelig ikke læring organiseres an archon; uten hersker? Det gode læringsmiljøet innebærer i det minste kunnskapsanarki. Reggio Emilia og andre store eller små reformer vil imidlertid være frø som såes i steinjord om man ikke ser hvilke hindringer de møter gjennom sentralstyrte planer i stor og liten sammenheng. Lenger opp i skole og universitet vil nok mange få seg en trøkk om egenmotivasjon skal være drivkraften, men alle

vil finne mening i noe meningsfylt etter hvert. Det kan man dokumentere. Du vil ikke lenger kunne ta utdanning og jobb uten å egentlig være interessert.

Det er ikke stor forskjell mellom praksis i barnehage og skole. Alt begynner i barnehagen kan du si. Skolen i Norge har vært i konstant forfall etter at man sluttet med disiplin. Grunnen til at skolen sliter mer og mer er at den fortsatt er byråkratisk, men autoritetene mangler makt. Nå er det betimelig å påpeke at foreldre flest lider av samme syndromet (gjett hvorfor?). Vår barneoppdragelse rakner fordi vi fortsatt tenker autoritært men ikke lenger bruker tvang. Finnes det ingen andre alternativer enn pryl?

Universitetet er ikke noe unntak fra resten av utdannelsessystemet. Etter kvalitet- og kvantitetsreformen fester man stadig penere og mer internasjonale ord på hva studentene kan. Nå kan de faktisk snart akkurat det samme. Det er virkelig skrudd at man mener det er en bra ting at alle driver med det samme på et universitet, og at det bør dokumenteres. At stadig flere mennesker lærer akkurat det samme fra bunn til topp er ikke noe å juble for.

Hovedpoenget er at det eksisterende samfunnet ikke støtter den type pedagogikk man forsøker seg på å innføre. Endringene jeg ser er overfladiske. Det er på tide at noen griper inn med en vitenskapelig, etisk, kritisk og sta tilnærming. Med vilje til å gå i dybden. Å organisere en helt fantastisk skole er absolutt gjennomførbart, men eksamen og diplomer vil ikke lenger kunne sammenlignes kun kvantitativt. Tungvint? Ja, men sunt for hode. Man kan ikke sove seg gjennom en slik skole. Et slikt system vil belønne de sikre, ikke de usikre. Men hva med de som

er usikre spør den usikre? Og jeg svarer: Hvordan blir mennesker usikre? Og hvorfor? Motargumentet er ikke noe argument, men et dårlig spørsmål. Det finnes ingen grunn til å tro at de fleste mennesker er usikre i sikre omgivelser. «Motargumentet» illustrerer heller systemets selvrettferdiggjørende makt. Årsak og konsekvens blandes. Byråkrati er grunnen til svakhet, ikke omvendt. Kommunebyråkraten og statushierarkiet, lydigheten og vanen gjør at hele systemet gjør motstand. I barnehagen støttes tantenes vaner av kommunen og pedagogenes byråkrati, og fører til at Reggio Emilia (f.eks.) ikke blir den nye praksisen, men bare det nye pausefyllet.

Utfordringer er det man lærer av

Jeg vet kanskje ikke hvor landet ligger, men jeg vet hvor spaden er planta. Og det er min fot som står på den! Kjære Bård Vegar, jeg vil ha svar på tiltale! Det virker ikke som du vet noe særlig om kunnskapsutvikling eller riktig arbeid. Jeg utfordrer deg herved til tvekamp eller ordstrid. Hvis du tør tegne en sirkel i jorden. Du velger gren!

**Med vennelig hilsen
Kris Guttssønn**

"La de små barn komme til meg."

Anmeldt i kosekroken....

HVA??!

MUSIKK!??

Hawkwind - "Knights Of Space"

(Landmark label #74489, 2008)

Dette er et live-opptak fra den årlige julekonserten til Hawkwind på Astoria i London 2007, og er en dobbel-CD. Ganske mye kjøtt om beinet her etter at selveste ex-Gong-mann og "Levitation"-era Hawkwind (1979-80)-medlem Tim Blake er tilbake i gruppa på synth og vokal sammen med sjefen/grunnlegger Dave Brock på keyboard, gitar og vokal, og trofaste trommis Richard Chadwick, som har vært med siden "Space Bandits"-skiva i 1989. Noe forbausende er at Mr. Dibs og Jason Stuart er to nye rekrutter i Hawkwind. Stuart, som dessverre forlot denne jord og sitt legeme nylig og altfor tidlig, men som har etterlatt seg mye flott keyboard, om enn et

noe overdådig, og symfonisk, pianospill, må en si. Mr. Dibs er hyret inn på bass og vokal fra den Hawkwind-inspirerte gruppa Spacehead, etter at den blonde Lemmy-kloning og Rickenbacker-"bass assassin #2", Alan Davey, forlot Hawkwind igjen sommeren 2007 for å konsentrere seg om solo-utgivelser og gruppa hans Gunslinger. Noe nytt i settet siden sist vi hørte live Hawkwind? Låten "Space Love" dukker opp her for første gang og er så typisk Hawkwind at det blir parodisk (altså, de ER hippier som bruker spesiell hippie-guffe fortsatt i 2007) - "I want some of your space love, I want some of your space love!", men det svinger jo, jeg er glad de fortsatt gjør unna litt tidløse pop-refreng greier; jeg inntar vel Bubblegum med måte ellers. Det er spennende også når saker fra "Alien 4"-skiva fra 1995 kombineres med "Robot" (fra klassiske "PXR5", 1978) som begge handler om implants og robotikk og fri vilje, fritt hentet fra Asimov og fortsetter der tidligere pønk-vokalist Ron "Bastard" Tree slapp med sine eksentriske sceneopptredener med Hawkwind på siste halvdel av 90-tallet. En kan tenke seg kostymene og maske-danserne og mimene på scenen slik Hawkwind alltid har på konserter, som tradisjon så og si. "Paradox" får en underlig symfonisk pianointro, det er kanskje her avdøde Stuart viser best at piano ikke hører hjemme istedenfor ekte mellotroner slik "Hall Of The Mountain Grill"-originalen fra 1974 hadde på denne monster-klassikeren. Masse overdådig symfo-rock og science fiction-poesi for alle gjenlevende earthlings med et smil om munnen, ja. "Knights Of Space" anbefales kanskje mest for kompletistene der ute, og den er også gitt ut som ikke-eksisterende dobbel vinyl samt som en speilblank DVD som faktisk er spiselig (den er faktisk det, for de som bruker se-vitaminer) i alle lisens-regioner, inkludert Norge.

Jet Jaguar - "3rd Millenium Power Drive"

(Overlord Records label # CDX02, 2008)

Amerikanske cyber-rockere Jet Jaguar ga ut en aldri så liten undergrunns debut-klassiker i Hawkwind-kretser i 2003 på det italienske Black Widow labellet, en debut som var hentet fra mange live-opptak rundt om i sørstatene der de er fra (Oklahoma eller Arizona, en av delene om jeg ikke tar feil), mikset inn med en studio Pink Floyd-cover ("Set The Controls For The Heart Of The Sun") og en Amon Düül II studio cover ("Archangel's Thunderbird") som bonusmateriale - nemlig plata "Space Anthem". Sammen med, om ikke i kjølvannet en generasjon seinere, andre amerikanske grupper på 90-tallet som Alien Planetscapes (New York), ST 37 (Texas) og Pressurehead (Los Angeles) har de vært flasket opp på Hawkwind, Chrome og krautrock osv. i et moderne lydbilde av digital apokalypse og rå kyborg-krigersk rom-rock. Men, denne siste utgivelsen merkes littegranne nedturen allerede. Gruppas leder, Charles Van Der Kree har også gitt ut en soloplate jeg ikke har hørt, og den er visst 'true' i Jet Jaguar stil. Også gitt ut på det egne Overlord-labellet, som med denne utgivelsen, er det en hjemmelaget CD-R med lavoppløselige data-utskrifts-inserts det er snakk om. Tydeligvis har ikke Jet Jaguar fått noen verdige platekontrakt-napp hos noen 'virkelige' labels etter "Space Anthem". Merkelig nok, da den ihvertfall var for en kritikkersuksess å regne. Vel,

vel. Den siste skiva er da bare nesten bra nok den, uansett, untatt at de fleste låtene er så fordømt lange og alle tekstene er i samme bane om å overta galaksen eller krige om verdensrommet, det blir litt drøyt, og faktisk ganske ensporet og kjedelig etter to-tre sanger. Der debuten hadde mye forskjellig spennende saker er dette et øs av klisjeer etter klisjeer i sjangeren. Kjøp heller "Space Anthem", den holder i lange baner, fordi gimmicken funket bare en gang for disse gutta.

The Legendary Pink Dots - "Plutonium Blonde"

(ROIR label # RUSCD8305, 2008)

Oppstått høsten 1980, og ikke sammenlignbare med noen andre grupper eller musikk-kollektiver, med tidens tann har selve erke-esoterikerne i The Legendary Pink Dots med sin massive diskografi skapt et helt skyggelagt univers av tallmagi, kokainhallusinasjoner, marionettmennesker, LSD-flashbacks, dystopiske konseptplater fremført som undergrunns teater, fiktiv filmmusikk, futurisme, og eksperimentell elektronisk lyd, marerittaktige tegneserieunivers, saluterende under de tre månefaser, ny, ne og hel, som det heter i disse mystikkens illuminati og englers budbringeres reflekterte lys, som guder fra Euro-beatnik-gnostiker-losjer og apokalypsens drømmemakere på 80-tallet, er The Legendary Pink Dots post-pønks underjordiske Druider "de rigneur". Edward Ka-Spel og Silverman har alltid vært den drivende og kreative kjernen i gruppa, og anno 2008, fortsetter de gruppa med nyere hjelpere som Niels Hoorn og Raymond Steeg, da denne opprinnelige engelske gruppa har holdt til i Nederland siden midten av 80-tallet. Så det er tid for en ny LPD-plate, og de to-tre siste har ikke vært så bra. Hva nå? Det virker som de har returnert litt tilbake til LPD's 'klassiske' begynnelse mht. arrangementer og spede lyd-gadget-eksperimenter i et nakent elektronisk landskap, og de har fornyet seg et hakk og skuer tilbake samtidig. LPD er ekte kunstnere som kan trekke fram det obskure av detaljer i hele følelsesregistre: fra tortur til lykke og frelse i enhver form, plukke ut avvik, og skille ut det negative eller det som er underlegent, spotte det, eller hedre det positive, det er for melankoliens mester Ka-Spel ingen hindring. Det er ofte vakker musikk forkledd som det motsatte for uinvidde, som med registeret er det kontrastene i tekst og i musikk som er stort. Det hele er litt dystert og lavmælt denne gang, det eksploderer ikke akkurat ut i twisted konseptplate psykedelia som "Asylum" (1986) eller i storslått og futuristisk spacerock som "From Here You'll Watch The World Go By" (1997), men ligger nærmere tidlige 80-tall ala "Brighter Now" sitt litt roligere og depressive og smarte elektroniske undergrunns pop, krysset med et dystert og oppdatert industrielt landskap som på "All The Kings Men" (2002). Navlebeskuende sjøltortur altså. Vel, jeg har kun klart å sammenligne LPD med LPD, there is no other way! Anbefalt uansett.

Tiamat - "Amanethes" (Nuclear Blast label #27361 20138, 2008)

Lyst til å finne ut hvordan det er å bli presenil? Har Johan Edlund i svenske Tiamat gått helt fra sans og samling? Svovelkisen i Tiamat som jeg trodde det hadde rakna helt for da "gruppa" ga ut "Judas Christ"-albumet i 2002, en kjedelig plate som var et tannløst og middelmådig og svært så feilslått pop-frieri til massene av ravende fjortis-metall-frelst ungdom med kommerseradio-vennlige låter som "Vote For Love". Det kunne vært en ny "Him" med sin Love Metal, men jeg svarer med et sort vakuum av evig hat, så....Siden Tiamat som ga ut den vakre og velproduserte undergrunns hit-skiva, gjennombruddet "Wildhoney" i 1994, en episk og storslått rock-plate Tiamat all-

tid vil måles opp mot, har Der Führer Johan blitt en utbrent hasbeen, med syltynne alibier for å selge skiver i Helvete. En noe skallet og skummel Pinhead-rocker og Hellfire-club-medlem med (skole-)stil fortsatt, et trekk som kunne vært så mye bedre hadde han ikke mistet alle hjernecellene sine og blitt presenil, sånn som undertegnede nesten ble av øl. Hva har skjedd? Noe helt tragisk! Ewig pinsel på denne nestengrønnsaken av en rykende demontrubadur i israelsk torturkammer, for denne pregløse og deprimerende CD'en er en pisslunka utgave av Tiamats tidligste storslåtte og vakre, gudehellige og drømmende svartmetall (som f.eks."Sumerian Cry" (1989) og "The Astral Sleep" (1991)), med lite av Tiamats seinere Pink Floyd-inspirerte suggerende eposmusikk igjen, en epoke som endte med den litt blandede, men absolutt kvalitative "Through The Gates Of Deeper Slumber" fra 1997, den gangen Edlund skulle bli en...HAHAHA, en råtten men vakker hippie! Men nei, "Skeleton Skeletron" fra 1999 var en aldri så liten endetids-dystopisk og apokalyptisk klassiker, med noen virkelig magiske øyeblikk, og etter den har Tiamat blitt en aldri så kvalitetsmessig nedtur... og så inn med denne blodpølsa av en comeback-skive som heter "Amanethes", hva enn i Helvete "Amanethes" betyr, og dette er nesten perverst dårlig old-school Tiamat, kombinert med dvasker "Judas Christ"-aktige ballader. Det er nesten verre enn når Metallica driver og ronker for gamle fans nåtildags, jeg gir et svakt terningkast 2 av 6! Jeg håper Edlund får litt kyllingsuppe og blir bedre, en iglekur eller noe, slutte med stoff, ett eller annet, for de flau tekstene er noe av det fjerneste jeg har hørt og musikken er overprodusert,

repetitiv og... vel, alt jeg kan si er "Jalla jalla"!!! ("It's better to burn out than to fade away!" sitat filmen "Highlander", 1986!)

- Charlie XYZ
Mövenpick

(royalistradio@hotmail.com)

En anmeldelse av filmen om Baader Meinhof

Sja-sja-sjarlatan! Sja-sja-sjarlatan! Roper demonstrantene bak sperringene. Vi er i Vest-Berlin 2. Juni 1967. Den iranske sjahen er på besøk. Vi vet (eller aner) hva som kommer til å skje. Sjahens sympatisører går løs på demonstrantene, og demonstrantenes forsvar blir politiets unnskyldning.

av AnarkLusifer

Fra demonstrasjonen følger vi voldsspiralen som fulgte Rote Armee Fraktion (RAF) og det tyske politi og rettsvesen i lang tid. En voldsspiralingen av de ville stoppe. Filmen suggererer og engasjerer, det er masse skyting og pupper hele veien, og et par flotte kampscener. Og husk kjære unge og gamle frustrerte når dere drar og ser den: Dette er ikke fiksjon.

Jeg fikk i hvertfall noe å tenke på og skrive om. Men jeg synes ikke detaljdiskusjonene rundt karakterer og troverdighet, fakta og konspirasjoner er særlig spennende. Dessuten synes jeg heller ikke det er spesielt sjokkerende at noen kan tenke slik de angivelig gjorde i RAF, ikke om man ser det i forhold til hvordan verdens økonomiske elite tenker. Jeg vil heller reise et annet spørsmål.

Hva sier det om samfunnet vårt at man kan lage en film som dyrker RAF som helter uten at noen frykter for opprør i befolkningen? Har fornuften seiret eller har staten bare bedre kontroll?

Akkurat nå er klokka sju minutter over to. Fullmånen lyser inn på kjøkkenet mitt hvor jeg sitter og drikker nypete med honning. I byen sover alle mann og jeg skriver det du leser nå. Følelsen jeg sitter igjen med etter å ha sett Baader Meinhof filmen gjør meg virkelig manisk depressiv. Jeg er en melankoliker, ihvertfall på papiret, med tidvise hyperaktive og oppstemte utbrudd. En ganske typisk akademiker uten avansmuligheter. Heldigvis (!) er jeg ikke ensom. Så, etter å ha ristet av meg selvmordstankene, begynner jeg heller å vurdere om jeg kunne ha organisert en gruppe intellektuelle geriljakrigere. Kunne jeg ha drept en politiker? En korrupt politimann? Ranet en bank? Og virkelig ha følt at jeg utførte rettfærdige handlinger? For det ville det ha vært. Det er jo ikke akkurat som om verden har blitt bedre

siden Vietnamkrigen. I mine øyne har verden blitt verre (målt i antall løvetann). Jaja, men ingen mål helliger voldelige midler, hører jeg. Reeekti... Nå, gå og fortell det til de norske politikerne som ikke stopper norsk våpeneksport (som fortsatt vokser). Kan jeg ikke argumentere på den måten sier du? Du kan stikke Jørgen Habermas langt opp i ræva, han har ikke peiling på hverken sannhet, løgn eller retorikk. Jørgen Habermas har skikkelig peiling på sunn fornuft. Og det er derfor politikerne elsker ham, ingenting er så effektivt som å anklage folk for å være ufornuftige. For meg er Jørgen

Habermas en sosialvitenskapens Einstein. Smart, men uten evne til å tenke realistisk om verden. Jeg har nyheter til dere: sunn fornuft kan ikke stoppe det teknokratisk kapitalistiske samfunnet som lyver frihet på oss alle! Vi skulle selvsagt alle ønske at sunn fornuft kunne frigjøre oss. Det er kanskje derfor vi klamrer oss til den og skriver side opp og ned med stadig mer detaljerte analyser av det som skjer rundt oss, om hva vi kunne ha gjort og burde gjøre. Jeg er faktisk ganske sikker på at det er hundre prosent mulig å organisere et fredfullt og demokratisk felleskap hvor alle (ALLE!) kan ha det helt ok. Og at det allerede er skrevet mange brukbare bøker om det. Det er rett og slett bare slik at de som sitter med makt ikke vil dele. De deler gjerne ut penger og velstand, men det er én ting de aldri deler, og det er makt til å bestemme. Vi har det selvsagt godt i Norge, men man er ikke fri til å gjøre noe særlig annet enn å sitte på karusellen og spise sukkerspinn. Fredsnasjon sier du... ILDFNYS!

Så hvorfor tar vi ikke til våpen, slik RAF gjorde? Hva er det som stopper

oss? Kan vi ikke samle massene til en demonstrasjon? Æsj! Tiden for de store bevegelsene er over (for de fleste i Norge). Det er først og fremst stillheten som dominerer. Og det er jo bra å slippe bank, eller risikere å bli drept for politiske synspunkter. Ingen blir hørt på av politikerne lenger, men vi kan faktisk mene hva vi vil, og skrive det. Hvis du er flink kan du til og med få masse penger til å forske på noe som aldri vil resultere i handlinger. Uten å risikere noe særlig hets en gang.

På den annen side så er det slik at muligheten for overvåkning og kontroll er mer forfinet i dag enn da. Så godt som alt man gjør i dag er sporbart av staten. Det var i så måte ganske morsomt å se en gjengivelse i filmen av hvordan politiet tok i bruk datasystemer for å finne ristene i filmen. Det var interessant å se hvordan etterforskerne angivelig tenkte, for slik tenker de i dag også. Og dette er desto mer skremmende fordi verktøyene disse svina har i dag, er enda bedre. Selv om terror selvsagt fortsatt er mulig, er det likevel (og heldigvis) ikke mange som er så fanatiske at de ville ha ofret andres liv for noe som helst. Eller tenkt at man kunne få utrettet særlig mye før man ble tatt. (Politi) Staten har mer kontroll og folk flest er enda lydligere.

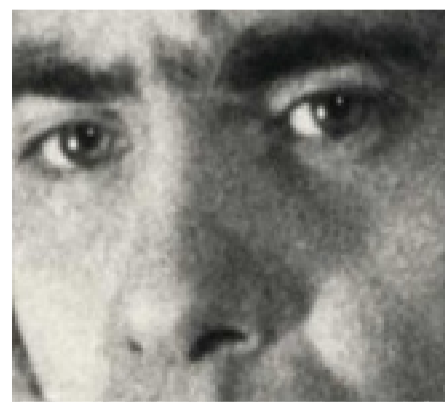
Jeg vil ikke oppfordre anarkister til å gripe til våpen av noen grunn. Det tror jeg er skikkelig dumt. Jeg håper at de fleste som forsøker å tenke alternativt i dag faktisk tenker litt mindre og konsentrerer seg om å finne noen nisjer og rom de kan overleve i, slik at akkurat den kunnskapen om hvordan de lever også gir neste generasjon lykke. Se filmen og tenk på det. Det RAF utrettet var stort, og mange blir nok fristet til

å tenke større. Drit i det, tenk mindre. Det vil gjøre både deg og de rundt deg lykkeligere.

Så til slutt noen ord til drittsekken på toppen: Alle dere reaksjonære maktjævler som fortsatt glemmer dere rundt omkring. Dere burde tenke mindre også! Og jeg vil avslutte denne anmeldelsen (?) der filmen sluttet. Med selvmord. (Hvis det var det.) Jeg oppfordrer herved alle de som er med på å drive den sinnssyke samfunnskarusellen til å ta selvmord. Gå bak låven. Still deg på kanten av bæsjetanken og skyt deg selv og bli gjødsel først som sist.

Siden det kan være uklart hvem jeg mener så kan jeg bidra med en liten liste over de fascistene jeg mener burde ta livet av seg for ugjerningene de har gjort og gjør:

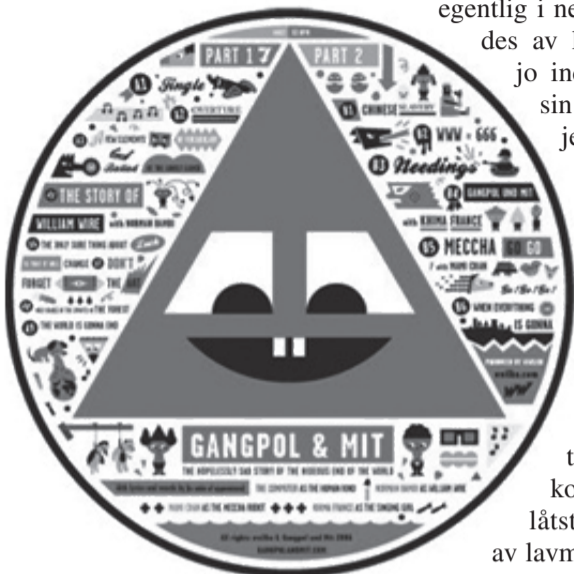
1. Kjell-Magne Bondevik, Norges fremste krigerprest, for barnet han ikke vedkjenner seg. Alt for Norges fineste kontor!
2. Carl Ivar Hagen, Norges fremste hat-spreder, for å ha støttet og blitt støttet av Apartheid. Jeg håper du sklir på kanten før du rekker å trekke av.
3. Direktør Johs. Norheim i Nammo Raufoss, for å selge 12,7 brannammunisjon. For ham er det viktigere å følge regler og beskytte økonomiske interesser enn å være menneske.

10100010110111010101110001100011101000110010110011100010101001110100010101000110110010101100100110100

Usakelige vurderinger av lydsekvenser som du kan høre GRATIS på nettet

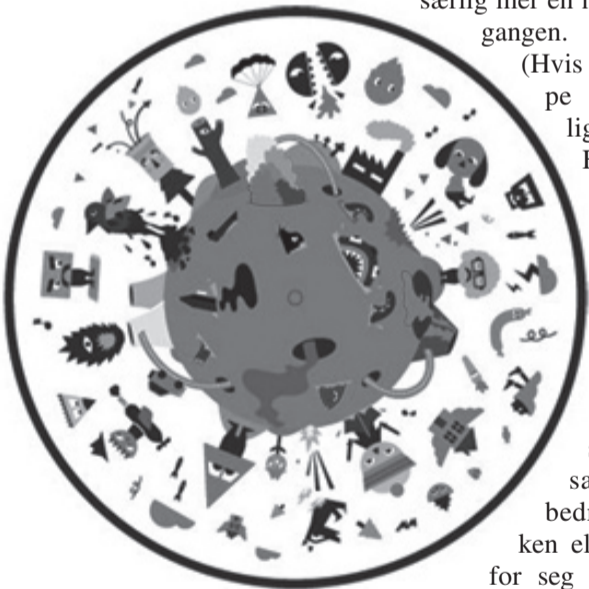
Hvis du som, jeg har en tilbakevendende følelse, grunnet at musikk hele tiden stivner i en fast form, av at alt høres likt ut, så må vi hjelpe hverandre. For selv om vi egentlig i nettalderen overvel-

des av kreativitet, så har jo indie musikken fått sin faste form, og når jeg hører på det^a nå, blir de gode låtene ødelagt av de altfor gjenkjennelige genre trekk. Det hele minner om hvordan jeg fikk grunge litt ødelagt, da jeg oppdaget at nesten alle de bandene konsekvent hadde en låtstruktur bestående av lavmælt mumling med mye «store ord» på verset, og skriking på refrenget. Altså, stygt sagt: Alanis Morissette.

Derfor vil man for å helle balsam i øret ha noe annerledes, og vi håper våre tre forslag kan gi dette til den ihvertfall ikke helt fanatisk overinformerte leser.

Første forslag er Gangpol & Mit. Litt skyldig i indie tull er de, siden de har en aggressiv blanding av det søte og det støyende, men hvis du kunne tenke deg lit manisk elektronika, som er cachy uten å gjenta seg selv i noe særlig mer en noen sekunder av gangen.

(Hvis vi må namedroppe en gruppe som ligner så velger vi Fantômas) Som introduksjons låt anbefales «Chinese Slavery», helst med video til da denne er en syrlig og fin animert greie, som får frem sang tematikken bedre, da musikken ellers går vel fort for seg for den analyse anlagte. «Go back to work!» fungerer som en fin ironi over arbeidsamfunnet. Liker du denne sangen så klarer du å finne flere selv.

Var dette derimot for søtt, kan du prøve ut Gazormass. Denne artisten kommer fra samme label (wwilco, et tysk-fransk samarbeid) men er meget mer preget av aggresjon. Sjangeren er definitivt noise, og anbefales når du er sint

av/på sinnabrus. Selv om man da må passe på, siden fyll, ivrig hodenikking og grindcore går hardt utover nakken. Denne iltre artisten må du hente på ekle, ekle myspace, og du får ikke lov til å høre på noen av låtene hvis du ikke starter med «sett inn riktig tittel»

Selvsagt er godbiten spart til sist, og denne kan faktisk anbefales til alle^b nemlig den vidunderlige «Alone Together». For hvis du som meg irriterer deg over at moderne (f.eks matal og ambient) artister ofte forbinder «klassisk» musikk, med enkle suppe saker gjort på strykere, som glir like glatt inn i en hotell lobby

som holywoodfilmer, så er dette noe for meg, og dermed deg. Ikke dermed forstått at dette er bråk, tvert om, men pianomusikk, kan og er ofte mer komplekst enn progrock.

For denne japanske artisten spiller (eller sampler, hva vet jeg) ekstreme piano prestasjoner, (det er selvfølgelig laget på data, da ingen mennesker kan spille sånn, enda) som samtidig er veldig behagelige. Men ikke bare det, titt og ofte forvandles en av de nydelige tangentene om til en desperat glass sommerfugl, som flakser febrilsk i noen sekunder før den, fordi musikken skal videre, blir en tangent igjen. Denne pompøse metaforen kan, om du er en teiting, oversettes, med at lyden blir skrudd med, ala Apex Twin.

I tillegg utfylles lydbildet desverre, med diverse electronica elementer og beats.

Resultatet, blir musikk du gjerne vil våkne til om morgenen, men som samtidig fører til at du er full av energi og abstrakte tanker innen du har fått av deg pyjamasen. Jeg anbefaler ikke her en enkelt sang, for jeg er nyfrelst, men for å høre det pianoretet jeg snakker om prøv «Human beings», «the art of broken piano» eller «bara no kodoku». Det eneste skåret i gleden er at du også her må gå på myspace for å finne det.

Trenger du etter dette, litt rusk i øret igjen, så kan du jo, mens du likevel har skitnet deg til på myspace, kose deg med litt god gammeldags blues, av garage typen: Svenskene i Deltahead. Beste låta er «don't move to findland».

-roTor

(Endnotes)

a Red: skribenten sikter her til, den andre (evt. 3-4 kommer an på hvor nerdede du teller) bølgen av idie musikk (2001->6/7, som kjennetegnes av et forsøk på å være for søt for mtv, som subvensjons taktikk, og mye bruk av elementer fra barndommen. For eksempel lyder fra dataspill, lekeinstrumenter og sampling av tegneserier ala transformers.

b Red: vi går ikke nødvendigvis god for skribentens oppfattelse av hva som er fordøyelig og/eller ønskelig for almuen. Han tar ikke nødvendigvis feil. Men han aner ikke hva han snakker om.

På tide med et virkelig knull!

Om medievirkelighetens avsexualisering av kvinnekroppen

Vi lever ikke i en seksualisert tidsalder, som så mange later til å tro. Nei, snarere er vi i dag **avsexualiserte**. Utvilsomt gjelder dette særlig **kvinnekroppen**: Moderne kvinner lider i dypet av sine legemer ved å ha mistet sin selvfølgelige status som sex-objekter. Og mannen er av samme grunn redusert til en patetisk slappkuk, som alt hva han river og sliter ikke er kar for sine drifter når det virkelig gjelder. Men fortvil ikke: Sannelig jeg sier dere, noe er i ferd med å skje. Det strammer igjen i buksa, vi går mot lystigere tider!

På 70-tallet stormet illsinnte feminister inn på Narvesen og røsket med seg pornobladene som de deretter gjorde opp gigantiske heksebål på. Slik protesterte de mot noe de kalte "sex-objektiveringa av kvinner". Kvinnen ble, ifølge disse feministene, gjort til mannens sex-objekt ved at denne pornografien fikk eksistere i kulturen.

Nå kan man undre seg hva som er så galt med å være sex-objekt? Har ikke kvinner alltid vært mannens sex-objekter, og vice versa? Ønsket ikke både menn og kvinner å være hverandres sex-objekter, å være seksuelt attraktive for hverandre, lenge før Narvesens tid? Jo, de gjorde det. Likevel kan de fleste av oss (innrøm det da, gutta!), når vi vil være riktig forståelsesfulle, fornemme hvorfor disse 70-tallsfeministene reagerte på pornobildene i Narvesen. Vi forstår noe av deres "gut reaction", selv om begrunnelsen deres virker mildt sagt usammenhengende. Så hvordan kan dette ha seg?

Med overhengende fare for å virke belærende, vil jeg foreslå å forstå femi-

nistenes pornohat på et litt annet grunnlag enn det de selv postulerte. (Med andre ord vil jeg være så smakløst uforskammet å *psykologisere* dem. Noen ganger er det så herlig å være ufordragelig bedrevitende). Det som dypest sett provoserer kvinnesaks-kvinnen ved å se smekre kvinnekropper nakne og struttende i kiosken, er ikke at hun (og kvinnen generelt) derved gjøres til sex-objekt (for det er man allerede), men tvert imot: at hun *avsexualiseres* derigjennom.

Formelen for sexy

Avsexualiseres, sier jeg? Just. Ved at nakenbildene fremstiller, og gang på gang insisterer på, et kroppsideal som slett ikke alle kvinner er i nærheten av å passe inn i, avsexualiseres den jevne kvinne. Bildene snevrer inn et kvinnekroppsideal. I sum kommuniseres da dette: Det er de kvinner som lever opp til disse veldreide proporsjoner som er seksuelt attråverdige. Kvinner med en annen kroppsutforming avsexualiseres

dard. Dette er altså vel å merke ikke noen objektiv sammenheng, men bare måten de seksuelle reproduksjonene av kvinnekroppen har blitt mottatt i vår kultur opptil nå. Og, som jeg kommer til etter hvert, dette kan gjerne være i ferd med å endre seg...

Ingen var i tvil om at Madonna og Prince var kåte når de tørrjokket over hele scenen. Dagens popartister derimot, virker ikke kåte i det hele tatt, de er "sexy" fordi det er en del av gamet, og har ingen dypere grunn mellom beina.

Jo snevrere det signaliserte kvinnekroppsidealet er, jo mer avsexualiseres den vanlige kvinne. (Og i en parentes bemerket: Dette evinnelige fokuset på akkurat porno, på fullstendig avkledder kvinner, er egentlig ganske misvisende. Det (i dobbel forstand) *snevreste* kvinnekroppsidealet finner man ikke i pornoen, men i kvinnebladene, på catwalken og på reklameplakatene. Det er også her, i den kjøttløse, spiseforstyrrede prototyp, den mest groteske fornektelsen av kvinnens naturlige former kommer til uttrykk. (Man er nærmest fristet til å kalle det et *androgyn* kroppsideal). Den ekte pornoen blir rene mangfoldsfeiringen i forhold. Men la nå det ligge: Vi lar tvilen komme tiltalte til gode, og velger å tro at bål-brennerne ikke var seg mangfoldet i pornoen bevisst. Vi antar dem (med en svær porsjon psykologiserende velvilje) først og fremst å ha reagert på den kommersielt *ensrettede* kvinnekroppen, som vel tross alt var den mest iøynefallende i 70-tallets Narvesen).

Ta meg som jeg er!

Feministen har blandet kortene, og vil derfor ikke innrømme at det er nettopp å være et sex-objekt hun vil. Men spør du henne i enerom etter å ha fått hennes tillit: Ønsker du at menn skal attrå deg *sånn som du er*? Se da får du kanskje høre en myk hvisken: Jaaa.

Nettopp, slik må det være. På 50-tallet tok enhver normalt sunn kvinne det

for gitt at hun var tillokkende for menn. Slik er det ikke lenger. I dag lider kvinnen av å ikke lenger være mannens sex-objekt. I mindre grad er kvinnen selv sexy, snarere bedømmes det seksuelle (kun) etter alt spjåkeriet man foretar seg for å nærme seg idealet (sminke, sol,

silikon og all denne overdrevne imitasjonen).

Joda, og dette fins det vitenskapelig belegg for også. En studie av psykologene Gutierrez og Kenrick fra Arizona State University ble utført på følgende vis: Et utvalg menn (blant beboere på studenthybler) ble, etter først å ha sett ulike TV-programmer, vist bilder av potensielle "blind dates" og bedt om å gradere utseendet deres. Det viste seg at de studentene som nettopp hadde sett Charlie's Angels (damer dreid rundt kroppsidealet) var langt kresnere i anslaget enn dem som bare hadde sett et vanlig, kjedelig TV-program. Se det. På fagspråk kalles det kontrasteffekten. Nå kan vi som ikke selv er kvinnesakskvinner bedre fatte deres vrede. En avsexualisert verden er slett ikke trivelig for noen, det forstår seg.

Dette setter jo pornobålene i et helt nytt lys. Nå er de plutselig forståelige. Betyr det at man som liberal sex-tilhenger må begynne å bifalle denne skremmende fremferden fra vår dystre og uhumske fortid?

Alle fristerinner på bålet!

Her gjelder det å beholde fatningen. Vi bør ikke brenne barnet med badstua. Å (bedrevitende) forstå en beveggrunn er ikke det samme som å gå god for handlingen. Brenner man et uttrykk, forhindrer man også den progressive dialogen i å utvikle seg. Slett ikke bra. Vi må heller ikke glemme at fenomenet

På 50-tallet tok enhver normalt sunn kvinne det for gitt at hun var tillokkende for menn. Slik er det ikke lenger. I dag lider kvinnen av å ikke lenger være mannens sex-objekt.

im so fucking beautiful

i samme slag. Den jevne kvinne taper sin seksuelle kraft qua kvinne; man er tiltrekkende ikke fordi man er kvinne, men bare i den grad man ligger nært opptil det spesifikke, relativt snevre, kroppsidealet.

Riktignok skjer ikke denne prosessen med noen nødvendighet, for både bildenes damer og kvinner i andre fasonger kunne vært attraktive samtidig. Men i praksis kan man likevel si at det forholder seg slik. I praksis har alle disse bildene, ved sin *dominans* av den billedlige reproduksjonen av seksualitet, signalisert overfor oss å ha funnet *formelen for sexy*. For kvinner i andre fasonger er ikke representert, og mengden av reproduksjoner av "sexy" jålebein gir inntrykk av at dette er stan-

ensretting fungerer relativt. Altså, hvis man brenner bort et spesifikt kroppsideal har man ett mindre å stille som alternativ når et annet tar dets plass, og er følgelig i verre uføre enn man var. Ifølge pornobålenes logikk måtte egentlig ethvert kvinnekroppsideal brennes (fordi ethvert ideal før eller siden ville være mer dominerende enn de andre), hvilket til syvende og sist ville gjøre kvinnekroppen som sex-objekt, og dermed all sex-lyst overfor kvinner, umulig. (Alle fristerinner på bålet! Og for øvrig: Den velkjente strategien med å

vert? Hva impliserer den foregående tankerekken om *menns* seksuelle situasjon i vår tid? (Har noen tenkt på det?)

Inntrykket er ikke akkurat av seksuelt nysgjerrige erotikere. Ikke livsnytere med appetitt for kvinner, snarere en flokk patetiske sengevætere som ligger på hybelen og drømmer om Charlie's Angels i stedet

Det "sexy" som mediebildet legger opp til, er styrende bare for sengevætere og hobby-onanister. Ergo er det ingen grunn til at det fortsatt skal ligge status i dette sølet.

dekke godbitene til bak hijab og niqab følger selvsagt et helt tilsvarende innnevrende tankespor). Man kan ikke legge skylda for ensrettingen på den pure eksistensen av ett slags kroppsideal, for selvsagt har denne slags kropp all rett til å være sex-objekter liksom mye som andre. Man får ikke bukt med ensporetheten ved hjelp av ren eliminering, snarere stimulerer en slik fremgangsmåte ytterligere ensretting. (Dette er lærdommen fra alle revolusjoner). Kommersiell ensretting av kvinnekroppsidealet bunner ikke i eksistensen av det spesifikke kroppsidealet som er dominerende, men i mangelen på fantasi og innlevelse i alternativene. Alternativene bortfaller som fristende; man kan altså si at kvinnekroppsidealet som sådan snevres inn. Avsexualiseringen pågår. (Her har vi fått bekreftet det gamle visdomsord at lykken avhenger av fantasi i sexlivet...)

Lidderlige løyer

I stedet for heksebål, som jo er en autoritær og usympatisk aksjonsform, foreslår jeg å tenke dette litt videre. For hva sier for eksempel Gutierres og Kenricks psykologiske studie om *mennene invol-*

for å gå ut i livet og nyte.

Ikke seksuelle enere, men sutrete mykonanister som klager over at jentene på campus ikke ser ut som de på musikkvideoen. Altså noe av det fjerneste fra det seksuelt struttende mannsideal man kan komme.

Ingen menn vil, ved bare en anelse selvrefleksjon, ønske seg inn i denne kategorien. Som mann er dette hjelpeøst ynkelig oppførsel. Det trenger du ikke være macho for å innse.

For seksuelt nysgjerrige menn (med sans for kvinner) er det altså bare en lystig utvei: Å *resexualisere* kvinnen, dvs. å gripe fatt i den deilige kvinnekroppen som selvfølgelig har vært der hele tida (bare i de fleste tilfeller ignorert av idealbildet). Lever man i den virkelige verden heller enn bare gjennom reklamens kvinneideal, er man TV-produsentene langt overlegen i lidderlighet.

Alt ligger til rette for dette. Det popkulturelle medias "sexy" er blitt så usigelig kjedelig. Disse damene som fyller reklamene har jo ingen spenning i seg. De er sexy fordi de *skal* være det. Det er ingen kåtskap over noe av dette. Her har det skjedd en vanvittig forfallsutvikling bare i løpet av skarve

10-15 år. På 70-tallet var det popkulturelle sexidealet en slags ukritisk frigjorthet (impulsiv gang-bang på fest o.l.). På 80-tallet kom en reaksjon mot dette litt bondske, grisebinigeaktige sex-kjøret. Nå ble *spillet* igjen introdusert, med sexy koder, sminke og bekledding. Men ingen var i tvil om at Madonna og (spesielt) Prince var kåte når de tørrjokket over hele scenen. Dagens popartist derimot, virker ikke kåte i det hele tatt, de er "sexy" fordi det er en del av gamet, og har ingen dypere grunn mellom beina. Faktisk kunne de like gjerne vært mannequinner. Lysten føler seg ikke stimulert i dette medielandskapet. "Sexy" har ingenting med sex å gjøre, det er ikke annet

enn et rent statussymbol. "Se hvor vellykket jeg er, jeg er sexy". Og: "Se på meg, jeg har sexy damer, jeg har gjort det stort. Få den opp, sier du? Nei, det trenger jeg mer hjelp til. Kanskje et par damer til bør duge..." (Parentes litt på siden, for å komme en potensielt mer frigjort ettertid i forkjøpet: Jo da, om jeg absolutt skal være balansert (hvem er balansert i sex?) ser jeg at også disse kjølige personene kunne vært en kilde til ekte kåtskap. Feilen er strengt tatt den at de så overdrevent *dominerer*

gateavist. Denne andre fikk for så vidt utbytte av lesningen, men måtte medgi en uvilje mot all kvinnekroppsfikseringen. For oss i den yngre generasjon, som bare kjenner pornobålene som sagn fra en mørk middelalder, kom dette litt overraskende: Vi hadde ikke tenkt over at dette var noe man kunne reagere på. Kort sagt var vi, som har vokst opp med idealiserte kvinnekropper avbildet alle vegne, blitt nærmest immune mot superheltkropper og halvnakne pornokvinner. For oss var Promethea-skikkel-

scenen med sin livsfjerne glattbarberte glamour at de reiser en mur av glatthet mot all spontan vellyst.)

Kåte gleder

For å si det enkelt og greit: Sex-lystne menn må trenge gjennom dette avsexualiserende mediebildet for å slippe kåtskapen løs. Det er i den virkelige verden det virkelige knullet ligger. Det "sexy" som mediebildet legger opp til, er styrende bare for sengevætere og hobby-onanister. Ergo er det ingen grunn til at det fortsatt skal ligge status i dette sølet. Ettersom det patetiske i denne holdningen blir desto mer anerkjent, skulle også det snevre kvinnekroppsidealet i samme grad miste sitt hegemoni.

En av GA-redax yngre garde lånte bort et eksemplar av Alan Moores tegneserie *Promethea* til en noe eldre

sen en ren popkulturell størrelse, som ikke sto i noen umiddelbar forbindelse til kvinner i den virkelige verden, og som derfor ikke var å forstå som en egentlig utfordring til kvinnekroppen. Og husk: Fremtidens generasjon er enda yngre enn oss igjen. (Om ti år sitter sikkert en eller annen sexfiksert gateavist og mimrer om det glade 00-tallet, da alt fortsatt kunne handle om overfladisk sex).

Kvinnekroppsidealet har dermed gått runden. Det vender nå tilbake til kvinnekroppen slik den er ute i den virkelige verden, dvs. mangfoldig. Reklamedamene er blitt kjedelige, pornobålene fullstendig overflødige. Det er på tide med et virkelig knull!

Bjarne Benjaminsen
sexokrat

I came across the great spirit placing the stars in the sky one by one...

how boring!

so I told him I would help and began to make beautiful pictures of all the great beasts!

but I am too wise and clever to be entertained by such a menial task for long!

SETTET

ET FABELSPILL AV JAMES V. WEST

humana i s - me?

Du står fritt til å måtte velge fritt hva du vil fortelles. [Å være leder, er å påta seg å beskrive denne verdenen for dine glade samspillere, med alt dens liv, lukter, og gamle menn som har moen ærend de gjerne skulle hatt hjelp med]

- går dere straks i gang med å skrive en liten fortelling på femti ord. Slett ingen kunst for de moderne kvinner og menn. Lat som du skriver en bok, og dette skal bli introduksjonen til din person. Ettersom du har befriende få ord å uttrykke deg med, må du straks beskrive hns vitale karakteristika og hvordan hn passer inn i den fabelen dere har måttet velge. Å ha et navn, teller ikke mot din persons ordforråd (50).

Et Fabeleksempel:

Her har jeg laget min første person med *Settet*, fabelen foregår i en verden like ved.

"Amarta er en dimensjonsreisende, opplært i dimensjonale overskridelser av det hemmelige selskap for vrenget harmoni. Hun ble bortvist derifra, etter at en romanse hun hadde med en av sine studenter, endte brått grunnet en øvelse i tidsreiser, som kom ut av kontroll. Hennes søken etter sin tapte elskede har bragt henne til dette øyeblikket."

TO: NOTERING AV ATRIBUTTER OG BONUSER

Velg deg nå de viktigste elementene fra din historie. dette er dine attributter som vil hjelpe deg oppnå kontroll over fabelens forgreininger.

Atributtene til din person kan være alt fra venner og fiender, til et trygt hjem eller en tendens til å havne i trøbbel. Alt som er viktig for din person

sen. (ditt startSett [15xd6]) Prisen, er bonusen ganget med seg selv. Slikledes: +2 bonus koster fire terninger, og en +3 koster ni, etc. VI fraråder sterkt høye bonuser, etterlat minst tre-fire terninger i ditt Sett.

Et udmerket eksempel på attributt og bonus fordeling:

Amartas introduksjon kaller meg til å velge de attributtene jeg vil ha, og tildele dem bonuser. Disse bonuser koster meg et total av 9 terninger :- og etterlater meg, med 6 terninger.

-Dimensjonsoverskrider +2

-Utstøtt av det hemmelige selskap for vrenget harmoni.

- Finner ikke maken.

- liker den overnevnte skrekkelig godt. +2

TRE : KASTE TERNINGER!

Terninger er kastet for å bestemme det generelle utfallet av konflikter. Dette er ikke det samme som å rulle hver gang du vil igangsette handling. Å skulle gå på butikken, slå etter et insekt, eller annen form for tilfeldig vold, kan gjennomføres ved på enkelt vis å snakke med spillederen, uten å kaste terninger.

Et terningkast i Settet avgjør fabelens retning i større grad enn hvis du kun ønsker å smekke en ekkel herremann med paraplyen. Dette må du fritt gjøre. Men utover dette kan enhver berope et terningtrill når noe fremstår som konfliktfyllt, eller når man føler det som sin plikt å introdusere ytterligere komplikasjoner. Tal i brede ordelag om hva du ønsker skal skje og trill dine terninger.

For å bli en trilletsvinner, må du få EN på en hvilken som helst av dine kastede terninger. DU skal ignorere ethvert annet resultat. Ingen EnEr, da har du mislyktes.

Når du skal trille kan fabellederen gi deg fra en til tre ekstra fabelaktige terninger du kan benytte i tillegg til dine egne i kastet. Kan du påvise en åpenbar sammenheng mellom dine intensjoner, og en av din karakters attributter, får du legge dine bonusterninger til ditt trill, hvis da den nevnte attributten har en bonus.

I tillegg kan du spille hasard med opp til ni av terningene fra ditt Sett. Å legge til terninger øker sjansen for å vinne frem med en ener betraktelig. Men mislykkes kastet så mister du alle terningene du gamblet. Et ulykkelig kast kan brått redusere ditt Sett til ingenting.

Etter at vi i forrige nummer hadde en artikkel med fryktelig fine tegninger, og grelle gule bokser (farge skal man ha), kunne vi fått inn oppfordringer om å fremvise hvordan man får installert like fine bilder hjemme i sitt eget hode. Derfor trykker vi like godt hele spillet "the pool", som regnes som startskuddet på indierollespill bølgen.

NULL: SETTET er et rollespillsystem fremstilt for spillerne og spillederens samfabel*. Du må bruke den, til hvilken som helst genre du liker. En deltager anbefales i begynnelsen å anta rollen som spilleder - dette er personen som setter i gang og driver fabelen. Man trenger også massevis av terningsett! (Heretter kalt d6, som er forkortet angelsmål for "six-sided dice") Helst i mange strålende farger, sånn at man i det minste ser hvilke som er spillederen sine (de fineste), skjønt er du i ditt vinterretrett, kan du lettsindig ta til takke med vanlige yatzy-terninger.

Før man begynner fantasmen sin, trenger hver spiller 15 terninger som sitt startSett. Resten av terningene går i ett felles sett.

EN: LAGE PERSONA

Når du og din muntre vennegruppe, har valgt dere en fabel -

(?)Intermessio- Fabel = Den verdenen historien skal handle i. Sjørøvere? Agenter fra tidligere østblokkland, som leter etter egnede, piratfrie steder i Somalia man kan utplassere russiske krigsskip under nesa på FN? Eller kanskje brave helter som nedkjemper overtro, med sitt vinnende ytre og fabelaktige

ET Eksempel på et Terningkast:

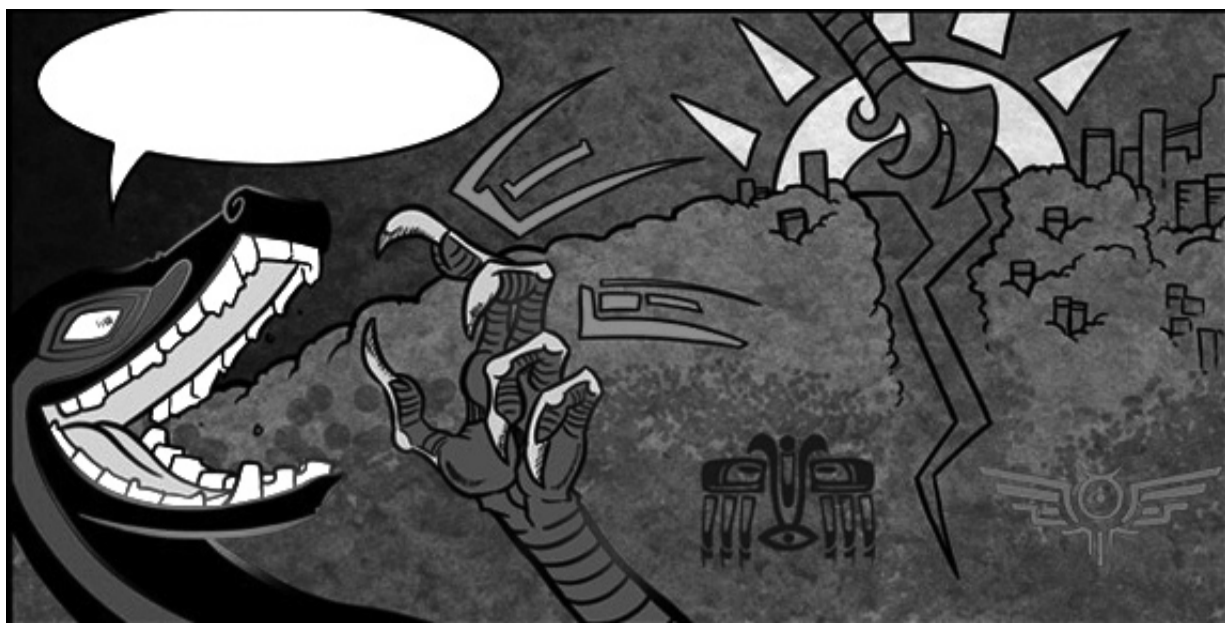
Amarta befinner seg på en bibliotekfilial for å finne informasjon om hvordan man navigerer vår tid. Jeg ønsker for min persona at hn finner spor etter den informasjonen som leder hne til sin utkårede. Dermed spør jeg etter et kast basert på atributten "Finner ikke maken. +1" Det gir meg en terninger, og jeg får to terning til av den gavmilde spillelederen (som kan give 1-3). Jeg har ellers 6 terninger I mitt Sett så jeg tar fire av dem. En hasard som øker mine sjangser. Jeg kaster alle syv og får heldigvis en ener på terningen. Dermed taper jeg ikke mine fire, noe som ville etterlatt meg med kun to terninger.

FIRE: SUKSESS OG DET MOTSATTE.

Når du gjennomfører et vellykket kast står du ovenfor to valgmuligheter: legg til en terning i settet ditt, eller avhold en "seiersfabel"

Velger du å supplere Settet ditt vil spillelederen fortelle et positivt utkomme av konflikten, men på den måten han selv ønsker. Du får dermed ikke akkurat det utfallet du ønsket deg.

For å sikre deg det, må du holde en seiersfabel. Å avholde en seriers fabel er som å ta kontrollen over fabelen fra spillelederen noen flyktige øyeblikk. Du kan beskrive din personas handlinger og handlingene til de rundt ham og dettes utfall. Du må/kan tilogmed anbefales å fokusere på mindre direkte deler av fortellingen, som hva

"Etter et enerverende par timer, der de offentlig tilgjengelige kommunikasjonsformer har forvirret hn fullstendig, kommer Amarta over en mystisk vevnettside som omhandler tidsflyktninger." fordi fremtiden er uutholdelig" proklameres det med krigstyper."

Med denne nye utviklingen, som forhåpentlig skaper interesse også blant dine samspillere, overtar igjen spillelederen, og benytter seg av ditt tilførte element i den videre fabelen.

på samme vis som når du skapte personaen: Den ønskede bonus ganget med seg selv. (+2 koster 4 terninger +3 - 9, etc.)

SEKS: VED DØDENS PORT.

Personaen din har ingen form for livspoeng (hp ol) eller annen målestokk for vitalitet. Men hn kan dø, som alt må. Hvis hn mislykkes i en situasjon som kan vurderes som fullstendig dødelig, kan du ente akseptere ditt enedlig, og fremføre en siste "seiersfabel" (uten terningkast) eventuelt kan du klamre deg til ditt fantasiliv og gjennomføre et siste terningast for livet.

I dette kastet kan du ikke bruke noen attributter og spillelederen kan ei heller gi deg trøste terninger. Alle dine terninger gambles. Dine samspillere kan komme deg til unsetting med intill ni terninger hver, for å redde deg fra døden.

Uansett utfall, så er alle terninger kastet I denne forbindelse og tapt for all tid. Selv de gitt av dine samspillere.

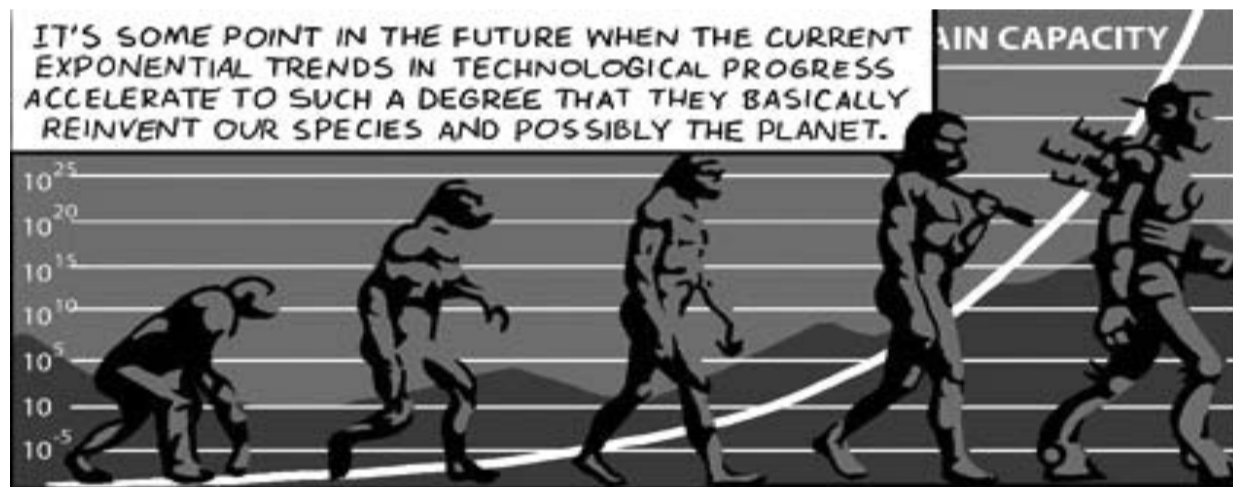
Lykkes dette kastet, overlever personen men du får ingen seiersfabel eller ny terning til Settet ditt. Spillelederen beskriver hvordan du unslapp din skjebne.

Mislykkes du, intrefter døden. Syng ut ditt siste "sorgenkvad" der du beskriver og forsøker å gjøre meningsfullt din persons død. Ikke spar på følelsene, du er nå ute av såga. Men I fabelens verden trenger ingenting være permanent. Om du finner på noe messiansk, eller kommer tilbake med en ny person, så vil fabelen skride frem til sin utkårede slutt.

"Oversatt" etter Egner moethoden fra www.randomordercreations.com/rpg.html av toRot

sluttnote:

*- det ser ut til at oversetteren, som en slags nostalgisk gest til tradisjonen om å finne opp alle rollespill begrep på nytt, for hvert spill, har valgt å finne på masse tulle ord. vi beklager og gir her en reversert oversettelse: Fabel = Story/setting/world Samfabel = narrative collaboration Person = Character Frihet = konsum

som skjer I nabo rommet, eller nye figurer som entrer fabelen. Du kan gjøre stort sett hva du vil, og anbefales dermed å utbrodere eller nøste opp hendelser alt etter hvor nært spilleslutt man er. De eneste begrensningene du har I hva du kan fabulere om er som følger:

- 1) Du skal ikke fåreta endringer på de andre spillernes persone (så som å le dem komme til skade). Du kan legge ut komplikasjoner og påvirke ting rundt dem, men ikke grip in I skapelsen av en annen spillers persona.
- 2) Hold seiersfabelen din I takt med de etablerte karakteristika og tonen I spillet. Trenger du inspill fra spillerne eller råd fra spilleleder, så bare spør.
- 3) Hold seiersfabelen din nogen lunde kort, dette er et samspill.

Å adlyde disse enkle bud viet høflighet og kontinuitet vil hjelpe alle lekende å nyte spillets gang i enda større grad. Trosser du disse bud, måte spillelederen ville avbryte deg!

Mislykkes terningkastet ditt skjer to ting. For det første mister du de terningene du gamblet. For det andre vil spillelederen fortelle et utfall I strid med dine intensjoner. Detaljene I dette er helt opp til hn. Hn kan introdusere komplikasjoner for personaen din, eller rett og slett la fabelen bevege seg I motsatt retning av hva personanen din ønsket. Men forhåpentligvis fremdeles til forlystelse for spillerne.

Seiersfabel: Et eksempel

Gitt mitt velykkede kast I forrige eksempel velger jeg å avholde en seiersfabel. Spilleleder overlater ordet til meg, mens du andre spillerne lytter så respektfullt de har lært:

FEM: DEN FORTSATTE FABEL.

Har du ni eller flere terninger igjen i settet ditt ved spillets slutt, kan du begynne med det samme neste spilletreff. Har du ferre teninger gives det deg I/i automatisk ved neste hyggelige sosiale arrangement.

veve d hver , kan du

Ved vert endt spilletreff, kan/må/skal du få pensle ned femTen nytengteord i din personas fabel. Det være seg nye luftige linjer, eller supplenemtering av dine tidligere nedtegnelser. Anderledes: DU kan/vil ha dine ord i behold, den gjeldende sessionen, for så å eksplodere i opp til tredve glitrende gloser bed avslutningen av neste ukes fabelspillekveld.

Du skal/må legge til nye attributter etter selvalgt stil. Legg åg til bonusterninger til dine attributter

Fra Spisestedets kokebøker

Veganmat til festbruk. Tre-retters til jul og høytid

Alle rettene er til 6 personer

Kantarellsuppe

6 dl kraft av
½ purre, 3 knuste einerbær,
1 gulrot og en kvast timian
600 g kantareller
3 sjalottløk (evt 1 stor rødløk)
2 fedd hvitløk
3 dl soyamelk
(evt. Ris- eller Havremelk)
2 dl soyafløte
1 beger soyarømme
2 ts salt
Hvit pepper

Kok først kraft av ved å koke 1 liter vann med kraftingrediensene i 20 minutter.

Sil av kraften og kok så væsken inn til 6 dl

Surr deretter løken i en gryte til den er myk, deilig og gylden.

Tilsett sopp og hvitløk og surr videre på svak til middels varme i ca 5 minutter.

Tilsett kraften og kok i fem minutter.

Ha i melk og fløte og varm opp til nesten kokepunkt. Tilsett til slutt rømme og pisk sammen med en stavmikser.

Surr grønnsakene mye, helst hver for seg. Rist nøttene gyldne også hver for seg. Mal halvparten av hasselnøttene fint og den andre halvparten grovt. Bland så alt det tørre godt. Bland i vesken og fyll en godt oljet form. Stek på 190°C i en time

Skogsaus

1 l vann
1 gulrøt
1 løk
10 knuste einerbær
1 kvast oregano
2 dl soyafløte
1 ss soyasaus
1 ss sherryeddik (evt. Rødvinseddik)
Salt og pepper
3 ss mel (helst bokhvetemel)

Kok alle råvarene bortsett fra fløte, eddik og soyasaus i 30 minutter.

Etterfyll med væske. Det skal være ca 11 tilslutt. Sil fra krafta. Kjøl ned.

Pisk inn melet og varm opp til kokepunkt under omrøring.

Tilsett eddik, fløte og soyasaus.

Smak til med salt og pepper og eventuelt litt med oregano

Avocadokrem

3 avocadoer
2 beger soyarømme
En dash chillisaus
2 ss appelsinjuice
Salt og pepper
Mos avocado og bland alt sammen. Bruk gjerne flaksalt

Rødkål med svisker

1 ss olivenolje
1 rødløk, finkuttet
500 g rødkål, finstrimlet
150 g stenfrie eller utstenede svisker
1 ts salt
Juice frå en appelsin
1 ss balsamicoeddik

Ha oljen i en vid jernkjele og surr løken til den er myk.

Tilsett kålen og varm opp, under omrøring i ca 6 minutter. Rør i sviskene, appelsinjuicen, eddik og salt.

Sett lokk på kjelen og småkok i 30 minutter, mens du rører av og til. Tilsett litt vann hvis kålen blir for tørr.

Rosenkål med purre

1 ss solsikke- eller jordnøttolje
2 ts sorte sennepsfrø
2 purrer, tynt snittet
600 g rosenkål
3 ss soyarømme
1 ss soyayoghurt
Salt og pepper

Varm oljen i en stor panne eller wok. Ha i sennepsfrø og stek raskt til de freser.

Ha i purre og stek til fargen blir klar grønn. Ha i rosenkål og stek videre i ca 3 minutter. Ha på salt og pepper etter smak, og ha over 2 ss vann. Kok videre i 2 minutter.

Ha det hele over i et serveringsfat, og bland rømme og yoghurt og ha over.

Kvern over frisk svart pepper.

Potet og pasternakstappe

900 g potet (kanskje mandel)
600 pasternak
(evt persillerot eller sellerirot)
2 dl soyafløte
25 g margarin
Frisk muskat
Salt og pepper

Kutt poteter og pasternak i fine biter og kok til de er møre.

Mos røttene, og tilsett fløte, salt og pepper.

Ha mosen i et ovnfast fat. Klatt margarin rundt omkring, og kvern litt muskat over. Bak det hele i ovnen ved 200 grader i ca 20 minutter

Hvis du har liggende:
3 ss svisker eller 3 ss rosiner

Rødkål

Varm rødkålen med klementinbåtene kuttet i to. Ha eventuelle rosiner eller svisker i også. Ha i en liten klype kanel hvis du har stående.

Du kan selvsagt lage rødkålen fra start. Dette blir litt dyrere. Kok da opp ½ rødkål i litt vann med klementinbåter, svisker eller rosiner. Smak til med litt kanekl og pepper etter å ha kokt kålen så mør som du ønsker.

Glaserte gulerøtter

Kok gulerøttene møre. Ha av vannet. Ha over 1ss smør eller olje ½ ts sukker og varm opp til smøret freser.

Kremet kantarellsuppe
Nøttestek med skogsaus, avocado-krem, rødkål med svisker, rosenkål med purre og potet- og pasternakstappe
Sjokolademousse med bringebærkrem

Rørte tyttebær

500 g tyttebær
Sukker etter behag, eller ca 2,5dl
1 kanelstang

Varm tyttebær med kanelstang til ca 80°C. Dvs ganske varmt, men ingen koking.

Ta ut kanelstang og rør inn sukker

Sjokolademousse med bringebærkrem

Kan lages dagen i forveien

200 g ingefærskojolade (Green & black)

2 beger soyarømme

200 g bringebærsyltetøy

2 dl soyafløte

2 ss agar agar

1 ss sukker

18 frosne bringebær (til pynt)

Mynteblader (til pynt)

(evt ekstra sukker hvis man vil ha det søtere)

Smelt sjokoladen over dampende vannbad. Bland inn rømme og evt sukker. Ha blandingen i 6 høye glass, og kjøøl ned.

Bland syltetøy, fløte og agar agar i en kjele og varm til kokepunkt under omrøring.

Kjøøl ned noe og ha over sjokolademoussen.

Pynt med bringebær og mynteblader og kjøøl ned

Fra en fattig jævels kjøkken

Julepølse med rødkål, glaserte gulerøtter og potetstappe

Det er blitt jul som det merkelig nok gjør hvert år. Da trengs det litt julemat. Under er en oppskrift som gjør at du kan bruke det ekstra du evt hadde tenkt å bruke på mat i jula på langt bedre ting. Juleøl fra polet passer til denne retten, både før, under og etter. Dette er nok til 2 personer.

1 julepølse fra Rema kr 10,-
1 pose rødkål kr 5,-
1 klementin kr 1,-
3 gulerøtter kr 5,-
4 poteter kr 2,-

Smak til med godt med pepper, helst hvitt, men du tar det du har.

Potetstappe

Kutt potetene i terninger og kok møre i usaltet vann.

Mos potetene med en potetmoser eller gaffel. Smak til med salt og pepper.

Skulle du ha litt gressløk og 1 ss smør og 1 ss fløte eller melk skader det ikke.

Julepølse

Stek pølsa gylden.

Tilbehør

Har du sennep og tyttebærsyltetøy stående gjør det absolutt ingenting

Kom deg ut blandt folket!

Selg

GATEØVISA

og bli kjent med nye mennesker

.....

Bli rik som gateselger!

Gateavisa er Norges eldste lengstlevende anarkist-magasin.
Møt opp i Hjelmsgate 3 (sidegate til Bogstadvn) og hent så mange aviser du vil ha. Dealen er at du betaler 15 kr pr avis, og selger dem videre for 30 – altså med en fortjeneste på 100%

Det kan fort bli en del hundrelapper på en kveld.

Vårt kontor i 3. etg. er åpent man og tor fra kl 18
Spisestedet i 2. etg. videreselger aviser man-ons 14-20, tor-fre 14-21

Gateavisa er ikke bare for Oslo-folk. Hvor enn du bor i landet, trenger vi DEG som gateselger! Send en epost til gateavisa@gateavisa.no så får du en prøvepakke tilsendt gratis og portofritt!

Alle som er tvangssendt til kost og losji på statens regning, får tilsendt Gateavisa gratis. Send oss et brev eller en epost med soningsadresse og *hvor lenge du må sitte der.*

Hvor kan jeg få tak i Gateavisa?

Gateavisa selges i Narvesen / Mix og på Ark Bokhandel over hele landet.

Dessverre er det ikke alltid det lokale utsalget er framsynt nok til å ha avvikernes organ på hylla. Dersom du henger deg på betjeningen bestiller de nok blekka for deg. Gi aldri opp!

Spør gjerne etter Gateavisa hver gang du er inne på Narvesen, Ark eller et lokalt bibliotek hvor som helst i landet.

Slik er du med på å spre vårt glade budskap til nye krinker og kroker av tilværelsen, og blir med det en fødselshjelper for anarkiet i Noreg.

Gateavisa selges fast følgende steder i Oslo:

Akademika (Blindern)
Bokcafeen Jaap (Hjelmsgate)
Comix Antikvariat (St. Hanshaugen)
Hemp House (Akersgata)
Humla (Hausmania)
Pretty Price Antikvariat (Dronningensgt)
Scorpius (Grünerløkka)
Shangri-La (Jernbanetorget)
Tronsmo Bokhandel (Tullinløkka)
Samt på Ivar Matlaus Bokkafé i Trondheim.

God fordøyelse!

Gateavisa sitter ikke og puger på sin produksjon, med copyright-lovgivningen som en mur rundt oss.

Tvertimot, vi gir det hele bort gratis! Alle tidligere nummere ligger som PDF-dokumenter på nettsidene våre. Bortsett fra nyeste nummer, det legger vi ut etter neste utgave.... Vi må få inn noen kroner til trykkeri-regninger også. Og let's face it, det er noe helt annet å sitte i kosekroken med en Gateavisa på papir, ekte innrøkt fra Hjelmsgate, enn å lese på en skjerm. Men uansett, her har du dem:

www.gateavisa.no

Abonnement!

Med et abonnement går du ikke glipp av et eneste nummer, og får dem levert rett hjem i postkassa av en kjekk, uniformert utsending fra Staten.

6 nr.: kr. 150,-
10 nr.: kr. 250,-
20 nr.: kr. 400,-

Gatepakka!

50 tidligere Gateavisa, unike samlerobjekter som fremdeles er like aktuelle, for bare kr. 500! Hundrevis av sider, fra snart 40 år med undergravende ideer og avvikende underholdning.

Vi lover deg, du vil aldri bli den samme igjen etter disse!

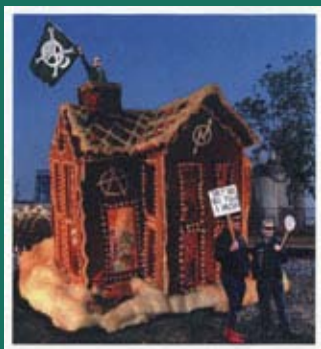
Er du ikke tøffpustet nok for alle 50 numrene, kan du bestille et utvalg på 10 aviser for lusne 150 spenn.

Bestilling!

Du kan bestille abonnement, Gatepakka, bøker mm. via vår nettside www.gateavisa.no

Du kan også bestille ved å betale direkte inn på vår konto **0540.08.85615**. Husk å skrive på giroen hva du betaler for, og tydelig *avsender*.

Vi betaler hele den svinedyre porto for deg!

VITAR

det sømmer seg

Å ta med Vitar gir mange fordeler

Hvorfor okkupere hus til boligformål

- For å motvirke at offentlig eiendom blir ytterligere privatisert
- For å bevare hus og forhindre forfall
- For å eksponere eiendomsspekulanter
- For å skaffe folk utenfor det pengesterke boligmarkedet tak over hodet
- For å vise at det finnes organisert motstand i samfunnet mot å la brukbare hus stå tomme
- For å eksponere myndighetenes egentlige funksjon; å beskytte den private eiendomsretten
- For å skape kollektive og brukerstyrte aktivistsentra og møtesteder hvor alle er like betydningsfulle
- For å teste ut anarki i praksis og bli kjent med egne grenser
- For å forsvare bruksrett framfor eiendomsrett

Grünerløkka

- Representativ og innholdsrik enebolig med panoramautsikt i attraktivt og populært boområde

Stilfull 1-roms enebolig. Alt på ett plan. Lyse, fines overflater og god planløsning. Entré, praktisk kjøkken med hvit innredning, plastikk oppvaskbalje og gasskomfyr. Spiseplass med utsikt mot elva. Naturbad med downlight og beplantning. Økologisk toalett. Trådløst internett.

Eneboligen har en sentral beliggenhet i hjertet av Grünerløkka. Pent opparbeidede fellesarealer i indre gård med sittegruppe.

Et steinkast unna finner du det meste av det du måtte ønske deg. Her er både kaféliv, spennende forretninger, barer, restauranter, gallerier, vinmonopol og kollektiv transport i umiddelbar nærhet.

Adresse: Akerselva/Nybrua
Eierform: Midlertidig lån
Boligtype: Telt
Bta / Boa: ca. 200 m² / 7 m²
Prisantydning: billig

Antall soverom: 1
Fellesutgifter: Ingen
Felles gjeld: Ingen
Felles formue: Ingen
Oppdragsnr.: 020-2006-00091

Megler: Harry Huse
Tlf.: 23 15 74 18

Vitar Eiendom c/o Aktbo Hausmanns gate 18, 0162 Oslo
Telefon 23 15 74 18 Fax 23 15 74 01 aktbopost@gmail.com

Bolig for sofanomade

- Sofaen Open Air er vårt billigste alternativ, uten at det går på kompromiss med verken linjer eller kvalitet.

Som navnet tilsier er Open Air en modell med et lett og friskt uttrykk. Open Air er vårt rimeligste alternativ, uten at det går på kompromiss med verken linjer eller kvalitet.

Ramme:
Rammen er bygd av massivt tre i bærende deler. Visse komponenter er laget av sponplate og masonitt.

Puter:
Seteputene består av høyelastisk formskuret kaldskum svøpt med fibervatt. Putetrekkene kan tas av og vaskes. Putene er vendbare. Kanalsydd rygputer stoppet med silikonisert fiber. Putetrekket kan tas av og vaskes i henhold til vaske- og pleieanvisningen. Putene er vendbare.

Trekk:
Modellen fås med over 20 ulike farger og stoffer.

Alternativer for ben:
Modellen leveres standard med sølv metallben. Modellen fås også med følgende farger på bena: Mørk brun, mahogni, valnøtt og eik.

Alle priser er inklusive frakt til Oslo, samt valgfritt stoffmateriale og farge.

<http://www.sofasogood.no/?elm=2&id=10>

Adresse: Fritt valg
Eierform: Avbetaling
Boligtype: 3-seters
Bta / Boa: ca. 2 m² / 2 m²
Prisantydning: 9000 kr

Antall soverom: 1
Fellesutgifter: Ingen
Felles gjeld: Ingen
Felles formue: Ingen
Oppdragsnr.: 020-2006-00094

Megler: Harry Huse
Tlf.: 23 15 74 18

Vitar Eiendom c/o Aktbo Hausmanns gate 18, 0162 Oslo
Telefon 23 15 74 18 Fax 23 15 74 01 aktbopost@gmail.com

Husokkupasjon er sivil ulydighet mot eiendomsretten og bidrar til å senke markedsverdien og presset på boligmarkedet. I praksis er derfor husokkupasjon solidaritet med de svakeste på flere nivåer.

aktbo 2008

0 3

9 770802 221026